

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

EN LINIE AF
HEDEAGERSLÆGTEN

DER FRA DET 17. TIL DET 19. AARHUNDREDE
VAR BESIDDER AF HEDEAGER GAARD

BIDRAG TIL EN PERSONALHISTORISK SLÆGTSKILDRING
MED VEDFØJEDE SLÆGTREGISTRE FOR TIDEN FRA
OMKRING AARET 1700 TIL 1. JANUAR 1950

VED
PEDER THYGESEN

*„Min Fødestavn er Lyngens brune Land
min Barndoms Sol har smilt paa mørken Hede,
min spæde Fod har traadt dens gule Sand,
bag sorte Høje bor min Ungdoms Glæde.“*
(St. St. Blicher.)

UDGIVET PAA EGET FORLAG

KØBENHAVN 1950

EN LINIE AF HEDEAGERSLÆGTEN

Slægtliniens Stamforældre
Peder Madsen Hedeager og Kiersten Madsdatter.

EN LINIE AF
HEDEAGERSLÆGTEN

DER FRA DET 17. TIL DET 19. AARHUNDREDE
VAR BESIDDER AF HEDEAGER GAARD

BIDRAG TIL EN PERSONALHISTORISK SLÆGTSKILDRING
MED VEDFØJEDE SLÆGTREGISTRE FOR TIDEN FRA
OMKRING AARET 1700 TIL 1. JANUAR 1950

VED
PEDER THYGESEN

*„Min Fødestavn er Lyngens brune Land
min Barndoms Sol har smilt paa mørken Hede,
min spæde Fod har traadt dens gule Sand,
bag sorte Høje bor min Ungdoms Glæde.“*
(St. St. Blicher.)

UDGIVET PAA EGET FORLAG
KØBENHAVN 1950

Indholdsfortegnelse.

	Side
Forord	7
Indledning	10
I. Hedeager Gaard og dens Besiddere fra det 17. til det 19. Aarhundrede	14
1. »Afbyggerstedet« Hedeager som Fæsteejendom	14
2. Hedeager Gaard bliver Selvejergaard	20
3. Peder Madsen (Hedeager) i Ungdomsaarene	22
4. Hedeager Gaard gaar ud af Slægtens Eje	24
II. Peder og Kiersten Madsen Hedeager og deres Hjem i Østtarp	25
1. Peder Madsen Hedeager køber Gaard og gifter sig	25
2. Familielivet i Hjemmet i Østtarp	30
3. Peder og Kiersten Madsen Hedeager paa Aftægt	38
III. Peder og Kiersten Madsen Hedeagers Børn og Børnebørn	43
A. Mads Peder Pedersen	43
B. Mads Pedersen (Medum)	54
Mads Pedersen (Medum) og Birthe Marie Jensdatters Børn	56
C. Thyge Pedersen	70
Thyge Pedersen og Anne Kierstine Pedersdatters Børn ...	81
D. Magrethe Pedersdatter	94
Magrethe Pedersdatter og Jens Christensens Børn	99
E. Abelone Maria Pedersdatter	100
Abelone Maria Pedersdatter og Mads Christian Jensens Børn	105
F. Ole Hedeager Pedersen	114
Ole Hedeager Pedersen og Sophie Christine Lovise Wissmanns Børn	116
G. Niels Pedersen Hedeager	123
Niels Pedersen Hedeagers Børn	135
1) Børn af Ægteskabet med Sidsel Cathrine Pedersdatter ..	135
2) Barn af Ægteskabet med Ane Secher	144
3) Børn af Ægteskabet med Kirstine Marie Hansen	147
IV. Slægtregistre over En Linie af Hedeagerslægten og dens Forfædre	149
1. Peder Madsen Hedeagers Forfædre	150
2. Kiersten Madsdatters Forfædre	151
3. Peder Madsen Hedeager og Kiersten Madsdatter og deres Efterslægt indtil 1. Januar 1950	152
Træk af de i Slægtlinien holdte Slægtmøder	200
Alfabetisk Fortegnelse over Subskribenterne	205

Afkortninger.

Foruden alm. kendte Afkortninger er der her i Bogen anvendt følgende afkortede Betegnelser.

Arb. = Arbejde(r).
Arbmd. = Arbejdsmand.
Bestyr. = Bestyrelse(n).
Bolsmd. = Bolsmand.
d. = død.
f. = født.
Fmd. = Formand.
g. = gift.
Gd. = Gaard.
Gmd. = Gaardmand.
Hmd. = Husmand.
Højsk. = Folkehøjskole.
Landbrmhj. = Landbrugsmed-
hjælper.
Lmd. = Landmand.
Lpd. = Lispund (16 Pund).
m. = med.

-m. = -mester.
Mk. = Mark (16 Sk.).
Pd. = Pund ($\frac{1}{2}$ Kilo).
Rbd. = Rigsbankdaler (6 Mk.).
Rd. = Rdl. = r. = Rigsdaler
(6 Mk.).
Sk. = Skilling.
-sk. = -skole.
Skp. = Skæppe(r).
smst. = samme Sted.
SR = Slægtregister.
-sv. = -svend.
Td. = Tønde (8 Skp.).
Td. Ld. = Tønde Land.
v. = ved.
1., 2., ... = første, anden . . . .
1°, 2° . . = 1. Gang, 2. Gang . .

Forord.

Henved 40 Aar er svundne, siden mit første beskedne Forsøg paa en Slægtskildring blev foretaget, tilskyndet som jeg følte mig til dette Arbejde af en med Aarene voksende Sans for min Slægts Levnedsløb. Og ved de paa den Tid paabegyndte Slægtmøder blev Sansen yderligere vakt for at søge frembragt en Oversigt over Slægtens Medlemmer og over disses Hjemsteder og Virke, saa den kunde tjene dem som et slægtsorienterende Hjælpe-middel. Men paa Grund af den ret knappe Tid, min Embedsvirk-somhed da levnede mig til Slægtskildringens Udarbejdelse, blev den personalhistoriske Del af Arbejdet begrænset til en Skil-dring af Slægtliniens Stamforældre, ligesom Skildringen af Slægtgaarden, Hedeager Gaard, der i Menneskealdre havde været i Slægtens Besiddelse, kun blev ganske kortfattet.

Med nærværende Udgave af Slægtbogen er dens personalhisto-riske Del udvidet med Skildringen af Slægtliniens Stamforældres Efterslægt i 1. og 2. Slægtled (og af enkelte afdøde i 3. Slægtled) og med Billeder af disse og af Stamforældrene, saa vidt deres Fotografier har kunnet fremskaffes. En videreført personalhi-storisk Skildring af Medlemmer af yngre Slægtled ud over, hvad der er meddelt om dem i Slægtregistrets biografiske Oplysnin-ger, har jeg — efter Samraad med Slægtekredsen — ikke levet Plads til, saa disse Slægtleds Skildring og Portrættering maa overlades til mine Fortsættere. — Endvidere har der fundet en Udvidelse Sted af Beskrivelsen af Hedeager Gaard og af Skildrin-gen af Slægtliniens Stamforældre, ligesom de i Slægtregistret tidligere meddelte Data er blevne udvidede med Oplysninger om, hvilke Slægtmedlemmer der har faaet Uddannelse paa Folke-højskoler eller andre Ungdomsskoler. Og hertil kommer, at der for Slægtmedlemmer med to eller flere Fornavne er søgt Op-lysning om, hvilket (eller hvilke) af disse, der er anvendt som Kaldenavn og dette (eller disse) er i Slægtregistret fremhævet ved spærret Skrift.

Hvor der i den personalhistoriske Del af Bogen af Pladshensyn ikke er medtaget alle de i Slægtregistret meddelte Oplysninger, f. Eks. angaaende Erhverv og Tillidshverv og Navne paa Forældre til de i Slægten indgiftede, er der paa de paagældende Steder i Skildringerne henvist til Slægtregistret ved Betegnelsen »(se SR)«. Og hvor der i Levnedsskildringerne kun er anført Aarstal for Giftermaal og Dødsfald, maa Datoangivelsen søges i Slægtregistret.

Ligesom i de i 1913 og 1930 udsendte Slægtbeskrivelser er ogsaa i denne Slægtbog Stamforældrenes Efterslægt i 1. Slægtled i Aldersfølge betegnede med store Bogstaver i alfabetisk Orden: A, B, C o. s. v., og deres Efterslægt i 2. Slægtled er inden for hver Søkendekreds i Aldersfølge betegnede med Romertal i Nummerorden: I, II, III o. s. v., og paa tilsvarende Maade er Efterslægten i 3. Slægtled betegnet med 1, 2, 3, o. s. v., i 4. Slægtled med a, b, c, o. s. v., i 5. Slægtled med a_1 , b_1 , c_1 , o. s. v. og i 6. Slægtled med a_2 , b_2 , c_2 o. s. v. —

Til de mange Slægtninge, der ved Bogens Udarbejdelse har været mig til Hjælp med Oplysninger — hvad enten disse gjaldt Navne og Tidsangivelser eller Skildring af en eller anden af deres nærmeste i Slægten eller Træk af Livet i deres Barndomshjem — til dem alle bringer jeg herved min bedste Tak. Og jeg føjer hertil en særlig Tak for de til Dels ret omfattende Hjælpearbejder, der ved Indsamlingen af Oplysninger til Slægtregistret og ved Kontrollen af saadanne ved Jævnføring med Kirkebøger er blevet mig ydet af mine Fæller i Slægtudvalget, nemlig Gmd. Thomas Uhre Pedersen, Landpostbud Niels Chr. Christiansen, Gmd. Thyge Jensen, Kirkebetjent Jens M. Th. Olesen, Gmd. Anders Johannessen, Gmd. Carl S. A. Hansen, Fru Dagmar Andersen og Lærerinde Anna Mortensen. Ligeledes retter jeg herved en særlig Tak til fhv. Førstelærer i Tistrup P. H. Haahr — der er Medlem af en anden Linie af Hedeagerslægten — for værdifuldt Hjælpearbejde med Fremskaffelse og Kontrol af Slægtoplysninger og for de Oplysninger, jeg har haft Adgang til i Førstelærerens interessante Bog, »Slægten Haahr«. — Og sidst, men ikke mindst, bringer jeg en varm Tak til min Slægtning Førstelærer P. Hedager Mortensen for det betydelige Arbejde, han har paataget sig, med Renskrivning af Manuskriptet til en stor Del af Bogen, og med Hjælp ved Korrekturlæsningen, hvorved det forhaabentlig vil lykkes at faa disse Arbejder fuldførte saa betids, at Bogen kan udkomme og være Subskribenterne i Hænde, inden Slægtmødet i Eftersommeren finder Sted.

Det er mit Haab, at Slægtbogen i den udvidede Skikkelse, hvori den nu kommer til at foreligge, vil vinde forøget Interesse i Slæg-

ten, saa den i nogen Maade kan blive et Bindeled mellem Slægtens Medlemmer og derved — tillige med vore Slægtmøder — bidrage til Styrkelse af Slægtfølelsen og Slægtsammenholdet og til Højnelse af Sansen for Slægtens Levnedsløb.

København, i Marts 1950.

Peder Thygesen.

Indledning.

Navnet »Hedeager« har oprindeligt betegnet en Fæsteejendom — i Matriklen af 1688 kaldt et »Afbyggersted« — der var en fra Ølgod Præstegaard udskilt Parcel, som for største Delen bestod af Hede, og her har da den første af Heden opdyrkede Strimmel Agerland, der sammen med en til Afbyggerstedet hørende Eng har dannet det oprindelige Grundlag for en Fæstebondefamilies Udkomme, givet Anledning til Stedets Navn. At dette Navn snart ogsaa blev knyttet til Medlemmer af Slægten, der i over et Aarhundrede som Fæstere og senere som Ejere var i Besiddelse af Ejendommen, finder sin Forklaring i, at Besidderne stadigt i Omtale uden for Hjemmets Kreds blev kaldt med Tilnavnet Hedeager i Stedet for med det rigtige fra Slægtled til Slægtled vekslende Efternavn, der kun var lidet kendt uden for den nærmeste Slægtkreds.

Imidlertid var det i Bondestanden paa den Tid og til langt ind i det 19. Aarhundrede stridende mod Traditionen og vel ogsaa mod den da gældende Opfattelse af, hvad der hører til passende Beskedenhed, at vælge faste, uforanderlige Efternavne som Slægtnavne, og Stamforældrene til den her i Bogen skildrede Slægtlinie indskrænkede sig da ogsaa til kun at give et af deres Børn, den næstyingste Søn, Navnet Hedeager som Mellempnavn, hvilket denne dog senere valgte til sit Efternavn i den lidt ændrede Form »Hedager«, medens deres yngste Søn fra det Tidspunkt, da han blev Seminarieelev, tog Navnet Hedeager til Efternavn uden hertil at ansøge om Bevilling. Og for disse to Sønners og deres Efterkommeres Vedkommende er Navnet Hedeager, henholdsvis Hedager, blevet opretholdt som Efternavn. Men ogsaa i nogle andre Grene af Slægtlinien er Navnet blevet anvendt enten som Mellempnavn for et eller flere Børn i en Søskendeflok eller — i et enkelt Tilfælde — som Efternavn for hele Børneflokk.

Den her i Slægtbogen skildrede Slægtlinies Afstamning har ikke kunnet følges længere tilbage i Tiden end til omkring Aaret

1700, idet de bevarede Kirkebøger, som jo er den betydningsfuldeste slægthistoriske Kilde, ikke er blevne førte synderligt længere tilbage og nogle knapt saa langt i Slægtens Hjemstavn, der paa den Tid væsentligst har omfattet Ølgod og Strellev og Lyne Sogne. Og hvad Slægtliniens Forfædre angaar, er det kun lykkedes at skaffe Oplysning om 18 af de 28 til de 3 nærmest forudgaaende Slægtled hørende, og disse Forfædre har alle baade paa fædrene og mødrene Side hørt til Gaardmandsstanden, i de ældre Slægtled dels som Fæstere og dels som Selvejere, i de yngre (efter Aaret 1801) alle som Selvejere.

Om det konstaterede Antal af hele Slægtliniens Medlemmer (baade levende og afdøde) kan oplyses, at dette i Tiden fra 1812, da Stamforældrene giftede sig, og til Slutningen af Aaret 1945 har været 692, hvoraf 195 indgiftede. Og Medlemmerne af Stamforældrenes Efterslægt ($692 \div 2 = 690$) — de indgiftede indbefattede — fordeler sig paa Slægtledene og paa de Slægtgrene, der har deres Udspring fra Stamforældrene gennem de med A, B, C o. s. v. betegnede 7 Medlemmer af 1. Slægtled, saaledes som vist i nedenstaaende Tabel.

Slægtgren	Slægtled						ialt	heraf indgiftede
	1.	2.	3.	4.	5.	6.		
A	3	0	0	0	0	0	3	2
B	3	13	63	110	61	5	255	76
C	2	11	20	20	10	0	63	14
D	2	4	10	17	11	0	44	12
E	2	11	42	81	26	0	162	39
F	3	12	25	24	4	0	68	24
G	4	15	36	30	10	0	95	28
ialt	19	66	196	282	122	5	690	195
heraf indgiftede	12	29	74	73	7	0	195	

Hertil kan føjes, at det Antal af Slægtliniens Medlemmer (de indgiftede indbefattede), der levede ved Udgangen af Aaret 1945, var 552, og dette Antal fordeler sig paa de 7 Slægtgrene A, B, C, D, E, F, G henholdsvis saaledes: 0-211-46-31-138-55-71.

Som i Efterslægtregistret nærmere angivet har der, navnlig for Tiden efter 1930, kun kunnet skaffes faa og usikre Oplysninger fra den i U. S. Amerika boende Slægtgruppe G II, og som Følge heraf har dennes Medlemsantal ikke kunnet angives fuldt nøjagtigt for 4. og 5. Slægtleds Vedkommende, men Afvigelserne fra de rigtige Antal udgør næppe ret mange Enheder.

Hvad Beliggenheden af *Slægtliniens Hjemsteder* angaar, er det allerede nævnt, at dens Forfædres Hjemstavn igennem det 18. Aarhundrede væsentligst omfattede Ølgod og Strellev og Lyne Sogne, og det samme forblev Tilfældet for Stamforældrene og de fleste af deres Børn, men i Løbet af det 19. Aarhundrede fandt ikke faa af Slægtlinien Hjemsted i mange andre Egne af Jylland og nogle paa Fyn og Sjælland og i Udlandet, og en nærmere Undersøgelse har vist, at Slægtlinien i Løbet af Tiden fra 1812 til Udgangen af 1945 har haft Hjemsteder i henved 100 Sogne og Købstæder, blandt hvilke dog Strellev og Ølgod og Naboegnene Tistrup, Horne og Aadum hidtil har bevaret Forrangen, som det vil ses af følgende Fortegnelse over de af Slægtliniens Medlemmer mest beboede Steder: I Strellev 92 Slægtmedl., i Tistrup 83, Horne 62, Aadum 59, Esbjerg 47, Ølgod 43, Skjern 38, København 35, U. S. Amerika over 30, Varde 27, Odense 27, Borris 24, Aarhus 19, Sdr. Omme 19, Sdr. Felding 18, Hoven 15, Lyne 14, Ansager 13, Kerteminde, Løvel, Struer, V. Starup og Tarm hvert 12, Dejbjerg og Ringkøbing hvert 11, Bække, Filskov og Nr. Herlev hvert 10, Kærby, Hjerring og Horsens hvert 8, Grindsted, Herfølge, Hodde, Korsør, Kvong, Skanderborg og Øse hvert 7, Henne, Kolding, Kølstrup, Nykøbing Mors, Randers og Thorstrup hvert 6, Aarre, Snedsted, Sædding, Tjæreborg, Viborg og Videbæk hvert 5. Og hvad de øvrige 42 Bosteder angaar, hvoraf ingen har været Hjemsted for flere end højst 4 af Slægtliniens Medlemmer, saa ligger de 30 af disse Steder i Jylland, 4 paa Fyn, 6 paa Sjælland, 1 i Sverige og 1 i England.

Angaaende *Slægtliniens Erhvervsvirksomheder* maa det bemærkes, at skønt Stamforældrene begge var rundne af Bonderod, og skønt disse og de fleste af deres Børn helt eller fortrinvis var knyttede til Landbruget, saa varede det dog ikke ret mange Aartier, inden de fleste af Slægtliniens Næringsdrivende var gaaet over til andre Erhverv. Af Stamforældrenes Børnebørn var saaledes kun de 13 Landbrugere (Gaard- eller Husmænd), medens 14 havde andre Erhverv, og i det følgende Slægtled var der kun 29 Landbrugere, medens 97 havde andre Erhverv. Og af Slægtliniens samtlige over 300 Erhvervsdrivende i Tiden fra 1812 til Udgangen af 1945 har der kun været henved 100 Landbrugere (nemlig 60 Gmd., 12 Hmd., 2 Forpagtere, 6 Landarbejdere og 12

Landbrugsmedhjælpere). Af de øvrige over 200 Erhvervsdrivende nævnes her kun de Antal af mindst 2, der har drevet samme Erhverv. Disse er følgende (nævnte i alfabetisk Orden): 14 Arbejdsmænd, 6 Bagere, 4 Chauffører, 2 Dameskrædderinder, 2 Fiskere, 4 Gartnere, 11 Husassistenter, 9 Husbestyrerinder, 4 Jernbanetjenestemænd (heraf 1 Overtrafikkontrollør), 6 Kommisser, 7 Kontorassistenter, 3 Kranførere, 8 Købmænd, 3 Landpostbude, 7 Lærere (heraf 1 Professor og 1 Rektor), 6 Lærerinder (heraf 2 Husholdningslærerinder), 4 Malere, 2 Massøser, 2 Montører, 2 Murere, 3 Musikere (heraf 1 Organist), 2 Politibetjente, 2 Repræsentanter (v. Handelen), 2 Restauratører, 3 Sangere (1 Kammersanger, 1 Opera- og 1 Koncertsangerinde), 5 Skomagere, 2 Skræddere, 5 Slagtere, 5 Smede, 6 Snedkere, 5 Syersker, 3 Telefonistinder, 16 Tømrere, 2 Vognmænd og 3 Væversker. — Antallet af de Erhverv, der hvert især kun er repræsenteret ved 1 Erhvervsdrivende i Slægten, og som ikke er nævnte her, er omkr. 50.

Af Slægtliniens henved 180 Husmødre, hvis huslige Erhvervsindsats kommer deres Hjem til Gode, er der i de ovennævnte Erhvervsdrivendes Tal kun indbefattet dem, der har drevet selvstændigt Erhverv ud over deres huslige Virke i Hjemmet.

Det ovenanførte lille Antal Husassistenter er begrundet i, at der til denne Art af Erhvervsdrivende kun er henregnet de ældre Kvinder, der vedvarende har haft Husassistentvirksomhed som Erhverv, medens de Husassistenter, der har giftet sig, er indbefattede under det anførte Antal Husmødre.

Da de allerfleste Kvinder beskæftiger sig med husligt Arbejde, er der i Slægtregistret af Pladshensyn fulgt den Regel for Oplysninger om Erhverv, at hvor der intet er nævnt om ugifte Kvinders Virksomhed eller om gifte Kvinders inden deres Giftermaal, har Erhvervsvirksomheden alene bestaaet i husligt Arbejde; men hvis Virksomheden ogsaa har omfattet andet eller andre Erhverv, er alle Erhverv nævnte.

Med Udarbejdelsen af ovenstaaende Oversigt over Slægtliniens Erhverv har der været forbundet en Ulempe hidrørende fra, at der ikke er saa faa af Slægtens Medlemmer, der har drevet to eller flere Erhverv sammen eller efter hinanden, f. Eks. et Landbrug og et Haandværk, og har det ene Erhverv da ikke været af en saa underordnet Betydning, at det kan lades ude af Betragtning, er saadanne Slægtmedlemmer i Oversigten opførte som Erhvervsdrivende under hvert af deres Erhverv, skønt dette medfører den Uoverensstemmelse, at det i Oversigten anførte Antal Erhvervsdrivende i Slægten bliver større, end det Antal Slægtmedlemmer, der driver Erhverv.

En videreført Statistik, f. Eks. til ogsaa at omfatte Slægtmedlemmernes Giftealder og Levealder, Ægteskabernes Børneantal, de unges videregaaende Uddannelse paa Folkehøjskoler og andre Ungdomsskoler o. s. v., vilde vel ikke have været uden Interesse, men da der fra flere Sider i Slægten er udtalt Ønske om at faa Bogen frem, inden Slægtmødet i 1950 bliver holdt, levnes der ikke Tid til yderligere statistisk Arbejde. Forfatteren faar da haabe, at den gennem Aarene stedfundne Udvidelse af Slægtregistret, der nu bliver ført à jour indtil 1950, maa have bidraget en Kende til at gøre det statistiske Arbejdes Videreførelse lettere for mine Fortsættere.

*

I. Hedeagergaard og dens Besiddere fra det 17. til det 19. Aarhundrede.

I. Afbyggerstedet „Hedeager” som Fæsteejendom.

Oprindelsen til den Ejendom, der bærer Navnet Hedeager, og som ved Hedeopdyrkning fra et dengang kaldt »Afbyggersted« blev til en Gaard, ligger nu saa langt tilbage i Tiden, at der ikke har kunnet skaffes Oplysning om, hvornaar Ejendommen er opstaaet, eller hvem der har været dens første Besiddere. Imidlertid fremgaar det af Matrikelsdokumenterne, at Ejendommen er en fra Ølgod Præstegaard udskilt Parcel; men naar det i Slægtbogen af 1913, »En Linie af Slægten fra Hedeager Gaard«, hedder, at denne Udskilning er foregaaet efter Udfærdigelsen af Matriklen af 1688, da har senere nærmere Undersøgelser af Matrikels- og Tingbøger vist, at det derimod hermed forholder sig saaledes, at det i nævnte Matrikel under Ølgod Præstegaard omhandlede »Afbyggersted« er den samme Fæsteejendom som Gaarden Hedeager, der i Aaret 1801 fra Præstegaarden blev solgt til Selveje til dens daværende Besidder, som hørte til den i det følgende skildrede Hedeager-

slægt, der i flere Slægtled havde haft Ejendommen i Fæste. Derimod findes Fæsteejendommen ikke nævnt i Matriklen af 1664; men heraf kan dog ikke sluttes, at den ikke eksisterede ved Matriklens Udarbejdelse, thi den under Præstegaarden hørende Jord blev paa den Tid som privilegeret Embedsjord fritaget for Skyldsætning og altsaa ikke omtalt i Matriklens Dokumenter. Imidlertid har det ad anden Vej kunnet skaffes oplyst, at Ejendommen i alt Fald har bestaaet i flere Aartier før 1688, og denne Oplysning skyldes den kendte Læge og Oldgransker Ole Worm, paa hvis Foranledning der i 1622 gennem Statsmyndighederne blev rettet Anmodning til alle Landets Præster om hver for sit Pastorat at indsende til Regeringen en Beretning om, hvad der maatte forefindes der af Oldtidsminder og gamle Stednavne m. v. Og blandt disse Beretninger — der nu beror i Rigsarkivet — viser den af Ølgodpræsten Hans Sørensen affattede, at der blandt Sognets navngivne Steder forekommer »1 boell« af Navnet »Hieagger« beliggende Nordøst for »Tranekiærhøye«. Og at »Bolstedet« allerede da har haft sit særlige Navn, tyder jo paa, at dets Oprindelse ligger længere tilbage i Tiden.

Medens Matriklen af 1664 var Resultatet af en meget mangelfuld Skyldsætning, der i det væsentligste kun var beregnet paa Grundlag af de store Godsers Jordebøger over Fæstebøndernes Landgildeydelse, var Matriklen af 1688 væsentligst grundet paa en Opmaaling og Vurdering (»Bonitering«) af Agerjorderne og en Vurdering af Eng- og Græsningsjordernes Hø- og Græsningsydelse. Og for at give et Begreb om Udstrækningen og Vurderingen af Ejendommen Hedeagers Agerjorder paa den Tid, da Skyldsætningen til Matriklen af 1688 fandt Sted, skal her meddeles et Uddrag af de paagældende i Matriklens Dokumenter indeholdte Opmaalings- og Vurderingsresultater (se Uddraget i Skemaet paa næste Side).

Beregningen af den til Agerjordernes Areal og Bonitet og til Eng- og Græsningsjordernes Ydelse svarende Afgift i Hartkorn (∴: »haardt Korn«, nemlig Rug og Byg) blev ikke foretaget særskilt for Fæsteejendommen men sammen med Præstegaardens øvrige Jorder, og det er først langt senere, da Gaarden i Aaret 1801 blev Selvejergaard, at vi finder dens Skyldsætning særskilt angivet og da til et Beløb af 2 Tdr. 4 Skp. Hartkorn. Men en Snes Aar derefter, ved den Tid, da Gaarden gik over i en anden Slægts Besiddelse, faar vi endelig af de dengang stedfundne Opmaalings- og Taksationsarbejder til Matriklen af 1844 Oplysning om hele Arealet af de til Gaarden hørende Jorder og om, at dette da fordelte sig saaledes paa dens Ager-, Eng- og Hedejorder og de over dens Grund førende Veje:

Agerjorderne	.....	521463	□ Alen	(ca. 37 Tdr. Ld.),
Engjorderne	.....	419655	—	(- 30 - -),
Hedejorderne	.....	790224	—	(- 56½ - -),
Vejene	.....	13028	—	(- 1 - -).
Ialt	....	1744370	□ Alen	
			= 124	$\frac{8370}{14000}$ Tdr. Land.

Uddrag af Markbogen til Matriklen af 1688 for Afbyggerstedet Hedeager.

(Udskriften er i mere sammentrængt Form end Originalen
og i nyere Retskrivning)

Jordens Beskaffenhed	Sædskifte	Antal Agre	Agerbredder i Alen	Agerlængder i Alen	Areal i Kvadratalen
skarp Rugjord sandet og stenet	1 Aar Boghvede	4	67 og 64	180	11790
	1 Aar Rug	4	82 og 83	210	17325
	3 Aar Hvile	3	100 og 105	137	14042 ¹ / ₂
god Rugjord Muld og Sand	1 Aar Byg	10	190 og 155	366	63135
	6	6	101 ¹ / ₂ og 95	267	26232 ³ / ₄
	2 Aar Rug	1	31 og 32	275	8662 ¹ / ₂
	1	1	17 ¹ / ₂ og 13	170	2592 ¹ / ₂
	3 Aar Hvile	11	171 og 185	513	91314
		10	122 og 115	535	63397 ¹ / ₂
Agerjordernes Areal ialt 298491 ³ / ₄ eller 21 $\frac{4492}{14000}$ Tdr. Land. *)					

*) Benævnelsen for den Arealenhed — 1 Tønde Land = 14.000 Kvadratalen — hvori Agermarkens samlede Areal sluttelig er udtrykt, hidrører fra, at man fastslog 14.000 Kvadratalen som Normalareal for Besaaning med 1 Tønde Korn. — 1 Td. Ld. = 0,5516 Hektar = 5516 Kvadratmeter.

Om Taksationen af Jordernes Godhed til Matriklen af 1844 skal her kun bemærkes, at man gik ud fra Taksten 24 for Landets bedste Jord og satte Taksten 12 for den halv saa gode og 8 for den $\frac{1}{3}$ saa gode Jord o. s. v., og det meste af Hedeager Gaards Agerjorder blev herefter vurderet til en Takst af 7 eller 8, Resten til 4, 5 eller 6, og Engjorderne til $3\frac{1}{2}$ eller 4 og Hedejorderne til $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$ eller $\frac{1}{2}$. Og Skyldsætningen til Hartkorn fandt Sted ved til 1 Tønde Hartkorns Beskatning at regne $5\frac{1}{7}$ Tdr. Land til Takst 24 eller $10\frac{2}{7}$ Tdr. Land til Takst 12, eller $15\frac{3}{7}$ Tdr. Land til Takst 8 o. s. v., og herefter blev Gaardens ny Hartkorn beregnet til 2 Tdr. 4 Skp. 3 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb. (1 Td. = 8 Skæpper à 4 Fjerdingskar à 3 Album).

Som de ovenanførte Matriklers Arealangivelser viser, var Gaardens Agerareal i Tiden fra 1688 til omkr. 1820 blevet forøget fra omkr. 21 til omkr. 37 Tdr. Land, hvad der vel maa anses for en ikke ringe Driftsudvidelse i Betragtning af de for Landbrugets Økonomi saa vanskelige Kaar, som vort Land i store Dele af det nævnte Tidsrum var stedt i, navnlig p. G. af de langvarige Krige og den i Midten af det 18. Aarh. saa udbredte Kvægpest. Men hvad der altid ydede et betydeligt Bidrag til Opretholdelsen af Hedeager Gaards Økonomi — og da navnlig i tørre Somre, naar Udbyttet af de lette Agerjorder kunde være stærkt svigtende — var Gaardens 30 Tdr. Ld. store Areal af særdeles bekvemt beliggende Engjorder, der ydede et godt Udbytte af Hø og Græsning (jævnf. Kortet over Hedeager Gaard Side 27).

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvor længe Hedeager Gaard har været i den her i Bogen skildrede Hedeagerslægts Besiddelse, og hvem af Slægten, der har besiddet den, giver de endnu bevarede Slægtoverleveringer kun faa og til Dels usikre Oplysninger, og da intet af Præsteembedets Fæstegodsregnskaber findes opbevaret, og der ikke i Jurisdiktionens Tingbøger findes Oplysninger om de stedfundne Fæsteoverdragelser, da Fæstebrevene ikke blev tinglyste, er det for de fleste Besidderes Vedkommende alene ved Hjælp af de Oplysninger, der har kunnet hentes fra Kirkebøgerne, at nedenstaaende Oversigt har kunnet fremstilles over Rækkefølgen af de Besiddere, som Hedeager Gaard har haft fra sidst i det 17. til et Par Aartier ind i det 19. Aarhundrede.

Oversigt over Hedeager Gaards Besiddere fra sidst i det 17. til lidt ind i det 19. Aarhundrede.

- 1) *Nis Hansen*, Hedeager, d. 1739;
g. m. *Margrelthe Christensdatter*, f. 1648, d. 1720.

- 2) *Hans Nissen*, Søn af 1), d. 1739;
g. 1713 m. *Kirsten Pedersdatter*, f. 1685, d. 1767.
- 3) *Mads Nielsen*, f. 1695, Gmd. og Smed, d. 1773;
g. 1722 m. *Karen Pedersdatter*, d. 1783.
- 4) *Peder Madsen*, Søn af 3), f. 1723, d. 1804;
g. 1746 m. *Kirsten Hansdatter*, Datter af 2), f. 1723, d. 1790.
- 5) *Mads Pedersen*, Søn af 4), f. 1757, d. 1836;
Gaardfæster 1779—1801, Gaardejer 1801—1811;
g. 1779 m. *Margrete Olufsdatter*, f. 1752, d. 1839.
- 6) *Ole Madsen*, Søn af 5), f. 1786, d. 1821;
Gaardejer 1811—1821;
g. 1811 m. *Ane Johanne Nielsdatter*.

Formodentlig har Besidderne af Gaarden overtaget denne omkring ved den Tid, da de giftede sig, saaledes som det i alt Fald vides at have været Tilfældet for de to sidstes Vedkommende, og har Hans Nissen som de fleste andre af Besidderne giftet sig i Alderen mellem 22 og 27 Aar, maa han være født omkr. Aaret 1690 eller lidt før, og der maa da være stor Sandsynlighed for, at hans Fader fra omkr. den Tid har haft Gaarden i Fæste. — Imidlertid synes den foreliggende Fortegnelser Data at tyde paa, at Hans Nissen i en noget tidlig Alder har frattraadt Gaardens Styrelse, som derefter gik over til Mads Nielsen, der baade var Landmand og Smed (og maaske var hans Svoger, da deres Hustruer havde samme Efternavn); men om han fik Gaarden i Forpagtning, indtil et af Fæsterens endnu mindreaarige Børn senere kunde overtage Fæstet, eller om han fik selve Gaardfæstet overdraget, det faar nok staa uopklaret hen saa vel som Spørgsmaalet om, hvad der har været Aarsagen til Hans Nissens tidlige Tilbagetræden; men det ligger vel nær at formode, at Grunden enten maa have været svigtende Helbred eller økonomiske Vanskeligheder, og den sidste Mulighed kunde vel for saa vidt tænkes at have en ikke ringe Sandsynlighed for sig, som vort Land paa den Tid — nogle Aar efter den store nordiske Krig — var stedt i en saa svær økonomisk Nødtilstand, at mange Landmænd rømmede fra deres Fæstegaarde, som da ikke sjældent kom til i Aarevis at staa ubehoede (de saakaldte Ødegaarde). Hvordan det end kan have forholdt sig hermed, saa har Mads Nielsen, saa vidt det kan skønnes, i ikke saa faa Aar af den for Landbruget saa fortrykte Tid formaaet — maaske med sit Smedehandværk som Støttehverv — at klare sig igennem Vanskelighederne. Og da han frattraadte Styret, havde Forholdene føjet sig saa vel, at det blev hans Søn, Peder Madsen, og Hans Nissens Datter Kirsten, der som Ægtefæller kunde overtage Fæstegaarden, som

derefter i 3 Slægtled kom til at gaa i Arv fra Fader til Søn. Og Tiden fra omkring 1750 til Aarhundredets Slutning — Bondefrigørelsens Tid — blev ikke alene i social men ogsaa i økonomisk Henseende en lykkelig Tid for den danske Bondestand med opadgaaende Priser paa Landbrugsprodukterne og efterhaanden med betydelige Forbedringer i Landejendommenes Drift. — Det var saaledes i Tiden hen imod Aarhundredets Slutning, at Merglingen begyndte at faa Fremgang i det vestjydske Landbrug, og at de saa betydningsfulde Kulturplanter Kartofflen og Kløveren begyndte at vinde Udbredelse. Og det var ligeledes i det 18. Aarhundredes sidste Halvdel, at det for Pløjningsarbejdet saa vigtige Redskab »Svingploven« kom frem, den der med sin vindelfladeformede Muldfjæl gav Pløjejorden en fuldstændigere Vending, og som i sin lidt senere forbedrede amerikanske Form ret snart fandt Udbredelse til Afløsning af den hidtil brugte sværthyggede, tunge Hjulplov, som der skulde 4—6 Heste eller Okser til at trække.

Efter at Peder og Kirsten Madsen i omkr. 33 Aar havde siddet med Fæstegaarden, blev denne i Aaret 1779 overdraget til deres 22-aarige Søn Mads Pedersen, der samme Aar hjemførte sin 5 Aar ældre Hustru, Margrete Olufsdatter, fra Hjedding i Ølgod, hvor hendes Forældre, Oluf Jensen og Ellen Christine, f. Pedersdatter, havde en Gaard. Om Margrete har hendes Sønnesøn, Lærer Niels Hedeager, i sine efterladte Papirer fortalt, at hun var fra et Hjem, hvor gammel-luthersk Kristendom udfoldede sig i hele Familiens Færd, især i Børneopdragelsen, med strengt overholdt Andagt Morgen, Middag og Aften og paa Søn- og Helligdage desuden med Kirkegang og senere paa Dagen med opbyggelig Læsning og Salmesang i Hjemmet. Og da Margrete drog ind paa Hedeager Gaard, kom den Aand, hvori hun var opdraget og havde indlevet sig, ogsaa til at gøre sig gældende der, thi udrustet, som hun var, med en stærk Karakter og en frejdig Natur, lagde hun ikke Skjul paa sin Overbevisning, heller ikke naar der kom fremmede til Huse, og der blev lagt godt Mærke til hendes Ord og Vægt paa hendes Meninger, hvorved hun blev kendt og agtet ogsaa blandt Folk langt ud over Hjemmets Kreds. Og skønt hun og hendes Mand var ikke lidt forskellige, saa blev hendes glade og ligevægtige Sind og overlegne Aandsudvikling vistnok en betydelig Hjælp til Fæstelse af et godt Samliv i gensidig Forstaaelse og til Opretholdelse af et væsentligst af hendes Aand præget Dagligliv i Hjemmet.

Mads og Margrete havde i de første Aar af deres Ægteskab den Sorg at miste deres to ældste i 1780 og 1782 fødte Børn, Peder og Oluf, i en Alder af kun 2 Aar. Men d. 22. Februar 1784 blev

den Søn født, der skulde blive Stamfader til den her i Bogen skildrede Slægtlinie, og om ham staar der i Ølgod Kirkebog optegnet følgende: »1784, d. 7de Martii døbt Mads Pedersens og Margrete Olufsdatters *Peder* af Heeager: Jfr. Johanna Margareta Haahr har Barnet. Testes vare Peder Madsen Heeager, Niels Jensen og Hustrue af Medom og Msr Jens Pertou af Biergene«. — Om Gudmoderen og Testes (o: Fadderne) kan oplyses, at førstnævnte var Datter af Sognepræsten, Provst Ude Haahr, der var Svoger til Barnets Farfader, og Fadderne var Barnets Farfader, dets Onkel og Faster og Kappellanens Søn (med Titulaturen Msr, o: Monsieur = Herr.). Naturligvis fik Barnet efter hævdvunden Skik Navn efter dets ældste afdøde Broder, der jo var opkaldt efter Farfaderen. Som det vil ses, har Kirkebogen ingen Angivelse af Fødselsdagen, idet man i ældre Tid indskrænkede Tidsangivelsen til Indførelsen af Daabsdagen eller af Dagen for Fremstillingen i Kirken i Tilfælde af Hjemmedaab, og det var ikke inden først i det 19. Aarhundrede, at man begyndte at indføre Fødselsdagen. Men da det endnu erindres fra Peder Madsens Udsagn paa hans gamle Dage, at han var født i Februar »o Pejrs Daw« (altsaa hans Navnedag), viser Almanakken os, at det var d. 22. Februar.

I 1786 fik Mads og Margrete endnu en Søn, der efter sin næstældste afdøde Broder fik Navnet *Ole*. Fra de to yngste Sønners Barndomstid er der ingen Erindringer bevaret i Slægten. Men i deres Skoleaar maa de sikkert have gaaet i Sognets Hovedskole, »Degneskolen«, hvor de vistnok har faaet en for den Tid god Undervisning, efter som Peder paa Grundlag af denne i en knapnok fuldvoksen Alder kunde blive antaget til Omgangslærer i Sognet, og efter som det endnu mindes i Slægten, at han til højt op i Alderen havde bevaret en i Forhold til hans Samtid ikke ringe Færdighed i Læsning, Skrivning og Regning.

2. Hedeager Gaard bliver Selvejergaard.

I den omkring Aarhundredskiftet saa gunstige Tid for Landbruget, da mange Fæsteejendomme gik over til Selveje, blev ogsaa Hedeager Gaard udbudt til Salg. Og Mads Pedersen havde da i den Snes Aar, han havde siddet som Fæster, faaet underbygget sin økonomiske Stilling saa vidt, at han ved den i Aaret 1800 over Gaarden holdte Auktion let kunde magte at hyde den op til den just ikke ret høje Pris af 700 Rigsdaler (omtr. 2200 Kr.), som han fik den »tilslagen« for. Men som nedenauførte Uddrag af

Genparten af Skødet i Øster Herreds Tingbog viser, blev det ikke inden i 1801, at Købets endelige Ordning efter indhentet kgl. Bevilling fandt Sted.

Hosstaaende Billede af Hedeager Gaard, der er en Reproduktion af et Fotografi fra omkr. Aaret 1900, viser altsaa Gaarden, som den saa ud et Aarhundrede efter, at den gik over til Selveje.

Hedeager Gaard.

Efter Fotografi fra omkring Aaret 1900.

Og paa det Tidspunkt var i alt Fald de 3 af dens 4 Længer ombyggede, Stuelængen saaledes i Firserne. Kun den Fløj, der ses liggende mellem Stuelængen og Laden, har et saa ældet Udseende, at den muligt kan være fra den Tid, da Gaarden var i den her skildrede Hedeagerslægts Besiddelse.

Auktionsskiøde.

Aar 1800 den 12te Novbr. blev i Øster-Nørre-Herreders Tingstue i Sekbek holdt offentlig Auction over Gaarden Hedeagergaard i Ølgod Sogn, et Afbyggersted paa Ølgod Præstegaardsmark, beboet og fæstet af Mads Pedersen paa Hedeagergaard, som højtbydende blev samme tilslagen for 700 r., og da den Højkongl. Approbation af 20de Febr. d. A. tillader Salget, samt Kiøbesummen efter forevist Quittering . . . saalydende:

Ved holdt Auction i Sekbek Tingstue den 12te Novbr. 1800 over det Ølgod og Strelluf Sognekald tilhørende Afbyggersted, Hedeagergaard kaldet, af Hartk. 2 Tdr. 4 Skp., blev samme Gaardens Beboer

og Fæster Mads Pedersen som højstbydende tilslagen for den Sum 700 r., paa forventende Kongl. allern. Approbation, hvilken og er paafulgt under Dato 20de Febr. d. A. 1801, saaledes:

»at det af Behoeren Mads Pedersen gjorde højeste Bud af 700 r. allern. approberes paa de Vilkaar, at Kiøbesummen skal inddrages under Stiftets offentlige Midler for at gøres frugtbringende for Sognepræsten i Ølgod og Strelluf Sognekald, dog saaledes at de $\frac{2}{3}$ Deele deraf bliver indestaaende i Eiendommen mod 1ste Prioritets Panterettighed, men den øvrige $\frac{1}{3}$ Deel skal udbetales i dette Aars Snapsting« . . . .*)

saa haver Mads Pedersen rigtig erlagt og i Følge Auct. Condit. udbetalt til mig som Herredsprovst den $\frac{1}{3}$ Deel af Kiøbesummen, to Hundrede tre og tredive Rdr. to Mark, for hvilke 233 r. 2 Mk. hannem herved vedbørlig quitteres.

Thorstrup Præstegaard, den 28. Juny 1801.

C. Sølling.

er betalt, saa i allerunderd. Følge Forordn. af 19. Decbr. 1693 sælges, skiødes, afhændes og overleveres herved af os paa Embedsvegne forlenet Hedeagergaard med Bygninger, Ejendommen, Hartkorn, Herligheder og Rettigheder, Ingen undtagen, saaledes som Ølgod Sognekald samme eiet og tilhørt haver, og efter de Conditioner, som desangaaende ere Auctions-Protocollen indlemmede, hvilke Kiøberen i Et og Alt holder sig efterrettelig, til Kiøberen bemeldte Mads Pedersen og Arvinger som et uigienkaldeligt kiøbt Kiøb, hvortil Sælgeren S. T. Hr. Pertou, Sognepræst og Arvinger stedse forblive og ere Kiøberens og Arvingers Hiemmel efter Loven.

Til Stadfæstelse under vore Hænder og Signeter.

Varde, den 25. Aug. 1801.

(L. S.)

L. Foglman.

Hans W. Øllgaard.

3. *Peder Madsen (Hedeager) i Ungdomsaarene.*

Da Hedeager Gaard gik over til at blive en Selvejergaard, var Sønnerne Peder og Ole henholdsvis 17 og 15 Aar gamle, og fra de blev voksne, havde Forældrene just ikke længer hele Aaret rundt Brug for begges fulde Arbejdskraft til Gaardens Drift. Ole vedblev da at være deres stadige Medhjælp ved Landbrugsarbejdet, medens Peder ogsaa dyrkede andre Interesser. Navnlig var han stærkt optaget af Musikken, hvori han — vel under Vejledning

*) Snapstinget betegner et fra gl. Tid i Viborg holdt Ting, bl. a. angaaende Terminen for Pengebetalinger. Navnet hidrører muligvis fra de ved Viborg liggende Snabe Bakker, hvor der i sin Tid var Tingsted.

Forfs. Anm.

af en eller anden af Egnens professionelle Spillemænd — opøvede sig til at blive en i alt Fald i det haandværksmæssige flink Violinspiller, og saavidt det erindres, dyrkede han ogsaa Klari- netten. Og i de Ungdomsaar, da han havde hjemme hos Forældrene og mest drev Musikken som et Fritidshverv, havde han ikke saa lidt at bestille med at spille til Bryllupper og Julegilder og ved andre festlige Lejligheder. Men at Spillemandspengene har været særdeles beskedne, viser følgende Eksempel fra en gl. Optegnelse i Slægten: »For at spille til et Julegilde en Aften (til langt ud paa Natten) 1 Mark (53 Øre); for at gaa et Par Mil og saa spille i 2 Dage og Nætter — 5 Mark« (2,65 Kr.*). Det sidste Eksempel gælder vistnok et Todages Bryllup, thi ved et saadant maatte der den første Dags Formiddag spilles ved Bryllupsgaarden, naar Gæsterne kom, dernæst paa Vejen til Kirken, i Kirken under Salmesangen (hvor der ikke var Orgel), paa Vejen hjem til Bryllupshuset, under Middagsspisningen og derefter til Dansen til langt ud paa Natten, og paa andet Døgn var der Musik til Dansen, som blev flittigt dyrket det meste af Tiden.

Som allerede antydet nærrede Peder i sine unge Aar ogsaa Interesse for Skoleundervisningen, og da der om Vinteren ikke var Brug for begge Sønners Hjælp ved Arbejdet der hjemme paa Gaarden, tog han i nogle Vintre Plads som Omgangslærer, hvortil han blev antaget af en Kreds af Beboere i den østlige Del af Sognet, og en Slægtoverlevering vil vide, at det var paa Lindbjerg Mark. Til en saadan Lærerstilling krævedes der ingen Kundskabsprøve aflagt, og Vinterskolen varede kun »fra Ploven gik ind, til den gik ud«; Læreren læste skiftevis i Gaardene med Stedets og Nabolagets Børn og fik i Reglen Kost og Logi paa Omgang, men Godtgørelsen derudover — som nu ikke længer erindres — var sikkert yderst beskedne, vistnok langt under 1 Mark om Dagen. Ganske vist var ogsaa de Fordringer, der stilledes til Omgangslærerens Uddannelse og Ydelse, beskedne; ofte blev der i Omgangsskoler kun undervist i Religion og Læsning, i bedste Fald ogsaa i lidt Skrivning og Regning. Luthers Katekismus og Forklaringen blev af de større Børn lært paa Ramse. Skolegangen var ret ustadig, saa hvert Barn maatte undervises for sig, og det var ikke alle Børn, der fik lært at læse.

I 1806 blev Peder Madsen (Hedeager)s Virke som Landbrugsmedhjælper, Musiker og Lærer afbrudt, idet han da blev indkaldt til Militærtjeneste som Infanterist med Garnison i Helsingør, og

*) Marken havde i den indtil 1813 gældende Courantmønt en omtr. 1.6 Gange større Værdi end Marken i den efter 1813 gældende Rigsbankmønt, hvor 1 Mark var = 0,33 Kr.

efter sin militære Uddannelse her blev han med sin Afdeling sendt til Holsten, hvor Danmark under de vekslende Krigsbegivenheder og tilsidst i Krigen mellem Napoleon og Danmark paa den ene Side og Sverige, Rusland, Tyskland og England paa den anden i Aarene 1806—14 det meste af Tiden havde en Hær staaende til Værn for vor Sydgrænse. Hvor længe han her har ligget paa Feltvod i Rendsborg, hvor han i længere Tid laa indkvarteret, eller i sydligere Egne, har der ikke kunnet skaffes nærmere Oplysning om; men i alt Fald træffer vi ham og hans Broder Ole, der i 1808 var blevet indkaldt til Militærtjeneste, som hjemvendte i Aarene 1811—12, og der blev da truffet Bestemmelse om, hvem af dem, der skulde have Fødegaarden.

4. Hedeager Gaard gaar ud af Slægtens Eje.

Efter gammel Sædvane var vel Peder Madsen (Hedeager) som den ældste af de to Brødre nærmest til at arve Fødegaarden; men efter hvad en Slægtoverlevering vil vide, var Forældrene tilbøjelige til at foretrække den yngste, som vistnok lignede Moderen mest i Sindelag, og som i Dagliglivet stod sig særlig godt med Forældrene, hvis Hjælper han jo stadigt havde været ved Gaardens Drift fremfor sin Broder. Formodentlig var det for, saa vidt muligt, at undgaa at vække Anstød ved umiddelbart at foretrække den yngste Søn, at der, efter hvad Slægtoverleveringen fortæller, blev truffet Aftale om, at det ved Lodtrækning skulde afgøres, hvem af dem, der skulde have Gaarden, og hvem der skulde have en Sum af 1500 Daler som Arvepart, og Gaarden tilfaldt da Ole.

Hvorvidt Overleveringen er paa den helt rigtige Side med Angivelsen af Størrelsen af Brødrenes Arvepart, faar staa hen. Angaaende Vilkaarene for Oles Overtagelse af Gaarden viser det til ham i Juni 1811 udstedte Skøde, at han fik Gaarden overdraget imod 1) at overtage den paa samme hvilende Gæld paa 466 Rdl.. 4 Mk. til de offentlige Stiftelser i Ribe Amt og 2) at yde hans Forældre den dem for Livstid tilskrevne Aftægt.

Ole giftede sig i Oktober 1811 med Ane Johanne Nielsdatter fra Strellev og fik med hende 4 Børn, Mads, Niels, Margrethe og Else. Men han døde i April 1821, kun 35 Aar gl., og hans Enke giftede sig i Oktober s. A. med Landbrugsmedhjælperen Niels Christensen fra Horne. Og da Oles ældste Søn Mads i 1837 giftede sig en Gaard til i Ølgod Tarp, og den anden Søn Niels døde kun 17 Aar gammel, gik Hedeager Gaard, da Ane Johanne og Niels Christensen paa deres ældre Dage afstod den, over til deres

Søn Christen Nielsen, og den er altsaa fra 1821 at regne gaaet ud af den her skildrede Hedeagerslægts Eje.

II. Peder og Kiersten Madsen Hedeager og deres Hjem i Østtarp.

1. Peder Madsen Hedeager køber Gaard og gifter sig.

Da *Peder Madsen (Hedeager)* i 1811 havde faaet Spørgsmaalet om sin Arvepart afgjort, og han da ligesom Broderen tænkte paa snart at gifte sig, maatte han til at se sig om efter en Landejendom, da det vel nok stod ham klart, at Musikken og Omgangsskolen vilde kaste for lidt af sig til at sikre en Families Udkomme. Han fandt da snart i Østtarp i Strellev, kun godt $\frac{1}{2}$ Fjerdingvej ($1\frac{1}{4}$ km) Nord for Hedeager Gaard, en lille Ejendom, som var til Salg, og som han mente at kunne slaa sig til Taals med.

En medvirkende Aarsag til, at Valget faldt paa denne dengang simple lille Ejendom, hvis henvend 50 Tdr. Ld. Jordtilliggende for største Delen bestod af Hede, og hvis Besætning kun bestod af 4 Køer og nogle Faar, siges at have været den, at Peder Madsen (Hedeager) af sin Broder fik foræret en lille Englod som en Slags Erstatning for, at Peders i rede Penge bestaaende Arvepart betydeligt forringedes under de for vort Lands Pengevæsen saa store Vanskeligheder, som den langvarige Krig da havde begyndt at foraarsage. Og da denne Englod laa i umiddelbar Nærhed af en lignende Lod, der hørte til den omhandlede Ejendom i Østtarp, vilde de altsaa nemt kunde drives sammen. Og hertil kom saa den vel nok væsentligere Grund, at der ved Købet af denne Ejendom kun var Tale om at erlægge en ret ringe Betaling i rede Penge, idet der skulde svares en Aftægt til de to gamle Folk, som behøede Stedet, og for saa vidt syntes altsaa den øjeblikkelige Risiko trods de usikre Tider ikke at være synderlig stor, hvad Køberen efter Sigende skal have lagt en ikke ringe Vægt paa. —

De nærmere Betingelser angaaende Købet og Aftægtsydelsen er angivne i nedenstaaende Genpart af Skødet og Opholdskontrakten.

Som det vil ses, er Ejendommen i Skødet angivet at ligge i Nørtarp, medens den i Opholdskontrakten er angivet at ligge i Østtarp. Aarsagen til denne Uoverensstemmelse i Stedbetegnelsen maa vistnok hidrøre fra den Omstændighed, at hele det under Nørtarp og Østtarp Byer hørende Omraade oprindeligt hed Tarp By; men efter at der i den østlige Del af denne By var blevet bygget nogle Gaarde og Huse, begyndte man omkring Aarhundredeskiftet at kalde denne Bydel Østtarp, og den øvrige Del af Tarp By blev det da efterhaanden almindeligt at kalde Nørtarp, hvorimod Matrikelsvæsenet vedblev at opretholde Bynavnet Tarp for hele det under Nørtarp og Østtarp hørende Omraade, og det har da under disse Navneforhold vanskeligt kunnet staa enhver af Lodsejerne klart, hvilket Stednavn der rettest burde anvendes til at betegne den By, hvortil hans Ejendom hørte.

Hvad Peder Madsen (Hedeager)s Navn angaar, vil det af nedenstaaende Genpart af Opholdskontrakten ses, at han underskrev dette Dokument med Hedeager som Efternavn, fordi det var det Navn, hvormed baade han og alle de af hans Forfædre, der havde været i Besiddelse af Hedeager Gaard, i Omtale var blevet kaldt, skønt det ikke var deres Daabsnavn. Og da Peder Madsen vedblev (med faa Undtagelser) at bruge Hedeager som Efternavn, og da han altid i Omtale — ogsaa efter at han havde forladt Hedeager Gaard — blev kaldt »Pæ Hieawr«, vil hans Navn i det følgende ogsaa blive skrevet Peder Madsen Hedeager eller Peder Hedeager.

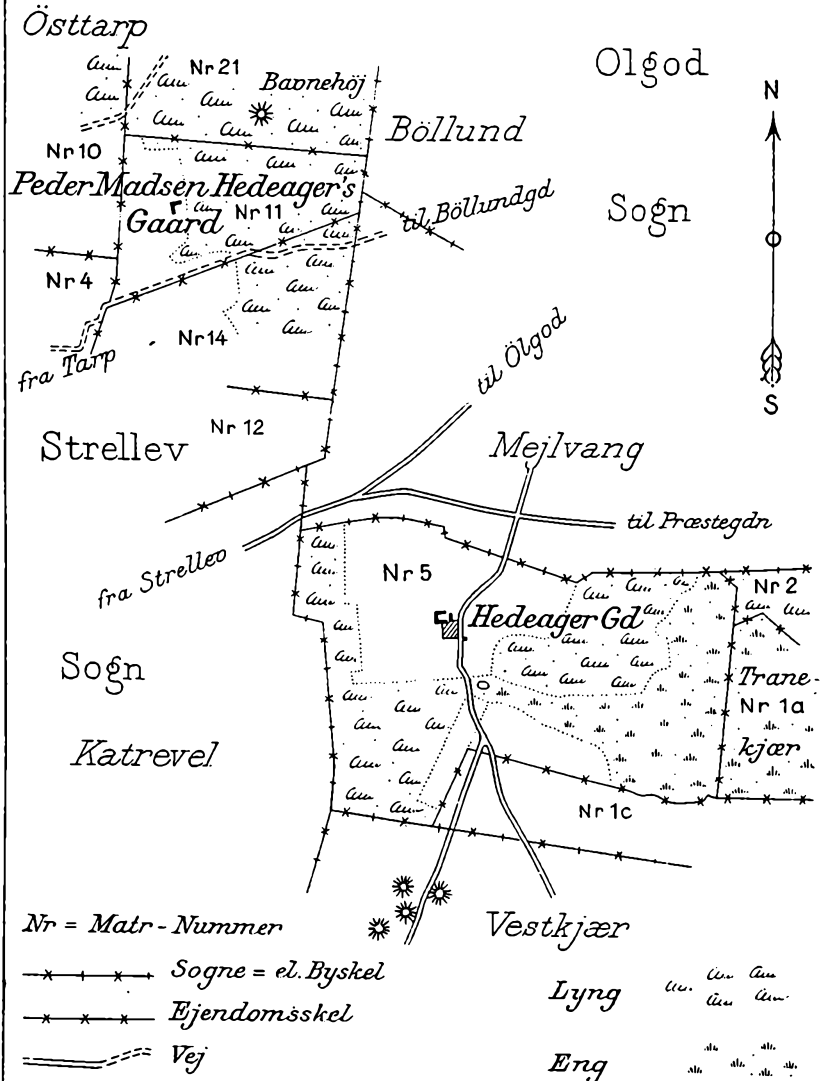
Som det vil ses af hosstaaende Kort, der er fremstillet paa Grundlag af Kort, der omkring Aaret 1820 blev tilvejebragte i Anledning af Matriklen af 1844, bestod Tilliggendet til Hedeager Gaard og til Peder Madsen Hedeagers Gaard endnu paa den Tid for største Delen af uopdyrkede Hedejorder. Og skønt sidstnævnte Ejendom saavel i den gamle som i den nye Matrikel staar angivet til lidt under 1 Td. Hartkorn, der er det almindeligt gældende Mindstemaal for, at en Ejendom skal kunne betragtes som en Gaard, er Ejendommen her, i Overensstemmelse med nedenanførte Skøde, betegnet som en Gaard. — De paa Kortet indtegnede Numre er Matriklens af 1844.

Efter at Peder Madsen Hedeager havde overtaget Ejendommen og havde faaet indrettet den ved Kontrakten foreskrevne Lejlighed til Aftægtsfolkene, saa han fik Stedets Beboelseslejlighed frigjort til eget Brug, holdt han den 5. September 1812 Bryllup med den 6 Aar yngre *Kiersten Madsdatter*, hvis Forældre, Mads Jensen (Uldbæk) og Apelonne f. Nielsdatter, havde en Gaard i Lyne By, og som Bogens Slægtregister over Kiersten Madsdatters Forfædre viser, var hendes Bedsteforældre Gaardmandsfolk i Lyne og Strellev Sogne.

Hedeager Gaard og Peder Madsen Hedeager's Gaard omkring Aaret 1820

1 : 20 000

0 500 1000 m

Tegnet af Guide O. Adamsen

Genpart af Skøde og Opholdskontrakt

efter Nørre Horne Herreds Tingbog, hvis Retskrivning er fulgt.

Skøde

oprettet imellem mig underskrevne *Henrik Henriksen*, og Hustrue *Maren Sørensdatter* paa den ene Side og *Peder Madsen Heeager* paa den anden Side til Efterlevelse af os og vore Arvinger paa begge Sider, hvorved vi med hinanden har indgået følgende Poster.

Underskrevne *Henrik Henriksen* i Strelluf Nørtarp tilstaaer og gjør herved vitterligt, at ieg, uden foregaaende Kiøbecontract, har solgt og afstanden, ligesom ieg og herved sælger, skiøder og afhænder fra mig og mine Arvinger til *Peder Madsen fra Heager* mit hidtil eiende og paaboende Gaard i bemeldte Nørtarp, der staaer for Htk: 6 Skp., og da Kiøbesummen mig derfor er betalt med 300 Rd., siger tre Hundrede Rd., saa skal fornævnte min Gaard fra nu af tilhøre bemeldte *Peder Madsen Heager* med Bygning, Grund og Eiendomme, Herligheder og Rettigheder, Pligter og Byrder, Ingen undtagen, men alt saaledes, som ieg samme eiend og besiddet haver, saa ieg og mine Arvinger for Fremtiden ingen videre Lod, Deel, Ret eller Rettighed derudi haver, uden for saavidt den imellem os oprettede Opholds Contract for min og Kones Levetid forbinder Kiøberen eller Stedets Eier at opfylde; og saaledes er og forbliver ieg Hiemmelmand for det her solgte efter Loven. — Dette bekræftes vidnefast under min Haand.

Strelluf Nørtarp, den 31te Janv. 1812.

Henrik Henriksen.

Til Vitterlighed:

Jens Nielsen.

Jens Pedersen.

Opholdscontract

oprettet imellem underskrevne *Henrik Henriksen*, og Hustrue *Maren Sørensdatter* paa den ene Side og *Peder Madsen Heeager* paa den anden Side til Efterlevelse af os og vore Arvinger paa begge Sider, hvorved vi med hinanden har indgaaet følgende Poster.

1. Har ieg *Henrik Henriksen* tilligemed min Hustrue *Maren Sørensdatter* hendes Villie og Samtykke afstanden og overladt mit eiende og paaboende Sted her i Strelluf Østtarp med Besætning og ald Gaards-Redskab ligesom det forefindes.

2. Saa forskaffer *Peder Madsen Heeager* dem 4 Fag Huus Sønden i Gaarden og 2de Sengesteder, forsynet med Vinduer, Dørre og Loftskud, og Beboerne skal holde det vedligeholdelse forsvarlig, saalænge de lever, og samme Huus maa være istandsat, at vi deri kan inddrage til næste

Mikkelsdag, men efter deres Dødelige Afgang, tilhører det Stedets Beboere med hvad Nagelfast befindes.

3. Saa forskaffer ieg dem 20 Læs Tørv, 8 Snese til Læsset og 2 Læs Klyne tør og skikkelig hiembierget og istaksat, tillukt for Regn og Vand, saalænge Aftægtsbeboerne kan selv grave og røgte dem, er de dertil villige, og naar Helbred ikke det tillader, forretter Stedets Beboere det alt.

Det 3die Part af ved Stedet indlukte Hauge beholder Aftægtsfolkene til Brug for deres Levetiid, de nyder dertil aarlig den fornødne Giøde fra Stedet, og fri Adgang og Brug af Brønd og Bagerovn, Beboerne holder det vedlige.

4. Forskaffer ieg Peder Madsen Heeager eller Stedets Beboere Aftægtsfolkene 3 Td. Rug, 1½ Td. Byg, 1½ Td. Boghvede, som leveres dem i tvende Terminer, det halve deraf leveres aarlig hver Mortensdag og det andet halve Deel til hvert Aars 1ste Mai, altsammen i tørt Korn, saa forpligter ieg mig til at besørge det til og fra Møllen, og naar den første ved Døden afgaaer, skal den Sidstlevende nyde 1½ Td. Rug, 1 Td. Byg, 6 Skp. Boghvede, og skal leveres til samme Termins Tider i tørt Korn og ligesaa møllet.

5. Ligesaa svarer ieg dem, Aftægtsfolkene, og leverer dem daglig 3 Potter nysmalket Mælk fra Maidag til Mikkelsdag aarlig, men fra Mikkelsdag til Maidag 2 Potter nysmalket Mælk, og naar den første ved Døden afgaaer, nyder den efterlevende 2 Potter nysmalket Mælk daglig fra Maidag til Mikkelsdag, men fra Mikkelsdag til Maidag 1½ Pot, og ligeledes skal Stedets Beboere give bemeldte Aftægtsfolk aarlig 8 Pund Smør til Juul, og halvanden Hundrede Æg, som leveres dem 50 til hvert Paaske, og 50 til hvert Midt-Sommer og 50 hvert Mikkelsdag, den efterlevendes faaer 100 Æg aarlig, og ligeledes skal ieg give dem 3 Rd. aarlig hvert Mikkelsdag til den sidstes Afgang.

6. Af Stedets Faar udtager ieg Henrik Henriksen nu 2 Faar, disse skal Stedets Eier aarlig fodre og græsse os, som hans egne Faar, Uld og Yngel deraf tilhører os, men det forstaar sig, Yngelen nyder og til Slagtetiiden fornøden Føde, samt at vi kunde saa ofte vi vilde forynge Faarene, men mere ind 2 Faar maec ei have til Vinter.

7. Saa af Indboe medtager Aftægtsfolkene Senge- og Gangklæder og Kister som deres Arvinger nyder efter deres Død, hvad andet Indboe er angaaende, saa nyder de dette at bruge til Fælles, men tilhører Beboerne efter deres Død. Klokken bliver ved Aftægtsfolkene til den sidstes Død.

8. I Sygdoms Tilfælde skal Beboerne besørge dem Tilsyn i Alderdom og Svaghed, og besørge deres Henfart efter Egnens Skik og Brug, naar de ved Døden afgaaer.

Og om saa var, at de ikke kunde komme til Kirke, for Legems Svaghed, og de ønsker at komme der, skal Beboerne besørge dem til og fra Kirken.

Tillige skal denne Aftægts Ophold af Beboerne blive svaret i alle Maader frem for ald anden derpaa paa Stedet heftende Gields Fordringer.

Foranstaaende Contract skal af os og vore Arvinger og Efterkommere paa begge Sider uryggeligen holdes, og efterleves, og maac samme til fornøden tinglæses og protocolleres.

Til Vidnesbyrd, under vores Hænders Underskrift, stadfæstet, samt venlig ombedet de tvende undertegnede Vitterlighedsmænd, dette med os til sand Vitterlighed at underskrive.

Østtarp, den 24. Februar 1812.

Henrik Henriksen (L. S.), Peder Madsen Hedeager (L. S.).

Til Vitterlighed:

Peder Brink (L. S.),

Jens Pedersen.

Den sidstlevende nyder aarlig 4 Pund Smør og 1 Faar fodret og græsset med dets Yngel, men mere end 1 Faar maac ei have til Vinter, Tørv og Huusværelse bliver uforandret til den sidstes Død, og hvad som de bruger af Indboc, det skal Beboerne holde vedlige.

Disse Sække som her er paa Stedet nyder Aftægtsfolkene at bruge, og naar disse ere opslidte, flyer Beboerne nogen isteden igien.

Tilstaaer *Peder Madsen Hedeager.*

2. *Familielivet i Hjemmet i Østtarp.*

Det var paa Overgangen til en for det danske Landbrug yderst vanskelig Tid, at Peder Madsen Hedeager med sin Hustru drog ind i deres nyerhvervede Hjem i Østtarp. Landet var stærkt forarmet af den langvarige Krig, som endnu ikke var bragt til Afslutning. Underholdningen af vor egen staaende Hær og af de Hjælpetropper, Napoleon havde sendt os, kostede Landet uhyre Summer og bragte efterhaanden dets Pengevæsen i den elendigste Forfatning, og dette saa meget mere som Krigen i den lange Aarrække, i hvilken den lagde Beslag paa Kærnen af Landets mandlige Ungdom, berøvede Landbruget og vore andre Erhverv deres bedste Arbejdskraft samtidig med, at den i høj Grad vanskeliggjorde Omsætningen af vore Erhvervsprodukter.

Men trods disse ulykkelige Forhold syntes der dog at være nogen Grund for det unge Par til med Fortrøstning at se Fremtiden i Møde. Fra Hjemmet var de begge vænnede til Flid og Nøjsomhed, og de havde hver især en god Vilje og et Par kraftige Hænder at tage fat med. Ved Købet af Ejendommen var den væsentligste Del af Arven fra Hedeager Gaard og Kierstens Arvepart paa 200 Daler blevne i Behold, og selv om Pengenes Værdi allerede paa dette Tidspunkt var dalet betydeligt, var en Sum

paa henved 1500 Daler efter Datidens Forhold dog endnu en saa betydelig Kapital, at den vel maatte anses for at være tilstrækkelig, dels til Bestridelse af Udgifterne ved Hedens Opdyrkning og ved Forøgelsen af Ejendommens Besætning, dels til at danne en Reserve, som de kunde ty til, om endnu vanskeligere Tider skulde indtræffe.

Imidlertid ventede der de tvende Nybegyndere i det simple Hedehjem tungere Tilskikkelser og trangere Kaar, end de havde anet. Næppe et Aar efter, at Hjemmet var stiftet, blev dets Forsørger paany kaldt under Fanerne. Efter at Napoleons Magt var brudt, kastede hans og vore Modstandere, Tyskerne, Russerne og Svenskerne, sig i Forening mod vort Lands Sydgrænse i den Hensigt at fravriste os Norge. Peder Madsen Hedeager var her med i den lille danske Hær, som i Holsten og Sønderjylland kæmpede mod den mangedobbelte Overmagt, og som den 10. December 1813 ved det sejrriige Slag ved Sehested, tæt Nord for Ejderen, banede sig Vej gennem de fjendtlige Hære til Fæstningen Rendsborg.

Efter Fredslutningen i Begyndelsen af 1814 kunde Peder Hedeager atter vende tilbage til de hjemlige Sysler. I det lille Hjem havde Familiens førstefødte set Lyset, medens Faderen kæmpede paa Landegrænsen. For ham og hans Hustru laa der nu Opgaver nok at løse med at bringe Ejendommens Drift paa Fode, og de stod hinanden trofast bi i Kampen for Udkommet, en Kamp, som nu maatte føres med saa meget des større Energi og med Anvendelse af den størst mulige Sparsommelighed, som de ved en pludseligt indtrædende ny og voldsom Nedgang i Pengenes Værdi tabte næsten hele deres lille Formue. Thi for at skaffe Penge til Krigens Førelse havde Regeringen udstedt en saa stor Mængde Sedler, at den ikke saa sig i Stand til at indløse dem med Sølv-mønt, og som Følge heraf sank Papirspengene efterhaanden dybt ned under deres paalydende Værdi. For at bringe Pengevæsenet paa Fode igen saa Staten sig derfor nødsaget til paa en Gang at nedsætte Seddelpengenes Værdi til omkring 1/10 af det Beløb, som de lød paa (Statsbankerotten i 1813). I Stedet for de hidtil bestaaende Banker og Kurantsedler traadte nu en Rigsbank med en Prioritet i alle Landets faste Ejendomme samt en ny Mønt-fod, Rigsbankpengene. Men desværre var det ikke muligt hermed paa en Gang at bringe Orden i Pengevæsenet, thi Mistilliden til Seddelpengene var bleven saa stor iblandt Folk, at man heller ikke vovede at tro paa de ny Rigsbanksedlers Værdi, og i nogle Aar var Forholdene endog saa forvirrede, at Rigsbanksedlerne i Handel og Vandel kun gjaldt omtrent 1/10 og Kurantsedlerne kun omtrent 1/100 af deres paalydende Værdi. —

Da Peder Madsen Hedeager under disse fortvivlede Pengeforhold saa sig nødsaget til at hæve sin Arv, som hidtil havde staaet i Hedeager Gaard, var Pengene ikke langt fra at være værdiløse; til Eksempel kan nævnes, at han for en Ko, som før Pengenes Værdifald havde kunnet købes for omkring 8 Daler, nu maatte betale 200 Daler, altsaa en Sum af samme Størrelse som Hustruens Arv. Forholdene bedredes først, da Rigsbanken i 1818 blev forandret til en privat Bank, Nationalbanken, der fik en af Regeringen uafhængig Ledelse, men det varede dog endnu mange Aar, inden Seddelpengene i Handel og Vandel blev regnede til den fulde Værdi af deres paalydende Beløb.

Foruden Forvirringen i Pengevæsenet fik ogsaa Tabet af Norge en i økonomisk Henseende skadelig Indflydelse paa vort Landbrug, idet vi derved berøvedes et godt Marked for vore Kornprodukter, og desuden virkede paa den Tid de engelske Love om Korntolden meget ødelæggende paa vore Kornpriser. Hertil kom, at de danske Kornvarer paa den Tid — i Modsætning til vore Landbrugsprodukter nu til Dags — gennemgaaende var af en saa daarlig Beskaffenhed, at de paa Udlandets Hovedmarkeder ikke kunde staa sig i Konkurrencen med andre Landes. Det tidligere privilegerede norske Marked havde for saa vidt været til Skade for os, som det ikke havde vænnet os til at lægge Vægt paa at opnaa den bedst mulige Kvalitet. Eksempelvis skal nævnes, at Priserne for Rugens Vedkommende i Tiden fra 1818 til 1824 daledede fra 15 til 4 Kr. pr. Td., og samtidig sank Priserne paa Husdyrene saa stærkt, at det ikke lønnede sig at fodre Kornet op, hvor billigt dette end var. Desværre varede det hen ved en Snes Aar, inden Forholdene bedredes synderligt; mange Landmænd gik da ogsaa i den Tid fra Gaard og Grund, og der raadede en Pengemangel uden Lige. Alt, hvad man selv avlede, kunde man vel i en vis Forstand leve højt med, men det vanskelige var at skaffe Penge til Veje til Skatter og andre Afgifter.

At denne Nedgangsperiode i mange Henseender maatte blive en streng og vanskelig Tid for Peder Hedeager og hans Hustru er en Selvfølge, og det saa meget mere, som der efterhaanden blev flere at mætte og klæde, idet Familien i Tiden fra 1813 til 1830 blev forøget med 7 Børn — 5 Sønner og 2 Døtre. Men med en sjælden Flid og Paapasselighed og med en Sparsommelighed, hvormed man i Nutiden knapt nok kan gøre sig en Forestilling, lykkedes det dem ikke alene at opretholde Hjemmet, men ogsaa at faa opdyrket et betydeligt Stykke af Heden og efterhaanden at faa Ejendommens Besætning forøget. Kneb det end til Tider med at skaffe Midler ved Ejendommens Drift til Dækning af Udgifterne, saa kom den beskedne Ekstraindtægt, som Husfæde-

rens lejlighedsvis drevne Spillemandshverv kastede af sig, oftest til god Hjælp med at faa Vanskelighederne klaret. Og selv om det undertiden kunde knibe med at skaffe Smør og Sul paa Brødet til de mange Munde, saa var der i Reglen baade Mælk og andre af Gaardens Frembringelser at ty til. Og et Stykke Rugbrød til en Kop nymalket Mælk — hvad der oftest var de skole-søgende Børns Morgenmad — eller en Ret Grød eller stuede Kartofler og lignende var jo en langt sundere Føde end den megen Kaffe og Te med finere Brød til nu til Dags. Det gjaldt selvfølgelig om at indskrænke Købmandsregningerne til de mindst mulige Beløb. Af Fødemidler var kun noget Fisk og Salt og til Ølbrygning lidt Humle nødvendigt ud over, hvad man selv avlede og ved Hjælp af Mølleren tilberedte; Kaffe og Sukker betragtedes endnu paa den Tid som Luksusartikler, der i fattigere Husholdninger vel højst eller maaske knapt nok anvendtes til Højtidsbrug. Og af Beklædningsgenstande var det snart sagt kun den ydre Fodbeklædning (Træsko og Støvler) og til Dels Hovedbeklædningen, man købte, samt Hør til Tilvirkning af en Del af Underbeklædningen; saa godt som alle de øvrige Klædningsstykker tilvirkedes af Faarenes Uld — til Dels ved Hjælp af Farveren og Væversken og den omvandrede Skrædder eller Syerske. Der var da nok at tage Vare paa med Kartning af Uld og Hegling af Hør samt Spinding og Strikning og Syning i de lange Vinteraf-tener, naar Familien samledes om Tranlampens svage Blus og senere, da Petroleum kom i Brug, om en lille Lampe, hvis Brænder kun havde et Tværmaal af 5—6 mm. Til Køkkenbelysning anvendtes kun en tynd Tællepraas eller lange Træsplinter udflækkede af Træstammer fra Tørvemosernes Bund. Husfaderen hjalp ofte til med Kartning, og desuden var han sysselsat med at »binde« Halmkurve og med at sno Halmsiner (o: Halmreb, der brugtes som Baand ved Tagtækning med Straa eller Lyng) og endvidere med at sno Tøjr (»Tøjrbløkke«) af Husdyrenes Halehaar. — Og medens slige Aftenarbejder udførtes, sad de større skolepligtige Børn omkring Bordet og lærte deres Lektier under Forældrenes vagtsomme Kontrol. Ligesom i disses Skoletid var det fremdeles Balles »Evangelisk christelig Lærebog«, som Børnenes Hjemmelæsning væsentligst gik ud paa at faa lært paa Ramse, hvordan det saa end gik med Forstaaelsen af det lærte. Og saadan vedblev Skoleordningen i Almueskolerne at være i den lange Aarrække (1794—1856), da Balles Lærebog var autoriseret til Brug i Landets Skoler, uagtet Fædrene til Skoleloven af 1814 udtrykkeligt havde advaret mod Udenadslæsningens Misbrug ved i Udkastet til Loven at minde om, at »det er blot Tingene og Begreberne, men ikke Ordene, der skal bevares i Hukommelsen.«

Men ved Siden af Peder og Kiersten Hedeagers flittige og stræbsomme Arbejde for Udkommet blev Hjemmets aandelige Interesser ogsaa plejede. Den religiøse Sans, som var kommet saa stærkt til Orde hos Margrete Hedeager, sporedes ogsaa i hendes Søns Hjem i Østtarp, om den end her vel nok havde Tidens almindelige afdæmpede Præg. Det var jo endnu i Rationalismens Dage, og den i hin Tid saa udbredte Andagtsbog af Biskop P. O. Boisen, der var en af Rationalismens mest fremragende Talsmænd, blev da ogsaa en Tid lang benyttet i dette Hjem, vistnok jævnlig til Søndagsbrug, og naar der kom fremmede; men ogsaa Kingos Salmebog og Præsten Hvalsøe's »De bedendes aandelige Kjæde« og enkelte andre Bøger benyttedes, og senere hørte ikke mindst E. Mau's »400 Fortællinger for Skolen og Livet« til Hjemmets skattede Læsning. Der herskede en vistnok mere end almindelig god Tone i dette Hjem, hvor der hverken lød Banden eller letfærdig Skæmt, og hvor Forældrene bestræbte sig for at opdrage deres Børn til Lydighed og til Ærbødighed for de overleverede religiøse og moralske Grundsætninger.

Kiersten Hedeager var et udpræget Karaktermenneske med et ligevægtigt Sind og med et særdeles godt Greb paa Børneopdragelsen. Kun sjældent havde hun nødig at anvende strengere Straffemidler, og da revsede hun med en saa fast Haand, at det huskedes, men hun forstod da ogsaa paa en taktfuld Maade at »lade Æblet ligge ved Siden af Riset«, saa hun bevarede Børnenes fulde Hengivenhed samtidig med, at hun paa den hende egne stilfærdige Maade saa afgjort hævdede sin Myndighed, at et enkelt vægtigt Ord i rette Tid eller en betydende Mine eller Hovedrysten oftest var et tilstrækkelig virkningsfuldt Middel til at skaffe Lydighed. — Peder Hedeager var af et ret godmodigt, men lidt ilttert Sindelag, og stedt i vanskelige Situationer kunde det undertiden falde ham noget svært at bevare Sindsligevægten; men i saadanne Tilfælde var hans Kone med sin rolige og fattede Optræden ham en fortrinlig Hjælp til — oftest med kun ganske faa Ord — at faa vendt Storm til Stille og faa Situationen klaret.

Efterhaanden som Børnene blev saa store, at de kunde begynde at gøre Gavn — og hertil blev de meget tidligt vænnede — skiftedes de til at tage Del i Arbejdet hjemme og at være ude blandt fremmede for at tjene deres Brød. Og de blev herved under Opvæksten saa fortrolige med alt almindeligt forefaldende Arbejde, at de efter at være komne til »Skelsalder« snart lærte at klare sig paa egen Haand. — Men ogsaa efter at være komne ud blandt fremmede vedblev Børnene flittigt, saa ofte Lejlighed gaves, at samles om Forældrene i Hjemmet, og ofte drog de da Kammerater med sig til muntert Samvær derhjemme. Og Moderen, der

forstod sig saa godt paa Børn og unge, var da rigtig i sit Es som Værtinde, og heldigvis forstod hun sig ogsaa godt paa den Kunst at yde Gæstfrihed med smaa Midler. Men hændte det saa, naar Huset blev fyldt med Gæster, at Husfaderen ikke kunde dølge en mismodig Mine ved Tanken om det lidet, der var til Raadighed til Bestridelse af Udgifterne ved denne her voksende Selskabelighed, ja, saa vidste Børnene — vel nok belærte af Moderen — Raad til at faa ham i bedre Lune. De flokkedes da med Kammeraterne om ham og bad ham saa mindeligt om at tage Violinen frem og røre dens Streng, saa de kunde faa sig en Svingom. Den Bøn kunde han ikke staa for. Og naar han fik se de unge svinge sig i samstemt Takt til Violinens Toner, da klarede hans Ansigt op af Minderne, der meldte sig fra hans første Ungdoms muntre Musikertid, og han blev glad blandt de glade og lod i de unges Lag alle Bekymringer fare.

Havde Peder og Kiersten Hedeager haft trange Kaar at kæmpe med i Aarene, da Børnene var smaa, saa oprandt der, da de fik dem fra Haanden, en lysere Tid for dem, saa meget mere som Vilkaarene for Landbruget stadigt blev gunstigere under den Opgang i Konjunkturerne, der var indtraadt i Trediveerne, og som holdt sig gennem en længere Aarrække, og da de i Juni 1846 afhændede Ejendommen til deres yngste Datter, Abeline Marie og hendes Mand, Mads Christian Jensen, for 550 Rdl. og en Aftægt, som nedenfor er angivet, kunde de ikke alene med Tilfredsstillelse se tilbage paa et langt og ihærdigt Samvirke, hvorved de gennem baade onde og gode Dage havde formaaet at opretholde Hjemmet og faa dets Bedrift udvidet, men de kunde nu ogsaa med Fortrøstning se en i økonomisk Henseende betrygget Alderdom i Møde.

Genpart af Aftægtskontrakt

efter Nørre Horne Herreds Tingbog, hvis Retskrivning er fulgt.

Aftægtscontract

oprettet mellem undertegnede Peder Madsen og Hustru Kirsten Madsdatter af Østtarp i Strelluf Sogn som Aftægtstager og Svigersøn Mads Christian Jensen med Kurator som Aftægtsyder.

Ved Dags Dato at have tilskjødet min Svigersøn Mads Christian Jensen mit hidtil eiende Sted i Østtarp m. m., har jeg Peder Madsen betinget mig og Hustru Kirsten Madsdatter følgende Aftægt vor Levetid.

1. Til Aftægtsværelser skulle vi have de 4 vesterste Fag af Stedets Salshuus, som Aftægtsyderen i enhver Henseende forsvarelig og saa-

ledes, at vi dermed kunne og ville være fornøiede, indretter med Vinduer, Døre, Loftskud, Skjærvægge, en Skorsteen, Sengsteder etc. inden Mortensdag d. A., saa vi til den Tid kunne drage i og behoe Aftægtsværelserne. Indtil vi komme i Aftægtsværelserne erholde vi ald fornøden Husveie, Føde, Klæde, Seng, Lys og Varme hos Aftægtsyderen.

Aftægtsværelserne skal Aftægtsyderen stedse forsvarlig vedligeholde i enhver Henseende.

2. Naar vi drage i Aftægtsværelserne udtage vi af Stedets Indboe og Husgeraad, hvad vi ansee fornøden for os, deriblandt 2 Sengsklæder, 1 Dragkiste, 1 Skab, 1 Jern Kakkellovn, 1 Slagklokke og af andre smaa Ting, hvad vi ønske at medtage. Hvad som af det udtagne ved den længstlevende af Aftægtstagerne (findes), skiftes (ved) dennes Død lige imellem samtlige vore Børn, undtagen Kakkellovnen og den ene Sengsklæder, som ikke kommer til Deling, men af dem bortgives til hvem vi vil unde samme, den ene Sengsklæder og Stueuhr og andet smaa Husgeraad tilfalder Stedets Eier efter den sidstes Død.

3. Til Kaal og andre Urter udtage vi og beholde til udelukkende Brug den halve Part af den ved Stedet nuværende Hauge, hvilken Haugejord Aftægtsyderen i rette Tid aarlig forsvarlig giøder, ligesom han og, naar vi ikke selv kan dyrke Jord, er forpligtet til at gjøre det for os.

4. I gode, sunde og forsvarlige Varer med rigtig Tal, dansk Vægt og Maal, leverer Aftægtsyderen os til efternævnte bestemte Tider aarlig 3 Tønder Rug, 2 Tdr. Byg, 2 Skp. Byg Pelgryn, 2 Skp. Boghvedegryn eller i Mangel af Boghvede da derfor 2 Skp. Pelgryn samt 2 Rd. Courant eller 3 Rbd. 1 Mk. $\frac{3}{5}$ Sk. r. S. (rede Sølv) i Penge med det halve af hver Sort hver 1. Mai og det andet halve hver 11. Novbr. Kornet leveres ovtørt.

1 Lpd. tør Flæsk uden Ben og 2 Pd. Ister hver 11. Novbr., 1 Lpd. tør Torsk uden Hoveder og 6 Pd. tør sød Ost hver Skt. Hansdag. 150 Hønsæg med Fjerdedelen hver 1. Januar, 1. April, 1. Juli og 1. Oktober, $\frac{1}{2}$ Skp. Salt, $1\frac{1}{2}$ Pd. Humle og 6 Pd. uheglet Hør hver Mikkelsdag, 1 Carduus Tobak, 2 Pd. Kaffebonner, 2 Pd. Candis og 2 Pd. Cicorie til hver Juul, hver Paaske og hver Pintse. 3 Tdr. Kartoffler med 2 Tdr. hver Mikkelsdag og 1 Td. hver Maidag.

Hver Almanakmaaneds første Dag 1 Pund Smør og 1 Pot dansk Kornbrændeviin.

Daglig 3 Potter nymalket Mælk.

5. Vi udtage, naar vi flytte paa Aftægten, af Stedets Faareflok 3 Faar og disse eller 3 andre Faar skal Aftægtsyderen fodre, græsse (og) røgte hos og ved sine egne Faar, Yngel og Uld af Faarene er os tilhørende og Ynglen fodres, græsses og vogtes ved Faarene fra Fødslen til næst paafølgende Slagtetid.

Skulle Faarene ved Sygdom eller Vanheld døe eller komme til Skade, da indsætter Aftægtsyderen strax andre og lige saa gode Faar istedet for, saa ofte saadant hænder.

6. Af Ildebrændsel leverer Aftægtsyderen os stedse det fornødne til at bage ved og desforuden aarlig i rette almindelige Bjergningstid 16 Læs Mortørv á 8 Snese Læsset og 5 forsvarlige Læs Klyne, hvilket alt tørt hjemføres og sættes i Stak samt vel tilhylles paa et for os beqvemt Sted i Nærheden af vore Aftægtsværelser.

7. Til Stedets Brønd, Bryggers og Bagerovn samt Brønd-, Bryggers- og Bageredskaber have vi stedse fri og uhindret Adgang samt Afbenyttelse, hvilket alt Aftægtsyderen holder i forsvarlig Stand.

8. Vort Korn besøger Aftægtsyderen os, naar af os forlanges, frit ført til Mølle, der malet og igjen hjemført, ligeledes skal han, naar vi behøve det, befordre os med Heste og Vogn til og fra Kirke samt og een Gang om Aaret til og fra vore Venner dog denne Tur ikke over 3 Miil frem og lige saa langt tilbage.

9. For Højtidsoffer og andre personelle Tyngder friholder Aftægtsyderen os.

10. Skulde vi blive alderdomssvage, syge eller sengeliggende, saa vi ikke selv kunne udrette noget, da er Aftægtsyderen forbanden til at give os al fornøden Pleie og Opvartning, derhos brygge, bage og vaske for os samt iøvrigt besøge for os Madlavning med saadant mere. Alt uden Vederlag.

11. Naar en af os ved Døden bortkaldes, da afgaaer fra den længstlevende i Aftægten 1 Td. Rug, 4 Skp. Byg, 1 Skp. Byggryn og 1 Skp. Boghvedegryn, 1 Rbd. 3 Mk. $9\frac{3}{5}$ Sk. r. S. i Penge; 6 Pd. Flæsk, 1 Pd. Ister, 6 Pd. tør Torsk, 3 Pd. sød Ost, 50 Hønsæg, $\frac{1}{2}$ Pd. Humle, 2 Pd. Hør, $1\frac{1}{2}$ Td. Kartoffler, 4 Potter dansk Kornbrændeviin og 4 Pd. Smør samt til hver af de store Høitider 1 Pd. Kaffeboerner, 1 Pd. Candis og 1 Pd. Cicorie, 1 Faar at fodre og græsse, daglig 1 Pot nymalket Mælk.

12. Vævelden (Væverstolen) maa Aftægtsyderens Kone vor Datter Abelone Maria afbenytte i 5 Aar, siden tilhører den os, og medens hun har Nyttten og Brugen af Vævelden skulle vi have vor egen Væven frit.

13. Ifald vi skulde være tilsinds at flytte med vor Aftægt, da skal Aftægtsyderen føre os Aftægten in natura til det Sted, vi forlange samme, dog ikke over 2 Miil her fra Østtarp, dog for hvad som ikke bekvemmelig kan føres, ydes os Vederlag i Penge efter 2de uvillige Mænds Skjøn, og saavel Natural-Præstationerne som Penge Vederlaget ydes da 2de Gange aarlig, nemlig 1ste Mai og 1ste November hver Gang med det Halve.

14. Naar vi ved Døden afgaaer besøger og bekoster Aftægtsyderen vor Begravelse paa en hæderlig og anstændig Maade efter Egnens Skik og Brug.

15. Til efternævnte vore Børn skal Aftægtsyderen præstere følgende, naar (det) af dem forlanges.

a) til vor Søn Ole et Lag ægte blaa vadmel's Klæder bestaaende af Kjoler, Buxer og Vest.

b) til vor Søn Niels, et Faar, en ny Fyr-Kiste malet og med Laas og Nøgle, 2 Lag ægte blaa Vadmel's Klæder, hver Lag bestaaende af Kjøler, Buxer og Vest.

Desuden til hver af dem 8 Rbd. r. S., siger Otte Rigshankdaler rede Sølv og en Madpose af Værdi 4 Rbd. 4 Mk. 12 $\frac{1}{5}$ Sk. r. S., om de maatte komme i Kongens Tjeneste, samt erholde de, om de vorde gifte, fri Bryllupskost efter Skik og Brug.

c) Til vor Datter . . . Magrethe, en ny Sengsklæder, forsvarlig fyldte og, om hun vorder gift, frit Bryllup efter Skik og Brug eller saaledes som Aftægtsyderen (og Hustru) haver holdt samme; men Aftægtsyderen modtager og beholder, hvad Brudegaver der falder.

Samtlige nævnte Børn skulle, om de i ugift Stand efter vor Død vorde syge, af Aftægtsyderen uden Betaling forskaffes Hus, Varme, Tiisyn og Opvartning, ifald de forlange det.

16. Hvad der til den Tid, vi drager i Aftægtsværelserne, er bestemt til Levering af Aftægten, bliver da at betragte som forfalden og skal da leveres os.

Foranstaaende Kontract lover jeg Mads Christian Jensen med Curator for mig og Arvinger samt efterkommende Eiere af det mig Dags Dato tilskjødede Sted, og paa det at mine Svigerforældre desbedre om Aftægts Ydelse og den deres Børn tillagte Præstation kan være forsikret pantsætter jeg herved paa 1ste Prioritet:

a) det mig Dags Dato tilskjødede Sted i Østtarp i Strelluf Sogn dets Bygninger og disses Assurancesum samt dertil hørende af Htk. gl. Matr. 6 Skpr, med Kirke-Tiende og Værn Rettighed samt Jordernes Avl og Afgrøde.

b) et Stykke Eng beliggende i Alkjær i Strelluf Sogn af Htk. gl. Matr. 1 Skp. med Værn Rettighed, Avl og Afgrøde.

Aftægts Værdi for 5 Aar ansættes til 350 Rbd. r. s.

Saaledes afsluttet og indgaaet bekræftes med vor Underskrift vidnefast, og maa Contracten uden Varsel til nogen tinglæses og protocolleres.

Østtarp i Strelluf Sogn den 28. Juni 1846.

Peder Madsen, Aftægtstager.

Mads Christian Jensen, Aftægtsyder.

Som Curator: Frands Nielsen.

Til Vitterlighed:

Jens Jensen.

Niels Frandsen.

3. Peder og Kiersten Madsen Hedeager paa Aftægt.

Det var i en Alder af henholdsvis 62 og 56 Aar, at Peder og Kiersten Hedeager afhændede Ejendommen og drog paa Aftægt hos deres Datter og Svigersøn. Raske og kraftige, som de endnu

var, fik de ogsaa paa Aftægten god Brug for deres Virketrang, Peder ved at hjælpe til med Ejendommens Drift og Kiersten med Pasning af deres Hjem og med Spinding og Strikning, som hun nu ogsaa undertiden kom Børn og Børnebørn til Hjælp med.

Det for vort Land saavel i national som i politisk Henseende saa betydningsfulde Treaar 1848—50 blev for Peder og Kiersten Hedeager ikke mindst en særlig spændende Tid derved, at Sønnen Thyge var med i Krigen. Men som Faderen i sin Tid, saaledes vendte ogsaa Sønnen tilbage med Liv og Lemmer i Behold, og nogle Maaneder efter sin Hjemkomst købte Thyge Fødegaarden af Svogeren og Søsteren, Mads og Abelone, hvormed der senere skal fortælles. Og det blev nu hos Thyge og dennes Ægtefælle, Anne Kjerstine Pedersdatter fra Tarm, at Peder og Kiersten Hedeager kom til at bo til Huse, indtil Sønnen i 1868 afgik ved Døden, hvorefter de boede hos hans Enke Resten af deres Levetid. Og det blev en lang Livsaften, de her fik Lov at leve sammen under de vante beskedne Forhold. Her saa de en Børneflok af samme Størrelse som deres egen vokse op. Og de tog interesseret og medfølelsefuld Del i Børnenes Glæder og Sorger og hjalp dem til Rette med deres Leg og deres Arbejde, saadan som omhyggelige Bedsteforældre ret formaar det. Dag efter Dag flokkedes Børnebørnene om dem; det var saa hyggeligt at være sammen med Bedstefar og Bedstemor i deres lille Stue, især i de lange Vinteraftener, naar de, efter at de skolepligtige Børns Lektier var lærte, hjalp til med at lege Skjul eller »drej Haandsk« (trække Handske) eller spille Tavt, »Sorteper«, »Rakker« eller »Hunder o' jen«, eller de fortalte Træk fra gamle Dage, f. Eks. om de mindre trygge Tider, da Ulvene strejfede omkring her i Landet, eller om Sæder og Skikke i deres Barndoms og Ungdomsdage, da man, selv ved Bryllupper og andre højtidelige Lejligheder, ofte brugte Stude til Forspand og »Agestol« bestaaende af et Halmknippe, der var lagt om en Stang, som var stukket gennem Vognfadingens Sidefjælle, — eller de fortalte Sagn og »Emter« (Eventyr) fra Overtroens Omraader, f. Eks. om Gengangere og andre overnaturlige Væsener, som Mennesker mente at have mødt paa deres Vej, eller om den mystiske, store Kæmpehøj »Mawhyw« (Maglehøj) i Lyne, fra hvis Indre man, efter hvad der fortaltes, havde hørt Lyde, som var at ligne med »Hammerslag paa en tom Kiste«, hvad der blev udlagt som et sikkert Tegn paa, at Bjergmanden havde sin Bolig der. Men helst fortalte den gamle Bedstefar om sine Oplevelser fra Krigen og fra de Aar, han laa i Garnison i Rendsborg; der kom ligesom en ungdommelig Begejstring over hans Tale, naar han fandt opmærksomme Tilhørere til sine Skildringer fra Krigens Tid. — Medens vistnok ingen af disse er bevarede længer

i Slægten, erindres endnu adskillige af de Smaafortællinger, Sagn og »Emter«, som Bedstemoderen — sjældnere Bedstefaderen — paa Børnehørnenes Opfordring atter og atter fortalte, og af disse skal enkelte her gengives.

Bjergmanden og hans Skat.

Efter hvad Rygtet fortalte, boede der en Bjergmand med et Guldskrin i »Kjadsinghyw« et Stykke Østen for Tarp By, og det forlød, at han var set passere fra og til Højen med rød Lue paa. Tarpmandene blev da enige om at grave Højen ud for om muligt at faa fat paa Bjergmandens Guldskat. Udgravningen blev foretaget i dybeste Stilhed, da ingen maatte mæle et Ord, om Foretagendet skulde lykkes. Men da de havde arbejdet sig saa langt ind i Højen, at de fandt sig overbeviste om, at deres Spader stødte imod Guldskrinet, kom en af dem tilfældigt til at kaste Blikket hjemefter, og han saa da til sin store Bestyrtelse, at Tarp By stod i lys Lue. Straks, da Mændene saa dette, kastede de Spaderne fra sig og styrtede hjemad for at redde, hvad reddes kunde; men da de kom Byen nærmere, saa de, at der ikke var noget om det med Branden, og de løb da tilbage til Højen for at fuldføre Udgravningsarbejdet; men det viste sig nu, at Bjergmanden var stukket af med sit Guldskrin; dog havde han tabt en lille Guldvogn, som de saa tilegnede sig. Da de ikke vel kunde dele dette Udbytte, blev de enige om at afhænde det til en Udenbysboende, og en Mand i Topgaard blev nu Ejer af Guldvognen. Denne var en Helligdom for ham, saa længe han levede, og da han laa paa sit Yderste, havde han Vognen i Sengen hos sig og lod den rulle frem og tilbage over Dynen, idet han gentog Ordene: »Nu skal jeg fra dig, nu skal jeg fra dig«. —

Sagnet om Strellev Hors.

I gamle Dage var det Skik, naar der var blevet født en Verdensborger, at Konerne, som boede der i Nærheden, paa en aftalt Dag mødte frem for at lykønske. Saaledes ogsaa, da der i Mosbøl var blevet født et Barn, og Konerne fra Vester Adshøl i den Anledning aflagde Besøg. Men da de vendte hjem, var det blevet Aften, og Vandet i Bækken, som de skulde over, var steget saa meget, at Gangbrættet var flydt bort, og der var ret langt fra den ene Bred til den anden. Den modigste iblandt dem foreslog da, at de skulde ride over Vandet paa en Hest, som stod ved Overfartsstedet. Hun

steg saa først op. »Der skal een til op«, raabte hun, og da den anden var kommet op, saa de, at der var Plads til een til, og da den tredje var kommet op, var der endnu Plads til een til, og efterhaanden strakte Hesten sig saa meget, at der blev Plads til dem allesammen. Da Hesten var kommet ud i Vadestedet, saa den forreste Kone sig tilbage, og hun udbrød da: »Jesu Kristi Kors, aldrig har jeg set saa lang en Hors!« Men det Korsnavn kunde Dyret ikke taale at høre. Det sank i Jorden, og Konerne faldt i Vandet. Hvordan de naaede i Land, melder Historien intet om. Men af Sagnet skal det i sin Tid paa Egnen brugte Mundheld: »Saa lang som Strellev Hors«, være opstaaet.

Sagnet om Hejbøl Bonde.

Om Hejbøl Bonde, der ejede Store-Hejbøl i Ølgod Sogn, fortælles, at han en Aften, da han kom kørende forbi Ølgod Kirke saa, at der brændte Lys derinde, og i den Tro, at Degnen havde glemte at slukke Lysene, gik han ind og slukkede dem. Men da han kom tilbage til Vaabehuset, laa der et Uhyre og spærrede Udgangen. Han blev meget bange og drog sin Kaarde og stak den i Dyret; men det sagde: »Stik igen, om du tør!« »Nej, det skal Gud forbyde!« sagde Hejbøl Bonde. Han gik saa op i Koret og knælede foran Alteret og bad Gud bevare hans Hus og Hjem og Familie og hans Heste og Vogne, og han lovede, at hvis han maatte slippe godt ud af Kirken, vilde han til denne bygge et Kapel, der skulde koste en Skjæppe Penge. Da han kom ned til Udgangsdøren, var Uhyret forsvundet, og han gik saa ned til sin Vogn; men her laa en Hoppe død, thi han havde jo kun bedt for Hestene! — Manden indfrie sit Løfte ved at bygge det halvcirkelformede Kapel (Apsis), som endnu staar der, hvor den runde Fordybning i Muren betegner Skæppen og Mandehovedet oven over Hejbøl Bonde. Uhyret, der spærrede Udgangen, er gengivet ved et i Kirkens nordre Mur udmejslet Dyr, og om Kaarden, der blev stukket i Uhyret, fortælles, at det skal være den, der endnu hænger i Kirken.

Hen imod Slutningen af deres Livsaften oplevede Peder og Kiersten Hedeager i 1872 den Glæde at kunne fejre deres Diamantbryllup sammen med de fleste af deres Børn og nogle af deres Børnebørn og af deres Venner, en Festlighed, som til de gamles Forundring blev omtalt i de stedlige Blade (Varde Avis og Ringkøbing Avis 1872), hvor det bl. a. hedder: »Omkring det alders-

stegne Par . . . . samledes en lille Vennekreds ude i en simpel vestjydsk Have, hvor der dog var en venlig Skygge mod Dagens brændende Sol. Det var en Fryd at se de gamles Ansigter den Dag; det at bænkes ude i det fri under de skyggefulde Træer, var for dem noget usædvanligt og forunderligt, men endnu mere forundrede blev de, da et Bord blev baaret frem og dækket, og de udbrød paa deres vestjydske Maal: »Hwa, ka de ou go an o spi's her u'd?« Efter Spisningen gav et af de gamles Børn — deres yngste Søn, Lærer Niels Hedeager — »en Skildring af den lange Tid, de havde levet. . . . og gennemgik da særlig Krigsaaene, som den gamle Mand havde deltaget i. . . . og den store Pengeforandring, som havde til Følge, at de gamle tabte en Kapital paa (henved) 1600 Daler. . . . og endelig aflagde han i samtlige Børns Navn en kærlig Tak for den gode Opdragelse, de havde sørget for at give deres Børn.«

I endnu et Par Aar fik det gamle Ægtepar Lov at leve sammen. Kiersten Hedeager døde 85 Aar gammel den 25. Jan. 1875 af en Lungebetændelse. Hun havde, saa vidt vides, stedse nydt et godt Helbred, og hertil hidrog efter hendes Opfattelse den »Fontanelle«, som hun i sin Ungdom havde faaet anbragt, og som bestod af et i en Hudfold over den ene Læg kunstigt dannet Hul, der udfyldtes med en Ært, som holdtes paa Plads af et Bind. Og Fontanellen blev daglig rensed og Ærten fornyet, hvorved man dengang mente at skaffe usunde Vædsker Afløb fra Legemet.

Peder Hedeager flyttede efter sin Kones Død ind i sin Svigerdatters Lejlighed for bedre at kunne blive passet og plejet. Han var da 91 Aar gammel, og han døde her den 23. Juli 1877 i sit 94. Aar. Han, der i sit lange Liv aldrig havde kendt til Sygdom, naar undtages, at han, da han var i Krigen, havde haft »æ Restsygend« (Koldfeberen), og at han i de sidste Maaneder, han levede, havde nogen Vanskelighed med Blærehalskirtelen, slumrede stille ind uden nogen svær forudgaaende Sygdom.

I Erindringen om den Trofasthed, hvormed de tvende Stamforældre gennem et langt Levnedsløb baade i onde og gode Dage havde virket til Gavn og Glæde for deres Efterslægt, er der af denne paa deres Gravsted paa Strellev Kirkegaard rejst et Mindesmærke, der bærer deres Navne og deres Fødsels- og Dødsaar, og derunder en Indskrift, der tolker Efterslægtens Taknemmelighedsfølelse i Ordene: »I taknemmeligt Minde«.

III. Peder og Kiersten Madsen Hedeagers Børn og Børnebørn.

A. Mads Peder Pedersen.

Som i det foregaaende omtalt var det i Aaret 1813, at Peder og Kiersten Madsen Hedeagers Førstefødte saa Lyset, medens Faderen færdedes fjernt fra Hjemmet, paany indkaldt til Krigstjeneste. Barnet blev født den 5. Septbr., og det blev Dagen efter hjemmedøbt og fik Navnet *Mads Peder Pedersen*. Efter hævdunden Skik maatte han naturligvis som den førstefødte Søn have Navnet Mads efter Farfaderen; men naar han tillige fik Fornavnet Peder, har Moderen vistnok herved tænkt paa at sørge for, at ogsaa Faderen fik sit Navn til at leve videre i næste Slægtled, hvis det skulde have sket, at han maatte ofre sit Liv i Krigen.

Under sin Opvækst var Mads Peder stadigt velvoksen af sin Alder, og inden han endnu blev fuldvoksen, var hans Kræfter saa godt udviklede, at han saavel hjemme som ude blandt fremmede kunde begynde at deltage i alt forefaldende Landbrugsarbejde, hvortil han havde baade Lyst og Haandelag. Men som allerede omtalt var Forholdene paa den Tid særdeles vanskelige for Landbruget, idet den af Krigen voldte økonomiske Krise i en lang Aarrække vedblev at kaste sine mørke Skygger ind over vort Lands Erhvervsliv, og det var først op i Trediverne, at det igen begyndte at lysne for Landbruget med opadgaaende Priser paa dets Produkter.

Men forinden var Mads Peder naaet op i den Alder, da han maatte til at tænke paa at vælge sig en Livsstilling. Hans Lyst stod vel i forreste Række til Landbruget, som han jo fra sin Barndom stadigt havde syslet med, men herved var han da ogsaa blevet kendt med de store økonomiske Vanskeligheder, som dette Erhverv da havde at kæmpe med, og hertil kom, at han ikke havde Udsigt til i nær Fremtid at kunne skaffe de fornødne Midler til Veje til Køb af en Landejendom og Start af egen Bedrift. Disse Omstændigheder maatte bringe ham paa den Tanke, at det under de foreliggende Forhold maaske vilde være bedre at lægge sig efter et Haandværk. Som Haandværker vilde han vel nok kunne paaregne en større Fortjeneste end som Lønarbejder ved Landbruget. Og den Mulighed var vel ikke udelukket, at Vilkaa-

rene for dette Erhverv kunde blive bedre, og at Haandværket inden den Tid maaske kunde indbringe ham saa meget, at han da kunde magte at købe en Landejendom og saaledes vende tilbage til den Virksomhed, som det ikke faldt ham let at slaa af Tanke. — Resultatet af disse Overvejelser blev, at Mads Peders Valg faldt paa Snedkerhaandværket, og i dette fuldførte han sin Uddannelse, inden han naaede den værnepligtige Alder. Men ved Overgangen til denne stilledes han over for et nyt Valg, hvis Udfald kom til at betegne et afgørende Vendepunkt i hans Liv.

Peder og Kiersten Hedeager havde ikke uden Bekymring set den Tid i Møde, da deres Søn maatte vente at blive udskrevet til Militærtjenesten. Selv i Fredstider var Tjenestetiden lang, og Faderen vidste af mange Aars Erfaring, hvor streng Tjenesten i hine Tider var, og hvilken haard Behandling Soldaterne navnlig i Rekruttiden ofte var Genstand for, og hvilke strenge Straffe der anvendtes, hvor iblandt den mest barbariske var den saakaldte Spidsrodstraf, der vistnok stammede fra det 16. og 17. Aarhundrede, da det i de af Lejetropper («Landsknægte») bestaaende Hære maaske var nødvendigt med strenge Straffe til Mandstugtens Opretholdelse. Ved Spidsrodstraffens Udøvelse førtes den skyldige med blottet Overkrop frem mellem to Rækker Soldater bestaaende af mindst et Par Hundrede Mand, der hver især under Befalingsmændenes Kontrol tildelte Synderen et Slag over Ryggen med en Hasselkæp, den saakaldte »Spidsrod«, som enhver i Rækkerne havde faaet udleveret et Eksempplar af, og den, der ikke slog haardt, udsatte sig for at faa tildelt Slag af Befalingsmændene. Denne Spidsrodsløben, der oprindeligt kunde idømmes til at gentages indtil 24 Gange eller derover, selv for ikke ret store Forseelser, blev vel efterhaanden mildnet og indskrænket noget, men den blev ikke afskaffet her i Landet inden i 1836 (Jvnf. P. Fr. Rist's »Fra Støvleltiden« (1884)). — Og til den strenge Mandstugt kom endvidere den i Hæren herskende raa Tone med Væld af drøje Eder og Forhandelser, hvori Befalingsmændene, som de var flest, kappedes om at overbyde hverandre.

I sine efterladte Optegnelser har Mads Peders yngste Broder, Lærer Niels Hedeager, givet en utvivlsomt paa egne Iagttagelser grundet Skildring af den skadelige Indflydelse, som den militære Uddannelse i hans Ungdomstid øvede paa Soldaterne, og af den Afsky, som det fra Garnisonerne hjemvendte Mandskab vakte for Militærtjenesten. Det hedder i denne Skildring: Naar de hjempermitterede fortalte om deres Oplevelser i Soldatertiden, var deres Tale sædvanlig krydret med Eder og med harmfulde Skældsord over brutale Befalingsmænd. Saa lød det: »Ja, huha, hvor de slog os! I kan (saa bandede de) tro, at hvis vi nu havde

dem her, saa skulde de faa hvert Slag betalt tilbage!« Og naar deres Paarørende mindede dem om, hvor skrækkeligt de bandede, var Svaret ofte: »Ja, det ved vi nok, men alle de Eder og Forhandelser, der er tærskede ind i os, de maa have Luft, ellers piner og plager de os endnu værre.«

Intet Under, at Afskyen for Militærvæsenet slog dybe Rødder i Befolkningen og var saa udbredt blandt den opvoksene Ungdom, at ikke faa af de værnepligtige søgte — undertiden med Opbydelse af svære Opofrelser — at finde en Udvej til at skaffe sig fri, f. Eks. ved Beskadigelse af Synet eller ved Afhugning af et Par Fingre eller ved paa Sessionen at simulere Døvhed eller Lamhed, hvis da ikke den Mulighed forelaa ved Formue eller formaaende Kautionister eller maaske ved Giftermaal at faa Skøde paa en Bondegaard, thi efter den da gældende Værnepligtslov kunde en Gardejer, der selv drev sin Ejendom blive fritaget fra Militærtjenesten, naar han stillede en tjenstdygtig Mand i sit Sted.

For Mads Peders retsindige Tænkemaade maatte imidlertid Legemsbeskadigelsens Udvej staa som dybt nedværdigende og Hykleriet som foragtelig, og af Pengemidler eller formaaende Kautionister til at hjælpe ham til et Ejendomsskøde havde han ingen at regne med. Men der var jo endnu en Udvej at tage i Betragtning, den af saa mange benyttede Giftermaalsvej, og som Forholdene laa, var det netop den, som Peder og Kiersten Hedeager omgikkes med Tanken om at foreslaa Sønnen. I Byen var der nemlig en Enke, som sad med en god lille Gaard, og hvis der nu var Mulighed for, at deres Søn, inden han skulde paa Session, kunde blive gift med hende, vilde han jo ikke alene slippe fri for Militærtjenesten, men tilmed komme ind i en Gaard og dermed til den Virksomhed, som han fremfor Haandværket følte sig tiltrukket af. Ganske vist var Enken 18 Aar ældre end han og hørte vel ikke til de særlig charmerende af Udseende, men hun havde da ingen Børn, og hun var i visse Maader af et ret ungdommeligt og muntert Sind. Det var jo i en Tid, da Forældrenes Mening og Raad i Børnenes Giftermaalsanliggender blev tillagt en langt større Vægt end nu til Dags, ja, ofte en afgørende Vægt. Og efter Peder og Kiersten Hedeagers vedholdende og indtrængende Tilskyndelser til at vælge Ægteskab og Gaard fremfor den afskyede Militærtjeneste valgte Sønnen endelig at følge deres Raad.

I Maj 1835 blev Mads Peder da, knapt 22 Aar gl., viet til den 39-aarige Enke *Mette Larsen, født Christensdatter*. Og efter samme Aar at være blevet udskrevet til Trainkonstabel og have begæret Udsættelse, mødte han det følgende Aar frem paa Sessi-

onen med de Dokumenter angaaende Eje og Brug af Gaard og Leje af tjenstdygtig Stedfortræder — en udtjent Trainkonstabel fra København — der friede ham fra Militærtjenesten.

Det var et højst ulige Par, som her under Tidsforholdenes Tryk var blevet knyttet sammen. Og Uligheden gjaldt ikke alene den store Aldersforskel, men ogsaa det højst forskellige Stade Ægtefællerne stod paa saavel i Naturanlæg som i Aandsudvikling. Mads Peder var af en ret fintfølende Natur og udstyret med meget gode Evner, og han var opvokset i et af nogen Aandsdannelse præget Hjem og var efter den Tids Forhold i Besiddelse af gode Kundskaber, ligesom han saavel mundtligt som skriftligt forstod at udtrykke sine Tanker. Hans Kone derimod var af en noget robust Natur og havde faaet en meget mangelfuld Skoleundervisning, saa hun — skønt i visse Retninger ikke uden Begavelse — knapt nok havde faaet lært at læse og skrive, og hun gav ikke Indtryk af at have modtaget synderlig anden aandsudviklende Paavirkning eller at nære nogen videre Interesse herfor. Men hun havde et jævnt godt Haandelag til sin husmoderlige Virksomhed og et godt Greb paa at omgaas sine Tjenestefolk, og i Legestuerne var hun fra sin Ungdom blandt de første i Dansefærdighed.

Som Forholdene laa, var den aandelige Forbindelse mellem Ægtefællerne for spinkel til at danne Grundlag for et harmonisk Samliv. Og det noget iltre Sind, som i alt Fald Hustruen havde at kæmpe med, hidrog sit til at vanskeliggøre, at de i Dagliglivet forekommende Uoverensstemmelser i Opfattelse, Meninger og Vilje kunde finde Udjævning i gensidig Forstaaelse.

Under Trykket af de Skygger, som herved efterhaanden kastedes ind over deres Samliv, bragtes Mads Peder med Aarene til den Opfattelse, at det var en Uret, han havde gjort sig skyldig i ved kun at lade Forældrenes Ønsker og sin egen beregnende Fornuft raade ved Valget af Ægtefælle, og at han herfor nu maatte høste sin fortjente Løn. Og den Skyldfølelse voksede efterhaanden til en saadan Styrke, at den, da Pietismen mødte ham paa hans Livsvej, førte ham ind i en sjælelig Krise.

Paa den Tid — i Midten af Fyrerne — var der adskillige pietistiske Kredse, hvis Lægprædikanter i missionerende Øjemed rejste omkring i Landet, og en Dag kom en af disse da ogsaa paa Besøg hos Mads Peder og skildrede i en Samtale med ham den Fred og Glæde, der var at finde ved at blive opvakt og vende sig fra Verden til de troendes Samfund. Mads Peder lyttede opmærksomt til. Tynget, som han var af sin Skyldfølelse og af Sorgen over Hjemlivets Brist, kunde han og hans Hjem vel nok trænge til Fred og Glæde. Og paa hans Sørgsmaal om, hvorledes

Sindet vækkes til Opnaaelse af disse Goder, svarede Lægprædikanten med et Vers af Brorsons Salme »Om den sande Visdom«:

»Vise ere de, som bede
stedse om Guds Aand at faa
og af ham sig lade lede
paa den rette Vej at gaa.
Hvo af hannem føres ej,
vandrer paa den brede Vej,
skønt han veed om Naadens Rige
mange store Ting at sige.«

Til Stede under Samtalen var Mads Peders yngste Broder, Niels, der paa den Tid som halvvoksen Knøs hjalp til med Arbejdet paa Gaarden, og han har i sine efterladte Optegnelser fortalt om dette Besøg af Lægprædikanten, hvem han betegner som paavirket af den norske Lægprædikant Hans Nielsen Haug, og han skildrer, hvorledes Mads Peder i flere Dage derefter gik saa ualmindeligt stille omkring, saa man tydeligt kunde mærke, at der maatte være kommet noget usædvanligt ind i hans Tanker. Og længe varede det ikke, inden dette gav sig Udslag i den Sindsforandring, som han ved Lægprædikantens Ord var blevet tilskyndet til, og som nu ogsaa snart satte sine Spor i det daglige Husliv med Andagt baade Morgen, Middag og Aften og med Salmesang, mest af Brorsons Salmer, medens saadanne Adspredelser efter Dagens Arbejde som det af Niels øvede Violinspil eller skæmtsomme Viser og Historier eller undertiden et Spil Kort, der især var blevet brugt i de lange Vinteraftener til fælles Opmuntring, nu derimod ikke længer af Husfaderen blev taalte i Hjemmet, hvor der herefter kom til at herske en alvorstung Stemning.

Det var Mads Peders Opfattelse, at dersom han vilde opnaa den ham bebudede Fred og Glæde, maatte han uden Forbehold ville Vejen dertil, og han bestræbte sig af yderste Evne for efter de af hans Trosfæller givne Anvisninger at gennemgranske sin Bibel med særlig Vægt lagt paa Moselovens Bud og paa den i Jacobs Brev indholdte Formaning til at vise sin Tro af sine Gerninger. Og som et Eksempel paa den Nidkærlighed, hvormed han lagde sig Skriftens Ord paa Sinde, kan nævnes, hvorledes han — vistnok tilskyndet af Formaningens i 5. Moseb. 6. Kap., V. 6—9: »Disse Ord, som jeg hyder dig, skal du lægge dig paa Hjerte. . . . og du skal tale om dem, naar du sidder i dit Hus. . . . og du skal skrive dem paa dine Dørstolper og i dine Porte« — ikke alene lagde sig Skriftens Ord paa Hjerte og talte om dem

i sit Hjem, men ogsaa paa Dørstolperne i sine Stuer lod male Bibelsprog, hvoriblandt der endnu i Slægten erindres Ord som disse: »Salige ere de, som høre Guds Ord og bevare det«. — »Salige ere de, som hungre og tørste efter Retfærdighed, thi de skulle mættes.« —

Det havde vel nok været Mads Peders Haab, at det skulde lykkes ham at vinde sin Ægtefælle for hans nye Livssyn, saa den Fred og Glæde, han ventede at opnaa, ogsaa kunde blive deres Samliv til Del. Men alle hans Forsøg paa at faa hendes Sind vendt i den Retning var forgæves. Som hendes Indstilling og Sindelag var, maatte der fares med Lempe, hvad den strenge Pietismes Talsmænd jo langt fra altid har haft den rette Forstaaelse af, og der blev — som det senere fra hans Side erkendtes — under disse Forsøg begaaet mange Fejlgreb. Den pietistiske Retning stod for hende som noget fjendtligt, der havde berøvet deres Hjem dets i Forvejen sparsomme Glæder og i Stedet for lagt et alvorstungt Tryk over det. Og hun stillede sig i en saa afgjort Modsætning til dette nye, at hun ikke vilde taale nogen af sin Mands Trosfæller som Gæster i sit Hjem.

Denne Indstilling har sikkert voldt Mads Peder en dyb Skuffelse. Hvor var vel under disse Forhold Vejen til Freden og Glæden i deres Samliv at finde? Men der skulde ikke gaa ret mange Aar hen, inden han ogsaa maatte høste den Erfaring, at den strenge Lov- og Gerningsdyrkelse, som han af Pietismen var blevet ført ud i, heller ikke formaaede at berolige hans eget saa alvorstunge Sind og skænke ham den Hjertefred og Livsglæde, som han saa længe forgæves havde haabet paa og længtes efter.

Men som Luther fordem i sin Ungdomstid under Lov- og Gerningsdyrkelsens Tryk var blevet hjulpet fra Sjæleangst til Trøst og Fred ved af en Klosterbroder at blive henvist til Troen paa Syndsforladelsens Gave skænket i Daabens Pagt uden nogen som helst Gerningsfortjeneste som Vilkaar, saaledes fandt Mads Peder nu Trøsten og Freden ved Hjælp af Budskabet, som Forkynderne af Grundtvigs kirkelige Anskuelse paa den Tid var begyndt at bringe ud over Landet, det Budskab, der kastede Lys over det samme Daabspagts Ord, som havde bragt Luther Trøst.

Den af de grundtvigske Ordførere, der fik størst Betydning for Mads Peder, var den højt begavede Prædikant Vilhelm Birkedal, der i 1840—49 var Præst i Sdr. Omme og Hoven og senere i Ryslinge, og som med sin ildfulde Forkyndelse vandt mange for den kirkelige Anskuelse, vist ikke mindst ved sine vidt udbredte Prædikens- og Andagsbøger »Synd og Naade« (1. Udg.

1848) og »Daglig Husandagt« (1. Udg. 1860), der ogsaa fandt Vej til Mads Peders Hjem.

— Af andre Ordførere, der i denne aandelige Brydningstid fik Betydning for Mads Peder, maa nævnes den varmhjertede, oprindeligt pietistiske, Lægprædikant Peter Larsen (Skræppenborg), der efter at have sluttet sig til den grundtvigske kirkelige Anskuelse baade i Tale og Skrift blev en ivrig Forkæmper for denne. Og paa sine mange Ordførerrejser kom han ogsaa til Ølgod og Strellev, hvor han i Forbindelse med Sognepræsten J. M. H. Stilling holdt Møde, og hvor der længe efter taltes om det dybe Indtryk, Lægprædikantens Tale havde gjort paa hans Tilhørere.

Efter at Mads Peder havde sluttet sig til den grundtvigske kirkelige Anskuelse, kunde han ikke blive træt af at vidne om, hvilken Lykke dette var blevet for ham og hans Hjem. Thi her ved lærte han først Kristenlivets Glæde ret at kende, idet han med den Anskuelse nemmede, at »hvor Herrens Aand er, der er Frihed« (2. Kor. 3,17.) og at Kristendommen ikke er en Fjende af det menneskelige, men netop i dette har sin rette Forudsætning, og herudfra fik han Lys over, hvor fejlagtigt han havde handlet ved at ville tvinge Livet i sit Hjem ind i den strenge Pietismes Spændetrøje. Der kom nu til at raade en friere Tone og en lysere Stemning i Hjemmet, og de Uoverensstemmelser, Ægtefællerne i Dagliglivet kunde komme ud for, fandt efterhaanden mere og mere gennem befriende, undertiden skæmtende Ord Udløsning i gensidig Forstaaelse. Og selv om Hustruen vistnok heller ikke sluttede sig til den grundtvigske Aandsretning, fandt hun sig dog godt til Rette med at se grundtvigsk sindede Folk i sit Hjem og med, at der fremdeles daglig i Hjemmet blev holdt Morgenandagt og holdt Bøn ved Middagsbordet, og at der i Høstens Tid om Aftenen, naar Høstfolkene samledes i Hjemmet, blev sunget Ingemanns Høstsalm: »Det lufter mildt i Høst fra Velsignelsernes Hjem«.

Efter at flere af Sognets Beboere var komne med i den grundtvigske Bevægelse, sluttede nogle Familier af disse sig sammen i en lille Vennekreds, der samledes til Møder, som skiftevis holdtes i de paagældendes Hjem, hvor kristelige og folkelige Emner blev drøftede under Mads Peders Ledelse. Han var jo godt bevandret i sin Bibel, og han holdt adskillige Blade og fulgte ualmindeligt godt med i sin Tid, især paa det kirkelige Omraade, og i Reglen var det ham, der indledede Møderne, oftest med en Oplæsning af et Stykke af Bibelen eller af Birkedals »Daglig Husandagt« eller af Bladene, f. Eks. F. E. Boisen's »Budstikken« eller Santalmissionens Blad, eller af andre Skrifter. Efter Oplæsning-

gen var der sædvanlig Drøftelse af Emnet, og desuden blev der, afvekslende med Læsning og Drøftelser, sunget Salmer og Sange, og paa et belejligt Tidspunkt under Samværet blev der altid af Mødestedets Husmoder serveret Kaffe. — Hvornaar disse Møder paaibegyndtes, erindres ikke, men de fortsattes gennem mange Aar, vistnok en eller to Gange om Maaneden, oftest om Aftenen og væsentligst i Vinterhalvaaret, og de varede ved helt til Mads Peders Død. — Men det var ikke alene denne lille Vennekreds, som Mads Peder var til Hjælp med Oplysning og Opklaring; stedse flere søgte ham for at hente Raad og Vejledning i aandelige Spørgsmaal, og Tilliden til hans Retsindighed og sunde Omdømme og til hans rodfæstede Kristentro bredte sig efterhaanden videre ud.

Mads Peder Pedersen.

Ogsaa til de kommunale Hverv i Sognet blev der kaldt paa Mads Peders Medvirken. Han var i 6 Aar (1845—50) Medlem af det i 1841 oprettede kommunale Raad, der da benævnedes Sogneforstanderskab, men som fra 1867 blev benævnet Sogne raad, og i de 5 første Aar var han Forstanderskabets Formand. Endvidere var han i 1856—62 Medlem af Bestyrelsen for Sognets fri Fattigforsørgelses Kasse, og af andre Tillidshverv kan nævnes, at han i 1868—72 var Medlem af Skolekommissionen. Hvorvidt han har forsøgt at stille Forslag til nogen Reformindsats i den Arrække, han var Medlem af Sogneforstanderskabet, kan ikke ses af den kortfattet førte Forhandlingsprotokol; men da han ingensinde blev genvalgt trods hans gode Indsigt baade paa Oplysningens og det praktiske Livs Omraader, ligger det

nær at formode, at dette kan have staaet i Forbindelse med, at han med sit vistnok velkendte aabne Blik for tiltrængte Reformere, hvorom han f. Eks. for Fattig- og for Vejvæsenets Vedkommende undertiden udtalte sig, ikke just stod de Vælgere saa godt an, der satte Sparsommeligheden øverst paa Programmet, da Reformere jo oftest koster Penge.

Mads Peder var en omhyggelig Landmand, der holdt sin Jord i god Kultur. Han solgte Stykker af sin Agerjord og købte i Stedet nogle Tdr. Land god Hedejord, som han opdyrkede og kultiverede. Og han var en Foregangsmand paa Plantningens Omraade, idet han var blandt de første Landmænd der paa Egnen med Anlæg af en Have med Løvtræer til Pryd og Læ og med Frugttræer og Frugtbuske, og i hans Ejendomsskel blev der rejst Jordvolde, som han beplantede med Læplanter. — Sine Landbrugsredskaber og sit Værktøj holdt han i mønstergyldig Stand; men naar det hændte, at der rettedes Henvendelse til ham med Ønske om Laan af Værktøj til et større Arbejde, der skulde sættes i Gang, fik vedkommende det Svar: »Mit Værktøj bliver ikke udlaant til Arbejde, der skal paabegyndes, men sker der Uheld med et Værktøj under Arbejdet, saa staar mit til Raadighed, indtil et nyt kan blive anskaffet.

Da Mads Peder var naaet de 62 Aar, og hans Kone var nær de 80, fandt de det for besværligt at sidde med Gaarden længer, og i 1875 solgte de den. De lod sig fra Gaarden tilskrive en mindre Aftægt og en lille til Dels opdyrket Hedelod samt et Par Tdr. Ld. Agerjord, hvorpaa de lod bygge en Alderdomsbolig. Men 3 Aar efter døde hans Kone af Alderdomssvækkelse i sit 83. Aar. Han havde i hendes sidste Leveaar maattet holde Husbestyrerinde, og efter sin Kones Død havde han som saadan en Enke, der var for højt til Aars til at magte Opgaven, saa det var en vanskelig Tid for ham. Men et Lyspunkt var det ham i den Tid at have Enkens omkr. 10 Aar gl. Datterdatter, Birgitte Petersen, hos sig som sit Plejebarn, thi hun var livlig og kvik og til stor Opmuntring for Hjemmet. — Imidlertid stiftede han nu Bekendtskab med en 44-aarig Pige, *Ane Hansen* — en Gaardmandsdatter fra Skads — der samtidig med hans Broderdatter, Margrethe Pedersen i Gødsvang, en Sommer havde været Elev paa Askov Højskole og derefter havde været Barnepige hos Forstander Ludvig Schrøders. Mads Peder og Ane traf hinanden i Margrethe Pedersens og hendes Mands Hjem, og det derved indledede Bekendtskab førte ikke ret mange Maaneder efter til Ægteskab. Brylluppet stod i Mads Peders Hjem i Juli 1879 (se SR). — Som han efter sit første Indtryk af Ane havde forventet, sluttede hun sig til den Vennekreds, han delte Aandsliv med. Hun var en dygtig

Husmoder, der holdt Hjemmet i særdeles god Orden, men hun var anlagt for en i adskillige Retninger for vidt dreven Sparsommelighed, hvad der ikke mindst kom til Orde over for den Godgørenhed, som hendes Mand paa sædvanlig Vis inden for beskedne Grænser følte sig tilskyndet til at øve. Og hun stillede sig i de første Aar af deres Ægteskab til sin Mands Skuffelse efterhaanden i en saa skarp Modsætning hertil, at der maatte skrives til en Ordning, hvorved det blev fastslaaet, at enhver af dem uden Indblanding fra den andens Side skulde have sin bestemte Part af Indtægterne at råde over. Fra dette Tidspunkt opnaaede de et bedre Samvirke, og hertil kom, at de ikke længe efter blev enige om indtil videre at tage en lille moderløs Pige til sig som deres Plejebarn, og da hun kom i deres Hjem, blev hun snart et betydningsfuldt Bindeled imellem dem, afholdt som hun blev af dem begge. Det var i deres Ægteskabs femte Aar, at de modtog deres kun to Aar gamle Plejebarn, *Kristine Olesen Øllgaard*, der var Datter af deres Nabo, Gaardejer Hans Olesen Øllgaard. Imidlertid giftede denne sig igen efter et Par Aars Forløb, og Kristine kom saa hjem til sin Fader og Stedmoder; men hun løb tilbage til Plejeforældrene, og da dette gentog sig, henvendte Mads Peder sig til hendes Fader med Bøn om at maatte beholde hende, da hun og hendes Plejeforældre ikke kunde undvære hinanden, og hertil gav Faderen sit Minde.

Mads Peder vedblev ogsaa op i sin høje Alder at følge godt med i Tidens Spørgsmaal haade paa Kristenlivets og Folkelivets Omraader. Han glædede sig hjerteligt over den Tilslutning, som den grundtvigske Aandsretning fik i hans Levetid, og ligeledes over den Forkyndelse og Salmesang, der kom til at lyde i Ølgod — Strellev, da Pastor Chr. Olrik i 1876 blev Sognepræst der, og »Evangelisk-kristelig Psalmebog« blev afløst af Roskilde Præstekonvents »Psalmebog til Kirke- og Husandagt«, der indeholdt et meget større Antal end dens Forgænger af vore betydeligste Salmedigteres og da navnlig af Grundtvigs bedste Salmer. Mads Peder og Pastor Olrik besøgte ikke sjældent hinanden og drøftede i deres sædvanlig ret lange Samtaler Tidens Spørgsmaal paa Aandslivets Omraader.

I politisk Henseende var Mads Peder venstredemokratisk indstillet, og det Estrupske Provisorie-Regimente, der herskede her i Landet i hans sidste Levetid, og hvis Afslutning han ikke oplevede, var ham, der aldrig var til Sinds at gaa paa Akkord med Uretten, en Modbydelighed. — Paa det sociale Omraade hilste han med Glæde enhver lovlig Foranstaltning til Højnelse af de uforskyldt fattiges Kaar, hvori han maatte se et Skridt fremad imod det store Maal, der har fundet Udtryk i Grundtvigs Ord:

»Og da har i Rigdom vi drevet det vidt, naar faa har for megel og færre for lidt.« Hans sociale Indstilling fandt da ogsaa et smukt Udslag deri, at han og hans første Hustru i 1875, da de solgte deres Ejendom, stiftede et Legat — bestaaende af de aarlige Renter af en i Ejendommen indestaaende Sum paa 500 Kr. — der af Sogneraadet administreres til Bedste for Sognets værdige Trængende.

I sit Hjemliv havde Mads Peder vel ikke været skaanet for Modgangstider, men jo mere rodfæstet han blev i sin Kristentro, des dybere erfarede han Kristenlivets Glæde, selv under Modgangens Skyer, thi som han sagde — undertiden med Henvisning til Jobs Historie — »det gælder for os om ikke at opfatte Modgangen som en Straf, men som en Tilskikkelse, der skal tjene til vor Opdragelse og til vort Aandslivs Modning«.

Mads Peder havde gennem hele sin Levetid haft et godt Helbred, indtil der i hans 79. Aar pludseligt indtraadte en Underlivslidelse, der voldte en Tarmslyng, som paa faa Dage førte til hans Død d. 18. Februar 1892. — Der blev udvist stor Deltagelse ved hans Jordefærd, thi han var afholdt af mange baade i og uden for Slægten, og det var ikke faa, han havde været til Hjælp og Støtte, især paa Kristenlivets Omraader. Og i Mindetalen ved hans Baare blev det af Pastor Olrik udtalt, at Mads Peder i sit Liv og sin Færd havde været en Natanaelsskikkelse, en Aandens Israelit, i hvem der ikke var Svig.

Mads Peders Enke blev sammen med sin Plejedatter i 6 Aar boende i Hjemmet, som saa blev solgt, og Ane sad derefter til Leje i et lille Hus ved Strellev Kirke, medens Kristine kom paa Høven Kvindehøjskole, hvorfra hun fik Plads som Forskolelærerinde i Ulfborg. Og i 1904 giftede hun sig der med en Gaardejer, og Ane flyttede saa til deres Hjem, og der døde hun faa Maaneder efter og blev begravet paa Ulfborg Kirkegaard.

Et Aarhundrede er nu henrundet, siden Mads Peder ved sin Tilslutning til den kirkelige Anskuelse fandt sit faste Stade paa Daabspagtens Grund, hvorom han med Glæde vidnede baade i og uden for Slægten. Mindet om hans rodfaste Kristentro og hans retsindige Færd lever endnu og har blandt Medlemmer af Slægten fremkaldt Ønske om, at der af denne rejses et Mindesmærke paa hans Grav, hvor der i en Indskrift kunde gives Udtryk for, hvad han fremfor alt gav Vidnesbyrd som det bærende i hans Kristenlivs Glæde, saadan som det af en Slægting er søgt tolket i disse Mindeord:

Du vidned' glad, at Guddomsordet
 gør Daabens Bad og Nadverbordet

til Frelsens Kildevæld for os
ved Troens Sejr, vor Synd til Trods.

B. Mads Pedersen (*Medum*).

Det var den 27. Decbr. 1815, at Peder og Kiersten Madsen Hedeagers andet Barn blev født, og som næstældste Søn maatte det selvfølgelig opkaldes efter sin Morfader, Mads Jensen (Uldbæk), og fik Navnet *Mads Pedersen*. Lige fra sin tidligste skolepligtige Alder maatte han med sin ældre Broder skiftes til om Sommeren, da der kun var liden Skolegang, at passe Kreaturerne derhjemme og at være ude blandt fremmede som Hyrdedreng. Og efter at være naaet til den voksne Alder, var han i flere Aar som Tjenestekarl beskæftiget med Landbruget undtagen i den Tid, da han aftjente sin Værnepligt. Og i en Alder af 30 Aar giftede han sig i Juni 1846 med den 22-aarige *Birthe Marie Jensdatter*, der var Datter af Hmd. Jens Nielsen i Egknud — i Omtale kaldet Jens Medum, fordi han var fra den nærliggende By Medum — og da Mads Pedersen sammen med sin Hustru overtog hendes Forældres Ejendom, fulgte Medumnavnet med, saa han for Eftertiden i Omtale altid blev kaldt Mads Medum. Denne havde imidlertid ikke nok for sin Virkestrang i den lille Landejendom, og udstyret med Anlæg for Handel, som han var, oprettede han da her en lille Høkerhandel, som han sammen med Ejendommen fik drevet godt frem med sin dygtige og flittige Hustrus Hjælp. Men med den Tids simple Samfærdselsmidler maatte der, især ved Vinter-tid, til Besørgelse af Vareudvekslingen med Handelshusene tages mangen haard Tørn under Transporten ad de lange til Dels yderst simpelt befæstede Veje, der navnlig i Regn og Slud ofte var i en særdeles daarlig Tilstand. Den væsentligste Del af Udvekslingen af de fra Kunderne modtagne Varer: Smør, Flæsk, Æg m. m. med Grossisternes Kolonialvarer: Kaffe, Cikorie, Sukker, Synaale, Traad, Træsko m. m. m., fandt Sted gennem Handelshuse i Vejle og foregik i »stiv« Vogn med Enspänderhest. Der medgik til en saadan Vejletur to Nætter og en Dag, og der kørte helst flere i Følge, og efter hvad Mads Medums Dattersøn, Thomas Uhre Pedersen, fortæller, skulde der dengang helst medtages en femte Vognkæp, løst liggende i Vognbunden, til at forsvare sig med mod Skarnsfolk, som undertiden færdedes paa Vejene ved Nattetid.

I Løbet af den Arrække, da Mads Medum og Birthe drev deres Høker- og Landbrugsvirksomhed i Egknud, blev Familien for-

øget med en Børneflokk paa 3 Sønner og 4 Døtre, saa der var nok for den unge Husmoder at tage Vare paa med Børnenes og Husets Pasning og med at yde Hjælp i Butikken og ofte i Marken med. Og det husmoderlige Virke omfattede jo dengang ogsaa saadanne Arbejder som Baging af Rugbrød, Brygning af Øl, Slagtning af Husdyr, Kærning af Smør, Spinding af Uld og Hør m. m. Og energisk som Birthe var, sparede hun ikke paa Kræfterne, og dette har maaske været en medvirkende Aarsag til, at hun blev angrebet af en Lungetuberkulose, der førte til hendes tidlige Død, i Decbr. 1864, kun 40 Aar gammel.

Mads Pedersen (Medum)

Aaret efter solgte Mads Medum Stedet i Egknud og købte en større Ejendom, Tarpgaard i Ølgod. Men der blev han ikke boende ret længe. En Del af de dengang til Gaarden hørende Jorder var højtliggende og meget lette, og i det for Landbruget katastrofalt tørre Aar 1868 slog Afgrøden næsten fuldstændigt fejl paa Tarpgaard, og dette var vistnok en medvirkende Aarsag til, at han da solgte Gaarden og købte en omtrent lige saa stor Gaard i Gødsvang i Tistrup, hvor en Del af Jorderne var lavtliggende med Eng og Mose og en trods Tørken til Dels nogenlunde god Afgrøde. Mads Medums Datter Margrete har fortalt om, at hun i den tørre Sommer tjente i Skærbæk Mølle, hvor Agermarken bestod af højtliggende meget lette Jorder, og at Høstfolkene da kravlede paa deres Knæ for at plukke Kornet op med Rod, for at der skulde gaa mindst muligt tabt af det, der var for kort til at blive mejet med Leen.

Et Par Aar efter, at Mads Medum var flyttet til Gødsvang, holdt

han i Novbr. 1871 Bryllup med den 5 Aar yngre Gaardmandsdatter *Kirsten Marie Pedersdatter* fra Odderup (se SR). Hun blev ham en god Medhjælperse i deres henved 25-aarige Samliv, og ved sit stilfærdige og vindende Væsen gjorde hun sig meget afholdt, ogsaa af sine Stedbørn.

Mads Medum var Ejer af Gaarden indtil 1878, da han solgte den til fremmede med Undtagelse af en Udmarksparcel paa 12 Tdr. Ld., hvortil der blev købt en tilgrænsende Parcel af samme Størrelse; desuden lod han sig fra Gaarden tilskrive en stor Aftægt bestaaende af Rug, Flæsk, Faarekød, Smør, Æg, Tobak, Brændevin og Brændsel m. m. Og den ny Ejendom, hvorpaa der blev bygget Stuehus og Stald og Avlsbygninger, drev han til Aaret 1883, da han afstod den til sin Datter og Svigersøn, Margrete og Hans Pedersen, for en mindre Købesum og en ny Aftægtsbolig samt en lille Aftægt, hvori indbefattet Pligt til Aftægtsnydernes Pleje. Med de hermed og med de fra Gaarden tilsikrede Ydelser var Kirsten Marie og Mads Medum vel nok godt sikrede mod at sulte og fryse paa deres gamle Dage. Og langt fra til Sinds at lægge Hænderne i Skødet som Aftægtsmand fik han herefter en travl Virksomhed med at lave »Klodser« og »Klodstræsko«, Fodtøj, der blev meget brugt dengang, ikke alene til daglig Paa-klædning, og da han havde et godt Haandelag til Virksomheden og lavede smukt Arbejde, fandt han let Afsætning for sine Varer, saa de bragte ham en god Indtægt, og han vedblev at drive Virksomheden til kort før sin Død.

Mads Medum var ligevægtig og mild af Sindelag og afholdt i sin Slægtkreds og vel lidt af alle, han kom i Berøring med. Han døde 5. Marts 1895 af en Lungetændelse, og hans Hustru, der ret længe havde været alderdomssvækket, døde 8 Dage efter, og der vistes stor Deltagelse ved deres Jordefærd.

Mads Pedersen (Medum) og Birthe Marie Jensdatters Børn.

I. *Maren Madsen* blev født i Egknud 6. Maj 1846 og fik Navn efter Mormoderen, der som Aftægtsnyder hørte til Husstanden, medens Barnet ellers ifølge Traditionen som ældste Datter skulde have haft Farmoderens Navn. I det lille Landmands- og Høkerhjem, hvor hun voksede op, blev hun fra 5—6 Aars Alderen vænnet til at yde Hjælp med sine smaa Søskendes Pasning og med adskilligt andet Arbejde, og ikke ret mange Aar efter, maatte hun

og hendes Søsken skiftes til i Sommerhalvaarene at være til Hjælp hjemme eller ude blandt fremmede som Hyrde.

Og efter den skolepligtige Alder faldt det i Marens Lod — ligesom det efterhaanden faldt i hendes Søstres og Brødrers — at være ude at tjene Brødet som Tyende, hvad der jo dengang var den fælles Betegnelse for den tjenende Medhjælper, der nu alm. benævnes Husasistent eller Landbrugsmedhjælper.

Da Maren var 24 Aar gammel, holdt hun i 1870 Bryllup med den jævnaldrende Tømrer og Snedker *Søren Leervad Nissen*, en Landmandssøn fra Hauge i Tistrup (se SR), og samme Aar købte de i Nabobyen Gaarde en lille Landejendom, der sammen med Tømmerhaandværket blev drevet som Erhverv, indtil de i 1875 købte en lidt større forsømt Landejendom paa omkring 26 Tdr. Ld. i Lærkeholt i Ansager. Her var der noget for det unge Par at udrette med at faa Ejendommens Drift bragt paa Fode. Og der blev taget fat med friskt Mod og gode Kræfter paa Jordernes Grundforbedring ved Mergling og Afvanding, og der blev plantet Træer til Læ og Hegn mellem Agerskifterne og anlagt en ret stor Have med mange Læ- og Frugttræer og Frugtbuske. Og i de 25 Aar, de sad med Ejendommen, opnaede de at faa den drevet frem til et Mønsterbrug, hvorfor de af den stedlige Plantningsforening fik tildelt Hædersdiplom. Uden at kende noget til den Tids Flid og Nøjsomhed og Sparsommelighed i Dagliglivet vil det ikke være let at forstaa, hvorledes det blev muligt for det unge Par med de smaa Midler, der oprindeligt stod til dets Raadighed, at opnaa saa betydelige Resultater. I den første Tid maatte Søren da ogsaa engang imellem ty til sit Haandværk, naar det kneb med at skaffe rede Penge. Tidligt om Morgenen drog han med sit Værktøj ud paa Arbejde, og sent paa Dagen vendte han hjem, thi dengang kendte man jo ikke paa Landet til at holde Normalarbejdsdag, og Maren maatte saa Dagen lang tage sig af Hus og Børn og Bedrift. Og undertiden kørte de den henved 3 Mil lange Vej til Varde for paa Torvet at sælge Kyllinger og Frugt og andre af Ejendommens Produkter for at skaffe det nødvendige til Dækning af Udgifterne og til Hjemmets Udstyr. Og deres yngste Datter har fortalt, at hendes Moder engang paa en saadan Tur tillod sig den Luksus at købe en Petroleums-Standerlampe, og at hun da syntes, at de vel nok nu noget nær havde faaet Verdens bedste Belysning til Huse. Men der var dog den Hage ved Herligheden, at hver Gang hun og hendes Mand skulde i Byen, var hun angstelig for, at Børnene skulde komme for Skade at vælte Lampen. Der maatte da altid en alvorlig Formaning til, og efter at hun var gaaet ud, gik hun oftest nogle Skridt tilbage og bankede paa en Rude i Børnenes Opholdsværelse for

ret at skaffe Ørenlyd for en sidste indtrængende Formaning: »Pas o æ Lamp!!« —

Da det begyndte at gaa godt fremad med Ejendommen, blev der ogsaa Raad til at anskaffe en »Fjedervogn«, saa de med tidssvarende Køretøj kunde tage paa Besøg hos Slægt og Venner; men Anskaffelsen medførte da ogsaa, at Søren — tilligemed en anden af Bymændene, der ogsaa havde Hestekøretøj — fik betroet at dele det »Tillidshverv« gratis at befordre Læge og Jorde-moder for hele Nabolaget.

Maren Madsen, g. Nissen, og Søren Leervad Nissen.

Men ved Siden af Dagliglivets ihærdige Arbejde blev de aandelige Interesser ogsaa plejede i Søren og Marens Hjem. Hun havde fra sin Ungdom nogen Tilknytning til den kirkelige Bevægelse i grundtvigsk Retning, som der paa Egnen især vakt af den unge, nidkære Præst Jens Schjørring, der fra 1864 til 1878 var Præst i Hodde og Tistrup. Søren og Maren søgte jævnlig til Gudstjeneste hos Schjørring og senere til dennes Efterfølger i Embedet Pastor Mygind, som de fra 1888 løste Sognebaand til. Og de indbød adskillige Gange til Sommermøde i deres store, smukke Have, hvor Talere i grundtvigsk Retning førte Ordet. Og deres yngste Datter har endvidere fortalt, at saa langt hun husker tilbage, blev i hendes Barndomshjem Dagen altid begyndt med Læsning af et Stykke i J. V. Hoffs Bog »Fra Kirken og Lønkammeret« og med Trosbekendelsen og Fadervor, og at Moderen

ikke sjældent var optaget af religiøse Spørgsmaal, som hun saa bragte paa Tale, medens Faderen gik mere stille med sine Tanker.

Da Søren og Maren var naaede op i Halvtredserne, og Sønnen da lagde sig efter Tømmerhaandværket, solgte de i Aaret 1900 Ejendommen i Lærkeholt og flyttede til Tistrup Stationsby, hvor de byggede et Beboelseshus og et Værksted med det for Øje at faa en Tømmerforretning arbejdet op, som Sønnen kunde medvirke i og senere overtage. Og Søren havde ligeledes her god Fremgang i sin Bedrift, der i 1906 overgik til Sønnens Ledelse, men han vedblev selv at arbejde med i Forretningen indtil sit 79. Aar, da en fremskreden Aareforkalkning bragte Afslutningen paa hans travle Livsvirke. Han døde i Aaret 1926 i sit 80. Aar af en Hjerneblødning, og Maren døde Aaret efter af den samme Sygdom 81 Aar gammel.

Af deres 6 Børn havde de haft den Sorg at miste de to ældste, Else i en Alder af 6 Aar og Mads kun $\frac{1}{2}$ Aar gammel, hvad der i lang Tid især lagde en svær Tyngsel paa Moderens Sind. Og af deres efterlevende Børn og Svigerbørn er nu Datteren Else og hendes Mand, Hans A. Hansen, gaaede bort (se SR). Og det bør nævnes, at de i en Aarrække optog i Pleje i deres Hjem to af Elses Søsterdatter Alma Hansens Børn, Edith og Allis, efter at deres Moder var død fra 5 Børn i Alderen fra 6—11 Aar. Allis var deres Plejebarn, til hun blev konfirmeret, og Edith til hun blev gift. Og Else og hendes Mand tog sig omsorgsfuldt og kærligt af Børnene, som i Slægtningehjemmet fik en god Opdragelse.

II. *Kirsten Madsen*, født 9. Juni 1847, fik Navn efter sin Farmoder, og hende kom hun da ogsaa under sin Opvækst til at staa sig særlig godt med. Og kun faa Aar gammel begyndte hun at gøre sine Ture til Strellev paa Besøg hos Farmor og Farfar, og festlige har Besøgene vel nok i Reglen været, thi Farmor havde en mer' end almindelig Evne til at tage sig af Børn baade med Leg og med Arbejde. Men engang, da Kirsten vel var en 5—6 Aar gammel, hændte det under et af hendes Besøg, at hun kom for Skade at fortørne sin Farmoder groft ved at opføre en saa sælsom Leg, at Oprinnet endnu ikke er glemt og skal derfor gengives her. Lidt uden for Farmoderens Køkken laa der en Askemødding, som Barnet en Dag saa Hønsene baske sig i, saa den tørre Aske stod som en tæt Sky omkring dem. Og ved dette Syn faar Barnet den Indskydelse at ville prøve, om hun ikke nok kunde gøre Hønsene den Forestilling efter. Da de var færdige med deres Askebad, løb hun frem og kastede sig i Askehoben og baske sig grundigt om sig med baade Arme og Ben, saa Himmel og Jord svandt hende af Syne; men Askeskyen var herved blevet

saa mægtig, at den vakte Farmors Opmærksomhed, og hun kom da styrtende ud af sit Køkken og ind i Askeskyen, hvor hun straks skimter Ungen tage Basketag. Og det kan nok være, at Synderen med fast Haand blev lænset ud af Asken og paa staaende Fod tildelt en Omgang Klø med paafølgende skrap Formaning til at lægge sig efter en bedre Opførsel end at grise sig selv og sit gode Stadstøj til. Og bag efter vankede der saa den fæle Tillægsstraf: hovedkulds Afklædning og Sengearrest, indtil Stadstøjet var blevet vasket og tørret. Forøvrigt hørte Kirsten sikkert ikke i sin Opvækst til de vanskelige Børn at opdrage, og hun var vistnok baade som Barn og som Voksen mere stilfærdig end de fleste af sine Søskende.

Kirsten Madsen, f. Laugesen

Christen Laugesen.

Da Familien i 1865, Aaret efter Moderens Død, flyttede til Tarpgaard, blev der i den større Bedrift mere for Kirsten og hendes Søskende at udrette derhjemme, baade i Hus og paa Mark, og ligeledes efter Flytningen i 1868 til Gaarden i Gødsvang. Og efter at hun og hendes et Aar ældre Søster Maren havde naaet den fuldvoksne Alder, hjalp de i nogle Aar hinanden med at styre Hjemmets Husholdning for deres Fader, indtil han i 1871 igen giftede sig.

I 1876, da Kirsten var 29 Aar gammel, giftede hun sig med den 3 Aar ældre Snedker og Tømrer fra Hetoft i Tistrup, Christen Laugesen (se SR), som forinden havde købt et Husmandsbrug i Bovnum i Horne, hvor de bosatte sig og drev baade Landbrug og Haandværk som Erhverv.

Men det varede ikke ret mange Aar, inden Helbredet begyndte at svigte dem. Et ondartet Mavesaar tærede efterhaanden stærkt paa Kirstens Kræfter, og hendes Mand blev i sin bedste Alder angrebet af en Lungetuberkulose, der ikke lod sig standse. Hun døde i en Alder af kun 43 Aar, og Manden stod nu med 3 Børn i Alderen fra 3—12 Aar, og lidende af sin stadigt tiltagende Sygdom maatte han 3 Aar efter Hustruens Død nedlægge sit Erhverv. Hjemmet blev da opløst, og han tingede sig i Kost hos en Familie i Hauge. Af Børnene, der alle var Døtre, maatte det ældste, der da var 15 Aar, klare sig selv, medens de andre to kom i Pleje i Nabolaget, hvor »Den Teilmannske Børnestiftelse«, der hørte under Stamhuset Nørholm, betalte en Del af Plejeafgiften. Og for at tjene lidt til sit Underhold, saa længe de svage Kræfter tillod det, slog Chr. Laugesen ind paa at male Døre og Vinduer for Folk, da Malerpenslen jo var lettere at magte end Høvlen og Saven. — Han døde i 1899 i en Alder af 54 Aar, og senere er hans næstældste Datter og hendes Mand døde af den samme Sygdom, henholdsvis 50 og 57 Aar gammel, medens den ældste er død af en Kræftsygdom i en Alder af 51 Aar (se SR). — Den yngste Datter, der kun var 6 Aar gammel, da Barndomshjemmet blev opløst, har fortalt, at blandt det lidet, hun husker fra den Tid, staar det tydeligt i hendes Erindring, at hendes Fader i Mørkningen sang Salmer med sine Børn, og at hun især husker, at de sang »Op I Kristne, ruste eder!« og »Det koster ej for megen Strid, en himmelsindet Kristen-Sjæl at blive«.

III. *Jens Madsen* blev født 2. Juni 1848 og fik Navn efter Morfaderen. I sin Opvækst var han fra den Alder, da han kunde begynde at gøre Gavn, det meste af Tiden ude blandt fremmede, først som Hyrdedreng i Sommerhalvaarene, senere som Medhjælper ved Landbruget; men fra hans 16. Aar, da Familien flyttede til Tarpgaard og 4 Aar senere til Gaarden i Gødsvang — blev der nok for ham at udrette som Faderens Medhjælper ved Gaardens Drift, indtil hans yngre Brødre blev voksne og kunde træde hjælpende til.

I en Alder af 30 Aar købte Jens Madsen et Husmandsbrug i Hindsig i Horne og holdt samme Aar, i September 1878, Bryllup med den 1 Aar yngre Syerske, *Birthe Laugesen*, der var en Landmandsdatter fra Hetofte (se SR) og Søster til hans Svoger Christen Laugesen. Hun var ikke alene tiltalende af Udseende og vindende af Væsen, men ogsaa dygtig og proper som Husmoder, og desuden hjalp hun som Syerske flittigt til med at klare Udkommet.

Men dette travle Virke fik hun ikke Lov at øve i ret mange Aar, thi hun blev i sin bedste Alder angrebet af en Lungetuberkulose, som lagde hende i Graven i hendes 38. Aar. Hendes Mand stod da ene med deres 4 Børn, der var i Alderen fra $\frac{1}{4}$ til 7 Aar, og da de Forsøg, han gjorde med at holde Husbestyrerinde, ikke faldt tilfredsstillende ud, besluttede han sig Aaret efter til at sælge Ejendommen og sætte Børnene, af hvilke det yngste da

Birthe Madsen, f. Laugesen.

var død, i Pleje. De to ældste, Mads og Johanne, kom da foreløbigt til Bedsteforældrene, og det yngste, Birthe, kom til en Lærerfamilie, som ingen Børn havde. Jens Madsen tog saa Plads som Landbrugsarbejder paa Als, hvor der opnaaedes en højere Løn end i Hjemegnen, og i de to Aar, han opholdt sig der, blev han kendt med den 16 Aar yngre Møllerdatter *Ane Kathrine Fogt* fra Kegnæs paa Als (se SR), og de blev gifte i Februar 1890 og rejste saa til Esbjerg, hvor de satte Bo, og til Hjemmet der kom nu Børnene Mads og Johanne, men Birthe vilde Lærerens, Mads og Jensine Mortensen, der nu var blevne Gaardmandsfolk i Krarup i Tistrup, nødtigt give Afkald paa, og de fik da Lov at beholde hende som deres Plejebarn, og senere gjorde de hende til deres eneste Arving.

Et Par Aar efter, at Jens Madsen og hans Kone var flyttede til Esbjerg, købte de i Danmarksgade det Hus, Nr. 80, som i 18 Aar blev Hjemsted for Familien, der i Aarene 1890—1901 forøgedes med 6 Børn, hvoraf dog de to døde som smaa. Og Datteren Marie har fortalt om det gode Barndomshjem, hun og hendes Søskende der har haft, hvor Moderen forstod med samme Omhu at tage sig

af alle Børnene, saa hun blev afholdt saavel af sine Stedbørn som af sine egne, og hvor Faderen med sit milde og muntre, ungdommelige Sind saa godt forstod at live op iblandt Børnene og de unge, de kom sammen med. — Og Forældrene vedblev trofast hver paa sit Omraade at arbejde med Flid og Dygtighed, saa længe Kræfterne stod dem hi.

Ane Kathrine Madsen, f. Fogt

Jens Madsen.

Jens Madsen var i mange Aar som Lønarbejder beskæftiget med Losning af Skibe paa Havnen og derefter i godt en halv Snes Aar med Teglværksarbejde; men da han kom højt op i Aarene og ikke længer kunde magte det strenge Arbejde, solgte han i 1910 Huset i Danmarksgade, efter at han et Par Aar i Forvejen havde købt et Hus med en stor Have uden for Byen, og den Have ofrede han paa sine gamle Dage det meste af sin Tid; det var hans Stolthed at holde den i mønstergyldig Stand, og der kom hans Kone ofte ud for at nyde og beundre den, og den var dem til megen Gavn og Glæde. Og lige fra deres første Esbjergtid havde de tilbragt ikke saa faa fornøjelige Fritidstimer sammen i Good-Templarordenens Afholdsselskab (I.O.G.T.), hvor Jens Madsen havde været med til at stifte en Loge, som han i mange Aar var Æresmedlem af. — Han havde hele sit Liv igennem haft et stærkt Helbred, og endnu som 84-aarig vedblev han at arbejde i sin Have indtil faa Uger før sin Død. Han døde i Marts 1933 af en Hjernelammelse. Savnet og Ensomhedsfølelsen tog efter hans Bortgang haardt paa hans Kones Befindende, og hun døde 2 Aar efter af en Hjertelammelse i en Alder af 70 Aar.

Paa sine ældre Dage havde Jens Madsen den Sorg at miste

sin elskelige Datter *Johanne*, der i Trediveaarsalderen bukkede under for en Hoftelidelse efter at have gennemgaaet mange Operationer. Johanne havde i sin Opvækst været en Solstraale i Hjemmet, munter og kvik og velbegavet og afholdt, som hun var, saa Sorgen var stor i hele Familiekredsen over hendes tidlige Bortgang. Fra hun blev voksen, havde hun været Dameskrædderinde og Brodererske, hvortil hun havde særdeles gode Anlæg.

Johanne Madsen

Og hendes Søster Marie har fortalt, at naar Johanne fik et Arbejde i Gang, blev hun ved dermed, indtil hun fik det lavet saa smukt og godt, som det burde være, det skulde helt ud være første Klasses Arbejde. Og ved sit tiltalende Væsen og uselviske Sindelag vandt hun sig mange Venner. Men da hun var omtr. 25 Aar gammel, meldte der sig en Hoftebetændelse med en Svulstdannelse, der nødvendiggjorde Indlæggelse paa et Hospital, og Opholdet der kom til at strække sig over 3 Aar med 7 svære Operationer, de to første Aar i Esbjerg, det tredie paa Frederiks Hospital i København under Prof. Rovsings Behandling, der endelig gav Løfte om Helbredelse. Og da hun efter Hospitalsopholdet havde tilbragt nogle Sommermaaneder paa Rekreationsophold hjemme hos Forældrene, kunde hun jublende glad kaste sine Krykker. Vejen til Helbredelse var for hende gaaet gennem en lang Række af Lidelser, men ogsaa gennem hendes af Tro og Haab baarne Indsats af ukuelig Sjælsstyrke og en aldrig svigtende Taalmodighed, hvormod Esbjerg-Hospitalets Overlæge og Besøgende ved hendes Sygeleje har fortalt. Og trods alt, hvad hun led, havde hun i de tre Hospitalsaar Energi til at præstere en Del

smukke Haandarbejder og at faa lært at føre en Malerpensel, hvad der laa saa godt for hende, at der kom en Række kønne Billeder ud af det. —

Efter at have genvundet sin Førlighed blev hun af en Onkel hjulpen til en Tricotageforretning i Boldesager ved Eshbjerg, og alt syntes nu for saa vidt at være saare godt; men et Aars Tid efter var hun saa uheldig at falde og støde den opererede Hofte, og Sygdommen brød da ud paa ny og med forøget Styrke. Og hun blev da ret hurtig fortrolig med Tanken om, at det var hende beskikket snart at gaa bort, og hun beredte sig med ydmygt Sind dertil og forberedte sine nærmeste derpaa. Og efter en Maanedes Sygeleje indtraf den ventede Død den 27. Maj. 1911.

Men selv om det kun blev et kort Levnedsløb, der blev den afholdte, haardt prøvede Johanne forundt, har hun ved sin Tro og sin stærke Livsvilje, sit uselviske Sindelag og sin i Lidelsernes Skole voksende Sjæls- og Taalmodsstyrke utvivlsomt været af forbilledlig Betydning for ikke faa i hendes Slægt- og Vennekreds, hvor hendes Minde endnu lever og vil ved disse Linier yderligere fæstnes i Slægten.

IV. *Caroline Margrete Madsen* blev født 5. Juli 1849. Sit andet Fornavn, der i Kirkebogen er skrevet »Margareta«, og som blev til Kaldenavnet »Grete«, har hun vistnok faaet efter sin Farfaders Moder, Margrete paa Hedeager Gaard, der var en baade i og uden for Slægten vel anset Kvinde, og med det første Fornavn, Caroline, er der sandsynligt tænkt paa en af Moderens Bedstemødre. Fra sin voksne Alder fik hun ligesom sine Søstre Beskæftigelse ved Husvæsenet, og i en Alder af 24 Aar var hun i Sommeren 1874 Elev paa Askov Højskole. Utvivlsomt er Lysten til at faa et saadant Højskoleophold væsentligst blevet vakt af Pastor Jens Schjørring, der, som tidligere nævnt, i Aarene 1864—78 havde sit Virke i Hodde-Tistrup.

I en Alder af 27 Aar holdt Margrete i Marts 1877 Bryllup med den 1 Aar ældre Landmand og Møller i Hauge i Tistrup *Hans Pedersen* (se SR), der i flere Aar havde været Møllehygger. Efter et Par Aars Forløb flyttede de fra Hauge til Hindsig i Horne, hvor de i 1879—83 havde en Gaard; men i 1883 flyttede de tilbage til Tistrup, hvor de overtog Mads Medums Ejendom, »Sønderkjærhus« kaldet, der havde et Jordtilliggende af 24 Tdr. Ld., mod en Godtgørelse af 4000 Kr. foruden en lille Aftægt og et nyt Hus til Aftægtsbolig. Og da Svigerfaderen ikke havde noget imod at fortsætte i et halvt Aars Tid med Ejendommens Drift, fandt Hans Pedersen Lejlighed til at faa et næret Ønske opfyldt om at komme paa en Folkehøjskole, idet han og hans Kone fandt, at det vilde

være til aandelig Berigelse for deres Samliv, om de begge havde Højskoleuddannelse, og Hans Pedersen tog saa Vintr. 1883—84 paa Vejstrup Højskole.

I 1886 blev Ejendommen udvidet ved Køb af en Parcel paa 25 Tdr. Ld. for en Pris af 6200 Kr., og Staldbygningen blev da udvidet og ny Lade og Redskabsbygning blev byggede. Endvidere

*Caroline Margrete Madsen,
g. Pedersen*

Hans Pedersen.

blev Ejendommens Jorder merglede og drænedede og Markskel beplantede med Gran og Fyr til Hegn og Læ. Men da Tiderne igenem en Aarrække var i Nedadgaende, maatte Reserven sættes ind og Tæring iøvrigt sættes efter Næring. Fra omkr. Aaret 1900 var Tiderne endelig i betydeligt Opadgaende, og da Hans og Grete i 1909 afstod Gaarden til deres Søn, Thomas Uhre Pedersen, for en Sum af 21.000 Kr., kunde de regne med at have en passende Kapital at leve af paa deres gamle Dage. De fik saa i Tistrup Stationsby bygget et Hus, som de flyttede ind i; men der boede de kun et Par Aar, idet Tiden faldt dem — og da især Hans Pedersen — for lang som Byboere. De købte saa et Stykke Jord af Thomas Uhre, og paa det fik de bygget og indrettet et smukt Hjem, og den Ejendom beboede og drev de, indtil Alderen efter en halv Snes Aars Forløb begyndte at gøre sig gældende. De solgte da Stedet til fremmede og flyttede til deres ældste Datters, Cathrine og Bertel Sørensen, i Gødsvang, hvor de boede i deres sidste Levetid. Grete døde i Oktober 1923 af en astmatisk Lidelse 74 Aar gammel og Hans Pedersen i Januar 1933 af en Lungebetændelse i en Alder af 84 Aar. — De havde gennem 46 Aar levet

et lykkeligt Liv sammen, og de havde — som deres Søn Thomas Uhre har sagt — et lyst og mildt Sind, hvad der bidrog sit til de mange glade og lykkelige Stunder, der oplevedes i deres Hjem. Dette var hyggeligt og præget af Kærlighed blandt Familiens Medlemmer og af Gæstfrihed mod fremmede. Og Grete vedblev gennem Aarene at holde Sindet vaagent i det Aandsliv, som hun

Christian Lyhne.

Maren Pedersen, g. Lyhne.

var blevet oplivet og præget af i sin Ungdom. Men ogsaa Sorgen fandt Vej til dette Hjem. To Gange var Døden dets Gæst, idet 2 Sønner gik bort i en tidlig Alder, Mads Hedeager, død af Hjernebetændelse, kun 4 Aar gammel, og Niels Peder Medum, der døde af en Nyrebetændelse i en Alder af 19 Aar. Og nogle Aar efter sin Kones Død havde Hans Pedersen den Sorg, at hans Datter Maren Lyhne i en Alder af kun 45 Aar blev ramt af en Kræftlidelse og døde fra sin Mand og en stor Børneflok, hvoraf de 6 yngste var i Alderen fra 5 til 15 Aar. At Sorgen var stor i Familien er en Selvfølge, thi Maren var en ualmindelig god og dygtig og omsorgsfuld Hustru og Moder, og saa var hun, som hendes Broder Thomas Uhre har udtalt det, tillige en livsglad Kvinde, som gjorde Hjemmet hyggeligt, og som forstod at opdrage sine mange Børn, der var en Velsignelse for Hjemmet, hvor der levedes et lykkeligt Familieliv i Forbindelse med Kirke og Skole. — Maren døde i 1932 og hendes Mand, *Christian Lyhne*, døde 13 Aar efter af en Blæresygdom. Han var en meget dygtig Tømrer og Bygningssnedker og anerkendt for sit solide Arbejde, og han havde været Indehaver af adskillige Tillidshverv, saaledes bl. a. i flere Aar Formand for Tistrup Haandværkerforening (se

SR). Han var, siger hans Svoger, Thomas Uhre, af Væsen venlig og stille og med meget Lune; han brugte ikke mange Ord, men hvad han sagde, var til at stole paa, » sagde han ja, saa mente han ja, og sagde han nej, saa mente han nej.«

V. *Peder Madsen*, født 12. August 1851, fik Navn efter Farfaderen. Efter endt Skolegang beskæftigede han sig med Landbrugsarbejde; men i en Alder af 30 Aar udvandrede han til U. S. Amerika, hvor han i en Aarrække var Skovarbejder, men købte saa i Fællesskab med nogle andre et Stykke Jord med en dertil hørende Sø. Familien hørte kun sjældent fra ham, og siden den sidste Rest af hans Fødrenearv i 1923 blev ham tilsendt, har han ikke ladet høre fra sig.

Peder Madsen.

Niels Peder Madsen.

VI. *Niels Peder Madsen* blev født 1. Maj 1854. Efter som halv-voksen at have beskæftiget sig med Landbrugsarbejde, uddannede han sig i Snedker- og Tømmerhaandværket og arbejdede i nogle Aar heri som Svend i sin Hjemstavn; men han blev i en ung Alder angrebet af en Lungetuberkulose, der tvang ham til at nedlægge Arbejdet, og han fik da Ophold og Pleje i Forældre-hjemmet, hvor han døde i en Alder af 28 Aar.

VII. *Mette Marie Madsen* blev født 4. Maj 1858. Hun var kun 6 Aar gammel, da hendes Moder døde og Familien kort efter fra Egknud flyttede til Ølgod Tarp, og hun var 10 Aar gammel, da Flytningen til Gaarden i Gødsvang fandt Sted. Fra hun blev voksen, var hun saa vidt det erindres, stadigt beskæftiget med hus-

ligt Arbejde, indtil Tyveaarsalderen det meste af Tiden i Hjemmet.

Da Mette Marie var 24 Aar gammel, holdt hun i Marts 1883 Bryllup med den 3 Aar ældre Gmd. *Ole Nielsen Hansen* i Galtho i Tistrup (se SR). Han var født i Gaarde By, hvor Forældrene havde en Gaard, og fra sit 14. Aar var han i 4 Aar i Pottemager-

Ole Nielsen Hansen.

Mette Marie Madsen, g. Hansen.

lære og arbejdede derefter i et Par Aar som Svend, men var desuden i Løbet af den Tid i Vintr. 1873—74 Elev paa Østbæk Højskole i Ølgod. I 1875, da han aftjente sin Værnepligt, blev han under en Øvelse ramt i Ansigtet af et Skud, hvorved han fik Synet paa sit ene Øje beskadiget, og han blev derefter hjemsendt og tilkendt en Pension paa 480 Kr. aarlig, som senere forhøjedes til 750 Kr. Imidlertid var hans Forældre for flere Aar siden flyttede til en Gaard i Galtho, og den overtog han i 1880, men byttede den i 1889 med en anden Ejendom, »Lille Hungebjerg« i Galtho, som han imidlertid efter 3 Aars Forløb maatte afstaa til sine Kautionsister, og han købte saa en mindre Ejendom i Assenbæk i Tistrup. Tiderne var jo i Firserne og Halvfemserne ikke gunstige for Landbruget, og Ole Hansen var ikke fra sin første Ungdomstid blevet fortrolig med dette Brug, og han fandt det da i 1894 bedst atter at sælge, og han rejste derpaa til Esbjerg, hvor han saa sad til Leje med sin Familie og ernærede sig i nogle Aar som Arbejdsmand og af sin Pension. Men i 1904 købte han et Hus i Grønnegade og lejede i Nærheden deraf en Svinestald, hvor han saa indtil omkring 1920 klarede Udkommet ved at drive Svineopdræt.

Efter hvad Familiens yngste Datter har fortalt, blev der i Hjemmet i Grønnegade levet et harmonisk Familieliv, hvor den store Børneflokk — 4 Sønner og 4 Døtre — fik en god Opdragelse, og hvor Moderen med Dygtighed og Properhed tog sig af Husholdningen og var desuden haveinteresseret og dygtig til Haandarbejde.

Ole Hansen døde i 1923 af en Hjertesygdom, og da Pensionen derefter gik over til hans Enke, vedblev hun at sidde med Ejendommen, indtil hun kort før sin Død flyttede til sin i Esbjerg boende Søn Hagbard. Hun døde i 1932 af Alderdomssvækkelse efter nogen Tid i Forvejen et Par Gange at være ramt af en Hjerneblødning.

C. *Thyge Pedersen.*

Ved Skildringen af Thyge Pedersens Levned og det Hjem, han og hans Hustru dannede, har der mødt deres Søn, Slægthogens Forfatter, den Vanskelighed, som skyldes, at jeg ikke erindrer min Fader, der døde, da jeg kun var 2 Aar gammel, saa hvad jeg meddeler om ham, har jeg væsentligst maattet bygge paa mine Erindringer om, hvad min Moder og enkelte andre af Slægten har fortalt mig.

Thyge Pedersen, som var Peder og Kiersten Madsen Hedeagers tredje Barn, blev født 16. Juni 1818, og naar han fik Navnet Thyge, er der vistnok herved ikke tænkt paa nogen Slægtning, idet man hverken blandt hans Bedste- eller Oldefædre eller Onkler træffer Navnet Thyge. Snarere er det Fødselsdagens Helgenavn Tycho, der er tænkt paa, saadan som det, ikke alene saa langt tilbage i Tiden nu og da hændte, at man tyede til Almanakken for at finde et brugeligt Navn, naar Bedsteforældrene havde nydt den dem skyldige Ære at blive opkaldte.

I Skolen var Thyge blandt de fremmeligste Børn, og efter hans yngste Broders Udsagn var han saa lærenem, at han formodentlig var »kommet til Bogen«, om Forældrene havde haft Raad til at hjælpe ham frem. Det har da næppe kostet ham meget af Slid og Taarer at faa Balles Lærebog lært paa Ramse end sige den da brugte Bibelhistorie af Birch, hvis Titel var: »Kort Udtog af den bibelske Historie for Børn, især paa Landet, som have ringe Evner og liden Skolegang.« Af det lidet, der endnu er bevaret af skriftligt fra Thyges Haand, ses, at han skrev en smuk og let læselig Haandskrift og en ret velformet Stil. Hvad det ellers især kneb med ved Skoleundervisningen, var vel nok Retskrivningen, som Læreren, hvis han ikke var seminarieuddannet, vel ofte daarligt nok selv magtede.

Da Thyge var naaet til den voksne Alder og skulde vælge sig en Livsstilling, saa det endnu ikke lyst ud for Landbruget, som han i sin Opvækst havde beskæftiget sig med, og han bestemte sig da ligesom sin ældste Broder, Mads Peder, for Snedkerhaandværket, og heri fuldførte han sin Uddannelse, inden han blev indkaldt til at aftjene sin Værnepligt som tjenstgørende ved Ingeniørkorpsets Brolægningsafdeling.

Noget nær paa samme Tid som sin ældste Broder og maaske paavirket af ham kom min Fader med i den pietistiske Bevægelse, og dette blev Aarsagen til, at han og min Moder, *Anne Kierstine Pedersdatter*, fandt hinanden. Hun var Datter af Gmd. Peder Lauridsen i Tarm (se SR), hvor hun blev født 19. Juni 1822 og var, fra hun blev voksen, i sit Hjem beskæftiget med Vævning. I sin tidlige Ungdom var hun blevet kristelig vakt ved Sognets Præst, Jørgen Victor Blochs Forkyndelse, og senere blev hun paavirket noget i pietistisk Retning af de paa den Tid omvandrende Lægprædikanter, og ved de af disse i Skjern og andre Steder holdte gudelige Forsamlinger var der saaledes god Lejlighed for mine Forældre til at mødes. Men ikke længe efter deres Forlovelse kom Krigen 1848—50, som min Fader blev indkaldt til, og deres Giftermaal blev derfor udsat til efter dens Slutning.

Denne langvarige Krig blev da en for dem begge særdeles spændende og alvorstung Tid, og det saa meget mere som min Faders ikke stærke Helbred kom til at lide under Felttogenes Strabadser, saa han gentagne Gange maatte paa Lazarettet, men iøvrigt foreligger der ingen Oplysninger i Slægten om ham eller Meddelelser fra ham under Krigen, naar undtages et Brev, dateret Assens d. 19. Februar 1850, som han har skrevet til sin Søster og Svoger, Abelone og Mads Jensen, der hjemme i Østtarp i Anledning af deres ældste Søns Fødsel, og hvor han i hjertelige Ord udtaler sine Ønsker for Barnet og dets Forældre om, »at han maa vokse i den Naade og Velsignelse, som skænkes ham i Daaben«, og »at Gud vil give Eder Kraft og Vilje til at opdrage ham til Eders Glæde og til Guds Navns Ære«. Iøvrigt giver Brevet Udtryk for en af dyb Alvor tynget Sindsstemning, vel især fremkaldt ved, at der paa den Tid endnu ikke øjnedes nogen Udsigt til en snarlig Afslutning paa Krigen, idet der, efter hvad Brevet meddeler, i Hæren var megen Tale om, at Vaabenstilstanden var opsagt, og at Mandskabet af de ældre Aargange skulde indkaldes. — Der maatte jo ogsaa hengaa endnu et Krigsjaar, i hvilket Kampene ved Isted og Frederiksstad blev udkæmpede, inden Sejren over de slesvig-holstenske Oprørere blev vundet, saa Hæren i Begyndelsen af 1851 kunde hjemsendes.

Efter sin Hjemkomst købte min Fader sin Fødegaard af Abe-

lone og Mads Jensen, der nu flyttede til Adsbøl, og i Juni 1851 stod mine Forældres Bryllup i Brudens Hjem i Tarm, selvfølgelig under stilfærdige Former, thi Dans og Spil rimede sig jo ikke med Pietismens Forskrifter, men den traditionelle, dekorativt udstyrede Brudesang manglede naturligvis ikke, og som Skik og Brug var, kom den til i Glas og Ramme at figurere som Vægprydelse for Bordenden i Ægteparrets Dagligstue, saa længe Hjemmet var i Familiens Eje. Hverken Sangens Forfatter eller dens Dekorator erindres længer, men den havde Melodi tilfælles med Ingemanns »Vift stolt paa Codans Bølge«, og jeg husker, at dens første Vers lød saaledes:

»Til fælles Fryd og Glæde
vi nu forsamled' er,
thi blandt os er til Stede
et elsket Brudepar,
som ydmygt nylig knæled'
for Herrens Alterfod
og Løfter gav at dele
Modgang som Overflod.«

Hjemmet, som mine Forældre nu overtog, var for faa Aar siden blevet genophygget af Svogeren Mads Jensen, men efter den Tids Byggeskik og strenge Økonomi bød det just ikke paa synderligt gode Pladsforhold, hvad der især blev føleligt, da der i Løbet af en halv Snes Aar kom en ikke saa lille Børneflok til Huse. Og hermed stillede der jo ogsaa Krav til Forsørgerne om en betydeligere Indsats til Familiens Underhold, og det kom nu mine Forældre ret til gode, at de begge fra deres Hjem var vænede til Flid og Nøjsomhed. Ganske vist var min Fader en dygtig Haandværker og havde derfor altid nok af Beskæftigelse, men han var ikke hurtig til sit Arbejde, da intet af det, han lavede, blev sluppet af Hænde, inden det efter hans Opfattelse i enhver Henseende var udadledigt. Og hertil kom, at hans ikke ret stærke Helbred hemmede hans Arbejdsevne, saa at hans og hans Ægtefælles flittige Virke ikke kunde indbringe dem mere, end hvad der krævedes til at klare Dagen og Vejen. Min Moder havde et godt Haandelag saavel til sit husmoderlige Arbejde som til sin Virksomhed som Væverske, hvormed hun — saavidt hendes moderlige og huslige Pligter tillod det — ydede sit Bidrag til Familiens Underhold.

Min Fader interesserede sig meget for Sognets Skoleforhold, og han saa med Betænkelighed paa den lange Vej (over 3 Km.), som de skolesøgende Børn i Østtarp havde til Sogneskolen, efter at denne var blevet lagt i Adsbøl. Og da Antallet af skolepligtige

Børn i Østtarp og de tilgrænsende Dele af Nabohyerne paa den Tid, da mine Forældre skulde til at sende deres Børn i Skole, var blevet saa stort, at der efter gældende Lovbestemmelser kunde forlanges en Vinterskole oprettet, var min Fader blandt de første og ihærdigste til at virke for, at der fra Beboerne i den Del af Sognet blev stillet saa bestemte Krav om en Vinterskole i Østtarp, at denne — trods stærk Modstand fra Beboere i andre Dele af Sognet — blev oprettet i 1860. Og den bestod indtil 1918, da Sognets Hovedskole (i 1909) var blevet flyttet, saa den kom til at ligge Østtarp lidt nærmere, — og da var jo forøvrigt den Tid kommet, da de forbedrede Veje og Anvendelsen af vandtæt Fodtøj og Overtøj og Brug af Cykler m. v. kunde virke til at forebygge, at Skolebørnene paa Ondtvejrdsdage led Skade paa Helbredet paa de lange Skoleveje.

Men Fordelen ved Skolevejenes Afkortning medførte ganske vist her — ligesom ved de mange andre vestjydske Vinterskoler — det uheldige for Undervisningen, at der p. G. af de urimeligt lave Lønninger, som blev budt Vinterlærerne, langt fra altid var Mulighed for at skaffe godt kvalificerede Ansøgere. Den alm. Løn for 6 Maaneders Undervisning (med 30—36 Timer om Ugen) paa egen Kost og Bolig laa i Vestjylland i Halvfjerdserne og Firserne omkr. 150 Kr. for ueksaminerede Vinterlærere, og Vinterlærerpladserne blev derfor oftest kun søgte af ganske unge Mennesker, hvoraf mange i en Alder af 16—17 Aar, og sædvanlig var Ansøgerne kun udstyrede med de i Almueskolen opnaaede Kundskaber og Færdigheder, for fleres Vedkommende dog med en supplerende Uddannelse ved nogen privat Undervisning eller ved nogle Maaneders Ophold paa en Vinterlærer-Højskole. Og naar Vinterlærernes Skolearbejde trods Manglerne vistnok alligevel sjældent faldt egentligt mislykket ud, var Aarsagen hertil vel nok væsentligst den, at deres Lyst til Lærergerningen og Flid med Undervisningen i ikke ringe Grad bødede paa deres Mangler i Kundskaber og Udvikling, og at den af dem i Almueskolen opnaaede Færdighed i Læsning, Skrivning og Regning i Reglen satte dem i Stand til paa ret tilfredsstillende Maade at klare Undervisningen i disse for Børneskolen saa betydningsfulde Fag.

Mine Forældre vedblev i de første Aar af deres Ægteskab at slutte sig til Pietismen og at søge til Lægprædikanternes Møder, men det varede ikke længe, inden den Forkyndelse i grundtvigsk Retning, som omkring Aarhundredets Midte begyndte at vinde Tilslutning i Vestjylland, ogsaa fandt Vej til deres Hjem, og ligesom hos Broderen Mads Peder var det ogsaa her først og fremmest Vilh. Birkedal, der blev Budbringeren. Min Moder fortalte ofte om den Glæde, hans Prædikensbog »Synd og Naade«

havde bragt hende og min Fader, og at den Prædiken, der havde gjort det dybeste Indtryk paa dem, var den til 8. Søndag efter Trinitatis, hvor Birkedal i varme, veltalende Ord tolkede den grundtvigske kirkelige Anskuelse, der opfatter den apostoliske Trosbekendelse ved Daaben som »den kristne Kirkes uforanderlige Grundvold«, der yder os den sikre Hjælp til at opnaa »den store Ting: Vished i Ordets Forkyndelse og Annammelse.« — Og det var, sagde min Moder, netop denne Vished i, hvad der er sand Kristendom, som hun følte, at hun trængte til Bestyrkelse i, og som hun fik Lov at opnaa, da hun og hendes Mand ikke ret længe efter — vistnok omkr. 1860 — sluttede sig til den grundtvigske Aandsretning. Og naar hun senere fortalte sine Børn om denne aandelige Brydningstid, føjede hun ofte til, at den kirkelige Anskuelse havde hjulpet hende til en fuldere Forstaaelse og en inderligere Tilegnelse af den Glæde over Daabens Pagt, som Kingo har tolket i en af sine Salmer, den hun ofte gentog for os med dens her anførte oprindelige djærve Udtryk:

»Jeg glæder mig,
o Jesus, ved min Daab
og takker dig af Hjertet inderlig
for det store Livets Haab
og for den Saligheds Grund
og Forbund,
du haver med mig gjort
i Naadens første Port,
den jeg stæde med mig bær',
som mod Satan et Gevær,
at jeg Guds Medarving er.«

Medens mine Forældre i deres pietistiske Tid ofte havde ret let Adgang til at komme til de Forsamlinger, som de omvandrende Lægprædikanter holdt omkring i Omegnen, faldt det dem i en Aarrække, efter at de havde sluttet sig til den kirkelige Anskuelse, vanskeligere, paa Grund af de længere Afstande, at være med, hvor den grundtvigske Aandsretnings Forkyndelse lød. Af grundtvigske Præster var der paa den Tid der paa Egnen Rambusch i Sdr. Omme-Hoven (1858—71) og Schjorring i Hodde-Tistrup (1864—78), og det kan maaske nu til Dags vække Forundring, naar det nævnes, at man fra grundtvigske Hjem i Strellev og nærmeste Omegn i hin aandeligt bevægede Tid med Glæde, naar Forholdene undertiden tillod det, vandrede en Vejlængde paa indtil 15 km eller derover til Hoven eller Tistrup Kirke for at faa en Prædiken i grundtvigsk Aand at høre. Min Moder har

fortalt om, at hun har vandret den milelange Kirkevej til Hoven i Følgeskab med sin gode Veninde Ane Raunkjær fra Raunkjær Gaard i Lyne. For at kunne foretage saa lange Fodture uden at tage noget af Natten til Hjælp, maatte de begrænses til Sommer-tiden. De to Veninder startede deres Vandring mellem Kl. 5 og 6 om Morgenen, og naar de havde tilbagelagt største Delen af

Thyge Pedersen.

Vejen paa Udturen, holdt de en lille Rast siddende paa Vejgrøftens Kant, hvor de nød en Portion af deres medbragte Mad, og efter dernæst at være naaet frem til Rejsens Maal og have deltaget i Gudstjenesten gik Turen ved Middagstid hjemad, efter at de havde nydt Resten af deres Madpakkens Indhold. Og efter deres Hjemkomst gengav de, gode Fortællere som de begge var, hver i sit Hjem saa udførligt, hvad de havde oplevet under deres Kirkebesøg, at dette ogsaa kunde komme dem af Husstanden til gode, der var blevet hjemme. Hvor ofte de to Veninder saaledes slog Følge paa Kirkevej, erindres ikke længer, men jeg har bevaret Indtrykket af, at det maa have været adskillige Gange. — At der sjældent blev benyttet Køretøj til de kirkesøgendes Befordring, selv fra Hjem, der havde et saadant, var vistnok væsentligst begrundet i, at man gerne vilde skaane Hestene for saadanne Køreture, der tærede saa meget paa deres Huld, at det fandtes fordelagtigere at overlade det til Personerne at klare de lange Kirkeveje med »Apostlenes Heste«.

Som i det foregaaende omtalt, havde min Fader et ikke synderligt stærkt Helbred, og da han var naaet op i Fyrrerne, meldte der sig en alvorlig Svækkelse af Fordøjelsesorganernes Virksom-

hed, som i 1868 endte med en Tarmslyng, der voldte hans Død i en Alder af kun 49 Aar.

Han havde lige fra sin Ungdom haft et ligevægtigt og overvejende alvorsbetonet Sindelag, dog ikke uden Humor. Og han var af et ret stillfærdigt Væsen og fattede sjældent nogen hurtig Beslutning, da han sædvanlig var ret grundig i sine Overvejelser. Min Moder var af en noget muntre Sindsstemning og mere meddelsom, og saavel herved som ved sin støtte Energi og vaagne Omtanke var hun sin Mand en særdeles god Medhjælp, saa de paa heldig Maade kunde supplere hinanden i Hjemlivet og i Omsorgen for Udkommet.

Det var en særdeles vanskelig Opgave min Moder blev stillet over for ved min Faders tidlige Død, den at sørge for Familiens Udkomme og for Opretholdelsen af Hjemmet, hvor der var 6 Børn i Alderen fra 2 til 15 Aar, og hvor der desuden var en Aftægt at svare til Svigerforældrene. Om det skulde lykkes hende at løse denne Opgave, maatte hendes størst mulige Arbejdsindsats som Husmoder og som Væverske forenes med en strengt gennemført Sparsommelighed. Til de tidligere Udgifter kom nu Lønningen til en Gaardbestyrer. Som saadan blev fæstet en Husmand for en ikke ret høj Løn; men da hans Helbred ikke var stærkt, faldt det ham vanskeligt nok at magte Ejendommens Drift. Og for at faa Udgiften til huslig Hjælp bragt længst muligt ned, fæstedes en Væverpige, der dels skulde have Undervisning i Vævning og dels gøre Pigearbejde i Huset. Og selvfølgelig maatte Børnene, efterhaanden som de kunde begynde at gøre Gavn, ud at tjene for deres Brød.

Min Moders daglige Arbejdstid var sjældent under 12 Timer, undertiden og navnlig om Sommeren adskillige Timer længere. Den Betaling, hun fik for sit Væverarbejde, erindres ikke længer, men det er af en 90-aarig Væverske oplyst, at for den Tid (i Halvfjerdserne) var den almindelige Godtgørelse pr. Alen f. Eks. for alm. Lærred 8—10 Øre og for Dynevaar 30—35 Øre, medens den for de andre Stoffer laa mellem disse Priser. Og da der af Lærred kunde væves omkr. 10 Alen om Dagen, men af Dynevaar kun 4—5 Alen, blev den gennemsnitlige Dagløn sædvanlig kun lidt over 1 Kr., idet der ogsaa maa regnes med den Tid, der medgik til Rendegarnets Anbringelse paa Væverstolen og til Islættens Spoling. Til Sammenligning med anden Arbejds-godtgørelse kan anføres, at den alm. Daglejrløn for Mænd ved Landbrugsarbejde paa den Tid vel noget nær laa omkr. 1½ Kr. pr. Dag (omtr. 12 Arbejdstimer) plus Kosten. Dog maa det bemærkes, at der efter Sædvane desuden til Godtgørelsen for Væverarbejdet hørte en oftest i Madvarer (Smør, Flæsk, Pølse, Faarelaar el. Kage o. s. v.)

bestaaende Paaskønnelse («æ Skjøn»), der oftest ydedes ved det vævede Stofs Aflevering. Ved Ydelse i Penge var Beløbet vistnok oftest omkring 1—1½ Kr. efter Vævens Størrelse, i Naturalier derimod sædvanlig af en noget større Værdi. Til de særlig rundhaandede i min Moders Kundekreds hørte Familien Kristen og Karen Jensen paa Adsbølgaard, der ikke alene viste en særdeles medfølelse Forstaaelse af den ihærdige Kamp, som deres Væverske maatte føre for Udkommet, men som ogsaa tilkendegav dette i Gerning ved aarligt at udvide deres i Forvejen rigelige »Skjøn« for Vævning med en Julegave bestaaende af en stor Sending prægtige Madvarer til Opmuntring og Glæde for den stræbsomme Husmoder og hendes store Børneflokk.

Hvor anstrengende min Moders Arbejdsindsats under Børnenes Opvækst end kunde være, saa tabte hun dog aldrig af Syne, hvad der hører til Aandslivets Fremme. Tværtimod vedblev hun, hvor knap en Tid der end levnedes hende dertil, at hente Aandsnæring i Menighedslivet og i Trosfællers Vennekreds saa vel som ved Læsning i Hjemmet, hvor de mest benyttede Bøger var: Bibelen og Birkedals »Synd og Naade« og »Daglig Husandagt«, senere ogsaa J. V. Hoffs »Fra Kirken og Lønkammeret«, og af Salmehøger Kingos, Brorsons og Grundtvigs samt de nyere Kirkesalmehøger. Og af Blade holdtes der — sammen med enkelte andre Holdere — F. E. Bojsens »Budstikken«, Santalmissionens Blad og nogle Aargange af Sofus Høgsbros »Dansk Folketidende.« — Og hun bestræbte sig stadigt for at aabne sine Børns Sans for, hvad der hører Aandslivet til, saaledes naar hun om Aftenen ved deres Senge bad Fadervor med dem og derpaa — som det vistnok dengang ikke var ualmindeligt i kristne Hjem — adspurgte dem og fik Svar i Ordene:

»Hvem har skabt dig?« — »Gud Fader«.

»Hvem har genløst dig?« — »Guds Søn«.

»Hvem har helliggjort dig?« — Gud den Helligaand«.

»Hvor blev du et Guds Barn?« — »I Daaben.«

Og til Slutning blev der ofte af Moder eller Børn fremsagt et Salmever. — Desuden blev der om Morgenens, for saa vidt det da lykkedes at faa Husstanden samlet, holdt Andagt ved Læsning af et Stykke i en Andagtsbog, oftest i Birkedals »Daglig Husandagt«, og ved Bekendelse af Daabspagtens Ord, og der sluttedes med Fadervor; om Middagen blev der sædvanlig bedt en kort Bøn baade før og efter Maaltidet.

Min Moder var ikke udstyret med Sangens Gave, hvorimod min Fader havde en køn, men ikke ret stor Sangstemme. Og efter hans Død var der da saa længe de fleste af Børnene endnu var smaa, ikke ret megen Sang til daglig i Hjemmet; men des

større var Glæden, naar Familiens mest sangbegavede Venner, Knud Toft og hans Kone Kirsten Marie, undertiden kom paa Aftenbesøg, og de da lod deres smukke Sangstemmer lyde, efter Opfordring syngende den ene efter den anden af bibelhistoriske og nordiske Sange, hvoraf de kunde en Mængde udenad, f. Eks. »Sara var død, i sin Enlighed sad Abraham stille tilbage.« — »Jeg gik i Marken og vogtede Faar, slog min Harpe i Skyggen af Palmer.« — »Skøn Freja hun havde et Smykke af Guld.« — »Habor kom fra Norges Fjælde.« — »Et jævnt og muntert, virksomt Liv paa Jord.« o. s. v. Og hele denne Skat af herlige Sange, som Børnene i de uforglemmelige, hyggelige Sangaftener fik lært, fæstnede sig længe i deres Erindring og blev dem ogsaa ofte senere til Opmuntring.

I 1875, da der var gaaet 7 Aar efter min Faders Død, maatte Ejendomsbestyreren paa Grund af svigtende Helbred fratræde sin Plads, og min Broder Oluf, der da kun var 18 Aar gammel og i nogle Aar havde haft Tjenestepladser ved Landbruget, overtog da Hvervet som Bestyrer. Og han tog fat med godt Mod og en god Vilje, og i de 8 Aar, han bestred denne Virksomhed, naaede han et godt Stykke frem med den haardt tiltrængte Forbedring af Ejendommens Besætning og Jorddyrkning, bl. a. ved Ændring af Drivkraften fra Stude- til Hestedrift og ved Mergling af en stor Del af Jorden, og den gamle Kaalgaard blev udvidet til en ikke saa lidt større Have, hvor en hel Del Træer og Frugtbuske blev plantet. Men naturligvis medførte saadanne Forbedringer Udgifter, indtil de kunde forrente sig, saa der indtil videre stadigt var haardt Brug for min Moders fulde Indsats ved Væverarbejdet, for at Gælden ikke skulde vokse for stærkt. Men da hun var af ret spinkel Legemsbygning, taalte hendes Lemmer med Alderen vanskeligere den stærke Arbejdsbelastning. Hun fik adskillige Gange en Armskade og maatte da i Ugevis afbryde sit Arbejde. Og det værste Tilfælde af den Art indtraadte, da hun en Gang paadrog sig en alvorlig Muskelfibersprængning i sin højre Arm, hvad der førte til en Hemning af Blodomløbet i Armen, saa den helt tabte sin Førlighed og begyndte at svinde stærkt ind. Og da den stedlige Kredslæge ikke magtede Behandlingen og tilmed spaaede, at Armen for stedse vilde miste sin Førlighed, tog min Moder den Beslutning at ty til den allerede dengang kendte og senere saa stærkt søgte Benlæge Povlsen i Vandrup. Og hun fik hos ham foreskrevet den skrappe Kur: Piskning med »Brændenælder«, der viste sig at være det rette Middel til Genoprettelse af Blodets Kredsløb i den da efter mange Maaneders Forløb tilsyneladende halvvisne Arm, og Kuren var saa virkningsfuld, at den efter ikke saa mange Ugers Forløb gengav Armen

dens fulde Førlighed. Og denne lykkelige Oplevelse, der forvandlede hendes dybe Mismod under Invaliditeten til inderlig Glæde, og som hun stedse bevarede i taknemmelig Erindring, blev hende en Hjælp til med større Taalmodighed og Fortrøstning at klare sig igennem de alvorlige Tilfælde af lignende Art, som hun et Par Gange senere var ude for.

Da min Broder i 1884 giftede sig og sammen med sin Kone overtog hendes Fødegaard, kunde han ikke længer bestyre Ejendommen for sin Moder, og hun solgte da Gaarden og lod sig og sin invalide Datter Ellen tilskrive en Aftægt og en Lejlighed at bo i paa Gaarden. Ellen var imidlertid allerede da mærket af Sygdom og døde Aaret efter; men min Moder kom dog ikke til at sidde alene i hele sin øvrige Levetid, thi hendes yngste Søn boede i nogle Aar derhjemme, medens han var Lærer ved Vinterskolen i Østtarp, og medens han ved Læsning paa egen Haand videreførte sin Uddannelse, og hendes yngste Datter boede ogsaa undertiden derhjemme. Og efter dem havde hun i nogen Tid en ung Pige, som hun lærte at væve, boende hos sig; det interesserede hende saaledes atter at faa nogen Tilknytning til den Virksomhed, som hun nu ikke længer magtede selv at øve, og arbejdsglad og virksom, som hun vedblev at være helt op i sin høje Alder, var hun ved Siden heraf travlt beskæftiget med Spinding og Strikning, som hun havde et særdeles godt Haandelag til. Og mangfoldige var de Beklædningsgenstande (Strømper, Trøjer, Vanter o. s. v.), der blev tilvirket af hendes flittige Hænder, og som for en stor Del kom hendes Børn og Børnebørn til gode; thi intet Arbejde syntes hende for besværligt, naar det kunde blive dem til Gavn og Glæde. — Ogsaa sine aandelige Interesser vedblev hun at pleje paa sine ældre Dage. Hun sluttede sig stadigt til den lille grundtvigske Kreds, hvis Møder fortsattes, saa længe deres Leder, Mads Peder Pedersen, levede, og efter at man til Sognepræst i Ølgod-Strellev havde faaet J. C. F. Olrik (1876—94) og efter ham E. K. Thyssen (1894—1916), behøvede hun ikke længer at vandre de lange Veje for at faa en grundtvigsk Forkyndelse at høre. Og i den Tid, da Folkehøjskolen i Ølgod bestod (1867—72 i Vestkjær og 1872—80 i Østbæk), var der ogsaa Adgang til Møder, som holdtes der. Og senere blev Adgangen til Deltagelse i kristelige og folkelige Møder hende saa meget des lettere, efter at der sidst i Firserne i Strellev var blevet bygget et Forsamlingshus, hvor den stedlige Foredragsforening siden har holdt sine Møder.

I de sidste Aar af sit Liv sad min Moder ene tilbage i sin Lejlighed, hvor der sørgedes godt for hendes Underhold og Pleje af den Familie, der ydede hende Aftægt. Hun bevarede sin Aands-

friskhed og sin særdeles gode Hukommelse til det sidste, og det var en Glæde for hendes Born, naar de besøgte hende, at høre hende fremdrage gammelt og nyt af sit rige Mindeforraad. Og da en Lungebetændelse i hendes 85. Aar bandt hende til Sygelejet, og hun skønnede, at det bar mod Livsafslutningen, blev hun ikke træt af over for sine nærmeste at give Udtryk for sin

Anne Kierstine Pedersen, f. Pedersdatter.

Taknemlighed for de mange Leveaar, der var blevet hende skænket, og frem for alt for den Troslivets Glæde, det var blevet hende forundt at opleve og at finde Fred og Hvile i til det sidste.

Hun døde i Februar 1907. Og ved hendes Jordefærd blev der bl. a. af hendes Svoger, Lærer Niels Hedeager, talt om det bevægede Aandsliv, hun fra sin tidlige Ungdom havde levet med i og givet Udtryk for i Hjem og i Vennekreds. Og af hendes yngste Søn blev der mindet om den rodfæstede Kristentro og den aldrig svigtende Arbejdsomhed, der havde præget hendes Liv og Virke, og udtalt en Tak for hendes trofaste Omsorg og kærlige Opofrelse for sine Børn baade i aandelig og timelig Henseende. Og af Pastor Thyssen blev der holdt en hjertelig Mindetale i Tilknytning til Pauli Ord (2. Tim. 4,7): »Jeg har stridt den gode Strid, fuldkommet Løbet og bevaret Troen.«

En Menneskealder er nu svundet, siden denne gennem et langt Liv saa energisk virkende Kvinde blev stedt til Hvile, og af hendes Børneflokk er kun den yngste Søn tilbage, som ogsaa nu under de graanende Haar med Tak og med Glæde mindes den aldrig svigtende Trofasthed, hvormed hun i Aand og i Virke stred for sine Børns Vel. — Ogsaa her maa det sandes, hvad der har fundet Udtryk i Digterens Ord: Hvem kan tælle en god Moders Velgerninger.

Thyge Pedersen
og Anne Kierstine Pedersdatters Børn.

I. *Kirsten Thygesen* blev født 20. Juli 1852 og fik Navn efter sin Farmoder. Fra omkr. 7—8 Aars Alderen var hun om Sommeren beskæftiget som Hyrdepige og med, hvad hun ellers kunde udrette hjemme eller ude blandt fremmede, og efter sin Konfirmation havde hun i nogle Aar Plads som Tjenestepige saavel ved husligt som ved udendørs Arbejde. Og omkring 20 Aars Alderen fik hun Plads paa Høgsvig Gaard i Sdr. Felding hos sin Moster og Onkel; men da Mosteren kort efter døde og Onkelen nogle Maaneder efter, og da dennes ældste Søn, *Niels Møller Nielsen*, inden deres Død var blevet Gaarden tilskødet, blev Kirsten af ham anmodet om at fortsætte sin Virksomhed paa Gaarden som Husbestyrerinde, og et Aars Tid efter holdt de Bryllup (se SR). *Niels Møller* var da 33 Aar gammel, og han havde fra sin tidligste Ungdom været beskæftiget med Landbrugsarbejde undtagen i Krigsaaret 1864, da han blev indkaldt til Militærtjeneste ved Infanteriet; men da Krigen sluttede, inden han blev fuldt uddannet, kom han ikke til at deltage i Tjenesten paa Krigsskuepladsen. — Da han blev Gaardejer, var han vel godt nok trænet i at drive Gaarden paa den hidtidige gammeldags Maade, idet han i en Aarrække havde været Faderens Medhjælper og desuden i nogle Aar havde været Forkarl paa en Gaard, hvor den samme Driftsmaade blev praktiseret. Men i de for Landbruget ret vanskelige Tider, der indtraf først i Firserne og varede ved til hen imod Aarhundredets Slutning, egnede den ældre Driftsmaade sig just ikke saa godt til at klare Økonomiens Opretholdelse, især da det ikke faldt ham helt let at tilegne sig den Handelsindsigt, som et rentabelt Husdyrbrug ikke mindst under skiftende Konjunkturer kræver. Men disse Mangler opvejedes i nogen Maade af den store Flid og Nøjsomhed, som *Niels Møller* fra sin tidlige Ungdom var indstillet paa; hans Arbejdsdag strakte sig ofte hen imod den dobbelte Længde af, hvad man nu kalder en Normalarbejdsdag, og i hans yngre Dage håndte det endog ikke sjældent i Høstens Tid, at han ikke undte sig Tid til at komme i Seng om Natten, men lagde sig i Høet indenfor Lugen i Høladen og sov der et Par Timer. Og om Morgenen kørte Høstfolkene til Kæret ved 3-4 Tiden og vendte i Reglen ikke hjem inden ved 10-11-Tiden om Aftenen, og selv om der medgik et Par Timer til Maaltider og Middagshvile i Kæret, saa var en Arbejdstid paa omkr. 16 Timer jo selv i Høbjergningstiden en forsvarlig lang Arbejdsdag.

Niels Møller havde i sin Kone en god Medhjælp til at holde

Økonomien paa Fode. Hun var en sparsommelig Husholderske og forstod sig godt paa at tilvirke Smør af fin Kvalitet til Salg. Og naar der kom Prangere for at købe Husdyr, havde hun et godt Greb paa at hjælpe til med, at Handelen fik det gunstigt mulige Udfald for Sælgerne.

Gaarden, hvis Navn fra gammel Tid har været skrevet Høgsvig (i 1536 dog Høgszwig), men som i nyere Tid ogsaa skrives Højsvig, havde, da Niels Møller i 1872 overtog den, et Jordtilliggende paa 280 Tdr. Ld., hvoraf kun 30 Tdr. Land var Agermark, medens omtrent 17 Tdr. Ld. var Eng og Kær og 1 Td. Ld. Egekrat og Resten Hede, og Hartkornet var kun omtr. 2 Tdr. Høgsvig havde i flere Generationer været i Niels Møllers Slægts Besiddelse, tidligere som Fæstegaard under Dejhjerglund, senere (fra Slutn. af det 18. Aarhundrede) som Selvejergaard, men er nu, som det nedenfor skal omtales, i Hedeagerslægtens Eje. Jorderne er næsten overalt meget lette og med Sandundergrund, saa der skulde i den Tid, da Landbrugsmaskiner ikke anvendtes, præsteres en stor Indsats af menneskelig Arbejdskraft til Gaardens Drift. Og i de 22 Aar, da Niels Møller havde Gaarden, blev der opdyrket og merglet omkr. 10 Tdr. Ld. Hede, og efter at Anlægget af Engvandskanalen paa Felding Sønderland i 1872 var blevet fuldført, blev et Areal af omkr. 20 Tdr. Land af Gaardens Agerjorder i Løbet af faa Aar ved Overrislingsanlæg forvandlet fra tørre sandede Agre til Eng eller vedvarende Græsningsjorder. Men uheldigvis blev det kostbare Kanal- og Overrislingsanlægs Nyttevirkning i væsentlig Grad mindre end paaregnet, idet det viste sig, at den Vandmængde, som Kanalen ydede, var betydeligt mindre, end hvad den forud for Anlægget var blevet anslaaet til af den sagkyndige Ledelse.

Efter at Kirsten og Niels Møller havde været gifte i nogle Aar og endnu ingen Børn havde, tog de i 1878 et faa Uger gammelt Barn, *Kristian Møller Hansen*, en Søn af Snedkermester Peder Hansen og Hustru i Nabobyen Lindvig, til sig som deres Plejesøn, og 5 Aar efter tog de en lille Pige paa 8 Aar, *Kathrine Marie Iversen*, fra Ormslev Børnehjem og født 1875 i Holme ved Aarhus til sig som deres Plejedatter. De to raske Børn lavede under deres Opvækst godt op i Hjemmet, og da de naaede den voksne Alder, blev Kristian Møller Mejerist og har i mange Aar med Familie boet i Horsens, og Kathrine blev gift med en i Sdr. Felding boende Landmand.

Paa et Par Brødres Foranledning erholdt Niels Møller og hans Søskende, vistnok omkr. Tiden 1880—85, Bevilling til at forandre deres Efternavn Nielsen til *Højsvig*, men Niels Møller brød sig

ikke om denne Navneforandring og vedblev til privat Brug at benytte det oprindelige Efternavn.

Som nævnt var Tiderne i Firserne og Halvfemserne ikke gunstige for Landbruget. Den paa Gaarden hvilende Gæld var vokset, og da Niels Møller og Kirsten i 1893 saa Udvej til at faa Gaarden afhændet til Kirstens Søster og Svoger, Margrethe og Peder M.

Kirsten Thygesen, g. Højsvig.

Niels Møller Højsvig

Jensen, paa saadanne Vilkaar, at Sælgerne kunde se deres Fremtid økonomisk betrygget, blev det gjorte Tilbud modtaget, og Svogeren overtog da i 1895 Gaarden for en Købesum af 12000 Kr. og imod, at der fra Gaarden sikredes Sælgerne en livsvarig Aftægtsyddelse og en Aftægtsbolig paa Gaardens Grund.

I dette ny Hjem blev det Niels Møller og Kirsten forundt at nyde en mangeaarig, lykkelig Hviletid efter det travle og til Tider, især for Kirstens mindre stærke Helbred, anstrengende Arbejde, som Gaardens Drift havde krævet. Og her tog de i 1899 en etaarig Søsterdatter fra Gaarden, *Ane Kirstine Jensen*, til sig som deres Plejebarn, og til gensidig Glæde blev hun hos dem, saa længe de levede. — Kirsten døde i Maj 1909 af en Leversvulst og Niels Møller døde i Maj 1914 kort efter, at han havde haft den Glæde at deltage i de i København af Staten foranstaltede Festligheder for Veteranerne i Halvhundredaaret efter deres Deltagelse i Krigen 1864. Hans Helbred havde altid været godt; men uvante Strabadser, som Rejsen og Deltagelsen i de mange Festligheder medførte, havde taget saa haardt paa den 73-aariges Kræfter, at han vendte syg hjem, og en Hjerneblødning førte faa Dage efter til hans Død.

II. *Peder Thygesen* blev født 1. Decbr. 1853 og blev som førstefødte Søn opkaldt efter Farfaderen; men han naaede kun en Alder af 10 Aar, idet han da bukkede under for den ondartede Halsbetændelse — Difteritis — der paa den Tid voldte saa mange Dødsfald, især blandt Børn og unge Mennesker.

III. *Kirstine Thygesen*, født 16. Marts 1855, fik Navn efter sin Mormoder. Hun var under sin Opvækst af en noget sart Konstitution, og hun var af et stiltfærdigt Væsen og et blidt Sindelag. Og i sit 16. Aar, da hun havde en Ungpigeplads, blev hun under sit Arbejde i en stærk Vinterkulde saa haardt angrebet af en Forkølelse, saa hun syg vendte tilbage til sit Hjem, hvor et langt Sygeleje tog haardt paa hendes Kræfter og førte til en Lungetuberkulose, som ikke lod sig standse, og efter et Par Aars Sygdom døde hun under en Blodstyrtning fra Lungerne nogle Dage efter, at hun var fylt sit 18. Aar.

IV. *Peder Oluf Thygesen* blev født 8. Januar 1857 og fik Navnet Peder efter sin Morfader, men da der i Børneflokken i Forvejen var en Peder, opkaldt efter Farfaderen, maatte der hittes paa endnu et Navn, og blandt de i Slægten forekommende faldt da Valget paa Oluf, der, da det blev Kaldenavn, i den jydsk Udtale blev til »Wolle«. Oluf har fortalt om den mangelfulde Undervisning, han i de fleste af sine Skoleaar fik paa Grund af de unge lidet formaaende Knøse, der da var Vinterlærere i Østtarp, og som det faldt vanskeligt at holde Disciplin i Undervisningstimerne. Tidligt kom han ud at tjene som Hyrdedreng, og efter sin Konfirmation havde han i nogle Aar Plads som Medhjælper ved Landbruget, indtil han, som tidligere nævnt, i en Alder af 18 Aar kom sin Moder til Hjælp som Bestyrer af sin Fødegaard, og i de 9 Aar, han her virkede, blev der gjort et stort Arbejde til Forbedring af Gaardens Drift. Men da Oluf i Maj 1884 holdt Bryllup med den 3 Aar yngre *Karen Nielsen*, Datter af Gmd. Niels Rahbek Jepsen og Hustru paa Rabækgaard i Aadum (se SR) og med hende Aaret efter blev Ejer af hendes Fødegaard, maatte han, som tidligere omtalt, opgive Bestyrelsen af sin Moders Gaard, der saa blev solgt.

Da Rabækgaard havde et Jordtilliggende paa henved 300 Tdr. Ld., hvoraf omkr. de 200 Tdr. Ld. var Hede, saa var der nok for de unge Kræfter at udrette med at fortsætte Udvidelsen af Gaardens Drift, og i de 40 Aar, Oluf og Karen sad med Gaarden, blev omkr. 50 Tdr. Ld. Hede opdyrket og merglet og en Del af Agermarken forbedret, dels ved Mergling og dels ved Planerings- og Afvandsingsarbejder, og omkr. 40 Tdr. Ld. ufrugtbar Agermark og Hede

blev ved Bepplantning med Naaetræer forvandlet til Skov, og som varm Ven af Plantningssagen lod Oluf lægge Fredskovforpligtelse paa en Del af det tilplantede Areal. Og foretagsom og handelsinteresseret, som han var, blev han i Aarenes Løb Parthaver i Køb af nogle Gaarde i Aadum, saaledes Bundsgaard og Sejrupgaard, som derefter blev udparcellerede og de nydannede Ejen-

Peder Oluf Thygesen og Karen Thygesen, f. Nielsen.

domme efterhaanden solgte. Og ved Siden af sit travle Landbrugsvirke fik han efterhaanden adskillige Tillidshverv at varetage. Han var saaledes i Aarene 1888—1924 Kredsforstander for den nordlige Del af »Ølgod og Omegns Plantningsforening«, i 1901—07 Medlem af Aadum Sogneraad og Skolekommission og i nogle Aar Næstformand for Bølling og Nørre Herreders Landboforening og har haft flere Tillidshverv (se SR).

Ligesom sin Fader var Oluf meget interesseret i, hvad der angik Skoleundervisningen og Skolevæsenets Ordning, og han var blandt de mange Beboere i Sognets nordlige og østlige Dele, der var imod den af Sogneraadet omkr. 1908—10 gennemførte Skoleordning, der medførte, at Børnene fra ikke saa faa Hjem fik en længere Skolevej, og hvad der ikke mindst hidrog til at skærpe de manges Modstand mod Nyordningen, var, at de fandt, at denne ikke af Sogneraadet var blevet tilstrækkeligt gennemdrøftet med Beboerne, inden dens Gennemførelse fandt Sted. Og Striden førte til, at der af Beboere i den østlige Del af Sognet blev oprettet et

Par Friskoler til at bøde paa Ulemperne ved de længere Skoleveje, som den kommunale Ordning vilde medføre.

I Hjemmet paa Rabækgaard, hvor Familien efterhaanden blev forøget med 6 Børn, blev der levet et jævnt og virksomt, harmonisk Familieliv, som var præget af den samme kristelige Livsanskuelse, der havde raadet i Olufs Barndomshjem, og som ogsaa hans Hustru fra sin Ungdom havde faaet Syn for. Og med det Livssyn, som Ægtefællerne delte med hinanden, kunde de saa lykkeligt i Fællesskab kalde paa det bedste i Børnenes Sind og hjælpe dem med at faa ders Sans vakt for, hvad der tjener til Aandslivets Fremme, ogsaa ved at lade dem komme paa Højskole eller anden Ungdomsskole.

Efter at Børnene var naaede ud over Barneaarene, tog Oluf og Karen i 1912 en lille Pige, *Dagmar Kjær Jensen*, der kun var 1 Aar gammel, til sig i Pleje. Hendes Fader, Peder Kjær J., havde en Landejendom i Nabobyen Stoustrup, og hendes Moder var som tuberkelsyg kommet paa et Sanatorium fra en Flok smaa Børn og døde et Par Aar efter. Den lille Dagmar var oprindelig kun tiltænkt Plejeophold paa Rabækgaard i hendes første Barndomstid, men da hun og hendes Plejeforældre snart blev meget glade for hinanden, vedblev hun at høre Plejehjemmet til, indtil hun i Tyveaarsalderen giftede sig med en Landmand i Rosendal i Aadum, hvor de har en Landejendom.

Oluf havde helt fra sin Ungdomstid ikke haft et synderlig stærkt Helbred, og i Halvtredsaarsalderen meldte der sig en tuberkuløs Sygdom i Blodet, som efterhaanden førte til bydeagtige Dannelser paa forskellige Steder i Legemets Ydre, hvad der tærede paa Kræfterne og i de sidste Aar af hans Liv tvang ham til Uvirksomhed, hvad der vel nok til Tider satte hans arbejdsomme Natur paa en svær Taalmodighedsprøve, thi han elskede Arbejdet, og han talte undertiden om den Glæde, som det især havde været ham at sysle med saadanne Arbejder, hvis Frugter mere vilde komme de efterfølgende Slægter end ham selv til gode, f. Eks. hans Virksomhed i Plantningsagens Tjeneste. Han var i sit Livsvirke ikke sig selv nok, men havde Forstaaelsen af, at det ogsaa i Arbejdet gælder om at vise Sindelag til at tjene andre. — Han døde i November 1924 i sit 68. Aar, og ved hans Jordefærd blev der af flere i og uden for Slægten talt om det energiske Livsvirke, han havde øvet paa Rabækgaard, hvorom dens Plantningsanlæg staar som et af de smukkeste Minder. Arbejdet var ikke af ham blevet opfattet som en Byrde, men som en Velsignelse. Og der blev mindet om det varmhjertede Trosliv, der især ved Vilh. Birkedals Forkyndelse var kommet til Gennembrud i Olufs Barndomshjem, og at

Livssynet fra dette havde fulgt ham, da han fik sit Hjem paa Rabækgaard, og at han og hans Hustru som nygifte havde været blandt de første, der sluttede sig til den da i Aadum begyndte Bevægelse i grundtvigsk Retning. —

Oluf havde stedse haft den Lykke at være i Besiddelse af et ligevægtigt og muntert Sind, hvad der ikke mindst kom ham til gode under Sygdommens Tryk i de sidste Aar af hans Liv. Og ved sin Sans for det humoristiske og sin udprægede Evne til at iagttage og erindre og i livlig Fortælling at gengive morsomme Træk, som oftest selvoplevede Tildragelser hentede fra Dagliglivet eller andre Omraader, hvor han færdedes, virkede han opmuntrende saavel i Hjemmet som i Selskabslivet. Og hans Hustru har ved sit omsorgsfulde husmoderlige Virke været ham en trofast Medhjælp i deres 40-aarige Samliv og har ved sit blide og vindende Væsen gjort sig elsket i sin Slægt og afholdt i sin Venne- og Bkkenaltdskabskreds.

Lige fra Sønnen *Niels Rahbek Thygesen Hedeager* kunde begynde at gøre Gavn, havde Oluf stadig haft ham til Hjælper ved Gaardens Drift, kun med en enkelt Afbrydelse, da han i 22 Aars Alderen en Vinter var Elev paa Ladelund Landbrugsskole og et Par Maaneder derefter var syg af en vistnok ved for anstrengende Læsearbejde foraarsaget Hjernelidelse. Efter Faderens Død overtog Niels Hvervet som Gaardbestyrer for sin Moder, indtil han i Aaret 1929 fik Gaarden overdraget. Han var da i en Alder af 35 Aar, og med sin Moder som Husbestyrerinde fortsatte han med sin sædvanlige Flid og Energi Arbejdet med Gaardens Drift, hvorved han fik Agermarken udvidet ved Opdyrking af en halv Snes Tdr. Ld. Hede og Besætningen yderligere forøget. Og skønt en katarralsk Mavelidelse til Tider væsentligt hemmede hans Arbejdsevne, formaaede han ved Siden af det store Arbejde, som Gaardens Drift krævede, at varetage en Række Tillidsposter, hvoriblandt i en Aarrække Hvervet som Formand for Aadum Ungdomsforening og senere for Bjølbøl Mergelselskab, og han var Indehaver af adskillige kommunale Tillidshverv (se SR).

— Han havde en levende Sans for sin Slægts Vel og var med vaagen Interesse med i Arbejdet paa Indsamlingen af Bidrag til Indholdet af nærværende Slægtbog. Og han havde arvet noget af Faderens humoristiske Sans og af hans Evne til livlig og munter Genfortælling af morsomme Tildragelser. Men den Underlivssvagheit, som han i mange Aar havde maattet kæmpe med, tog i hans 50-Aars Alder en alvorlig Vending, og da en Blindtarmsbetændelse stødte til, lod han sig indlægge paa Tarm Sygehus, hvor han døde i Maj 1944. — Ved hans Jordefærd mindede Sognets Præst Andersen bl. a. om hans trofaste Sind og hans varme Hjerte for

alt godt og om, hvor afholdt han var af sine mange Venner, som den gode danske, kristne Mand, han var. Og hans Livssyn havde den fulde Bærekraft, saa han under sin Sygdom kunde aflægge Vidnesbyrd derom.

Efter det svære Tab af Sønnen sad Karen Thygesen i en Alder af 84 Aar ene tilbage med Gaarden, hvis Drift derpaa i nogle Aar

Niels Rahbek Thygesen Hedeager.

blev ført videre med Bistand af en Gaardbestyrer og en Husbestyrerinde. Og da der ingen Slægtninge var, der ønskede at overtage Gaarden, blev den i 1948 solgt til Gaardbestyreren for en Sum af 105000 Kr. og livsvarig Kost og Bolig paa Gaarden til Karen Thygesen, hvem det i den høje Alder var magtpaaliggende at kunne forblive boende paa det Sted, hvor hun fra sin Barndom havde færdedes og med sine kære delt et saa lykkelig Hjemliv.

V. *Ellen Kathrine Thygesen*, født 15. December 1858, blev, saa vidt det kan skønnes, opkaldt efter en Ellen paa fædrene og en Cathrine paa mødrene Side. Hun blev, fra hun kun var et Par Aar gammel, sine Bedsteforældres, Peder og Kiersten Hedeagers, Plejebarn. Men da hun var omkring 4 Aar gammel, fik hun en Nat en Lammelse i det ene Ben, saa hun ikke kunde støtte paa det om Morgenen, da hun stod op. Lægen, der blev tilkaldt, gav det Raad, at Benet skulde piskes med »Brændenælder« for at genvinde sin Førlighed. Massage eller elektriske Behandlinger var vel endnu ikke paa den Tid kendte Helbredelsesmidler; men da nogle Piskninger ikke hjalp kendeligt, havde ingen i Hjemmet Hjerte til at fortsætte dermed, da Barnet under Behandlingen

skønnedes at være nær ved at skrige sig til Døde af Smerte. Benet vedblev da at være uden Førlighed, og det voksede så langsomt, at det med Tiden kun blev godt halvt saa langt som det sunde Ben, og hun maatte altsaa stedse bruge Krykker. Da hun naaede den voksne Alder, fik hun Uddannelse i Syning, og fra omkr. sit 18. Aar havde hun en Virksomhed som Syerske, boende i sit Hjem.

Ellen Kathrine Thygesen.

— Sommeren 1883 var hun Elev paa Ryslinge Højskole, og Aaret efter, da Fødegaarden blev solgt, blev hun, som tidligere nævnt, sammen med sin Moder tilskrevet en Aftægt fra Gaarden og flyttede med hende ind i Aftægtslejligheden; men da var hendes Helbred allerede undergravet af en tuberkuløs Lidelse, der først kom til Udbrud i Arm- og Benknogler («Benedder»), senere ogsaa i Fordøjelsesorganerne, saa det ebbede ret snart ud med Livskraften, og hun døde i Marts 1885 kun 26 Aar gammel.

Men trods den tunge Tilskikkelse, der havde mødt Ellen i hendes Barneaar, bevarede hun, navnlig under sin Opvækst, et ret lyst Sind, og desuden var der givet hende et godt, stilfærdigt Lune med Anlæg og Sans for det humoristiske, hvad der ogsaa var hende en Hjælp til at holde Modet oppe selv i de svære Tider, som det svigtende Helbred efterhaanden beredte hende.

VI. *Margrethe Thygesen* blev født 3. eller 4. Juni 1861. Da Fødselsdagen ifølge den af Præsten førte Kirkebog er d. 4. Juni, men efter den af Degnen førte d. 3. Juni, og da hendes Moder ikke erindrede, om Fødslen havde fundet Sted før eller efter Midnat mellem d. 3. og 4., har Margrethe selv maattet vælge Dagen, og Valget faldt da paa d. 4., thi — som hun i sin Opvækst sagde —

»den 3. er jo Kronprins Frederiks Fødselsdag«. — I adskillige Aar efter sin Konfirmation var hun i Hjemmet beskæftiget saavel med alm. Husgerning som med udendørs Hjelpearbejde, og Sommeren 1880 var hun Elev paa Vallekilde Højskole, hvis Forstander Ernst Trier ved sin stærke Personlighed og sin Tales Glød gjorde et varigt Indtryk paa hende. — For at vindø yderligere

Peder Marinus Jensen

Margrethe Thygesen, g. Jensen.

Indsigt og Færdighed i alt til Husvæsenet hørende Arbejde tog hun derefter igennem en Aarrække Plads saavel i Landmands- som i Embedsmandshjem; men i en af Pladserne, hvor hun i over et Aar var Stuepige og forlangtes i Arbejde fra Kl. 5 om Morgen og ofte til Kl. 11 eller senere om Aftenen, fik hun sine Nerver saa overanstrengte, at det ingensinde lykkedes hende igen at faa fuld Nervehelse.

Hos sin Søster og Svoger, Kirsten og Niels Møller paa Høgsvig Gd., hvor Margrethe i nogen Tid var til Hjælp med Husvæsenet, blev hun kendt med en jævnaldrende Engvandingsmester Peder M. Jensen, der en Tid var Landbrugsmedhjælper paa Gaarden. Og da de nogen Tid efter blev forlovede, og der saa blev Tale om, at Niels Møller og Kirsten tænkte paa at afhænde Gaarden, førte Drøftelserne af Vilkaarene for Salget til den i det foregaaende omtalte Overenskomst: at Køberne skulde betale 12000 Kr. for Gaarden og sikre Sælgerne en livsvarig Aftægt og en Aftægtsbolig paa Gaardens Grund.

Margrethe og *Peder Marinus Jensen* holdt Bryllup i Juni 1893 og flyttede da ind paa Gaarden, men den endelige Ordning angaa-

ende Skødets Udstedelse og Gaardens Overtagelse fandt først Sted i 1895. Og da det varede endnu nogle Aar, inden der indtraf opadgaaende Tider for Landbruget, kom de yngre Kræfter, der nu forestod Gaardens Drift, ogsaa i nogen Tid til at føle Gældens Tyngde. Og Peder greb da i nogle Aar til den Udvej at overtage et Hverv med Kørsel af Mælk til Andelsmejeriet for at skaffe rede Penge til Gældens Forrentning og andre Afgifter. Og da de gunstigere Tider ved Aarhundredskiftet begyndte at melde sig, blev Sygdom Hjemmets Gæst, idet Margrethe blev angrebet af en tuberkuløs Lidelse, der i Løbet af faa Aar med flere Maaneders Sygehusophold til sidst tog Form af en Misdannelse af Rygsøjlen, og som efter svære Lidelser førte til hendes Død i Oktober 1904. — Det var i en Alder af kun 43 Aar, hun blev bortkaldt fra sin Mand og fra deres 4 smaa Børn, der var i Alderen fra 5 til 10 Aar. Men de svære Lidelsers tunge Tryk havde ikke gjort hendes Sind bittert, og den Oprigtighed, der var et Grundtræk i hendes Væsen, gjaldt ogsaa hendes Trosliv, som hun gav Udtryk for til det sidste. Ved hendes Jordefærd talte Sognepræsten Helms om det Aandspræg, hun havde taget i Arv fra hendes kristne Barndomshjem, og om, hvor dybt det havde ligget hende paa Sinde, at hun ved Opdragelsen af sine Børn maatte faa Lov at være dem til Hjælp med at blive bevarede i det gode, og at det maatte gaa dem godt i Verden.

Peder M. Jensen indgik i 1905 Ægteskab med den 41-aarige *Ane Pedersen*, der havde et Franskvaskeri i Sdr. Felding. Hun var Børnene en god Stedmoder, men døde efter kun 5 Aars Forløb, og Peder blev ikke ret længe efter angrebet af en Lungetuberkulose, der i 1915 lagde ham i Graven, efter at han nogle Maaneder i Forvejen havde overdraget Gaarden til sin ældste Søn Thyge for en Købesum af 15000 Kr. og en Aftægtsydelse til Faderen.

VII. *Peder Thygesen* blev født 20. Juli 1865, og med Navnet var der tænkt paa den afdøde ældste Broder. — I den skolepligtige Alder gik jeg, ligesom mine Søskende om Sommeren $\frac{1}{2}$ Dag om Ugen i Sognets Hovedskole og om Vinteren hver Søndag i Østtarp Skole, og i denne var der i Løbet af mine 7 Skoleaar ikke færre end 5 Lærere, der fulgte efter hinanden, hvoraf de fleste i Alderen mellem 16 og 20 Aar. Og et saa hyppigt Lærerskifte kunde naturligvis let medføre nogen Mangel paa Overensstemmelse i Undervisningen gennem Skoleaarene. F. Eks. drev Lærerne ikke lige skrapt paa Udenadslæren; een forlangte kun Luthers lille Katekismus og »Skriftstederne« i Balslevs Lærebog lærte udenad, en anden forlangte — til Skræk og Sorg for de tungnemme — hele Lærebogens Indhold lært paa Ramse, og en tredje

forlangte desuden Jesu Lidelses Historie, som den foreligger affattet efter de 4 Evangelier, lært ordret udenad. Lærerne bestræbte sig alvorligt for at faa det bedst mulige ud af Undervisningen; men at undervise en Snes Børn eller flere i alle Skolealdre samtidigt er jo navnlig for den unge og uøvede ingen let Opgave. Hvad det af de praktiske Fag kneb mest med at faa Børnene oplært i, var Retskrivningen. Den blev kun indøvet ved Nedskrivning efter Lærerens Diktat og ved den paafølgende Retelse af det nedskrevne (kun en enkelt af Lærerne lod ogsaa de fremmeligste Børn øve sig i lidt skriftlig Genfortælling), og der blev her ud over kun givet en meget sparsom — eller næsten ingen — Undervisning i Sproglæren.

I Skoleaarene var jeg om Sommeren beskæftiget i Hjemmet som Hyrde undtagen i 9—10-aars Alderen, da jeg var Faarehyrde paa Heden hos min Svoger og Søster paa Høgsvig Gd., og 6 Aar senere havde jeg ogsaa Plads hos dem som Medhjælper ved Landbruget. Og i det derpaa følgende Aar fik jeg Plads hos Lærer Jensen i Strellev i det Øjemed at yde Hjælpearbejde baade i Hjemmet og i Skolen og at faa udvidet mine Skolekundskaber under Lærerens Vejledning, idet jeg nærrede Forhaabning om paa det Grundlag at opnaa en Plads som Vinterlærer. Og Haabet blev ikke beskæmmet; thi skønt det ved Prøven hos Provsten kneb med Sangen, som jeg ikke kunde magte, og med Sproglæren, hvori jeg næsten ikke havde faaet nogen Undervisning, slap jeg dog igennem Skærsilden og fik i de følgende to Vintre Plads som Lærer i Marup Skole i Skjern og i den næstfølgende Vinter i min Fødeby Østtarp, og i de to mellemliggende Somre var jeg Elev paa Vinterlærerhøjskolen i Staby, hvor den af Eleverne højt skattede Skolemand S. P. Jensen da var Forstander.

De tre Knøseears Læsning og Lærervirke tilskyndede mig til at søge en videregaaende Uddannelse, thi en Løn paa 150 Kr. for $5\frac{1}{2}$ —6 Maaneders Undervisning paa egen Kost og Bolig, som en Vinterlærers Skolegerning dengang vurderedes til, opmuntrede jo ikke til at fortsætte ret længe ad den Vej. Og i Tanken om Muligheden af en Uddannelse til en Lærervirksomhed ved en Folkehøjskole eller en anden Ungdomsskole søgte jeg da først til Askov udvidede Højskole, hvor jeg Vintrene 1885—87 gennemgik et Kursus, blandt hvis Fag Poul la Cours historisk anlagte Undervisning i Matematik og Fysik især fangede min Interesse. Og for at opnaa et mere indgaaende Kendskab ogsaa til andre Naturfag, som jeg interesserede mig for, og en videregaaende Uddannelse til Opnaaelse af en Livsstilling søgte jeg — efter i 1888—89 at have aftjent min Værnepligt ved Infanteriet og

efter dernæst at have taget Alm. Forberedelseseksamen (som Privatist) — ind paa Landbohøjskolen, hvor jeg i 1891—97 gennemførte Landinspektørstudiet, stadigt med Henblik paa Muligheden af at opnaa en for mig egnet Lærervirksomhed, eventuelt i Forbindelse med en Landinspektørpraksis. — Min Landinspektør-eksamen afsluttedes i Januar 1898; men forinden var der fra Docenten i Landmaalingsfagene ved Den polytekniske Lærestalt blevet rettet et Tilbud til mig om at tiltræde Pladsen ved Lærestalten som Docentens Assistent i disse Fag. Og da der med en saadan Stilling vilde aabne sig en Mulighed for Opnaaelse af en Lærervirksomhed i Fagene, blev Tilbudet modtaget. Og i de 4 Aar, jeg var i Assistentstillingen, drev jeg ved Siden af mit tjenstlige Arbejde videregaaende matematiske og fejlteoretiske Studier under Professor H. V. Nyholms Vejledning, og jeg foretog i nogle Vintermaaneder i 1901 med Understøttelse af de Larssenske Legater en Studierejse i Tyskland og Schweiz for paa nært Hold at uddybe mit Kendskab til de tekniske Højskolars Landmaalingsundervisning og til Landmaalingsteknikkens Udvikling i disse Lande.

Da Docenten i Landmaalingsfagene i 1901 tog sin Afsked, blev jeg hans Efterfølger og gik efter nogle Aars Forløb i Gang med den Opgave at føre Undervisningen i disse Fag videre under Hensyn til Maaleteknikkens paa den Tid ret stærke Udvikling og til det praktiske Livs voksende Krav til Maalingsnøjagtigheden, hvad der teoretisk bl. a. førte til en Udbygning af Fejlens Teori og praktisk bl. a. til udvidede Øvelser i Korttegning og i Udjævning af de uundgaaelige tilfældige Smaafejl i Maalingsresultaterne. Og til Støtte for Undervisningen blev der efterhaanden affattet boglige Hjælpemidler hvoriblandt »Forelæsninger over økonomisk Landmaaling« (se SR). — Efter Udvidelsernes Gennemførelse blev Docenturet i 1911 ophøjet til et Professorat, i hvilken Stilling jeg fortsatte mit Virke, indtil jeg i 1935 i mit 70. Aar trak mig tilbage. — I mit Otium har jeg væsentligst beskæftiget mig med litteraturhistoriske og sproglige Studier og i de senere Aar med slægthistoriske Forskninger, hvis væsentligste Resultater foreligger i denne Bog.

Hvad mit Familieliv angaar, kan nævnes, at jeg i 1903 holdt Bryllup med Lærerinde *Kirstine Madsen* fra Baunsgaard i Gjelleruplund ved Herning (se SR), hvorfra hun, efter i sine første Ungdomsaar at have været beskæftiget hos Slægtninge med husligt Arbejde, kom paa Askov Højskole og derefter paa Frk Langs Skole i Silkeborg, hvorfra hun i 1892 tog Eksamen som Forskolélærerinde. Hun havde derefter indtil 1901 Virksomhed som Lærer-

inde i 7 Aar i Birk ved Herning undtagen i 1898—99, da hun var Deltager i Statens etaarige Lærerkursus i København, og herfra stammer vort Bekendtskab; men da min Assistentlønning var alt for lille til en Families Underhold, især da jeg havde en Studiegæld at afdrage, blev det ikke inden et Par Aar efter, at jeg var blevet Docent, at jeg kunde gifte mig. —

Peder Thygesen og Kirstine Thygesen, f. Madsen.

Da mit Arbejde ved Lærestalten medførte et Par Sommermaaneders Landophold under Ledelsen af Landmaalingsøvelserne i Jægersborg Dyrehave, boede jeg i den Tid efter mit Giftermaal der ude ved Dyrehaven med min Husstand i de smukke landlige Omgivelser, først i en lejet Lejlighed, men fra 1918 i egen Bolig i Landsbyen Hjortekær, og havebrugsinteresseret, som min Kone var, fik hun der en stor Frugt- og Køkken- og Blomsterhave at arbejde med ved Siden af det omsorgsfulde Virke, hun øvede som Husmoder og med Varetagelsen af Børnenes Opdragelse. Og vi afhændede ikke Sommerhuset inden i 1940, da Kræfterne ikke længer kunde magte Havearbejdet, og det blev for dyrt at holde Hjælp dertil.

D. Magrethe Pedersdatter.

Da Kiersten og Peder Madsen Hedeagers 3 første Børn var Drengene, blev naturligvis et af Forældrene næret Ønske opfyldt, da det fjerde Barn, der blev født 18. Juli 1822, var en Pige. Og som den førstefødte Datter maatte hun selvfølgelig opkaldes efter

Farmoderen og fik Navnet *Magrethe Pedersdatter*. Og da hun et Par Aar efter fik en Søster, maatte Døtrene saa vel som Sønnerne, saa snart de under deres Opvækst kunde begynde at gøre Gavn, skiftes til at være til Hjælp der hjemme og ude blandt fremmede. Efter at Magrethe havde naaet den voksne Alder, var hun i flere Aar beskæftiget med husligt Arbejde, men uddannede sig derefter i Vævning, som hun i nogen Tid drev derhjemme hos Forældrene, efter at disse var komne paa Aftægt, indtil hun i en Alder af 34 Aar i December 1856 holdt Bryllup med den 3 Aar ældre Landbrugsmedhjælper *Jens Christensen* fra Forsomho i Ølgod (se SR), og de fik deres Hjem der paa Husmandsstedet »Birkkjær«, som han efterhaanden ved Opdyrkning og Mergling af Hede- og Mosejord drev frem fra et simpelt Husmandsbrug til en veldreven lille Gaard, flittigt bistaæet, som han herved blev af sin Kone, ikke alene ved hendes Arbejde i Hjem og paa Mark, men ogsaa ved det Bidrag, hun ved Siden heraf ydede til Hjemmets Økonomi ved som en Slags Husflidsarbejde at give sig af med Tilvirkning af de dengang endnu almindeligt anvendte sorte Lervarer, de saakaldte *Jydepotter*.

Denne med Tiden efterhaanden for Vardeegnen særegne Industri, der med sin primitive Teknik vistnok har sin Oprindelse fra Oldtiden, hvad de Urner af lignende Materiale, der udgraves af vore fra Hedenold stammende Gravhøje, lader formode, men som nu helt er gaaet af Brug, blev endnu i sidste Halvdel af forrige Aarhundrede drevet i adskillige Hjem, navnlig i Øster Horne Herred, vistnok dengang de fleste Steder som Husflidsarbejde. — Da der paa den Tid, Magrethe begyndte at lægge sig efter Pottemageriet, boede en ældre »Pottekone« i Forsomho, har denne maaske været hendes Læremester, og maaske har de i nogen Tid arbejdet sammen.

Det besværligste Arbejde ved Pottemageriet var Æltningen af Leret, en Slags stenfri Blaaler, der findes ikke saa faa Steder i Vardeegnen. Leret skulde blandes med noget Sand for ikke at slaa Revner under Brugsgenstandenes Forarbejdelse, og Æltningen af Blandingen, der medgik til en Brænding, blev af Pottemagersken udført med de bare Fødder. Derpaa blev hver enkelt af Lermassens Dele, hvoraf der skulde laves en Brugsgenstand, bearbejdet med Hænderne til en rundagtig aflang Klump, og for at faa denne givet den paatænkte endelige Form satte Pottemagersken sig paa en Stol med et halvcirkelformet Bræt, »æ Grydfjæl«, paa Skødet. Var det en Potte, der skulde laves, begyndte hun med at stikke en i Vand dyppet Finger, efterhaanden flere og tilsidst hele Haanden, ned i Lerklumpen, der stadig drejedes rundt med

den anden Haand, indtil Genstandens øverste Del havde faaet den rette Udvidelse, og derpaa blev dens Rand formet ved Hjælp af en i Vand dyppet over den lagt Lærredsklud, »æ Grydlap«, holdt mellem Tommel- og Pegefingern, under Omdrejning af Genstanden, og desuden blev nu Hankene formede og anbragte. Dernæst blev den vordende Potte hensat i et Par Timer for at tørres lidt, hvorpaa der blev taget fat paa Formningen af dens nederste Del, idet denne med en rundagtig Sten »æ Taanstien«, og derpaa med en fladere, »æ Sletstien«, blev bearbejdet paa Indersiden, saa Leret blev trykket imod den paa Ydersiden holdte Haand. — Efter at have henstaaet endnu et Par Timer blev Potten skrabet baade ind- og udvendigt med »æ Skawknyw« og »æ Skawstøk«, og efter endnu i nogle Timer at have været hensat i Skyggen blev den »smidet«, d. v. s. oversmurt med en tynd, vællingagtig Masse af Mergel udrørt i Vand, hvorpaa den igen blev stillet til Tørring. Endelig blev Potten glasseret (»glaaset«) paa Dele af dens Overflade, saa der dannedes pyntelige Figurer; dette udførtes ved at trykke en glat Sten »æ Glaasstien«, fast mod Overfladen, medens Potten drejedes rundt, thi de Steder, som Stenen saaledes gled hen over, blev ved Brændingen skinnende blanke. — Den fuldstændige Tørring og Røgningen af de færdigt formede Potter foregik i »æ Braandhus«, der bestod af et i Jorden gravet Hul af Form som en alm. Kartoffelkule og med et Tag over; Potterne stilledes paa Lægter, der spændte over Hullet, og der fyredes med Lyngtørv anbragte paa Bunden af Hullet. — Brændingen foregik paa jævn Jord i et aabent Ildsted, »æ Ildpøt«, hvor Brændselet ligeledes var Lyngtørv.

Der blev af Potteleret lavet mange Slags Brugsgenstande saasom Gryder og Potter af forskellig Form og Størrelse, endvidere Vandspande, Mælkefad (»Sætter«), Tallerkener, Kaffe- og Flødekander, Stegepander, Vaffelforme, Vaser, Kakler (∩: firkantede Gryder, der i Skifter muredes op med Hulningen udad, saa de dannede en hel Køkkellov (»Bilæggerov«), desuden lavedes Legetøjsgenstande m. m.

At Jydepottevarerne har været stærkt efterspurgt ogsaa efter at tilsvarende lettere haandterlige Brugsgenstande af andet Materiale var komne frem, havde navnlig sin Grund i, at de var billige. Til Eksempel herpaa kan anføres et Par Pristal af et for Aaret 1833 ført Regnskab over en »Pottøkone«s Indtægt ved et Pottemagerarbejde, der ligesom Magrethe Birkkjærs blev drevet som Bibeskæftigelse (jvnf. Førstelærer P. H. Haahrs Bog »Slægten Haahr«, S. 185). Herefter var — angivet i Nutidsmønt — Salgsprisen for et Mælkefad omkr. 5 Øre og for en Kaffekande

omkr. 15 Øre, medens hele Aarsindtægten af Pottemagerarbejdet var omkr. 65 Kr.; men nogle Aartier senere, da Magrethe drev sit Pottearbejde, har Indtægten vel nok, efter det da gældende Pristal for Landbrugsprodukter at dømme, været omkr. dobbelt saa stor. At hun foretrak denne Virksomhed for Vævningen, som hun tidligere havde givet sig af med, maa vel væsentligst have været begrundet i, at Pottemageriet gav en større Indtægt.

Langt gunstigere stillede det sig naturligvis med Indtægten, hvor Pottemageriet blev drevet som Hovederhverv. Selve Tilvirkningen var saa godt som udelukkende Kvindearbejde, medens Mændene fremskaffede Materialerne og sørgede for de tilvirkede Varers Afsætning, væsentligst ved Kørsel med dem omkring i Landet og i Udlandet med, undertiden saa langt som til Berlin eller endnu længere, men ogsaa ved Udskibning, navnlig til Norge og Holland. Arbejdet var begrænset til Sommeren, og i den Tid kunde en ferm »Pottepige« lave omkr. 3000 Potter, hvad der nok kunde give en god Sommerløn, selv om »Pottemanden«, der transporterede og solgte Varerne, beregnede sig en Fortjeneste paa 100 pCt. eller mere. — At Pottemageriet i sin Tid har været en ret betydelig Indtægtskilde i de Sogne, hvor Tilvirkningen især blev drevet, fremgaar bl. a. af, at der omkr. 1850 i Horne Sogn var hen imod 100 Hjem, hvor der lavedes sorte Potter, og at den aarlige Indtægt heraf var over 18000 Kr. (Jvnf. Overlærer Olsens Afhandling om Jydepotterne i »Fra Ribe Amt«, 1. Bd.).

Til Jydepotterne knyttede der sig imidlertid den Ulempe, at de var skøre. Koge- og Stegekarrene taalte vel godt nok Fyringen med Lyngtørv paa de aabne Ildsteder; men da Komfurerne og Gasapparaterne kom i Brug og med dem de langt stærkere varmende Brændselsmaterialer, maatte Jydepotterne vige for den nyere Tids mere holdbare og lettere haandterlige Brugsgenstande, og inden Aarhundredeskiftet var det forbi med Tilvirkningen af de sorte Potter.

Men den Tid, Magrethe fik Lov at drive sit Husflidsarbejde som Pottemagerske, varede ikke meget længe ved. I sit 50. Aar blev hun angrebet af en Lungebetændelse, der voldte hendes Død i November 1871. Hun efterlod ved sin tidlige Bortgang ikke alene et dybt Savn i sit Hjem, hvor hun og hendes Mand og deres endnu ikke fuldvoksne Datter havde levet et saa lykkeligt Liv sammen, men ogsaa i hele Slægt- og Vennekredsen, hvor hun ved sit milde Sindelag og tiltalende Væsen havde gjort sig meget afholdt.

Som allerede nævnt bar Magrethe sin Farmoders Navn, og det gamle Ord, der siger, at man kommer til at ligne den, man er opkaldt efter, har vel nok undertiden stadfæstet sig i hine Tider, da Traditionen bød, at Børnene skulde have Navn efter nære Slægt-

ninge. Imidlertid var de to Ma(r)gret(h)er ret forskellige saavel i Tankegang som i Væremaade; men en vis Lighed gjorde sig dog gældende i deres kristeligt prægede Aandsliv, selv om dette ytrede sig paa ret forskellig Maade hos den fremtalende Margrete Hedeger og den stilfærdige, beskedne Magrethe Birkkjær. Dennes Datter har fortalt om det uforglemmelige Indtryk, hun under sin

Jens Christensen (Birkkjær).

Opvækst havde modtaget af den hjertevindende Maade, hvorpaa hendes Moder havde formaaet, ogsaa ad Bønnens stilfærdige Vej, at sætte sit Præg paa Hjemmets Aandsliv.

Da Jens Birkkjær havde været Enkemand i 3 Aar, giftede han sig med den 38-aarige Enke, *Dorthea Jensine Jørgensen*, som i et Par Aar havde været hans Husbestyrerinde, og da hun medbragte 2 ikke fuldvoksne Sønner og i sit ny Ægteskab fik et Par Døtre, blev det tidligere ret stille Hjem snart Tilholdssted for 3 Hold sammenbragte Børn, og hertil kom senere Datteren Kirstens ældste Søn, som Morfaderen i en Aarrække var Plejefader for. Men denne evnede med sit milde, godmodige Sindelag at hjælpe til med at gøre Hjemmet tiltrækkende for alle Parter, og Plejesønnen har fortalt om de gode Minder, han har bevaret fra Barndomsaarene i Birkkjær. — Ogsaa i sin anden Ægtefælle havde Jens Birkkjær en dygtig Husmoder og en god Medhjælp til at faa Ejendommen drevet yderligere frem. — Da han var naet op over de 70 Aar, blev Ejendommen overdraget til en Datter af 2. Ægteskab, og hos hende kom han og hans Kone paa Aftægt, og her døde han i Juni 1898 og hun 22 Aar senere.

Magrethe Pedersdatter og Jens Christensens Børn.

I. *Christian Christensen* blev født 29. Marts 1857, og naar han ikke fik Farfaderens Navn Christen, men et i Lighed dermed, har Grunden hertil vistnok været den, at Forældrene har syntes bedst om Navnet Christian; men Barnet døde kun lidt over 1 Aar gl. i Maj 1858.

II. *Kirsten Christensen* blev født 16. September 1859 og fik Navn efter Mormoderen. I en Alder af 12 Aar mistede hun sin el-

Kirsten Christensen, f. Hansen.

Milter Hansen.

skelige Moder, og 3 Aar efter giftede Faderen sig igen; men saa vidt det erindres, vedblev Kirsten i alt Fald det meste af Tiden at deltage i det huslige Arbejde i Hjemmet, indtil hun i 1878 henved 19 Aar gammel giftede sig med den 4 Aar ældre Landbrugsarbejder *Peder Gravild Olesen*, der var en Landmandssøn fra Bølling (se SR). Det nygifte Par rejste til København, hvor de bosatte sig, og hvor Manden søgte at klare sig med Daglejerarbejde. Og da han havde faaet sin Kones Mødrenearv paa adskillige Tusinde Kr. udbetalt inden Bortrejsen fra Hjemstavnen, var der Penge nok til Bosættelse og Udstyr. Men da det inden ret længe begyndte at tynde ud i Beholdningen, greb han til den besynderlige Adfærd at yppe Tvist med sin Svigerfader om den ham udbetalte Arv, idet han gjorde Fordring paa et større Tilgodehavende end Arveloven hjemlede. Og da den Retssag, som Tvisten medførte, gik ham imod, blev han herover saa fortørnet, at han rejste til Amerika overladende sin Familie til dens egen Skæbne, og den har

ingensinde hørt fra ham siden. Kirsten tyede da først hjem til sin Fader og Stedmoder, der kom hende til Hjælp ved indtil videre at tage sig af hendes førstefødte Barn som deres Plejesøn, og hun klarede sig derefter i en Aarrække igennem, først som Husassistent forskellige Steder og senere som Husbestyrerinde hos Husmd. *Miller Hansen* i Odderup, med hvem hun i 1896 blev gift (se SR), efter at hun ved kgl. Bevilling havde faaet sit første Ægteskab ophævet. Og de to Ægtefæller, der begge var godmodige Naturer, havde utvivlsomt et godt og trygt Samliv gennem de 28 Aar, de fik Lov at leve sammen. — De mistede i den Tid 2 af deres 5 Børn, idet det yngste, *Klara*, døde som Spædbarn i 1903, og det ældste, *Else Marie*, døde i 1907 af en Lungebetændelse, 13 Aar gammel. — Kirsten døde i 1925 af en Blodsygdom (Anæmi) i en Alder af 65 Aar. Deres 3 efterladte Børn var da alle i den voksne Alder, og i 1929 solgte Miltter Ejendommen og flyttede til det private Alderdomshjem i Ølgod, hvor han døde i 1942 af Alderdomssvækkelse i en Alder af 94 Aar.

E. *Abelone Maria Pedersdatter.*

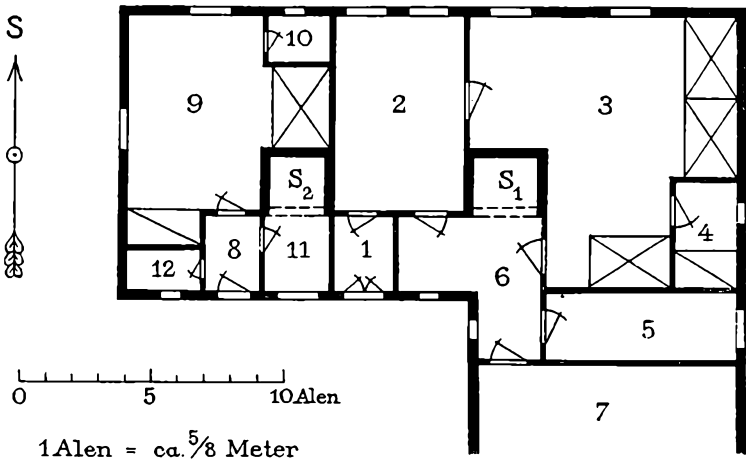
Naar Peder og Kiersten Madsen Hedeagers anden Datter, der blev født 31. Juli 1824, fik Navnet *Abelone Maria Pedersdatter*, var der hermed ikke alene tænkt paa Mormoderen, der kun havde Fornavnet Apelonne, men vistnok ogsaa paa et af Fornavnene til Morfaderens Svigerinde, Ellen Maria, paa Familiens Stamgaard i Uldbæk, fra hvilken By Morfaderen havde Efternavnet i sit i Omtale alm. brugte Navn, »Mads Uldbæk«. Som i det foregaaende omtalt skiftedes Abelone med sin Søster Maigarethe til at være til Hjælp i Hjemmet og ude blandt fremmede. Men da Abelone var omkr. 20 Aar gammel, blev hun forlovet med den et Aar ældre Landbrugsmedhjælper og Tømrer *Mads Christian Jensen* fra Adsbølgaard (se SR). Og da Abelones Forældre nu var noget oppe i Aarene, blev der truffet Aftale om, at de to unge, naar de giftede sig, kunde faa Ejendommen overdraget for en ikke ret stor Købesum — 550 Rd. — da Bygningerne var forfaldne og trængte til snarlig Fornyelse, og der desuden skulde ydes Bolig og Aftægt til de fratrædende. — Brylluppet stod i Maj 1846, og den unge Tømrer fik nu et travlt Arbejde med at faa de gamle Bygninger afløst af nye i en mere tidssvarende Skikkelse. Selv om der ikke m. H. t. Plads og Bekvemmeligheder var Raad til nogen Luksus, saa krævede i alt Fald Indretningen af en Aftægtslejlighed og den i Aarenes Løb stedfundne Udvidelse af Bedriften mere Plads baade i Stuelængen og i Stald og Lade.

Da den Tids Byggemaade var noget forskellig fra Nutidens, og da de fleste af de for et Aarhundrede siden opførte Landbygninger vistnok nu er forsvundne, vil der vel være Anledning til her med nogle Ord at omtale Mads Jensens Nyopbygning af den Gaard, der gennem et Par Menneskealdre var Hjemsted for vor Slægtlinies Stamforældre, og efter dem for Familier af deres Efterslægt, og som efter i Aarene 1884—1936 at have været i fremmedes Besiddelse atter er kommet i vor Slægts Eje, idet en Søn-datters Datter af Mads Jensen og hendes Mand — Anna og Konrad Madsen (se SR) — i 1936 har overtaget Gaarden, efter at Konrads Forældre i 1925—30 havde genopbygget den i en smuk og tidssvarende Skikkelse med Mads Jensens Sønnesøn, Mads Jensen Madsen, som Bygmester.

Den af Mads Jensen opbyggede Gaard bestod af 3 sammenbyggede Længer, Ladebygningen mod Nord, Staldbygningen mod Vest og Stuebygningen mod Syd, hver Længe af en Vidde paa omkr. 10 Alen ($6\frac{1}{4}$ m) og en Længde paa 8—9 Fag á $2\frac{1}{2}$ Alen, og mod Øst var der en frit liggende Længe paa 5 Fag, hvor Bagerovn, Vognport og Faaresti havde Plads. I Ladebygningen var der hverken Gennemkørsel paa tværs eller paa langs, saa Afgrøderne maatte bringes ind i Laden gennem Luger anbragte i Ladens nordre Ydermur. Det var først nogle Aartier senere, at Ordningen med Gennemkørsel paa langs («Agerumlade») begyndte at komme i Brug paa de mindre Gaarde der paa Egnen — nogen Tid efter, at den Ladetype var blevet ret alm. paa de større.

Om de anvendte Byggematerialer skal bemærkes, 1) at Fundamentet for Ydermurene bestod af ret store og noget flade Kampesten («Syldsten»), hvis Overside omtr. laa i Højde med Jordoverfladen; 2) at Ydermurene (og Skorstensmurene indtil Loftshøjde) var opførte af Teglsten med Ler som Bindemiddel og af en Murstenslængdes Tykkelse («Helstensmur»); 3) at Indermurene (Skillevæggene) bestod af ubrændte eller svagt brændte Mursten af Ler og med Ler som Bindemiddel og af en Murstensbredde Tykkelse («Halvstensmur»); 4) at de indvendige Vægflader var hvidtede med Kalk; 5) at Gulvene i Forstuerne bestod af Teglsten, i Køkkenerne af smaa Kampesten («Stenbro») og i Lejlighedernes andre Lokaler af stampet Ler; 6) at Kakkellovne (en i hver af Stuerne 2, 3 og 9) var »Bilæggerovne« af Støbejernsplader, der var sammenfalsede og sammenkittede og Ovnene fastmurede, hver i sin Skorstensmur, saa Indfyringen kunde ske fra Arnen gennem en Aabning i Muren; 7) at Højden fra Gulv til Loft var omkr. $3\frac{1}{2}$ Alen (2,2 m), og der var ikke lagt Gipsdække under Loftsbrædderne.

Nedenstaaende Tegning viser i Grundplan Indretningen af Stuelængens to Lejligheder, saaledes som de erindres fra omkr. 1870, og saa vidt vides, var de ikke inden den Tid Genstand for nævneværdige Forandringer.

Grundplan af Stuelængen i den af Mads Chr. Jensen i 1846—48 byggede Gaard i Østtarp.

I Gaardejerens Lejlighed:

1. Forstue;	5. Spisekammer;
2. Dagligstue;	6. Køkken;
3. Soveværelse;	7. Stald;
4. Kammer;	S ₁ : Arne (Fyrsted) m. aaben Skorsten.

I Aftægtsfolkernes Lejlighed:

8. Forstue;	11. Køkken;
9. Dagligstue og Soveværelse;	12. Pulterkammer;
10. Spisekammer;	S ₂ : Arne (Fyrsted) m. aaben Skorsten.

Imidlertid blev Mads og Abelone ikke boende ret mange Aar i den nyopbyggede Gaard. Da Abelones Broder Thyge vendte hjem fra Trearskrigen og ønskede snarlig at sætte Bo for at kunne gifte sig, erklærede Svogeren og Søsteren sig villige til at afhænde Ejendommen til ham, efter at Mads Jensen havde faaet Kig paa en i hans Fødeby Adsbøl beliggende noget større Gaard, der var til Købs, og hvis Jorder var af en bedre Beskaffenhed end Gaardens i Østtarp, og anlagt for Selskabslivet, som han var, har det sikkert ogsaa tiltalt ham mere at vende tilbage til Fødebyen, der var Sognets største, end at blive boende i det lidt afsides liggende Østtarp. Og Resultatet blev, at Thyge i 1851 — i den pengeknappe

Tid, som Trearskrigen havde foraarsaget — for en Betaling af kun 300 Rdl. og mod Forpligtelsen til at svare sine Forældre Af-tægt, overtog sin Fødegaard, og Mads og Abelone flyttede saa til Adsbøl.

Gaarden, som blev deres fremtidige Hjem, var højt og frit be-liggende med Udsigt over næsten hele Sognet og videre ud og fik

*Abelone Maria Pedersdatter, g. Jensen,
og Mads Christian Jensen.*

derfor senere — vistnok efter Forslag af Børnene — Navnet »Sol-bakke«. Ejendommen, der stod for omkr. 2 Tdr. Hartk, bestod for største Delen af gode Ager- og Engjorder, men ogsaa af et Stykke Hede, saa der var nok at tage fat paa med Opdyrkning og Kultivering, og Tømmer- og Snedkerhaandværket blev derfor kun drevet som Lejlighedsarbejde og væsentligst kun til eget Brug. — Medens de boede i Østtarp, var Familien blevet forøget med en Datter og en Søn, og i Hjemmet i Adsbøl kom der 3 Sønner til; men til Forældrenes store Sorg blev Datteren revet bort af en Difteritis, da hun kun var 16 Aar gammel, hvad der i lang Tid lagde en svær Tyngsel paa Moderens Sind.

Da Sønnerne var blevet voksne, tog Forældrene en lille seks-aarig Pige i Pleje. Hun var Datter af Abelones Broder Ole Hed-

ager, der sad i trykkende Kaar i Horsens med en Flok mindreaarige Børn, og Mads og Abelone havde derfor tilbudt at tage sig af hans lille Datter, *Dagmar Kirstine Johanne Hedager*, indtil hun naaede ud over den skolepligtige Alder. Og Dagmar har senere fortalt om de lyse Minder, hun har bevaret om sit Plejehjem, og om al den Godhed og Omhu, hendes Onkel og Tante lod hende blive til Del i de 10 Aar, hun var deres Plejebarn.

Mads Jensen havde af Naturen et let og lyst Sind og var livlig og munter saavel hjemme som ude og satte stor Pris paa Selvkærlighed. Abelone var derimod ret alvorlig og nøgtern stemt, og hun var i Dagliglivet oftest den, der gik foran saavel i Flid som i Omtanke, hvorved hun blev sin Mand en værdifuld Medhjælp ogsaa i Omsorgen for Gaardens Drift, hvad der efterhaanden fik en forøget Betydning derved, at han med Aarene blev Indehaver af adskillige offentlige Tillidshverv, der undertiden kaldte ham bort fra Hjemmets daglige Arbejde. Saaledes var han i Aarene 1861—67 Taksationsmand for rørlige Ejendele til Brandforsikring og i 1868—73 Medlem af Sogneraadet, hvor han i 3 Aar var Formand, og desuden beklædte han adskillige andre Tillidsposter (se SR).

Da Mads og Abelone var naaede op midt i Tresserne, overlod de i 1889 Gaarden til den næstnyngste af Sønnerne, Kristen Peder, der i ikke saa faa Aar havde været dem til Hjælp med Gaardens Drift, medens de to ældste forlængst var gifte og havde eget Hjem. Forældrene lod sig tilskrive en Aftægt fra Gaarden og en Aftægtslejlighed i den nyopbyggede Gaards Stuelænge. Men 2 Aar efter døde Mads Jensen af en Mavesvulst. Hans Kone overlevede ham i 14 Aar, og hun var i næsten hele den Tid travlt beskæftiget med Haandarbejde, navnlig med Spinding. Flittig, som hun i hele sit lange Liv havde været, var det en Lykke for hende, at Kræfterne stod hende saa godt bi i hendes Livsaften, saa hun ikke skulde sidde uvirksom, da hun blev alene.

En af sin Alderdoms største Dage oplevede Abelone, da hendes Halvfjerdsdaarsdag i 1894 blev fejret, og en Kreds af Slægtninge og Venner var hendes Gæster. Ogsaa hendes 64-aarige Broder, Lærer Niels Hedeager, var, trods den lange Rejse fra Løvel, mødt for at være med at fejre Dagen. Men da han i sin Lykønskningstale bl. a. kom ind paa at drage en Sammenligning mellem hendes Ungdoms Skønhed og de Glimt deraf, som nu i hendes Livs sene Efteraar ligesom havde faaet et Skær af den mørkladne Hede, fandt denne Sammenligning just ikke Fødselsdagsbarnets Bifald, hvad hun paa en pudsig Maade tilkendegav, da hun nogle Dage efter til en Venindes Udtalelse om den smukke Fødselsdagsfest med Broderen som Festtaler bemærkede: »Ja, æ Daw waa gue nok, men

Niels kund gjan ha holdt hans Mond mæ denher Hie, for a er da ett saa swot endno«.

Det faldt i Abelones Lod rask og rørig at opleve endnu en Række Fødselsdage; men da hun naaede Firsaaersdagen, var Helbredet begyndt at svigte; en Nyrelidelse tog efterhaanden haardere paa hendes Kræfter, og hun døde Aaret efter i November 1905.

Abelone Marie Pedersdatter og Mads Christian Jensens Børn.

I. *Kirsten Madsen* blev født 9. Marts 1847 og fik Navn efter Mormoderen. Under sin Opvækst var hun i Forhold til sin Alder et vel udviklet og fremmeligt Barn, hvis Fremtid Forældrene ventede sig megen Glæde af. Men des større blev deres Sorg, da hun, deres eneste Datter, i Februar 1864 brat blev bortrevet af en Difteritis i en Alder af knapt 17 Aar.

II. *Peder Madsen* blev født 1. Februar 1850 og blev opkaldt efter Morfaderen. Da Forældrene Aaret efter solgte Gaarden i Østtarp og flyttede til Gaarden (Matr. Nr. 6) i Adsbøl, hvor de forblev boende, kom Børnene, efterhaanden som de naaede den skolepligtige Alder, til at gaa i Sognets Hovedskole, hvor der fra omkr. 1840 var blevet ansat en seminarieuddannet Lærer og Kirkesanger. — Og da Peders Skoleaar var til Ende, fandt han Beskæftigelse ved Landbruget, saavel hjemme som ude blandt fremmede, hvortil han havde baade Lyst og Anlæg, og især paa Kuskesædet med et Par raske Heste for var han rigtig i sit Es.

I en Alder af 25 Aar holdt Peder i September 1875 Bryllup med den 3 Aar yngre *Anne Jensen*, der var Datter af Gmd. og Sognefoged Jens Johannesen i Strellev (se SR). De fik deres første Hjem i Østtarp paa den lille Gaard, som de købte af Peders Morbroder, Mads Peder Pedersen, og de blev boende der i 9 Aar. Og da de i 1884 solgte Gaarden og flyttede til Øster-Adsbøl, havde de der først en mindre Ejendom, men 25 Aar efter solgte de denne og købte en noget større Nabogaard, som de drev i en Del Aar, indtil de paa deres gamle Dage afhændede den til deres to yngste Børn, Johanne og Mads, der overtog den i det følgende Aar, 1924, kort efter deres Faders Død.

Johanne har fortalt om det gode og lyse Hjem, som Forældrene havde skabt for deres Børn. Det var præget af Arbejdsomhed og Nøjsomhed, men aldrig saadan, at Arbejdet blev en Trædemølle. Om Vinteren var der altid Tid til Mørkningsstunder, da der blev

fortalt for Børnene, og til Højtlesning om Aftenen, ligesom der ogsaa altid var Tid til at komme ud at høre et godt Ord, saavel i Kirken som i Forsamlingshuset. Og det aarligt tilbagevendende store Skolemøde i Varde var i mange Aar Festsdage for Forældrene og for Børnene med, efterhaanden som disse voksede til og kunde være med i Familieevnen. Og de aandelige Interesser,

Anne Madsen, f. Jensen.

Peder Madsen.

der nåedes i Hjemmet gav sig ogsaa Udslag deri, at alle de af Børnene, der naaede den voksne Alder, kom paa Højskole for at uddanne sig videre. Og Johanne tilføjer: »Far var udpræget Stemningsmenneske, Mor tog nok saa praktisk paa Tingene, og var der Modgang, saa var det hende, der hjalp os til at holde Modet oppe. Hver især var de med til at præge Hjemmet, og vi Søskende har al Grund til at være taknemmelige for gode Minder fra vort Barndomshjem«.

Peder Madsen var en virksom Landmand, der holdt de Ejendomme, han efterhaanden havde at arbejde med, i god Drift. Og hans Kone var ham baade med Raad og med Virke en særdeles god Støtte, der med stor Dygtighed varetog Husholdningen og med Omsorgsfuldhed tog sig af Børnenes Opdragelse. — Udadtill fik Peder Madsen adskillige Hverv at varetage. Han var saaledes i 6 Aar Medlem af Sogneraadet og af Skolekommissionen og blev efterhaanden Indehaver af flere kommunale Hverv (se SR). Han døde i December 1923 af en Hjertesygdom, og hans Kone, der blev boende paa Gaarden hos sine Børn, døde i Februar 1932 af en Hjerneblødning.

Af deres 8 Børn var de 3 døde i den spæde Alder, og Datteren

Jenny, der var gift med Gmd. Anders Johannessen i Mosbøl (se SR), er i 1948, lidende af en Kræftsygdom, blevet bortkaldt i en Alder af 64 Aar fra en flittig og omsorgsfuld husmoderlig Virksomhed, ved Siden af hvilken hun i en Aarrække røgtede Hvervet som Medlem af Sognets Skolekommission.

Jens Madsen.

III. *Jens Madsen* blev født 18. Maj 1853 og fik Farfaderens Navn. Fra sine Skoleaars Slutning var han stadigt beskæftiget med Landbruget undtagen paa de Tider, da han aftjente sin Værnepligt og derefter i Vintr. 1879—80 var Elev paa Askov Højskole og Vintr. 1881—82 paa Ladelund Landbrugsskole. — Han var, ligesom sine Brødre, høj og rank af Legemsbygning, og han var i hele sin Ungdomstid en ivrig Gymnast og Skytte, der hentede flere smukke Præmier hjem, og disse Idrætter vedblev op i Aarene at have hans Interesse.

I en Alder af 29 Aar holdt Jens Madsen i 1882 Bryllup med den et Par Aar yngre Gaardmandsdatter, *Maren Danielsen*, fra Mosbøl i Strellev (se SR) efter forinden at have købt den Brudens Moster og Onkel, Lene og Peder Visti Jensen, tilhørende Gaard, Matr. Nr. 3 b, i Bindsbøl i Aadum, hvis Jorder havde et Areal paa omkr. et Par Hundrede Tdr. Ld., hvoraf henved Halvdelen var Hede og Mose, saa der var nok for det unge Par at tage fat paa med Gaardens Drift og Hjemmets Røgt.

Men det blev ikke et synderlig langt Samliv, der blev Ægtefællerne forundt, thi allerede i 1899 blev Maren i en Alder af kun 44 Aar bortkaldt, angrebet af en Lungetuberkulose, som hun havde paadraget sig ved Pleje af en Moster. Stilfærdig og mild af

Maren Madsen, f. Danielsen.

Ane Bolette Madsen, f. Pedersen.

Væsen, som hun havde været, og omsorgsfuld i sit Kald som Hustru og Moder og godgørende mod fattige, der trængte til Hjælp, efterlod hun sig ved sin Bortgang et dybt Savn. Hjemmets 4 Børn var ved hendes Død i Alderen fra 9 til 16 Aar, og 2 Aar efter giftede Jens Madsen sig med sin 25 Aar yngre Husbestyrerinde *Ane Bolette Pedersen*, en Gaardmandsdatter fra Gundesbøl (se SR), der med friskt Mod og muntert Sind tog sig af sin husmoderlige Gerning og blev sin Mand en god Medhjælp.

Foruden sit hjemlige Virke havde Jens Madsen nogle Hverv udadtil at varetage, bl. a. som Bestyrelsesmedlem i forskellige Foreninger saavel indenfor som udenfor Sognets Grænser (se SR). Han havde indtil han naaede sit 70 Aar stadig haft et godt Helbred, men i hans sidste Leveaar blev han angrebet af en Kræftsygdom, og han døde i 1925 i sit 72. Aar.

Datteren Abelone har fortalt om sin Faders gode Sindelag og om, at Kiv og Ufred var ham saa meget imod, og hun har mindet om, at en gammel Ven, som han havde siddet sammen med i Bestyrelsen for Skytteforeningen, havde sagt ved hans Jordefærd, at Jens Madsen altid forstod at faa Parterne snakket til Rette, naar der var Mislyd og Utilfredshed. — Og saadan var han ogsaa i Hjemmet, hvor han færdedes med godt og muntert Lune og forstod at tage saavel sine Børns Opdragelse som sine Arbejdsmedhjælpere med det gode. Og han havde faaet Sangens Gave i Eje, og han sang og fortalte meget for sine Børn, og det er vel ikke mindst med Henblik herpaa, at Abelone i sin Skildring minder om den ny Tid, der var brudt frem, da hendes Forældre levede deres Ungdomsliv, en Tid, da Folkehøjskolen var

vokset frem og med alt det gode, den havde at byde — ogsaa ved Elevernes kammeratlige Samvær — var blevet medvirkende til at højne Ungdommen baade i Tanke og Færd.

Af sine 6 Børn mistede Jens Madsen Datteren *Kirsten*, da hun kun var omtr. 1 Aar gammel, og Sønnen *Mads* døde i 1923 af en Influenza, 33 Aar gammel. Han var en dygtig Musiker og af

Einar Ravnholt.

Væsen stille og beskeden, men i Besiddelse af Lune og af Evne til at opfatte og paa harmløs Maade gengive karakteristiske, morsomme Træk hos Mennesker, han mødte paa sin Vej. — Og efter Jens Madsens Død er Datteren af andet Ægteskab, *Maren*, der var gift med Restauratør Magnus Hansen i Tarm (se SR) efter en Fødsel blevet bortkaldt fra en omsorgsfuld husmoderlig Virksomhed i en Alder af 35 Aar. Hun var den gode, stille og dygtige Husmoder, for hvem Arbejdet gik som en Leg, og hun var meget afholdt baade i og udenfor Slægten. — Og Svigersønnen, Lærer *Einar Ravnholt*, der var gift med Datteren Abelone, blev i 45-aars Alderen af en Lungebetændelse bortrevet fra hende og fra deres 6 Børn i Alderen fra 4 til 13 Aar (se SR). Efter en Vinter at have været Lærer i Lyne var han i 1916 blevet Enelærer i Kærby Skole paa Djursland, hvor han virkede til sin Død i 1935.

En Mand af den stedlige Skolekommission har om ham og hans Virksomhed udtalt, at han var en ualmindelig Begavelse med mange Interesser og var dertil velvillig og hjælpsom, saa det at lære ham at kende vilde ogsaa sige at blive hans Ven. Som Lærer var han afholdt af Børnene og kunde som faa fortælle, saa der lyttedes, og at overvære en Sangtime i Skolen var en

Oplevelse. Var hans Aar blevet flere, vilde han sikkert være blevet en Fører for Ungdommen, naar Børnene var vokset op. Og ved hans Jordefærd viste den store Deltagelse ogsaa, hvor afholdt han var.

IV. *Kristen Peder Madsen* blev født 7. Maj 1856 og fik vistnok Navn efter en Christen paa fædrende og en Peder paa mødrende Side, men det kan næppe hjemles, hvilke blandt de flere Navnefæller i Slægten, der er tænkt paa. Som sine Brødre kom Kristen Peder til Landbruget, og han var den af dem, der længst var sine Forældre til Hjælp med Driften af Gaarden, og han blev da ogsaa den, som de overdrog den til, da de ikke længer kunde magte at sidde med den; men adskillige Aar forinden havde han en Vinter (1876—77) været Elev paa Østbæk Højskole og havde derefter aftjent sin Værnepligt. I 1889 fik han Skøde paa Gaarden, og som tidlligere nævnt blev der sikret Forældrene en Aftægt og paa Gaarden en Lejlighed til Beboelse. — I Oktober samme Aar holdt Kristen Peder Bryllup med Syerske *Karen Marie Christensen*, der var fra Obling i Sdr. Bork (se SR), men havde i flere Aar opholdt sig hos Slægtninge paa Nabogaarden til »Solbakke«, og hun havde i Sommeren 1885 været Elev paa Ryslinge Højskole.

Det blev et virksomt af Flid og Sparsommelighed præget Samliv de to Ægtefæller gennem en Menneskealder fik Lov at leve paa »Solbakke«-Gaarden. Kristen Peder tog sig med Omhu af Gaardens Drift, og Karen Marie røgtede med ikke mindre Omsorgsfuldhed sit husmoderlige Virke. Og han fik efterhaanden ikke saa faa Hverv at varetage med Sognets Anliggender saavel i Sogne- og Menighedsraad og Skolekommission som i Bestyrelsen for noget nær alle de Foreninger, der fandtes i Sognet (se SR), hvad der jo ofte kaldte ham bort fra Hjemmet, men hans Datter Kristine har herom sagt: »Far kunde roligt tage af Sted, for Mor skulde nok tage sig af det derhjemme. Hun passede baade Børn og Kalve og Svin og Høns og meget andet, og det trivedes godt altsammen. Og foruden alt det andet, hun tog sig af, syede hun ogsaa det meste af sine Børns Tøj, i hvert Fald saa længe vi gik i Skole. Hvordan hun fik Tid til alt det, især da Børneflokken efterhaanden blev ret stor, forstaar jeg ikke, men jeg har aldrig hørt hende klage over, at hun havde for meget at bestille. Dengang var Malkningen jo ogsaa Kvindfolkearbejde; det var noget, Karlene meget nødigt gav sig af med.«

Skønt stærkt optaget af Dagliglivets Virke saavel hjemme som udadtil fik Kristen Peder og Karen Marie Tid til at følge godt med i det aandelige Liv, der rørte sig paa Egnen. De var saaledes

faste Gæster ved den Række af store Møder, der med betydelige Talere hver Vinter blev holdt i Ølgod i den Tid, da Førstelærer Bloch havde sin Virksomhed der. Ligeledes var de aarlig med til et eller to af de store 2-Dages Menighedsmøder, som »Kirkeligt Samfund af 1898« lod afholde hvert Aar i forskellige Byer og Sogne. Og det store 3. Pinsedags Skolemøde i Varde var en aarlig

Karen Marie Madsen, f. Christensen

Kristen Peder Madsen.

tilbagevendende Festdag for dem, saa længe Alderen tillod dem at være med. Men flittige Kirkegængere, som de var, blev det Kristen Peder en Sorg i hans høje Alder, at det da kneb for ham at høre Prædikenen. Anbringelse i Kirken af Høreapparater, som da var ved at blive almindelige, lod vente paa sig til efter hans Død. — Ligesom hos Broderen Peder Madsens havde ogsaa de aandelige Interesser, som næredes i Solbakkehjemmet til Folge, at alle de af Børnene, der naaede den voksne Alder, fik Uddannelse ved et Sommer- eller Vinterophold paa en Folkehøjskole.

Kristen Peder var musikalsk og havde en god Sangstemme. Han spillede Violin og havde hertil som ung faaet lidt Undervisning hos en stedlig professional Spillemand, men han opøvede sig efterhaanden paa egen Haand til en noget større Færlighed. Og Datteren Kristine fortæller, at han i sine unge Dage spillede en Del til Gilder omkring i Hjemmene, »men det var kun efter Gehør«. Først da han naaede op omkr. 50-aars Alderen, lagde han sig ret efter at spille efter Noder, og han vedblev at bruge Violinen, til han var over de 80 Aar, men i de sidste Aar var det snart mest til Skolebørnenes Juletræsfest i Forsamlingshuset, at han rørte Strengene, »og der havde han spillet i mange Aar til lige stor Fornøjelse for sig selv og Børnene.«

Og til sine Udtalelser om Forældrene og Barndomshjemmet føjer Kristine Madsen disse Ord: »Det er vel gaadan, at Barndoms- og Ungdomstiden staar i en særlig Glans for en, naar man bliver ældre. Alt er vel ikke gaaet lige let og glat i vort Hjem; der har ogsaa været Besvær og Bryderi, men heldigvis husker

Niels Andersen Madsen.

man bedst det lyse og gode, og jeg er vis paa, at vi Søkende er enige om, at vi har haft et godt Hjem og en god Barndom.«

Da Kristen Peder var naaet de 69 og hans Kone de 65 Aar, overlod de Gaarden til deres Søn, Niels Andersen Madsen og flyttede til Strellev Kirkeby, hvor de byggede og indrettede sig et hyggeligt Hjem, hvor de nød deres Alderdomshvile sammen, indtil Karen Marie i 1935 i sit 75. Aar blev bortkaldt, lidende af Sukkersyge. Kristen Peder overlevede hende i en halv Snes Aar, indtil der meldte sig en Blærehalslidelse, som han i Maj 1946 bukkede under for, et Par Uger efter, at han havde haft den Glæde at fejre sin 90-aarige Fødselsdag hyldet af en Skare af Gratulanter med Tak for Venskabsbaand og Samfundsvirke gennem de mange Aar.

Af deres 8 Børn blev det yngste, *Ejnar Kristian*, kun faa Maaneder gammel. — Og af de øvrige, som alle overlevede dem, er *Niels Andersen*, der i 1925 overtog Fødegaarden og samme Aar giftede sig med Bodil Kristensen Hedeager fra Hedeager Gaard (se SR), i Marts 1949 død i en Alder af kun 55 Aar, efter i nogle Maaneder at have lidt af en Hjernesvulst. Han var, siger en af

hans Søskende, et arbejdsomt Ordensmenneske, der altid var flittigt optaget af at gøre det bedre og skønnere i og omkring Hjemmet, som han omfattede med stor Kærlighed. Han var meget interesseret i Frugtavl og havde faaet oparbejdet en ret stor Frugthave, som han havde megen Glæde af at sysle med. Og han var en stor Fugleven og en god Kender af Egnens Fugle; særlig de smaa Sangfugle holdt han meget af, og han tog sig med Omhu af at faa lavet og anbragt Redekasser til dem i Havens Træer, og det var ham en stor Glæde, naar han saa, at Kasserne blev benyttede. — Af de Hverv, han havde faaet overdraget at røgte uden for Hjemmets Omraader, kan nævnes, at han i en Aarrække var kommunal Forligsmægler og Hegnsynsmand (se SR).

Han var i Besiddelse af en udpræget Retfærdighedssans og kunde udtale sig ret skarpt, hvis der var nogen, han syntes, der blev gjort Uret imod. Og jævn og lige til, som han var i al sin Færd, nærede han foragt for al Slags Opstyltethed. Han var af et godt Sindelag og hjælpsom, ikke alene mod sine nærmeste, og han var stærkt aandelig interesseret og levende optaget af, hvad der var oppe i Tiden. — Den store Deltagelse, der blev vist ved hans saa tidlige Bortgang og ved hans Jordefærd, vidner til fulde om, hvor vellidt han ved sin jævne og hjælpsomme og retsindige Færd havde gjort sig baade i og uden for Slægten.

V. *Soren Madsen* blev født 13. Juni 1860. Hvem der er tænkt paa med Navnet, vides ikke, men det kan næppe være nogen inden for Slægten. Han døde i Februar 1861 kun 8 Mdr. gammel.

VI. *Soren Kristen Madsen* blev født 9. Oktober 1865, og han blev med sit første Fornavn opkaldt efter sin afdøde Broder Soren og med sit andet Fornavn sikkert efter sin Aaret i Forvejen afdøde Søster Kirsten. Efter endt Skolegang blev han Medhjælper ved Landbruget, dels hjemme paa Fødegaarden og dels ude, og i 20-aars Alderen var han en Vinter Elev paa Vallekilde Højskole og 5 Aar derefter en Vinter paa Ryslinge Højskole. Og i Oktober 1891 holdt han i en Alder af 26 Aar Bryllup med den 3 Aar yngre Gaardmandsdatter *Pouline Nielsen* fra Vestkjar i Ølgod (se SR) efter s. A. i Kjærgaard i Strellev at have købt et Husmandsbrug paa omkr. 50 Tdr. Ld., der til Dels bestod af Hede. Og i den Menneskealder Soren og Pouline har samvirket ved Driften af denne Ejendom, har de med stor Flid ved Opdyrkning af Heden og ved Jordernes Mergling og Kultivering og ved Besætningens Forøgelse til over det dobbelte drevet Ejendommen frem til en god lille Gaard, som de i 1930 overdrog til deres næstældste ugifte Søn Niels Jepsen, hos hvem de forblev boende,

og hvor Poulina fremdeles vedblev at forestaa den fælles Husholdning. Og efter at Sønnen i 1948 har solgt Gaarden og købt et Hus i Strellev Kirkeby, er Forældrene flyttede med ham dertil, og skønt over 80 Aar, forestaar Poulina her fremdeles deres fælles Husholdning. Ogsaa Søren har haft et godt Helbred, indtil han i sit 70. Aar blev angrebet af en Hoftelidelse, der virkede saa

Poulina Madsen, f. Nielsen, og Søren Kristen Madsen.

stærkt svækkende paa Benmusklerne, at han siden har maattet bruge Krykker.

Den aandelige Sans, som Søren havde tilkendegivet ved gentagende at tage paa Højskole, deltes af hans Kone, der i Sommeren 1889 var Elev paa Ryslinge Højskole, og den ytrede sig ogsaa i deres Hjem saavel ved dets Forbindelse med Kirke og Forsamlingshus som ved, at ei Par af Børnene kom paa Højskole for at uddanne sig videre. — Af deres 6 Børn er de 2 døde i en tidlig Alder: *Abelone Marie* i 4-aars Alderen af en Halsbetændelse og *Sigurd*, kun 2 Mdr. gammel, af en Lungelidelse.

F. Ole Hedeager Pedersen.

Kiersten og Peder Madsen Hedeager gav deres fjerde Søn, der blev født 6. August 1827, Navnet *Ole Hedeager Pedersen* efter hans afdøde Farbroder Ole Madsen, der havde været Ejer af Hedeager Gaard og derfor i Omtale gik under Navnet Ole Hedeager. At Hedeagernavnet ikke allerede var blevet knyttet til Navnet paa den ældste Søn, Mads Peder, der var opkaldt baade efter

Farfaderen og Faderen, der begge i Omtale havde Efternavnet Hedeager, skyldes vel nok de to Fornavnes Sammenføjning, idet Forældrene synes at have foretrukket korte Navne til deres Børn.

Ligesom sine Søskende var Ole naturligvis under sin Opvækst skiftevis hjemme og ude beskæftiget som Hyrde og efterhaanden ogsaa med andet Hjælpearbejde i Landbruget. Fra han blev vok-

Ole Pedersen Hedager, og Sophie Christine Lovise Hedager, f. Wissmann.

sen — han var høj af Vækst og den højeste af sine velvoksne Søskende — var han, saa vidt vides, i en Aarrække beskæftiget med Landbrugsarbejde i sin Hjemstavn, indtil han i 1850 paa Slutningen af Treaarskrigen blev indkaldt til Militærtjeneste, men blev i det følgende Aar hjemsendt, og ikke længe efter rejste han til Christiansfeld, hvor han — vistnok kun i en kortere Tid — skal have opholdt sig paa »Brødrehuset«, dog uden at have været indregistreret som Medlem af den herrnhutiske Brødre-menighed der i Byen. Og efter hvad Folketællingslisterne viser, var han i Aaret 1855 beskæftiget som Urmagerlærling i Tyrstrup ved Christiansfeld, hvor han, da hans Mester Find Lind i 1857 døde, Aaret efter giftede sig med dennes Enke, *Lucie Marie Lind*, der var en Datter af Degnen i Eskris i Angel (se SR), og hun medbragte i Ægteskabet den lille Ejendom, som hun og hendes

første Mand havde beboet; men hun døde allerede i Febr. 1860 uden at efterlade sig Børn, og ikke ret længe efter solgte Ole Ejendommen og uddannede sig derefter til Fotograf. Men i 1864 blev han indkaldt til Krigstjeneste, og efter sin Hjemsendelse blev han i Septbr. 1864 i Garnisionskirken i København viet til den 15 Aar yngre Kogejomfru *Sophie Christine Lovise Wissmann*, der var Datter af en Væver i Randers (se SR). Og han rejste derpaa med sin Kone til Horsens, hvor han nedsatte sig som Fotograf, og paa den Tid ændrede han sit Navn til Ole Pedersen Hedager, da han ikke syntes om at have et Navn, der endte paa -sen, eller at have »Hede« indføjet i Navnet, og senere forkortede han sit Navn til Ole Hedager. — I et Tidsrum af 18 Aar drev han sin Fotografvirksomhed i Horsens, først under ret gunstige Forhold, navnlig saa længe der fra Salget af Ejendommen ved Christiansfeld var en Reserve at tære paa, men efterhaanden som Børneflokken voksede, og Indtægterne under en stigende Erhvervskonkurrence formindskedes, blev Familiens Kaar mere og mere trykkende. Og for at bøde lidt herpaa tog Oles Søster og Svoger, Abelone og Mads Chr. Jensen i Adshøl — som nævnt i det foregaaende — et af Børnene til sig som deres Plejebarn i dets mindreaarige Alder. Men Hjemmets Økonomi lod sig vanskeligt bringe paa Fode, især da Sygdom jævnlig blev Familiefaderens Gæst, og hans Nervehelse blev under alt dette efterhaanden saa nedbrudt, at han i Marts 1883 maatte lade sig indlægge paa et Sindssygehospital, og der døde han nogle Maaneder efter af en Lammelse.

Hans Enke sad nu tilbage med tre hjemmeværende Børn i Alderen 5—9 Aar, og hun tyede da med dem til sin Fødeby Randers, hvor hun fik oprettet et Vaskeri, hvorved hun ernærede sig og sine, indtil Børnene naaede ud over den skolepligtige Alder, hvorefter hun i 1891 giftede sig med en Guldsmed, *Julius Rømer*, i Odense; men da han i 1913 døde, flyttede hun til sin Datter og Svigersøn, Louise og Valdemar Hagedsted i København, hvor hun i April 1917 døde af en Galdestenslidelse.

Ole Hedager Pedersen og Sophie Christine Lovise Wissmanns Børn.

I. *Valdemar Adolf Pedersen Hedager* blev født 8. Okt. 1865. Ved Sønnens Navngivning har Forældrene — ligesom ved Valget af Navne til andre af deres Børn — øjensynlig haft det Princip fortrinsvis at vælge kendte, fremragende Personers Navne. —

Efter sin Konfirmation kom Valdemar i Malerlære, og som Svend var han i nogle Aar beskæftiget i Horsens og fra 1888 i Aalborg, hvor han i 1891 giftede sig med den jævnaldrende Ekspeditrice *Madsine Dorthea Margrethe Christensen*, der var en Glarmesterdatter fra Biersted i Vendsyssel (se SR).

Men i 1896 flyttede han med sin Familie til København, hvor

*Madsine Dorthea Margrethe Hedager, f. Christensen, og
Valdemar Adolf Pedersen Hedager.*

han til i 1939 har haft Beskæftigelse som Maler. Siden den Tid har han og hans Kone nydt Aldersrente, og i 1940 flyttede de ind i Sundby Aldersrentebolig; hun havde i flere Aar haft et skrøbeligt Helbred, og hun døde i Juli 1943 af Alderdomssvækkelse i en Alder af 76 Aar.

II. *Kirstine Louise Hedager*, der blev født 11. September 1871, døde kun faa Uger gammel. Med Navnet Kirstine var der vistnok tænkt paa Farmoderen Kiersten og maaske ogsaa paa Mormoderen, der blandt sine Fornavne havde Navnet Christine; men om der med Navnet Louise er tænkt paa en kendt, fremstaaende Person uden for Slægten eller paa Navnet Lovise, der var et af Moderens Fornavne, har ikke kunnet skaffes oplyst.

III. *Dagmar Kirstine Johanne Hedager* blev født 20. Febr. 1873. Med Kaldenavnet Dagmar er der — efter hvad hun selv har oplyst — tænkt paa den kendte danske Dronning fra Valdemarernes Tid og med Fornavnet Kirstine vistnok paa Barnets afdøde

Søster, hvorimod det ikke har kunnet oplyses, hvem der er tænkt paa med Fornavnet Johanne.

Som i det foregaaende omtalt kom Dagmar fra sit 6. til sit 15. Aar i Pleje hos sin Faster og Onkel, Abelone og Mads Jensen i Adsbøl, og hun har ofte talt om den omsorgsfulde Pleje og gode Opdragelse, hun nød hos dem. Men naturligvis maatte

Dagmar Kirstine Johanne Hedager, g. Andersen, og Anders Søren Andersen.

en saa lang Tids Adskillelse fra Familiehjemmet i Barnealderen medføre sine Vanskeligheder for Vedligeholdelsen af Samstemningen mellem hende og Søkendekredsen, hvad hun især fik at mærke, da hun som 15-aarig tyede til Hjemmet, som Moderen efter at være blevet Enke havde dannet i Randers sammen med sine hjemmевærende Børn, idet det her faldt saa vanskeligt for Dagmar med sin i Plejehjemmet tilvante Indstilling og jyske Dialekt at finde sig til Rette og føle sig hjemme blandt sine Søskende, at hun Aaret efter forlod Hjemmet og rejste tilbage til sine Plejeforældre, der tog vel imod hende, og hun blev saa et Aars Tid hos dem, indtil hun fik en Plads i Randers som Barnejomfru, og et Par Aar derefter fik hun Beskæftigelse ved husligt Arbejde i Odense, hvor Moderen efter sit andet Giftermaal da havde hjemme.

— Og i April 1897 holdt Dagmar Bryllup der med Slagtermester Søren Andersen (se SR), der havde sin Virksomhed i Kølstrup (ved Odense), og der fik de deres Hjem, indtil de i 1910 flyttede til Kerteminde, hvor de boede i en længere Aarrække, og fra 1929 har Dagmar boet i København sammen med sin Datter.

IV. *Olaf Tyge Hedager* blev født 25. Maj 1874. Med Kaldenavnet Olaf er der vistnok tænkt paa det norske Kongenavn Olav og

Olaf Tyge Hedager.

med Navnet Tyge paa Barnets da for faa Aar siden afdøde Farbroder Thyge Pedersen. Ved sin Faders tidlige Død var Olaf kun 9 Aar gammel, og da det var svært for Moderen at sørge for sit og sine mindreaarige Børns Udkomme, maatte Olaf tidligt ud blandt Fremmede. Han kom i Malerlære, og efter i 18-aars Alderen at have aflagt Svendeproeve har han stadigt siden været bosiddende i Odense som Maler, og her holdt han i April 1897

Karen Kirstine Mariane Hedager, f. Hansen.

Vilhelmine Hedager, f. Winberg.

Bryllup med den 1 Aar ældre Husassistent *Karen Kirstine Mariane Hansen*, der var Datter af en Marketender der i Byen (se SR). I deres Hjem voksede der efterhaanden en Børneflokk op, en Søn og tre Døtre, og efter hvad Sønnen har udtalt, var Moderen »en god og sagtomdig Kvinde, der altid kunde bøje sig for andre, naar det var til det gode, og hun var Midtpunktet i Hjemmet, da Faderen ikke var ret meget hjemme;« denne var en særdeles dygtig Haandværker, og med et frit Syn paa Livet.

Efter 46 Aars Ægteskab mistede Olaf sin Hustru, der døde af en Lungebetændelse i Juni 1943 i en Alder af 70 Aar, og Aaret efter giftede han sig med den 15 Aar yngre fhv. Sygeplejerske *Vilhelmine Winberg* fra Præstø (se SR).

V. Louise Vilhelmine Frederikke Hedager blev født 7. Sept. 1875, og da Dagen var den daværende Dronning Louises Fødselsdag, blev Barnet ikke alene med sit Kaldenavn Louise opkaldt efter hende men ogsaa med de andre to Fornavne, der hører til Dronningens Navn. — Efter sin Konfirmation var Louise i en Aarrække beskæftiget med husligt Arbejde, og fra 1903 var hun i nogle Aar knyttet til Gyldendals Forlags Bogsalg. — I Sept. 1907 giftede hun sig med den jævnaldrende Lærer *Carl Valdemar Johansen Hagedsted* i København (se SR). Han havde i 1891 taget Alm. Forberedelseseksamen som Privatist og i 1894 Adgangseksamen til Den polytekniske Lærestanstalt, hvor han dog af økonomiske Grunde ikke fik et Studium paabegyndt. Og efter at han i nogle Aar navnlig ved Kontorarbejde havde skaffet sig nogen Indtægt, søgte han til Vesterbro Seminarium for at uddanne sig til Lærer, og herfra tog han i 1903 Skolelærereksamen, og han var derefter i nogle Aar Lærer ved Privatskoler i eller nær ved København. I 1910 blev han efter et Par Aars Vikariat Kommunalærer i København, og han vedblev at virke i den Stilling, indtil han i 1939 paa Grund af svigtende Helbred — en tiltagende Blæresygdom — tog sin Afsked i en Alder af 64 Aar. — Han havde i sin 36-aarige Skolevirksomhed ved sit dygtige og pligttro Arbejde og sit jævne og vindende Væsen gjort sig paaskønnet af sine Overordnede og afholdt saavel af sine Elever som af sine Kolleger.

Hvad Hjemmets økonomiske Forhold angaar, kunde det vel især i de yngre Aar, da Lærrelønningerne var smaa, eller senere, da der kom Sygdom til Huse, undertiden knibe med at faa den faste Lønning til at slaa til; men saa hjalp Ægtefællerne ad forskellige Veje hinanden med at klare Udkommet. Hagedsted gav saaledes i mange Aar Aftenskoleundervisning i Stenografi, som han var meget interesseret i, og i de senere Aar arbejdede

med religiøse Spørgsmaal, og hans Tanker var i den Retning noget paavirkede af den svenske Naturforsker og Religionsfilosof Emanuel Swedenborg. Imidlertid tog hans Sygdom til og tvang ham efterhaanden til hyppigere Hospitalsophold, og han døde i Marts 1945 i en Alder af 70 Aar.

Anna Hedager, f. Johnsen, og Christian Frederik Vilhelm Hedager.

VI. *Christian Frederik Vilhelm Hedager* blev født 16. Marts 1878. Med Navnet er der sikkert tænkt paa den daværende danske Kronprins Frederik, til hvis fulde Navn jo de tre Fornavne alle hørte. — Han uddannede sig til Skomager og blev fra 1904 Mester i Faget med Bopæl i Odense, hvor han i 1922 blev Hus-ejer. Han var en meget dygtig Haandværker, om hvem hans Læremester har udtalt, at han var den bedste Lærling, han havde haft, og at han var en af Byens bedste og hurtigste Skomagere. Og Brodersønnen Georg karakteriserer ham som »en god og mild Mand, som det altid var en Glæde at hjælpe andre«. Han holdt i Novbr. 1902 Bryllup med den 1 Aar ældre Naadlerske *Anna Johnsen*, der var Datter af en Skomager i Odense (se SR), og hun var i de 23 Aar, deres Samliv varede, sin Mand en god Medhjælp, der med sin udpræget realistiske Sans — udgaaet som hun var fra et børnerigt Smaakaarshjem — kunde være sin Mand til fortrinlig Hjælp baade i Hjemmet og i Forretningen. Men han døde allerede i 47-aars Alderen af en Kræftsygdom, og hans Enke har siden væsentligst levet af den Indtægt, som Ejendommen giver. Der er af Ægteskabet kun et Barn, Datteren Adelheid, som giftede sig nogle Aar efter Faderens Død.

G. Niels Pedersen Hedeager.

Det yngste af Peder og Kiersten Madsen Hedeagers 7 Børn blev født 6. Maj 1830 og fik Navnet *Niels Pedersen*, formodentlig efter Moderens eneste Broder, Niels Madsen, der ejede Fødegården i Lyne. Men som det vil blive nærmere omtalt i det følgende, blev der senere til Daabsnavnet føjet Navnet *Hedeager* efter Gaarden, som Slægten paa fædrene Side havde besiddet i flere Slægtled.

I sine efterladte selvbiografiske Optegnelser, der har dannet det væsentligste Grundlag for nærværende Skildring, fortæller Niels Hedeager først om den daarlige Skoleundervisning, han nød i sin Barndom. Efter at have faaet lært at læse i Hjemmet og ved nogle Vintermaanaders Undervisning i en lille af en Husmand drevet Privatskole, kom han i 10-aars Alderen i Sogneskolen, hvor der nylig var blevet ansat en seminariueddannet Lærer og Kirkesanger, medens Strellev ellers indtil 1838 havde haft Kirkesanger tilfælles med Ølgod. Det var altsaa ikke Kundskaber, det skortede Læreren paa, men derimod Lyst og Energi til Undervisningen. Efter Niels Pedersens Beskrivelse forløb en Skoledag (i øverste Klasse) saaledes: Børnene mødte Kl. 9—10 og sad saa indtil en halv Times Tid paa Bænkene og sloges. Endelig kom Degnen, og saa ramsede Børnene efter Tur udenad et Stykke op af Balles Lærebog — hvis de da kunde det, thi ellers skulde de sidde efter om Middagen. Saa læste Børnene efter Tur et Par Linier i en Bog, og derpaa var der Middagspause. Om Eftermiddagen regnedes der Regnestykker, uden Anvendelse af Regnebog og uden anden Forklaring end den, Børnene kunde skaffe sig ved Spørgsmaal til Læreren eller til Kammerater; med det næste Arbejde, som bestod i nogle Liniers Skønskrivning efter Forskrift, sluttede Skoledagen. Og saadan gik det hver Dag i Skolen; Geografi og Historie lærtes der intet af, og Fortælling og Sang kendtes ikke. Og med Forberedelsen til Konfirmationen stod det ikke bedre til. Børnene maatte oftest vente i over 1 Time paa Præsten, og selv om han var en kundskabsrig og alvorsfuld Mand, forstod han ikke at sætte Børnenes Tanker i Bevægelse eller at afpasse Undervisningen efter dens Formaal.

Da Niels var 12 Aar gammel, lærte han af sin Fader at spille Dansestykker paa Violin, og det var ham en Fryd at komme til at spille til Julegilder og Legestuer, hvor han kunde tjene et Par Mark (66 Øre) en Aften, og endnu større var Glæden, da han opnaaede at komme til at spille paa Markeder i Varde, hvor han kunde faa 1 Rdl. (2 Kr.) for en Dag. Men efter sin Konfirmation

kom han ud at tjene, og saa kom den pietistiske Bevægelse, hvis Paavirkning han, navnlig gennem sin ældste Broder, en Tid var ude for, og da maatte Violinen indtil videre lægges paa Hylden, thi blandt Pietisterne hed det, at »det er Djævelen, der spiller, og hans Engle, der danser«. Men lydhør, som han snart blev for Vilhelm Birkedals Forkyndelse, som han søgte til i Hoven og samtidig skuffet af Pietismen, som den ytrede sig i et Hjem, hvor han var Tjenestekarl, meldte der sig i hans Sind en Tilskyndelse til at gøre Front mod Pietismens Skyggesider, men uden at han da tog bestemt Stilling til denne Aandsretning.

Paa den Tid, i en Alder af kun 18 Aar, havde Niels endnu ikke gjort sig det klart, om det skulde være Landbruget, som han hidtil havde beskæftiget sig med, der skulde være hans fremtidige Levevej. Han søgte endnu en Tid Arbejde hist og her som Dag-lejer, men en Dag, da han var beskæftiget med at slaa Græs nær ved Østergaard Skole i Lyne, og han staar og stryger sin Le, falder hans Øjne paa Skolen, og der dukker da en Tanke op i hans Sind om Muligheden af at blive Lærer ved denne lille Skole til Vinter. Og den Tanke lod ham ikke have Ro. Han fik at vide, at Lærerpladsen var ledig; men for at komme i Betragtning maatte han jo aflægge en Prøve hos Provsten, og hvordan skulde han kunde klare den med sine ringe Skolekundskaber. Det kan nok være, han fik travlt med at øve sig i Læsning, Skrivning og Regning, og Resultatet blev, at han slap igennem Skærsilden hos Provsten og fik medgivet en Attest, der sagde saa meget som: »Kan nogenledes antages«. Hvor var han jublende glad. At løbe den lange Vej til Provsten, der boede i Ringkøbing, og derfra til Præsten i Kvong at forevise Attesten og saa tilbage til Hjemmet i Østtarp, ialt over 13 Mil (100 km) paa een Dag, hvad var det at regne, naar han nu var blevet Lærer. — Den 1. November 1849 begyndte Vinterskolen. Der var kun 7 Børn at undervise i en lille tarvelig Skolestue med Lergulv og med Bordpladerne hvilende paa Stolper nedrammede i Gulvet, og af Undervisningsmateriel fandtes der intetsohmhelst. Niels Pedersen fortæller, at der blandt Børnene var enkelte, der vidste mere end han — f. Eks. var der en Pige, som regnede Rabatregning, og det vidste han ikke, hvad var — men han lod som ingenting og kilede rigtig paa i sin Fritid med Læsning, Skrivning og Regning for at kunne klare sig. Men var hans Kundskaber smaa, saa var det vel nok yderligere smaat med Lærerlønnen: 12 Skilling (25 Øre) om Dagen paa egen Kost og Bolig. Dog fik han sig til alt Held tinget Kost og Værelse til paa en Gaard for 8 Skilling om Dagen imod at hjælpe til med det daglige Landbrugsarbejde Morgen og Aften. Og da der om Sommeren kun undervistes en Dag om

Ugen, kunde Læreren jo nok paa den Aarstid tjene lidt til Klæder og andre Fornødenheder, skønt Daglønnen selv for 12—14 Timer: strengt Landbrugsarbejde da kun var en Mark (33 Øre) og Kosten.

Men Niels var lykkelig i sit Arbejde i Østergaard Skole. »En Konge kunde ikke være gladere paa sin Trone end jeg paa mit Højsæde i den lille Skole«, siger han. Og i de to Aar, han virkede der, modnedes hans Syn og Sans for Lærergerningen saa vidt, at han besluttede sig til at søge Uddannelse paa et Seminarium med det for Øje at gøre Lærervirksomheden til sin Livsgerning. For at faa lidt Begreb om, hvad der fordredes af Kundskaber til Optagelse paa et Seminarium, fik han lidt Undervisning hos en fra Eksamen nylig hjemvendt Seminarist i Skjærbæk Mølle i Ølgod, og i Juli 1851 travede han paa tre Dage den omtr. 24 Mil (180 km) lange Vej til Ranum Seminarium ved Løgstør. Men til sin store Sorg bestod han ikke Optagelsesprøven, og hvad skulde han da nu gribe til, skamfuld som han følte sig ved Tanken om som kasseret at skulle vende tilbage til Hjemstavn. I denne Kvide listede han ud bag et Havegærde og græd her sine stride Taarer; men da han kom frem fra sit Skjul, var der en Seminarist, som kom ham i Møde med et Spørgsmaal, om han ikke kunde have Lyst til at overtage en Vikarplads som Kirkesanger i Tæbring og Rakkeby Kirker paa Mors og som Vederlag herfor faa lidt Undervisning hos en ældre Lærer. Selvfølgelig blev Tilbudet modtaget, og med glad og taknemmeligt Sind rejste Niels straks derover. For at faa Kost og Bolig tog han en Huslærerplads, først i Tæbring og senere i Solbjerg. Men det bedste Udbytte af det Aars Tid, han opholdt sig paa Mors, var, siger han, at han her kom ind i en Kreds af aandeligt vaagne Folk, hvor han lærte Grundtvigs kirkelige Anskuelse og hans bibelske Sange og ligeledes Christen Kolds frie Skoletanker at kende, idet Kold havde været Huslærer hos den af Grundtvig paaavirkede Provst Sørensen i Solbjerg, hvor forøvrigt Lægprædikant Peter Larsen (Skræppenborg) undertiden kom paa Besøg. Og de gode Morsingboere, hvis hjertelige Imødekommen Niels aldrig glemte, ydede ham et Laan paa 100 Rdl. (200 Kr.) til foreløbig Hjælp under Seminarieopholdet, da han i Juni 1852 tog til Ranum for hos Lærerne der at faa nogen Undervisning inden Optagelsesprøven. Lykkeligvis bestod han denne og var derefter Elev paa Seminariet fra 1. September 1852 til i Juli 1854, da han bestod Skolelærereksamen.

Ved sin Indskrivning som Seminarieelev havde Niels Pedersen til sit Daabsnavn ladet føje Efternavnet Hedeager, hvortil han dog først langt senere fik officiel Bevilling (jvnf. Skr. af 30. Juni

1905 fra Silkeborg Byfogedkontor til Ølgod-Strellev Pastorat). Grunden til denne Navneforandring var sikkert ikke alene den af Niels Hedeager senere angivne, at »der var saa mange Pedersen'er paa Seminariet«, men vel nok mere hans Forkærlighed for Hedeagernavnet, som hans Forfædre paa fædrene Side i flere Slægtled i Omtale havde baaret uden dog at faa det gjort til Slægtnavn. Men efter at Navnet Hedeager var blevet tilføjet, blev det oprindelige Efternavn Pedersen i Reglen til daglig Brug udeladt.

Niels Hedeager fortæller om det fornøjelige Samliv, han i de to Seminarieaar havde med sine Studiekammerater, medens derimod den megen Lektielæren med Udenadsramseri og Overhøringer, der hørte til Dagens Orden, just ikke kom til at staa for ham i de lyse Minders Tegn. Om Forstander Lunddahl, der underviste i Religion bemærkes, at han holdt af sine Elever og bestræbte sig for at gøre Livet paa Seminariet behageligt for dem, men at hans Undervisning var »tør og uden Liv«. Dog var der blandt Lærerne enkelte, som forstod at live op i Undervisningstimerne, saaledes den med Vid og med Lune begavede unge Dansk lærer Møller, der var en ypperlig Oplæser af Holbergs Komedier og andre skæmtsomme Værker. Og værd at mindes var ogsaa Regnelærer Petersen, der saa godt formaade at gøre Undervisningen interessant ved det udmærkede Greb, han havde paa at gøre Regneproblemerne indlysende forstaaelige for Eleverne. — Men den Dag, da Eksamen var bestaaet og Vejen til en Livsgering som Lærer dermed aabnet, var vel nok rigtig en Glædens Dag, siger Niels Hedeager, der ved sin Bortrejse fra Seminariet følte en Befrielse »som Fuglen, der forlader sit Bur«, selv om der vel ogsaa i Glæden maatte blande sig et Stænk af Mismod i Bevidstheden om, at hans Gæld under Seminarieopholdet efterhaanden var vokset til 800 Rdl., saa der paa den Tid, da Lærergerningen endnu var saa yderst daarligt lønnet maatte regnes med en ikke saa kort Aarrække til Gældens Afvikling.

Det første Embede, Niels Hedeager fik efter sin Eksamen, var Lærerpladsen ved Hyllerslev og Kjærup Skoler ved Varde. Her var Børnene flinke og Beboerne venlige og særdeles gæstfri; Gilde efter Gilde blev der indbudt til — »25 Julegilder i Rad fra før Jul og til længe efter var snart for meget af det gode«, bemærker han; men Lønnen var lille, kun 160 Rdl. aarlig paa egen Kost og Bolig, som der maatte betales 80 Rdl. for, saa da Lærerpladsen ved Estrupmark Skole i Malt Sogn Aaret efter blev ledig, og Lønnen der var paa omtr. 200 Rdl. og fri Bolig, søgte og fik han den.

Det var en Egn med en aandeligt interesseret Befolkning, Niels Hedeager nu kom til, præget som dens Aandsliv var af indfly-

delsesrige Mænd som Lægprædikanten, Gmd. Peter Larsen (Skræppenborg) i Dons, Rigsdagsmand Niels J. Termansen, »Danmarks lærdeste Bonde«, i Læborg og Gmd. Peder Lauridsen, Fader til den senere bekendte Fabrikant Johs. Lauridsen i Vejen. Og Niels Hedeager kom i livlig Forbindelse baade med Termansen, som han ofte fulgtes med til Rødding Højskole, hvor Sofus Høgsbro da var Forstander, og med Peter Lauridsen, hvis Sønner han en kort Tid var »en Slags Huslærer« for.

I det første Aar, Niels Hedeager var Lærer i Estrupmark, blev det gamle, faldefærdige Skolehus, han begyndte sin Undervisning i, afløst af en ny og tidssvarende Bygning, og han holdt da i Decbr. 1856 Bryllup med den 23-aarige *Sidsel Cathrine Pedersdatter*, der var en Gaardmandsdatter fra Ganer i Skjern. Men deres Ophold i det ny Hjem blev ikke af ret lang Varighed, skønt Vilkaarene for at faa noget ud af Undervisningen for saa vidt var gode, som Børnene var flinke og flittige og villige til at lære noget, men Hedeager kunde ikke komme overens med Præsten om Religionsundervisningen. Bibelhistorien og Balles Lærebog krævedes lærte udenad paa Ramse, hvad Hedeager var en Modstander af, og da Præsten fik Tilslutning af de andre Medlemmer i Skolekommissionen og »hjem søgte Skolen i bitter Vrede«, fandt Hedeager det bedst at se sig om efter et andet Embede. Og han fandt et saadant i Egense, der ligge Syd for Limfjorden lige over for Hals og flyttede dertil med sin Hustru i Foraaret 1858.

Næsten modløs over den Udgang, Striden om Udenadsramseriet havde faaet i Estrupmark, henvendte Hedeager sig nu til Biskoppen i Aalborg, P. Chr. Kierkegaard, der, som han vidste, var en Discipel af Grundtvig, for at klage sin Nød og spørge, om det var Meningen, at man ved Religionsundervisningen blot skulde høre Børnene i deres udenad lærte Lektier. Da Hedeager havde fremført sit Ærinde, saa Biskoppen paa sit Landkort og sagde: »Egense hører ikke under mig, De maa henvende Dem til Biskoppen i Viborg.« Hedeager svarede, at der jo var saa langt til Viborg, og naar han havde dristet sig til at henvende sig til Biskop Kierkegaard, var det, fordi han var vis paa at faa et godt Raad hos ham. Hertil svarede Biskoppen: »De kan jo søge Raad hos Deres Seminarieforstander«, hvortil Hedeager bemærkede: »Nej, det kan ikke hjælpe, for han er en Modstander af Grundtvig og holder paa Ramseriet.« Hermed sluttede Samtalen; men da Hedeager atter aandede frit udenfor, knyttede han Næverne og sagde til sig selv: »Nej, du maa se selv at finde dig til Rette i Livet, det er bedre end at løbe til Viborg eller Ranum at krumme Ryg.«

Egense var en stor Landsby, smukt beliggende ved Kattegattet og Limfjorden, og de fleste af dens Beboere var Fiskere. M. H. t.

Skoleforholdene bemærker Hedeager kun, at Præsten var en forstaaende og rettænkende Mand, saa han har vel næppe lagt Hindringer i Vejen for den ny Lærers Undervisningsmaade. Hvad Lærerlønnen angik, saa denne ud til at være lidt større i Egense end i Estrupmark, idet der foruden den samme Pengeløn hørte en Jordlod til Embedet. Men de økonomiske Forventninger bragte snart Skuffelser. Ved den første Højtids offering i Kirken var Udbyttet kun 2 Mark, og da Hedeager spurgte sig for, om der efter Sædvane ikke var flere, der bragte Offer, blev der svaret, at Læreren selv plejede at gaa omkring og opkræve Offeret. Men den Betlærgang kviede Hedeager sig ved at gaa; nogle kom da ogsaa selv hos Læreren med deres 8 eller 16 Skilling, men ved den gode Beværtning, der da hørte til, blev det altsaa Læreren, der kom til at yde Offeret. Og hvad Jordlodden angik, var denne saa mager og saa fjernt beliggende, at Udgifterne ved Driften oversteg Værdien af Afgrøden. — Hertil kom, at det efter Hedeagers Indtryk næppe vilde falde ham og hans Kone let at leve sig sammen med Egenseboerne, som var lidt aandeligt interesserede og til Dels noget særegent indstillede, bl. a. m. H. t. deres vel store Fordringer til Lærerens Gæstfrihed og Tjenstvillighed. Hedeager søgte derfor snart andetsteds hen, og efter et halvt Aars Virksomhed i Egense kunde han og hans Kone flytte til Lindum Skole ved Hobro, hvortil han var blevet kaldet til Lærer og Kirkesanger.

Lindum ligger i en smuk Egn, mellem Tjele Langsø og en stor Skov, et Par Mil Sydvest for Hobro. Beboerne var imødekommande og gæstfri, og Skolebørnene var flinke at arbejde med, men Præsten var streng i sine Fordringer om udenad lærte Navne, Tal og Skriftsteder saavel ved Eksamen, som naar han ellers fandt for godt at komme i Skolen, saa Hedeager havde sit Hyre med at faa bødet noget af for Ramseriet ved at lægge størst mulig Vægt paa Fortælling af Bibelhistorie og Fædrelandshistorie og Geografi. — I Lindum saa Lærerfamilens Førstefødte, Datteren Anna, Lyset, saa des heldigere var det, at Indtægterne her var lidt større end i de foregaaende Embeder. Jordlodden, som der holdtes 3 Køer paa, gav dog ikke ret meget i Overskud, og da den blev bortforpagtet, udeblev Forpagtningsafgiften ganske. Da det betydeligt bedre lønnede Lærer- og Kirkesangerembede i Løvel ved Viborg blev ledigt, søgte og fik Hedeager det, og i April 1861 flyttede han med sin Familie til Løvel.

De første Indtryk, Hedeager fik af Løvel By og dens Beboere, var just ikke synderligt gunstige. Byen bestod af 28 tæt ved hverandre liggende Gaarde og Huse, lige mange af hver Slags, alle daarligt byggede, til Dels med Lervægge og med lave Døre og smaa Vinduer. Der var vistnok almindelig Velstand, men Oplysningen

stod ikke ret højt, og der var ikke lidt af Drikkeri og Slagsmaal og adskillig anden Raahed, og mange af Børnene saa forskræmte ud.

I de første Dage, Hedeager var i Skolen, kunde han ikke med al sin Umage faa et Smil ud af Børnene eller skønne, om de egentlig opfattede, hvad han fortalte dem. Efter Sigende havde der i mange Aar i Løvel været en Række Præster og Lærere, som just ikke havde været Foregangsmænd i god Vandel, og som ikke havde taget sig ret meget af Børnenes Undervisning ud over at lade dem lære Balles Lærebog og Birchs Bibelhistorie paa Udenadsramse. Og som Eksempel paa den Fare, Lærebogsramseriet efter Hedeagers Mening kunde medføre til blot at opfatte Kristendommen som en Kundskabssag, nævner han et særlig grelt Indtryk, han fik heraf under et Besøg, han aflagde hos en af Sognets velansete Mænd, der efter at have forevist sin Samling af de til Børnelærdommen hørende Bøger samt Bibel og Prædikensbog, nok saa sejt udbød. »De kan, Fanden ta' mæ trou, te a er ingen ugudelig Mand!«

Som i sin hidtidige Lærervirksomhed rettede Hedeager ogsaa i Løvel sine ufortrødne Bestræbelser imod at faa Ramseriet afløst af en mere frugtbringende Undervisningsmaade; men p. G. af Skoleautoriteternes og adskillige af de ældre Beboeres Modstand varede det ikke saa faa Aar, inden han i det væsentligste naaede at faa sin Skoleidé virkeliggjort.

Skolegangen i Løvel Sogn var langtfra godt indrettet med 4 ugentlige Skoledage i Hovedskolen i Løvel By og kun 2 i Biskolen i Havris, hvor Skolehuset var af en lignende daarlig Beskaffenhed som det paa Østergaard, og hvor Børnene — vel navnlig p. G. af for faa anordnede Skoledage og for mange Forsømmelser — var langt tilbage, saa der skulde stor Taalmodighed til for at faa dem indprentet det aller nødtørftigste. — Men efter 10 Aars Forløb, da Børneantallet i Løvel Skole var vokset til 60, blev der ansat en Hjælpelærer, som overtog Undervisningen i Biskolen, og Hedeager kunde nu faa Tid til at tage sig af Ungdommen med Oprettelse af en Aftenskole, som fortsattes gennem de følgende 20 Aar; endvidere blev der stiftet en Foredragsforening og en Læseforening, som han igennem 30 Aar var Formand for, og senere blev der desuden oprettet en Sangforening og en Skytteforening, og en Forsamlingssal blev bygget. Ad disse forskellige Veje vedligeholdt han en levende Forbindelse med den opvoksende Ungdom til Fremme af dens Oplysning og Udvikling ud over den skolepligtige Alder, hvad der i mange Tilfælde virkede tilskyndende paa Ungdommen til at søge yderligere Aandsudvikling, f. Eks. ved et Hojskoleophold, i hvilken Hense-

ende kan nævnes, at i de sidste 30 Aar, Hedeager boede i Løvel, udgjorde de højskolebesøgende i dette lille Sogn et Antal af omkring 60.

Efter at Hedeager i en Snes Aar havde virket i Løvel, og de fleste af det ældre Slægtled, der holdt paa Udenadsramseriet, var gaaet bort, lykkedes det ham endelig »saa godt som at faa

Sidsel Cathrine Hedeager, f. Pedersdatter.

Lærebogen lukket« og ad den bibelhistoriske Fortællings Vej at faa skaffet Indgang for en for Børn bedre egnet Religionsundervisning. Den svære »Balles Lærebog«, som i et Par Menneskealdr havde kostet mangfoldige Skolebørn saa mange Taarer, var ganske vist fra omkring den Tid, da Hedeager kom til Løvel, blevet afløst af den mere kortfattede »Balslevs Lærebog«, og naar Hedeager siger, at det »saa godt som« var lykkedes ham at faa Lærebogen lukket, skal der vistnok herved forstaas, at der ved Undervisningen væsentligst kun blev brugt »Luthers lille Katekismus«, som jo er indbefattet i Balslevs Lærebog.

I sit Familieliv mødte der Hedeager ikke faa saavel glædelige som tunge Tilskikkelser under hans Lærergerning i Løvel. I de 6 første Aar her blev Familien forøget med 3 Børn: Johanne, Laurids og Thora, men derefter blev hans Kone angrebet af en Lungeturberkulose, der i henvend 2 Aar bandt hende til Sygelejet, indtil hun i en Alder af kun 37 Aar døde, i Maj 1871. Det yngste Barn kom da i Pleje hos sin Moster i Skjern, og der blev nu en tung Tid for Hedeager at gennemleve, trykket som han da ogsaa var af det vante, paatvungne Ramseri i Skolen og uden endnu ret at være naaet til et opmuntrende Samarbejde med Sognets Ung-

dom. Men et Par Aar efter sin Kones Død fik han den særdeles dygtige og omsorgsfulde 21-aarige *Ane Secher* til Husbestyrerinde, og inden Aaret var omme, fæstede han hende til sin Ægtefælle. Hun var en Proprietærdatter fra Enggaard ved Hjørring (se SR), og Vielsen fandt Sted i Tjele Kirke i Decbr. 1873. Der blev i Ægteskabet født en Datter, Theodora, og til Lykke for de tre andre

Ane Hedeager, f. Secher.

Børn i Hjemmet omfattede den unge Moder dem med samme Omsorgsfuldhed som sit eget Barn. Og hun var ikke alene dygtig i sit Kald som Moder og Husmoder, men ogsaa paa Aandslivets Omraader var hun særdeles vel udviklet, og ved sit milde og vindende Væsen gjorde hun sig meget afholdt. Det var derfor et smerteligt Tab for hendes Mand og Børnene, da hun efter kun 5 Aars Ægteskab d. 25. Febr. 1879 pludselig døde ramt af en Hjerneblødning. Men i den svære Savnets og Sorgens Tid, som derefter fulgte for Hedeager, fandt han dog nu nogen Opmuntring og Trøst i sin Skolegerning og i den Skare af unge, som han gennem Aarene havde arbejdet iblandt, og som nu flokkedes om ham i Hjem og ved Møder. Blandt Børn og vaagen Ungdom følte han sig rigtig i sit Es, og Søndag efter Søndag samledes mange af de unge om Eftermiddagen i Skolen eller paa Legepladsen, hvor Hedeager undertiden fortalte Eventyr og Sagn eller hjalp med at indøve Sange og Lege. Og da Arbejdet i Skolen med det stadigt voksende Børneantal i de alt for smaa Lokaler begyndte at tage for haardt paa hans Helbred, føjede det sig saa vel, at han til Husbestyrerinde fik den 35-aarige Privatlærerinde *Kirstine Marie Hansen*, der kunde lette ham Skolearbejdet ved undertiden

at overtage nogle Undervisningstimer. Og da Arbejdet saaledes faldt rigtig godt til Rette for dem begge baade i Skolen og i Hjemmet, blev de inden ret længe enige om at grunde et varigt Samarbejde ved at gifte sig. Hun var en Boelsmandsdatter fra Gudum ved Slagelse (se SR), og Vielsen fandt Sted i Juli 1881 i Sønderup — Nabosognet til Gudum — ved Pastor Rønne, som Bruden havde løst Sognebaand til.

I 1886 kunde Hedeager fejre en Mærkedag som Skolemand, og i de Meddelelser, der bragtes herom i et Jubilæumsskrift og i »Viborg Folkeblad«, hedder det bl. a.: »Den 27. April var en Festdag i Løvel; det var nemlig den Dag 25 Aar, siden Lærer Hedeager begyndte sin Gerning som Lærer der. I den Anledning havde derfor baade unge og gamle lagt Raad om at gøre denne Dag saa festlig for Jubilaren som muligt. . . . Fra Morgenstunden vajede Dannebrog næsten alle Vegne. . . .«. Og om Eftermiddagen samledes Forældre og ældre og yngre Elever om Hædersgæsten i den festligt smykkede Forsamlingsbygning, hvor Sogne- raadsformand Bay bød velkommen og derefter tolkede sin og Forældrenes Tak til Hedeager baade som Lærer og som Men- neske. Og efter at der af de unge — ligesom tidligere paa Dagen af Elever — var blevet overrakt Jubilaren en smuk Gave, havde Sognepræsten og adskillige Kolleger og Højskoleforstander Grøn- vald Nielsen Ordet og bragte Hedeager deres varme Tak for, hvad han havde været for dem. Og derpaa bragte Hedeager en bevæget Tak til alle, der havde været med at hylde ham. Æren og Takken for, hvad han i 25 Aar havde faaet Lov at udrette, tilkom Vorherre, og han selv havde kun været Redskabet, og han sluttede med at betone, at »for at en Lærer kan udrette noget, maa han næst Vorherre først og fremmest have Hjemmene med.« Endnu maa nævnes, at i en af Jubilæumsskriftets Sange mindes de unge Skoletiden saaledes:

»Hvor var det dog en dejlig Tid, da vi i Skole gik,
vi sjældent hørte haarde Ord, og aldrig Prygl vi fik,
nej, alting gik med Liv og Lyst og ret i Kærlighed,
thi Aanden, som derinde var, var præget af Guds Fred.«

Det alt for store Antal Børn, som Hedeager stadigt havde at undervise i en overfyldt Skolestue, bragte efterhaanden den ka- tarragtige Mavesygdom, som han allerede inden sit sidste Ægte- skab var begyndt at lide af, til yderligere Udvikling, og han greb da til den Udvej at holde en Hjælpelærer; men da Helbredet i Løbet af nogle Aar alligevel ikke bedredes synderligt, besluttede han sig til at søge sin Afsked, som han fik i 1892 i en Alder af 62 Aar med en Pension paa 830 Kr., som efter 9 Aars Forløb forhøjedes til 1050 Kr.

Ved sin Afsked kunde Lærer Hedeager se tilbage paa et 40-aarigt ihærdigt Virke i Folkeskolens Tjeneste, et Virke, i hvilket han fra sin Ungdom stedse havde holdt sig det Formaal for Øje: ad den mundtlige Fortællings Vej at naa frem til det aandløse Ramseri's Afskaffelse. Og selv om Striden herfor havde været lang og ofte brydsom, blev Maalet dog i det væsentlige naaet, adskillige Aar før han afsluttede sin Skolegerning. — En af hans gamle Elever har sagt, at det ikke var let at bestemme Hedeagers Præg som Skolemand, thi han havde sin egen Arbejdsmaade: Grundtvigs og Koldts Skoletanker havde fundet Grobund i hans Sind, og der var Liv og Anskuelighed i hans Undervisning, han havde en livlig Fantasi og var en ypperlig Fortæller, og han fortalte meget, og de unge Tilhørere lyttede i dyb Stilhed til hans bibel- og fædrelandshistoriske Skildringer og Fortællinger og til Sagaer og Eventyr.

Ved Hedeagers Afsked blev der af Løvelboerne holdt en smuk Fest for ham, hvor der iflg. »Viborg Amtstidende« af en Række Talere blev bragt ham Hyldest og Tak for hans Virksomhed ikke alene i, men ogsaa uden for Skolen, hvorved han paa mange Maader havde søgt at holde de unge i det gode Spor, og hvor han bl. a. ved den af ham ledede Foredragsforening, hvis Tilblivelse skyldtes ham, havde virket meget for den folkelige Oplysning. Og den talrige Forsamling, der var til Stede ved Afskedsfesten, og de Mindegaver, som hans Elever overrakte ham, vidnede noksom om, at hans Virksomhed var paaskønnet af Befolkningen.

Hedeager blev i nogle Aar boende i Løvel, og i den Tid bedredes hans Helbred betydeligt. Hans Kone uddannede sig nu i Kunstvævning, som hun derpaa gav Undervisning i. Men i Løvel var der kun faa, der søgte denne Undervisning, og da Hedeager desuden fandt det bedst, at Arbejdet med Skolekredsens Ungdom blev overladt til hans Eftermand alene, flyttede han i 1897 med sin Kone og deres 14-aarige Datter Brynhild til Vestbirk, hvor de fik Bosted i Nærheden af Højskolen, hvis Forstander, Grønvald Nielsen, hørte til deres Venner. Og medens de boede der, var Hedeager en stadig Gæst paa Højskolen, og Forstander Nielsen skriver senere om ham i »Minder fra 43 Aar i Folkehøjskolen«: »...han var ung blandt de unge, og her i Samvær med Ungdommen oplevede han nogle af de skønneste og mest opløftende Timer i sit Liv. — Og han var i flere Aar Formand for Højskolens Elevforening.«

Men i Vestbirk blev Kirstine Hedeager snart saa travlt beskæftiget med sin Kunstvævnings-Undervisning, at hendes ikke ret stærke Helbred inden ret længe kom til at lide under det,

saa hun flere Gange maatte søge Badekur i Silkeborg. Og da Datteren nærede Ønske om at komme paa Seminarium der inde for at uddanne sig til Forskolelærerinde, besluttede Familien sig i 1904 til — hvor svært det end faldt Hedeager at skilles fra den kære Højskoleungdom — at flytte ind til Silkeborg, hvor der blev købt et ved Gudenaas smukt beliggende Hus

Niels Pedersen Hedeager og Kirstine Marie Hedeager, f. Hansen.

med en lille Have. Men lige forinden Flytningen havde han den Sorg at miste sin Kone, der paa faa Dage bukkede under for en Tarmslyng. I sit nye Hjem i Silkeborg havde Hedeager dog nu den Trøst at have sin Datter boende hos sig, indtil hun i 1905 efter at have taget Eksamen fik en Lærerindevirksomhed. Huset kaldte han »Gladhjem«, og det vedblev, ogsaa efter at Datteren var flyttet bort fra Hjemmet, at være et gæstfrit og hyggeligt Samlingssted for de Venner, han snart fandt sig i Silkeborg, hvor han sluttede sig til Valgmenigheden og Højskoleforeningen og var begge Steder en flittig Gæst. Og i sine allersidste Leveaar havde han den Glæde, at hans Søn flyttede til det tæt ved Silkeborg liggende Alderslyst.

Niels Hedeager døde i sit »Gladhjem« i Maj 1918 af en Lungebetændelse, kun en halv Snes Dage efter at han rask og glad havde fejret sin 88-aars Fødselsdag. Og der blev vist stor Deltagelse ved hans Jordefærd, thi han havde gennem sit lange aandsvaagne og virksomme Liv vundet sig mange Venner og var velkendt og velset i den By, hvor han i de sidste 14 Aar af sit Liv havde færdedes livligt omkring og følt sig saa godt hjemme. Han havde haft den Lykke at bevare sin Aandsfriskhed og sit lyse

Syn paa Livet helt op i sin høje Alderdom, og han vedblev at nære en trofast Kærlighed til sin Slægt og til de Minder, der knyttede ham til Barndomshjemmet, hvad han paa saa mange Maader tilkendegav, ikke mindst ved de jævnlige Besøg, som han trods de store Afstande aflagde hos Slægtninge i sin Fødestavn, og ved der i sin høje Alder at indbyde nogle af sine nærmeste Slægtninge til en Sammenkomst, hvad der blev Spiren til de større Slægtmøder, som paa Foranledning af yngre Kræfter i Slægten efterhaanden har fundet Sted, og hvoraf et blev henlagt til Aaret 1930, da Slægten kunde fejre Hundredeaaret for Niels Hedeagers Fødsel, og der blev paa dette Møde talt om hans vaagne Troskab saavel i Slægtfølelse som i Livsvirke, og hans Søn fremdrog Træk af hans Levned og sluttede med at udtale, at »han særligt vilde mindes ham som den udmærkede Lærer og Skolemand, han var. frisindet, og mild og god som Fader og som Menneske.«

Niels Pedersen Hedeagers Børn.

1) Børn af Ægteskabet med Sidsel Cathrine Pedersdatter.

i. *Anna Caroline Kirstine Hedeager*, der var Niels og Cathrine Hedeagers første Barn, blev født i Lindum 5. Decbr. 1859, og hun fik sit første Fornavn, der blev hendes Kaldenavn, efter sin Mormoder Anna (se SR), og sit tredje Fornavn efter sin Farmoder Kiersten, hvorimod det ikke har kunnet oplyses, hvem der er tænkt paa med Fornavnet Caroline. Efter sin Konfirmation var hun beskæftiget med husligt Arbejde, og i Januar 1887 giftede hun sig med den 2 Aar yngre Maskinsmed *Jens Carl Steffensen* (Daabsnavnet er *Stephansen*) fra Thim (se SR), der i et Par Aar havde haft Beskæftigelse i New Jersey i U. S. America, og som med sin Ægtefælle vendte tilbage dertil, og de forblev boende der i en halv Snes Aar, i hvilken Tid de dog en Sommer var paa Besøg her i Danmark. Men Annas Helbred var ikke stærkt og taalte daarligt Stedets Klima. Og den stærke Længsel, hun vedblev at nære efter Danmark, og Sorgen over en højtelsket 7-aarig Datters Bortgang bidrog altsammen til at tage saa haardt paa hendes Helbred, at de i 1897 maatte vende tilbage til Danmark. De bosatte sig i Aarhus, hvor Steffensen fandt Beskæftigelse som Forvalter paa Th. Sabro & Co.'s Maskinsmedeværksted, og der havde han sit Virke i mange Aar. Anna naaede kun en Alder af 51 Aar; hun døde i Maj 1911 af en Kræftlidelse, der vistnok havde Forbindelse med en Hofteskade, som hun havde paadraget sig i sine yngre Dage ved et Uheld paa en Cykletur, og som

i flere Aar tvang hende til at gaa med Stok. Hun mindes endnu i Slægten fra hendes unge Dage som en god og stilfærdig Kvinde af et mildt og rettænkende Sindelag. — Steffensen var i henvend 3 Aar efter hendes Død syg af Tungsind, men et Sanatorieophold skaffede ham Helbredelse, og i 1915 giftede han sig med sin Husbestyrerinde Jensine Nørgaard Jensen, og af dette Ægteskab er

Anna Caroline Kirstine Hedeager, g. Steffensen, og Jens Carl Steffensen.

der en Datter, Rigmor Dagmar Nørgaard Steffensen, som med Navnet Dagmar er opkaldt efter Datteren af Steffensens første Ægteskab.

Steffensen døde pludselig i Marts 1932 af en Hjerneblødning, og hans anden Hustru har fortalt om de gode og smukke Minder, han har efterladt sig som den gode Mand, han var. Og fra Slægtmødet i 1930 mindes han for den varme Interesse, han tilkendegav for Hedeagerslægten og for dens afdødes Minde.

II. Johanne Kristine Hedeager blev født 20. Januar 1862 i Løvel. Med de to Fornavne er der vistnok tænkt paa Moderens Søster og Svoger, Johanne og Christen Madsen paa Fødegaarden i Ganer. — Fra sin Konfirmation var Johanne beskæftiget med Husvæsen hjemme og ude, i 18-aars Alderen i Ringkøbing, hvor hun blev kendt med den 6 Aar ældre Bagersvend *Søren Nicolaisen*, fra Hee, som hun i 1881 blev gift med (se SR), og faa Aar efter flyttede de til Skjern, hvor de havde et Bageri; men Forretningen gik ikke godt, og omkr. 1890 rejste de til U. S. Amerika, hvor de først bosatte sig i Perth Amboy i Staten New Jersey, hvor Nicolaisen havde Virksomhed som Bagersvend, da Forretningen

i Skjern havde vist, at han — skønt dygtig Bager — ikke egnede sig til at drive Virksomhed paa egen Haand.

Men i 1918 flyttede de til Staten Island (udt.: Stæ'tn Ajlænd) i New York, hvor de nogen Tid efter købte en bebygget Ejendom, og da der ikke længe efter paa det Sted blev anlagt en Hovedgade (en Boulevard), steg Ejendommens Værdi saa stærkt,

Søren Nicolaisen.

Johanne Kristine Hedeager, g. Nicolaisen.

at Familien fra dens tidligere beskedne Udkomme vistnok naaede frem til ret gode Kaar. Og med sin stærke Slægtfølelse opnaaede Johanne hermed ogsaa den Glæde at kunne faa Raad til jævnlig at tage paa Besøg hos sine Slægtninge her hjemme, og under sit Hjemstavnbesøg i 1930 var hun lykkelig over at kunne deltage i det Slægtmøde, hvor Hundredaaret for hendes Faders Fødsel blev fejret. — Johanne havde vistnok et godt Greb paa at administrere den købte Ejendom, hvad hendes Mand derimod ikke forstod sig paa, og efter at være naaet op i den Alder, da han opgav Bagervirksomheden, tog han Ophold paa det i New York liggende danske Alderdomshjem, og han forblev boende der, indtil han i 1942 døde af Alderdomssvækkelse 86 Aar gl.

Johanne døde i 1940 i en Alder af 78 Aar. Hun havde i en stor Del af sine Ægteskabsaar haft en ingenlunde let Opgave at løse som Husmoder og som Moder til den efterhaanden ret store Børneflokk under Forhold, hvor der maatte øves den størst mulige Flid og Sparsommelighed for at klare Udkommet. Men hendes friske Mod og muntre Sind var hende en god Hjælp under Dagliglivets Stræb og bidrog ogsaa til at mildne Sorgerne, som hun maatte friste, da mange af Børnene efterhaanden døde i saa

ung en Alder, at der ved hendes Død kun var faa af deres 10 Børn tilbage (se SR).

III. Laurids Peder Hedeager blev født 27. Oktbr. 1865 og fik som førstefødte Søn Navnet Peder efter Farfaderen, men det har ikke kunnet oplyses, hvem der er tænkt paa med Kaldenavnet

Laurids Peder Hedeager.

Kristiane Hedeager, f. Skov.

Laurids. Han var fra sit 15. Aar beskæftiget som Landbrugsmedhjælper paa Sjælland, og Vinteren 1883—84 var han Elev paa Vallekilde Højskole; derefter var han i henved 3 Aar i Gartnerlære i Fredericia og i den paafølgende Vinter, 1887—88, Elev paa Askov Højskole, hvorefter han i et Par Aar var Lærer ved private Børneskoler i Aarhus- og Viborgegnen. Imidlertid maatte han af Helbredshensyn atter tage fat paa Friluftsarbejdet; men for at udvide sin Synskreds og lære andre af Jordens Egne og Forhold at kende, inden han vendte tilbage til Land- og Havebruget, tiltraadte han i 1892 en Rejse til U. S. Amerika, og under sit Ophold der havde han en kort Tid Arbejde paa en Fabrik i Nærheden af Chicago. Men han kunde ikke taale Klimaet og vendte det følgende Aar tilbage til Danmark, hvor han Vinteren 1893—94 var Elev paa Morten Pontoppidans Højskole i København. Han var derefter i et Aars Tid Gartner paa Christiansbjerg ved Aarhus og købte derpaa i Lisbjerg Nord for Aarhus en lille Ejendom, hvor han i 8 Aar drev Landbrug og Gartneri, og i 1903 flyttede han til Davding ved Brædstrup og fortsatte der sin Virksomhed som Landmand og Gartner paa en Ejendom af henved 10 Tdr. Lands Størrelse; men i 1914 solgte han den og købte

i Alderslyst ved Silkeborg en Ejendom paa omkr. 4 Tdr. Ld., og der fik han i henvend 20 Aar sit 3. og sidste Virkested som Landmand og Gartner.

To Aar efter Flytningen til Alderslyst holdt Laurids Bryllup med den 10 Aar yngre Landmandsdatter *Kristiane Skov* fra Tørring (se SR), der i flere Aar havde været hans Husbestyrerinde, og som stedse var ham en trofast Hjemmets Støtte baade i Haandens og i Aandens Virke. Hun havde i sin første Ungdomstid været beskæftiget med husligt Arbejde og i et Par Somre været paa Højskole (i Ry og Vestbirk) og derefter i nogle Aar Børneskole-Lærerinde i Horsensegnen, inden hun i 1903 blev Laurids's Husbestyrerinde.

Ved Siden af sit Jordbrugsvirke til Hjemmets Opretholdelse fik Laurids efterhaanden mange andre Hverv at røgte. De sociale og politiske Ideer, han under sin Ungdomsuddannelse var blevet optaget af, vedblev han gennem Aarene ved boglige Studier og paa andre Maader at arbejde med og at give Udtryk for baade i Tale og i Skrift. Fra omkr. 1904 var han saaledes i mange Aar Foredragsholder i »De samvirkende jyske Husmandsforeninger« og desuden holdt han jævnlig Foredrag i Henry George-Foreninger og i Afholds- og Fredsforeninger. Og med Pennen virkede han især som Medarbejder ved Husmændenes Tidsskrift »Husmandshjemmet«, og da han rundede de 60 Aar, skrev Bladet i en Hyldestartikel bl. a. følgende: »Mangt og meget har lagt Beslag paa Laurids Hedeagers Tid og Kræfter; thi han var alle Dage en ideelt anlagt, interesseret og virkelysten Mand, . . . men især har han i Skrift, Tale og (andet) Arbejde gjort en stor Indsats for Højnelsen af den danske Husmandsstand. Altid har han staaet Medlemmerne bi med Raad og Daad, aldrig set paa egen Fordel, men hjulpet, hvor han kunde. — Det er ikke med Urette, at han er blevet kaldt Filosofen blandt Husmændene. Han er selv ingen jordhunden Mand, men en belæst og tænksom Mand, der ikke gaar af Vejen for at fordybe sig i de store Livsproblemer, hvad hans mange Artikler her i Bladet noksom bærer Vidne om. — Aldrig er han blevet træt af at lægge os paa Sinde, at det gælder om at leve for de gode Ideers Fremme.«

Og foruden det nævnte flersidige Virke har Laurids gennem Aarene, baade i Davding og Alderslyst, haft et stort Antal Tilidshverv at røgte, bl. a. som Formand for Husmandsforeninger og som Medlem af Bestyrelsen for socialpolitiske Foreninger og for Landbo- og Plantnings- og Afholdsforeninger m. fl. (se SR). Men med det svage Helbred, han fra Ungdommen af havde at kæmpe med, vilde det sikkert ikke være lykkedes ham baade hjemme og ude at faa et saa omfattende Arbejde bestridt, om

han ikke havde haft en saa energisk og omsorgsfuld Medhjælp i Hjemmet som den, Kristiane ydede, først som Husbestyrerinde og senere som Ægtefælle. Naar han var ude paa sine Foredragsrejser, besørgede hun med meget lidt Hjælp Hjemmets Arbejde baade inde og ude, og naar Laurids, hvad der ofte hændte, kom syg hjem og maatte holde Sengen i nogen Tid, øgedes hendes Arbejde derved yderligere, og selv om et saa ihærdigt Arbejde i Længden ogsaa maatte gaa ud over hendes ikke ret stærke Helbred, var de enige i den Betragtning, at »man maa hellere slides op end ruste op«. Og de holdt ud i Virket, til Laurids var naaet de 65 Aar; da var hans Kræfter opbrugte, og han frasagde sig da alle sine Hverv. Den Underlivssvaghed, han havde lidt af fra sin Ungdom, førte til en Kræftsygdom, som han led meget under i sine tre sidste Leveaar. Ejendommen blev da solgt, og Ægtefællerne flyttede til Ask pr. Malling, hvor de fik Bolig paa Højskolen; men kort efter lod Laurids sig indlægge paa Kjellerup Sygehus, og efter 4½ Maanedes Ophold her døde han i November 1933. — Kristiane er blevet boende i Ask, hvor hun høster Opmuntring af sin nære Forbindelse med Højskolen.

Laurids's Ven, Højskolemanden og Digteren Olaf Andersen, der ofte havde været Hjemmets Gæst, skrev efter hans Død et Mindedig, hvori det hedder:

»Saa ren en Sjæl, saa fast et Hjerter,
 et Vennesind saa rigt og ømt!
 Han vidste mer end mange Lærde,
 han havde læst og tænkt og drømt;
 han fulgte trygt i Liv og Død
 den Røst, som i hans Indre lød.

Uplettet staar hans Minde blandt os
 og varmer os en iskold Stund.
 Ak, aned han, hvor stærkt han bandt os
 i Stilhed til sit Væsens Grund,
 der gav hans ædle, jævne Færd
 et Glimt af Evighedens Værd.«

Da Laurids var henved de 50 Aar, meddelte han — til eventuel Brug i Slægtbogen — følgende beskedne Karakteristik af sig selv og sin hjemlige Bedrift: »Er ikke Landmand med Liv og Sjæl, har mere Interesse for boglig Sysse i forskellige Retninger. Af Tankegang vel nærmest idealistisk. Af Seværdigheder og Ejendommeligheder er der vist intet at bemærke angaaende Bedriften. I Hjemmet forefindes en stor Bogsamling og en sjælden Samling af Billeder af betydelige Mænd og Kvinder.« — Hertil kan føjes,

at Laurids var jævn og bramfri i al sin Færd og retsindig af Tænkemaade, og han hadede al Dømmesyge og Ufordragelighed; i kirkelig Retning stod han »Det fri Kirkesamfund« nærmest, og i Politik stod han paa det radikale Venstres yderste Fløj. — Endnu maa nævnes, at han fra sin Ungdom stadigt var noget af en Herodyrker. Og iblandt de Heroer, hvis Ideer han især tog sig til Indtægt, maa sikkert i første Række nævnes den skotske Filosof og Historieskriver Carlyle (udt.: Karlajl), der selv var Herodyrker ud fra den Betragtning, at »det guddommeligt menneskelige især aabenbarer sig i de store Mennesker, »Heroerne«, der har et særligt dybt og førstehaands Forhold til Virkeligheden, og som har Mod og Villiestyrke til at udtrykke deres Forstaaelse af Virkeligheden i Handling, og det er derfor dem, der bestemmer Historiens Gang.« — Og Laurids har, sin idealistiske Indstilling tro, flittigt dyrket sine Heroers Værker og stedse med Ihærdighed arbejdet for Virkeliggørelsen af de Ideer, han maatte anse for de rette. Men at Tidsaanden, saadan som den ytrede sig i hans modnere Alder, i sin materialistiske Tendens, ikke har været efter hans Sind, har man hørt ham give Udtryk for i Ord som disse: »Da vi var unge, havde vi store Øjeblikke, naar vi hørte aandsbaarne Mænds Tale; de, der nu er unge, har deres store Øjeblikke, naar Bolden gaar i Maal.« Og han vilde sikkert have følt sig endnu dybere skuffet, om han havde oplevet den Nutidens »Herodyrkelse«, der endog finder de værste Voldshandlinger retfærdiggjorte i Kraft af det frygtelige middelalderlige Valgsprog: »Hensigten helliger Midlet«.

IV. Thora Kjærmine Hedeager blev født 22. Okt. 1867. Med hendes Fornavne er der tænkt paa en Provst Kjær og hans Hustru Thora, som Barnets Moder havde været i Huset hos. — Kun 3 Aar gl. blev Thora moderløs, og hendes Moster og Onkel, Else Johanne og Christen Madsen, der havde Moderens Fødegaard i Ganer i Skjern og ikke selv havde Børn, tilbød da at tage sig af hende. Hun var knapt 4 Aar gl., da hun som Plejebarn fik sit Hjem paa Gaarden i Ganer, og der kom hun til at bo, saa længe hun levede.

Det var et af Alvor præget kristeligt Hjem, Thora kom til at vokse op i, paavirkede som hendes Plejeforældre var af den Aandsretning, der ved »Luthersk Missionsforening« i Halvfjerdserne og senere fik en ikke ringe Udbredelse i Skjern og flere Steder, navnlig i Vestjylland. Og noget oppe i Aarene, som Plejeforældrene var, uden selv at have haft Børn, var det dem vel næppe saa helt let en Opgave at faa deres Plejebarn opdraget efter Barnenaturens Tarv. Og Thora har senere fortalt sine Børn

om den alvorstemte Ensomhedsfølelse, hun maatte friste i sin Barndom efter at være skilt fra sin Fader og sine Søskende, selv om hun paa saa mange Maader havde et godt Hjem hos sine Plejeforældre, der altid vilde hende det bedste, de vidste. Og hos dem blev hun tidligt vænnet til Orden og Sparsommelighed og til flittigt Arbejde baade inde og ude. Men hun glemte ikke sit første Barndomshjem, og hun har, meddeler hendes yngste Datter, fortalt sine Børn rørende Træk om sin store Glæde, hver Gang hun fik Lov at besøge sin Fader og sine Søskende i Løvel Skole. Første Gang, hun besøgte dem, var hun 8 Aar gl. og gjorde Rejsen paa Jernbanen til Viborg ganske alene, og overvældet af Glæde løb hun frem og tilbage i Kupeen og havde svært ved at vente, til Toget naaede Viborg. Hendes Fader var jo nok klar over den Ensomhedsfølelse, hun led under, men nænnede ikke at gøre sin Svogers den Sorg at tage deres elskede Plejebarn fra dem, tilmed da de var komne ham til Hjælp med at tage sig af Barnet i en for dets Hjem saa svær Tid. Der var da kun den Udvej for dem at holde Forbindelsen godt vedlige; men uheldigvis var Afstanden mellem Løvel og Skjern efter den Tids Opfattelse saa stor, at det ikke blev hvert Aar, Thora og hendes Fader fik besøgt hinanden.

Da Thora var naaet den voksne Alder, kom der som Landbrugsmedhjælper i hendes Plejehjem til at tjene en ung Karl, der viste sig saa flittig og paapasselig i sit Arbejde og tiltalende i sin Færd, saa han ret var efter hendes Plejeforældres Ønske, og da han blev i Tjenesten i nogle Aar, endte det med, at Thora og han fandt, at ogsaa de var efter hinandens Ønske. Han hed *Niels Mortensen* og var en Gaardmandssøn fra Hemmet. Deres Bryllup blev fejret 31. Okt. 1888, og Thora var da 21 Aar og hendes Mand 6 Aar ældre. Ligesom han sluttede ogsaa hun sig til »Evangelisk Luthersk Missionsforening«, saa hun havde den Lykke i ham at have fundet en Ægtefælle, som hun baade i aandelig og timelig Henseende kunde dele Livsanskuelse med.

Niels Mortensen var født i Toftum i Hemmet, hvor hans Forældre havde en lille Gaard (se SR). De var agtede og velansete Folk, og Niels Mortensens yngste Søn har fortalt, at de gav deres Børn en udmærket Opdragelse, idet disse i Hjemmet var under den karakterdannende Indflydelse, som virkes af en fast og stadig Pligtopfyldelse, og det Præg, som dette gode Hjem satte paa de 8 Børn, der her voksede op, blev dem som et fælles Kendingsmærke, hvor de siden kom frem i Livet. — De mange Børn kom meget tidligt ud at tjene, og da Niels var en halv Snes Aar gl., fik han en Plads et Par Mil fra sit Hjem. Der var dengang ikke megen Fritid for Hyrdedrenge, men det kunde dog engang imel-

lem ske, at Niels en Aften fik Lov at løbe hjem, og da var han lykkelig. At løbe et Par Mil efter endt Dagværk og tilbage igen Dagen efter regnede han for ingenting. Efter at have tjent flere Steder fik han i 1881 Plads som Karl i Skjern, først 3 Aar i Smedegaard og derefter i Ganer hos Christen Madsens, hvis Plejedatter blev hans Hustru.

Thora Kjærmine Hedeager, g. Mortensen.

Niels Mortensen.

Samme Aar, Thora og Niels Mortensen giftede sig, afstod Christen Madsen Gaarden til dem. Her levede de i 55 Aar et lykkeligt Samliv, og efter hvad deres yngste Søn har meddelt, fik de Held til at danne et godt Hjem for de 6 Børn, de fik, præget som det var af Bøn, Arbejde og Nøjsomhed. Det var ikke gyldne Tider for Landbruget, da de begyndte, og Uheld i Besætningen forværrede den økonomiske Stilling for dem, saa Gælden voksede foruroligende, men de tog fat med godt Mod, og ved Flid og Paapasselighed lykkedes det dem at klare Vanskelighederne. Intet Offer var for stort for dem, naar det gjaldt deres Børn. — Undertiden havde Thora vel nok under Børnenes Opvækst for meget for hendes Kræfter at udrette i Hjemmet, da der i Reglen var sparsomt med Hjælp; hun havde altid travlt — fortæller hendes yngste Datter —, saa hun syntes at være utrættelig. Og den Orden og Properhed, hun under sin Opvækst var vænnet til, blev ikke mindre omhyggeligt øvet af hende som Husmoder. — Hun havde et blødt og følelesesfuldt Sind, og hun elskede Børn og Blomster, og hun og hendes Mand holdt meget af Sang og Musik, og de anskaffede baade Stueorgel og Violin og lod Børnene faa Lov at faa Undervisning i Musik.

I 1926 afstod Niels og Thora Ejendommen til deres næstældste Søn Marfin, men de blev boende paa Gaarden og havde hos Sønnen en lys og sorgfri Alderdom, indtil Svaghed og Sygdom i deres sidste Leveaar meldte sig. Thora døde i Juli 1944 af en Hjertelammelse og hendes Mand 4 Maaneder efter af en Aareforkalkning. Ved hans Jordefærd blev der blandt andre talt af hans yngste Broder, Aamtsraadsmedlem Niels Chr. Mortensen, Smedegaard, der mindede om Ordet fra Hebr. 13.7: »Kom jeres Vejledere i Hu, som har forkyndt jer Guds Ord. Hold jer for Øje den Udgang, deres Levned fik, og efterfølg deres Tro.«

V. *Thyge Pedersen Hedeager* blev født 20. Aug. 1870 og fik Navn efter sin afdøde Farbroder Thyge Pedersen. Inden Barnet blev født, var Moderen lidende af Lungetuberkulose, og Barnet døde af den Sygdom kun 4½ Maaned gammel.

2) Barn af Ægteskabet med Ane Secher.

VI. *Theodora Margrethe Hedeager* blev født 3. Juli 1876 som eneste Barn af Niels Hedeagers Ægteskab med Ane Secher. Ved det efter Moderens Ønske valgte Navn Theodora, der blev Kalde-navnet, er der tænkt paa dets Betydning: »Guds Gave«, og med det andet Fornavn er der tænkt paa Faderens afdøde Søster Magrethe i Forsomho. Kun 2 Aar gl. mistede Theodora sin Moder, og et Par Aar efter fik hun Stedmoder. Men hun havde i Vuggegave faaet et muntert Sind, der har hjulpet hende til at holde Modet rankt under Livets Omskiftelser. Og hun har fortalt om det Barndomsliv, hun levede i sit gode Hjem og blandt Skolekammerater og i Skolens store, dejlige Have. Og saa var der ingen, der kunde fortælle Sagn og Historier som hendes Fader, saa alt kunde gaa med Liv og Lyst.

Men allerede i 16-aars Alderen kom Theodora ud fra Hjemmet for at klare sig paa egen Haand, først et Par Aars Tid i Lunde Præstegaard ved Varde, hvor det blev overladt til hende at lave Mad til Gaardens mange Folk, og derefter var hun Husbestyrerinde forskellige Steder undtagen i Sommeren 1895, da hun var Elev paa Vestbirk Højskole. Men da hun i 24-aars Alderen kom til Ejeren af Gaarden »Gammel Avlsgaard« i Skanderborg, Maskinsmed *Jens Peter Jensen*, som Husbestyrerinde, mødte hun i ham »sin Skæbne«, og inden Aarets Udgang holdt de Bryllup i Decbr. 1900 (se SR).

Maskinsmed Jensen, der var født i 1855, havde før været gift og havde i sit første Ægteskab en stor Flok Børn, hvoraf det

Yngste kun var 4 Aar gl., da han atter giftede sig. Og da den unge Stedmoder inden ret længe selv fik en Børneflokk, blev der en travl husmoderlig Virksomhed for hende at bestride, men med sit gode Humør, et godt Helbred og et godt Haandelag klarede hun sig saa godt igennem det altsammen, at der ogsaa blev nogen Tid til at pleje de aandelige Interesser, som baade

Theodora Margrethe Hedeager, g. Jensen, og Jens Peter Jensen.

hun og hendes Mand nærede, opvoksede som de begge var i grundtvigske Hjem. Og det erindres endnu, at da en Slægtning engang til hendes Fader lod en Bemærkning falde om, at det maatte være en meget krævende Post, hans Datter Theodora ved sit Giftermaal var blevet stillet paa, svarede han omtrent saaledes: »Det er mit Indtryk, at ingen af mine Børn har det bedre end Theodora, stillet som hun er i et Virke, hvor hendes Evner ret kan komme til Udfoldelse i et arbejdsomt, muntert Hjemliv, hvor ingen er Arbejdets Trælle, idet der ogsaa i Hjemmet er Sans for, hvad der rører sig i Aandens Verden.«

Den aandelige Sans, som ytrede sig i Hjemmet, gav sig i Dagliglivet bl. a. Udslag i, at der baade Morgen og Aften blev holdt Bøn, og om Aftenen blev Trosbekendelsen knyttet til Andagten, og desuden blev der sunget en eller to Salmer eller Sange. Og om Søndagen cyklede Ægtefællerne ofte den lange Vej (over 20 km) til Bering Valgmenighedskirke for at høre Pastor Teilmann, som Peter Jensen for mange Aar siden havde løst Sognebaand til.

I de første 8 Aar af deres Ægteskab boede Theodora og Peter Jensen paa »Gammel Avlsgaard«, men saa solgte de Gaardens Bygninger og største Delen af dens Markjorder og byggede paa

dens store Havegrund Villaen »Østerlide«, hvor de fik deres Hjem i 20 Aar, saa der er deres Børneflokk vokset op til den voksne Alder. Og Datteren Karen har i en Skildring af Barndomshjemmet »Østerlide« og Livet der skrevet saaledes:

»Mod Øst i Skanderborg By og omgivet af en dejlig stor Have, der strækker sig ned mod Søen, ligger »Østerlide«, vort kære gamle Barndomshjem. Her levede Fader, Moder og vi Børn et rigt og lykkeligt Liv sammen. Fader var Aanden, og Moder var Haanden i Hjemmet. Ingen kunde som Fader give Søndagen Højtidspræg, men han forstod ogsaa Værdien af daglig at samles og give Fællesskabet i Troen til Kende, saadan som det under hans Ledelse fandt Sted i Hjemmet. Moder var helt igennem Hustru og Moder, altopofrende for Fader og os, utrætteligt sørgende for den materielle Del af Hjemmets Tarv. Og ingen kunde som Moder trøste og hjælpe, naar vi havde slaaet os, eller Verden paa anden Maade var gaact os imod. — Og bedre Omgivelser kunde vi Børn ikke ønske os at vokse op i. Haven med dens mange Frugttræer og -buske, som Fader selv havde plantet, var en herlig Tumbleplads . . . .

Fader var i Besiddelse af en lille poetisk »Aare«, og den kunde paa de forskelligste Tider i Døgnet give sig Udslag i baade alvorlige og morsomme Vers. Undertiden blev Versene formede om Natten, men lige saa ofte blev de til, medens Jernet glødede i Smedjen. Her følger nogle Linier af et lille Digt, som Fader skrev efter at have været underkastet en meget alvorlig Operation:

»Al Kærlighedens Gaade, Gud Fader, Søn og Aand,
vi lever af din Naade, vi ledes ved din Haand.
I Daabens rene Kilde du gav os Barneret,
saa aarle vi og silde maa høre til din Æt.

Dit Naadebord du dækker os, Herre ejegod,
til Livskraft du os rækker dit Legem og dit Blod;
lad daglig os fornemme din Aande i vor Barm,
saa Hjertemuldets Gemme kan blive mild og varm.« «

I 1927 blev »Østerlide« solgt og en mindre Ejendom paa Engvej købt, og her døde Peter Jensen 2 Aar efter af en Hjertelammelse efter nogen Tids skrøbeligt Helbred, og Theodora har derefter siddet med Ejendommen, indtil hun i 1946 afhændede den, og hun har siden boet til Leje paa dens Grund.

Af sine 5 Børn har Theodora efter sin Mands Død haft den Sorg at miste sin unge, haabefulde Søn Uffe, der i 1942 døde af Meningitis i en Alder af kun 30 Aar, kort efter, at han var blevet Kommis.

3) Børn af Ægteskabet med Kirstine Marie Hansen.

VII. *Nina Brynhild Hedeager*, der var Niels og Kirstine Pedersen Hedeagers første Barn, blev født 4. April 1883. Med det første Fornavn er der tænkt paa hendes Moders afdøde Plejesøster Nina, og med det andet Fornavn, der blev Kaldenavnet, er der

Nina Brynhild Hedeager, g. Jensen, og Mads Peter Jensen.

tænkt paa Kvindeskikkelsen »Brynhild« i Sagaen om Sigurd Fafnersbane. — Brynhild var 9 Aar gl., da hendes Fader tog sin Afsked fra Skolen, og hun var 13 Aar, da Familien flyttede til Vestbirk, og i de mellemliggende Aar sørgede Faderen selv i Hjemmet for hendes Undervisning, fordi han ikke vilde have hende udsat for den Udenadslæren, som forlangtes af hans Efterfølger. I Vestbirk kom hun i sit sidste Skoleaar til at gaa i en Friskole, og efter sin Konfirmation deltog hun i Hjemmets huslige Arbejde og var ved Siden heraf sin Moder til Hjælp med hendes Kunstvævning; men i Sommeren 1899 var hun Elev paa Vestbirk og i Sommeren 1901 paa Vallekilde Højskole, og i Aarene 1903—05 var hun Elev paa Frk. Langs Forskoleseminarium i Silkeborg. Og da Forældrehjemmet i 1904 paa den Tid, da Moderen døde, blev flyttet til Silkeborg, kom Brynhild i sit sidste Seminarieaar til at bo hos Faderen i hans »Gladhjem«-Bolig. Og efter i 1905 at have taget Forskole-Lærerindeeksamen, var hun i Aarene 1905—14 Lærerinde i Graaskov ved Kjellerup, og her lærte hun sin tilkommende Mand, Gaardmandssonnen *Mads Peter Jensen* fra Graaskov, at kende. Han var født i April 1885 (se SR), og efter at have naaet den voksne Alder var han

i nogle Aar Medhjælper ved Landbruget og i Vinteren 1906—07 Elev paa Djursland Højskole, og Aaret efter kom han paa Silkeborg Seminarium, hvor han i 1912 tog Skolelærereksamen, og han blev derefter Lærer ved Holsteinsminde Skolehjem i det sydvestlige Sjælland.

Medens M. Peter Jensen havde sin Virksomhed paa dette Sted, holdt han og Brynhild i Maj 1914 Bryllup, og de boede derefter paa Holsteinsminde, indtil Jensen i 1917 blev Forstander for Børnehjemmet »Elieser« ved Klippinge paa Stevns, hvor han og Brynhild virkede i nogle Aar, indtil han i 1921 blev ansat som Forstander for det nyoprettede under Københavns Kommune henhørende Børnehjem »Jacob Michaelsens Minde« i Skodsborg. Og der blev i dette store Hjem, som snart kom til at omfatte over 60 forsørgerløse Børn i Alderen fra 2 til omkring 15 Aar, god Brug for de pædagogiske Evner og det ligevægtige Sind og den vaagne Omsorgsfuldhed, som saa lykkeligt har præget Forstanderparrets Virke gennem Aarene.

Og da dette Pars 25-aars Jubilæum i 1946 — samtidig med Børnehjemmets — blev fejret, blev der af Hjemmets Tilsynsraad i Festskriftet skrevet: »Forstander M. P. Jensen har i de forløbne mange Aar sammen med sin Hustru . . . gjort et stort og opofrende Arbejde for de mange Børn, som blev betroet i deres Varetægt, og for hvem de med aldrig svigtende Kærlighed og Omhu har gjort »Jacob Michaelsens Minde« til et Barndomshjem, som disse Børn tænker tilbage paa med Glæde og Taknemmelighed.« — Og en af dem, der har nydt Børnehjemmets Forsorg og som nu er Redaktør af det Maanedsskrift, som de fra Hjemmet udgaaede udgiver, skriver i Jubilæumsskriftet: »I 25 Aar er Børnehjemmet . . . blevet ledet af Forstander Jensen og Frue . . . Den lange Tid, de har virket . . . har sat sine Spor i os, og jeg tror at turde sige, at de med Glæde og Stolthed kan se tilbage paa 25 Aars uegennyttigt Arbejde. — Vi har uendelig meget at takke dem for, baade for deres daglige Arbejde og for deres gode Raad og Støtte, efter at vi forlod Hjemmet. Vi ser det bedst om Søndagen og paa Festdage, hvorledes »unge« og »gamle« Elever strømmer til Hjemmet for at hilse paa dem. Jeg ved, det glæder dem meget, og dobbelt meget glæder det dem, naar de arrangerer en Fest for os eller paa anden Maade medvirker til at festliggøre vore Sammenkomster. Saa straalere deres Ansigter, naar de ser os fylkes omkring dem. — Jo, vi der er opvokset i disse Omgivelser og under Ledelse af et saadant Forstanderpar, kan ikke andet end prise os lykkelige.« — Og et Medlem af den paa Forstanderparrets Initiativ stiftede Forening »Jacob Michaelsens Minde«, som bestaar af Personer,

der som Børn har været anbragte paa Børnehjemmet, skriver: »... Uden vort afholdte Forstanderpars Hjælp var Foreningen ikke blevet til; lad os samtidig med, at vi ønsker dem hjerteligt til Lykke, give Bevis for, at vi holder af dem ved at gøre Foreningen stærk og god. Jeg tror, det vilde være en af de bedste Gaver, vi kunde give dem.«

VIII. Regnald Jørgensen Hedeager blev født 24. Maj 1885. Med det første Fornavn er der vistnok tænkt paa Helten i det Inge-mannske Eventyr-drama »Rejnald Underbarnet« og med det andet Fornavn paa Barnets Morfader Hans Jørgensen; men Bar-net døde paa Nytaarsdag 1886, altsaa kun 7 Maaneder gl.

IX. Rejnald Jørgensen Hedeager, født 8. November 1886, fik Navn efter sin afdøde Broder (dog med den rigtige Skrivemaade for Eventyrheltens Navn); men han døde kun 6 Maaneder gl.

*

IV. Slægtregistre over En Linie af Hedeagerslægten og dens Forfædre i Tiden fra omkring Aaret 1700 til Aaret 1950.

De i Slægtsregistrene meddelte Oversigter over Slægtsmedlemmerne er sondrede i 3 Afdelinger:

1) En Oversigtstavle over Slægtsliniens Stamfader, Peder Madsen Hedeagers Forfædre i indtil 3 Slægtled.

2) En Oversigtstavle over Slægtliniens Stammøder, Kiersten Mads-datters Forfædre i indtil 3 Slægtled.

3) Et Register over Slægtsliniens Stamforældre og deres Efterslægt indtil 1. Januar 1950 med Oplysninger om Slægtliniemedlemmernes Afstamning og deres Data angaaende Navne, Fødsler, Vielser og Døds-fald samt Uddannelse, Erhverv, Tillidshverv og Hjemsteder m. v. Re-gistret er indrettet saaledes, at det danner en fortløbende Liste med et Indrykningssystem til i Forbindelse med de i Forordet (Side 8) omtalte forskellige Betegnelser for Slægtleddene at skelne disse fra hinanden. Princippet i denne Metode (»Indrykningsmetoden«) er, at Stamforældrenes ældste Barn og dets hele Efterslægt opføres i Ræk-

1. Peder Madsen Hedeagers Forfædre i indtil 3 Slægtled.

<p>Mads Nielsen, Gmd. og Smed i Hedeager, f. i Ølgod 1695, begr. smst. 3-12-1773; — trolovet 22-10-1722 med Karen Pedersdatter, f. 1690, begr. 8-7-1783.</p>	<p>Hans Nissen, Gmd. i Hedeager, begr. i Ølgod 25-11-1739; — f. 28-5-1713 i Ølgod m. Kirsten Pedersdatter, begr. 9-7-1767 i Ølgod, 82 Aar gl.</p>		<p>Peder Nissen i Hjedding.</p>
<p>Peder Madsen, Gmd. i Hedeager, døbt i Ølgod 26-9-1723, død smst. 23-3-1804; — f. 1746 m.</p>	<p>Kirsten Hansdatter, f. 1723, d. 1790.</p>	<p>Oluf Jensen, Gmd. i Hjedding, d. før 1787; — f. 27-4-1734 m.</p>	<p>Ellen Christine Pedersdatter, døbt 17-9-1713 i Ølgod, begr. i Ølgod 11-12-1782.</p>
<p>Mads Pedersen, Gmd. i Hedeager, døbt i Ølgod 9-10-1757, d. smst. 5-11-1836;</p>	<p>Margrete Olufdatter, døbt i Ølgod 15-10-1752, d. i Hedeager 14-4-1839;</p>	<p>gifte i Ølgod 4-10-1779.</p>	
<p>Peder Madsen Hedeager, f. 22-2-1784.</p>			

kefølge med en Tekstindrykning for hvert yngre Slægtled i Forhold til det foregaaende, og først derefter opføres Stamforældrenes næstældste Barn og dets Efterslægt o. s. v. Har f. Eks. et Slægtmedlem i Efterslægtregistret Betegnelsen EIV2a, vil det af det omtalte Betegnelssystem for Slægtleddene ses, at det er et førstefødt Barn (a), der er et Barnebarns Barnebarn af Stamforældrene gennem disses 5. Barn (E) og dettes 4. Barn (IV) og sidstnævntes 2. Barn (2).

2. Kiersten Madsdatters Forfædre i indtil 3 Slægtled.

Henrich Nielsen, *) Gmd. i Lyne, f. 1700, d. 1762.	
Jens Christensen Hechenfeld, Gmd. i Uldbæk i Lyne, født 1727, begr. 19-8-1810; gift . . . med Elise Kirstine Henriksdatter (Lyne), f. i Lyne 1723, begr. 13-5-1798.	Niels Christensen, Gmd. i Adsbøl i Strellev; gift . . . med Apelone Hansdatter.
Mads Jensen (Uldbæk), Gmd. i Lyne By, døbt smst. 28-8-1756, død smst. 20-10-1822;	Apelonne Nielsdatter, døbt i Strellev 28-11-1756, død i Lyne 26-12-1839;
gifte i Strellev 2-11-1784.	
Kiersten Madsdatter, døbt i Lyne 1-1-1791.	

Som i Indledningen (Side 13) omtalt maa det erindres, at der i Efterslægtregistret af Pladshensyn intet er nævnt om Kvinders Erhverv, saafremt dette alene har bestaaet i husligt Arbejde; men har Virket ogsaa omfattet andet Erhverv, er hvert af dem nævnt. Og for gifte Kvinders Vedkommende er der intet nævnt om deres Husmodervirksomhed, med mindre de ogsaa har haft andet Erhverv, som da ogsaa er nævnt.

Endnu maa bemærkes, at hvor der i Efterslægtregistret ikke er givet fuld Oplysning om et Slægtmedlems Forældre, er Navneudeladelsen sket af Hensyn til derom fremfort Anmodning af Slægtmedlemmet selv eller en af dets Forældre.

*) Ifølge »Personallhistorisk Institut« er Henrich Nielsen Fader til Elise Kirstine Henriksdatter, men dette Slægtskab har ikke kunnet bekræftes ved Undersøgelse af Kirkebøgerne.

3. Slægtregister over Peder Madsen Hedeager og Kiersten Madsdatter og deres Efterslægt indtil 1. Januar 1950.

Peder Madsen Hedeager — Søn af Gmd. Mads Pedersen (Hedeager) og Margrete f. Olufsdatter — f. 22-2-1784 paa Hedeager Gaard i Ølgod; 1799—1806 dels Landbrmhj. paa Fødegaarden, dels Vinterlærer i Ølgod og dels Musiker; 1806—07 militær Uddannelse (som Infanterist) i Helsingør; 1807—14 det meste af Tiden indkaldt til Militærtjeneste med Garnison i Rendsborg; 1812—46 Gmd. i Østtarp i Strellev, fra 1846 Aftægtsmd. smst.; d. 23-7-1877.

Gift 5-9-1812 m. *Kiersten Madsdatter* — Datter af Gmd. i Lyne By Mads Jensen (Uldbæk) og Ane Lonne f. Nielsdatter — f. i Dechr. 1790 — døbt 1-1-1791; d. 25-1-1875. †

A. *M a d s P e d e r Pedersen*, f. 5-9-1813; 1828—35 først Landbrmhj. senere Snedker; 1835—74 Gmd. i Østtarp, derefter Aftægtsmd. og Husjer smst.; 1. Jan. 1845—31. Dec. 1850 Medl. af Strellev Sogneforstanderskab og 1845—49 dettes Fmd., 1856—62 Medl. af Bestyrelsen for Sognets fri Fattigforsørgelses Kasse; 1867—73 Taksationsmd. for rorlige Ejendele til Brandassurance; 1868—72 Medlem af Sognets Skolekommission; d. 18-2-1892.

1° G. 10-5-1835 m. *Melle f. Christensdatter* — Datter af Lmd. i Strellev Christen Pedersen (Heybøl) og Birthe f. Christophersdatter — f. 1795, g. 1818 m. og 1834 Enke efter Gmd. Claus Larsen i Østtarp; d. 22-5-1878.

2° G. 1-7-1879 m. *Ane Hansen* — Datter af Gmd. Hans Nielsen i Skads og Dorthea f. Jensdatter — f. 13-8-1834, Somr. 1874 Elev paa Askov Højsk.; d. i Ulfborg 26-7-1904.

B. *Mads Pedersen (Medum)*, f. 27-12-1815; 1830—46 Landbrmhj., 1846—65 Bolsmd. og Høker i Egknud i Ølgod; 1865—68 Gmd. paa Tarpd. i Ølgod, 1868—78 Gmd. i Gødsvang i Tistrup, 1878—83 Parcellist i Gødsvang, fra 1883 Aftægtsmd. og Klodsemager; d. 5-3-1895.

1° G. 14-6-1846 m. *Birthe Marie Jensdatter* — Datter af Hmd. Jens Nielsen (Medum) i Egknud og Maren f. Jensdatter (Linding) — f. 22-4-1824; d. 3-12-1864.

2° G. 29-11-1871 m. *Kirsten Marie Pedersdatter* — Datter af Gmd. Peder Nielsen i Odderup i Aadum og Bodil f. Christensdatter — f. 8-8-1821; d. 13-3-1895.

I. *Maren Madsen*, f. 6-5-1846, d. 3-9-1927.

G. 11-10-1870 m. *Søren Leervad Nissen* — Søn af Lmd. i Hauge i Tistrup Nis Christian Nissen og Else f. Sørensdatter — f. 16-2-1846, fra 1863 Uddannelse til Tømrer og Snedker, 1870—75 Husejer og Tømrer i Gaarde i Tistrup, 1875—1900

Gmd. i Lærkeholt i Ansager, hvor han for Hegns- og Haveplantn. fik tildelt Hædersdiplom; fra 1900 Husejer og Tømrer i Tistrup Stationsby; d. 7-2-1926.

1. *Else Nissen*, f. 25—1—1871, d. 18—11—1877.

2. *Mads Nissen*, f. 5—8—1874, d. 17—3—1875.

3. *Birthe Marie Jensine Nissen*, f. 29-4-1876; 1890—98 Husassistent, 1898—1903 Vaskeri i Esbjerg senere i Tistrup.

G. 31-10-1902 m. *Asmus Jørgensen* — Søn af Lmd. Hans Jørgen Jørgensen, Hjordkjær v. Aabenraa, og Dorteia f. Pedersen — f. 7—3—1846, Banevogter v. D. S. B., boende i Gødsvang; d. 11-6-1907. — Hans Enke har væsentl. været beskæftiget m. Vask, Syning eller alm. Husgerning, fra 1907 i Tistrup, fra 1911 i Varde, fra 1921 i Snedsted, fra 1925 i Struer og fra 1930 i Esbjerg, hvor hun fra 1935 er Husejerske.

a. *Alma Stjerne Nissen*, f. 11-7-1898 i Vor Frelzers Sogn i Esbjerg, d. 7—3—1933 efter en Fødsel.

G. 29-5-1921 m. *Anders Valdemar Hansen* — Søn af Møllersvend i Frøerslev v. Hillerød Jens Peder H. og Karen Marie f. Hansen — f. 26-5-1898, fra 1913 Landbrmhj., fra 1921 Teglværksarbejder, Husejer i Nr. Herlev v. Hillerød; 1929—33 Medlem af Nr. Herlev Sogneraad.

a₁. *Edith Rigmor Hansen*, f. 21-9-1921, fra 1933—42 Plejedatter hos Mosterens, Else og Hans A. Hansen i Skovlund.

G. 17-5-1942 m. *Arne Kristian Nielsen* — Søn af Snedker i Skovlund pr. Mølby Karl Marinus Anthonius N. og Ange f. Rasmussen — f. 3-9-1917, Møbelfabriksarbejder, fra 1943 i Ringsted, fra 1946 Møbelsnedker i Hillerød.

a₂. *Darwin Herlev Nielsen*, f. 27-4-1943.

b₁. *Inga Marie Hansen*, f. 17-11-1922.

G. 15-3-1947 m. *Georg Albert Frank Pedersen* — Søn af Mejeribestyrelse i Førslev Niels Peder Marius P. og Agnes Louise f. Gylner — f. 28-12-1919, efter 1934 Uddannelse til og Erhverv som Bagersvend; fra 1947 Arb. paa Porcellænsfabr. i København.

a₂. *Merethe Stjerne Pedersen*, f. 19-6-1947.

c₁. *Tove Maja Hansen*, f. 23-11-1923, d. 8-1-1924.

d₁. *Knud Verner Hansen*, f. 8-12-1924; Landbrmhj., fra 1945 Landpostbud v. Hillerød.

G. 26-10-1946 m. *Helene Agnethe Christiansen*, f. 10-10-1924 — Datter af Landpostb. v. Hillerød Harald Frithiof Chr. og Sara Lydia f. Knudsen.

a₂. *Henning Aagaard Hansen*, f. 22-4-1947.

e₁. *Allis Maja Irene Hansen*, f. 1-4-1926, 1933—40 Plejedatter hos Mosterens, Else og Hans A. Hansen i Skovlund.

G. 3-11-1945 m. *Villy Helmuth Andersen* — Søn af

- Arbejdsmd. i Teglstrup Martin Møller Andersen og Erna Sophia f. Sørensen — f. 3-7-1923, Arbejdsmd., fra omkr. 1945 Teglværksarb. v. Lillerød.
- a₂. *Kathe Merethe Andersen*, f. 5-4-1946.
- f₁. *Elin Sonja Hansen*, f. 9-7-1927, d. 3-1-1928.
- b. *Astrid Nissen*, f. i Tistrup 4-1-1901; fra 1915 Hus-assist., fra 1920 i nogle Aar Serveringsjomfru; fra 1931 Rengøringskone v. D. S. B. i nogle Aar.
- G. 26-10-1924 m. *Ernst Julius Jørgensen* — Søn af Fisker v. Handbjerg Peder Christian J. og Inger Kirstine f. Brandi — f. 12-10-1902 i København; først Handelsuddannelse, fra 1929 Fiskehandler i Struer.
- a₁. *Edna Brynhild Jørgensen*, f. 22-10-1920 i Varde.
- G. 21-2-1942 m. *Harry Gustav Sørensen* — Søn af Cyklemekaniker i Esbjerg Reinhardt S. og Helene Petrea f. Henningsen — f. 27-11-1916; Matros; fra 1942 Kranfører i Københavns Havn.
- a₂. *Kaj Oluf Sørensen*, f. 9-11-1942.
- b₂. *Knud Hennig Sørensen*, f. 24-12-1944.
- b₁. *Bruno Christian Jørgensen*, f. 13-4-1927; Uddannelse til Skomager, derefter Skomagerforretn. i Humlum og fra 1949 Radiofabriksarbejder i Struer.
- G. 3-7-1949 m. *Gusta Amalie Jakobsen* — Datter af Murer i Ejstrup Mikkel Svarre J. og Anna Marie f. Sørensen — f. 28-10-1927; i 1947 udlært Barneplejerske fra Spædbørnehjemmet »Sofryd« i Silkeborg.
- a₂. *Birthe Marie Svarre Jørgensen*, f. 13-12-1949.
- c₁. *Inger Tove Jørgensen*, f. 14-1-1929; Kontorassistent i Struer.
- d₁. *Bredo Peder Jørgensen*, f. 7-4-1930; Radioarbejder; fra 1948 Uddannelse til Tjener.
- c. *Mette Marie Jørgensen*, f. 20-3-1903.
- G. 20-6-1922 m. *Knud Marinus Nielsen Martinus Lauritsen* — Søn af Jernbanearbejder i Humlum Poul L. og Ane Marie f. Henriksen — f. 15-2-1899; Kranfører i Varde.
- a₁. *Ruth Ingrid Lauritsen*, f. 13-12-1922.
- 1°) G. 20-6-1943 m. *Carl Otto Nielsen* — Søn af Rentier og Husejer i Skonager Johannes N. og Petrine f. Jensen — f. 30-8-1917, Bancarbejder i Varde.
- 2°) Efter Skilsmissebevill. af 10-7-1948 g. 18-7-1948 m. *Hans Jørgen Daniel Laursen* — Søn af Fabriksarbejder i Fredericia Julius L. og Minna Elvira f. Jørgensen — f. 21-10-1919, 1934—42 Gartneriarbejder, derefter Arbejdsmd. og senere Portør v. D.S.B.
- b₁. *Alix Paula Lauritsen*, f. 30-8-1924.
- G. 10-5-1942 m. *Erik Verner Simonsen* — Søn af Slagtermester i Horsens Edvard S. og Dagmar f. Jensen — f. 23-9-1920; Maskinarbejder v. D.S.B. i Aarhus.

- a₂. *Johanny Knud Edvard Simonsen*, f. 12-8-1942.
 b₂. *Preben Neydig Simonsen*, f. 20-2-1945.
- c₁. *Frank Arne Lauritsen*, f. 23-12-1925, d. 2-4-1926.
 d₁. *Frank Asmus Rygaard Lauritsen*, f. 26-7-1931; fra 1949 Slagtersvend.
- d. *Arne Jørgensen*, f. 5-4-1906; 1920—28 Landarbejder, 1928—34 Bilfører, senere Kranfører, fra 1945 Husejer i Varde.
 G. 3-12-1939 m. *Irma Christiansen*, f. 4-12-1914 — Datter af Vejmd. Rasmus Chr. i Varde og Ane f. Larsen.
 a₁. *Birgit Jørgensen*, f. 26-6-1940.
 b₁. *Kirsten Rygaard Jørgensen*, f. 13-7-1943.
 c₁. *Ole Rygaard Jørgensen*, f. 14-2-1948.
- e. *Gerda Asmusine Jørgensen*, f. 13-8-1907.
 1°) G. 25-9-1926 m. *Henning Sørensen* — Søn af Arbmd. i Holstebro Rasmus S. og Maren f. Lauritsen — f. 2-6-1905; fra 1920 Arbmd., senere Mælkehandler i Struer; d. 16-9-1932 af Blindtarmsbetændelse.
 2°) G. 7-12-1935 m. Enkemd. efter Gerdas afdøde ældste Søster Alma, *Anders Valdemar Hansen* i Nr. Herlev (se ovenfor).
- a₁. *Johanne Marie Sørensen*, f. 1-10-1926.
 G. 7-4-1946 m. *Poul Oluf Hansen* — Søn af Smedem. i Nr. Herlev Oluf H. og Asta Alvilda f. Andersen — f. 20-7-1921; Montør i Hillerød.
 a₂. *Erik Henning Hansen*, f. 3-8-1946.
 b₂. *Fin Jørgen Hansen*, f. 18-2-1948.
 b₁. *Svend Aage Sørensen*, f. 26-5-1932.
 c₁. *Karen Margrethe Hansen*, f. 10-1-1936.
4. *Else Nissen*, f. 27-7-1878; fra 1893 Husassistent, senere Husbestyrerinde; d. 7-12-1940.
 G. 27-9-1918 m. *Hans Andersen Hansen* — Søn af Hmd. i Billum Jens H. og Gertrud f. Hansen — f. 25-8-1875; Skrædder og Husejer i Skovlund i Ansager; d. 26-12-1946.
5. *Mads Pedersen Nissen*, f. 30-5-1881; fra 1896 først Landbrmhj., senere Tømrer, fra 1906 Tømrerm. og fra 1912 Husejer i Tistrup Stationsby, 1920—28 i Bestyrelsen for Tistrup Haandværkerforening.
 G. 30-10-1925 m. *Marie Hermantine Friis Andreassen*, f. 14-11-1898 — Datter af Lmd. i Vorbasse Jakob Friis A. og Karen Marie f. Lauridsen.
 a. *Soren Lervad Nissen*, f. 6-8-1926; Fiskerimedhjælper.
 b. *Karl Marinus Nissen*, f. 22-1-1931; 1945—47 Elev paa Realsk. i Ølgod, fra 1947 Uddannelse til Radiotekniker.
6. *Karen Nissen*, f. 2-7-1888; 1902—06 ved Husgerning, 1906—13 Franskvaskeri i Tistrup.
 G. 20-6-1913 m. *Niels Christian Christiansen* — Søn af Gmd. i Resen Ole Christian Chr. og Nielsine Kirstine f. Jensen — f. 21-7-1891; 1905—08 Landbrmhj., 1908—13 Tømrer, 1913—19 Tømrerm. og Husejer i Eg i Grindsted, der-

efter Landpostbud i Skovlund, fra 1920 i Tistrup og fra 1929 i Horne; fra 1938 Fmd. for Horne Sygekasse og fra 1940 Kasserer for Thorstrup—Horne Sygeplejeforening.

a. *Hilma Christiansen*, f. 23-6-1914.

G. 6-8-1939 m. *Christen Vad Schmidt Hennebjerg* — Søn af Førstelærer i Stundsigt i Horne Jens Christian Jensen H. og Helga f. Schmidt — f. 2-10-1914; Entreprenør og Husejer i Kolding.

a₁. *Ruth Hennebjerg*, f. 9-8-1942.

II. *Kirsten Madsen*, f. 9-6-1847, d. 15-7-1890.

G. 7-11-1876 m. *Christen Laugesen* — Søn af Bolsmand i Hetoft i Tistrup Lauge Jensen og Johanne f. Christensdatter — f. 3-5-1844; Uddannelse til Tømrer, 1876—93 Tømrer og Hmd. i Bovnum i Horne, fra 1893 i Kost og Pleje i Hauge; d. 26-2-1899.

1. *Johanne Birthe Marie Laugesen*, f. 31-1-1878; 1893—1924 først Husassist., senere Husbestyrerinde og derefter i nogle Aar Maskinstrickerske i Tistrup; d. 18-8-1929 af en Kræftsygdom.

G. 7-7-1924 m. *Mads Kristensen (Elbæk)* — Søn af Kristen Thue Johansen i Elbæk og Nielsine f. Madsen — f. 10-2-1874; Drejer i Tistrup.

2. *Kirsten Marie Nielsine Laugesen*, f. 21-3-1884; 1899—1912 først Husassist., senere Syerske i Horne; d. 18-2-1935 af Lungetuberkulose.

G. 8-11-1912 m. *Niels Julius Nielsen* — Søn af Hmd. i Moesgaard i Horne Niels Jørgen N. og Ane f. Brynningsen — f. 5-7-1884; Landbrmhj., Vintr. 1905—06 Elev paa Horne Højsk.; fra 1912 Gmd. i Asp i Horne; d. 10-7-1941 af Lungetuberkulose.

a. *Niels Jørgen Andreas Nielsen*, f. 30-10-1913; Landbrmhj., Vintr. 1935—36 Elev paa Haslev Højsk., har siden overtaget Fødegaarden i Asp.

G. 24-11-1942 m. *Anna Marie Sørensen*, f. 23-9-1902 — Datter af Gmd. v. Eshjerg Ingvar S. og Morteline Anna Marie f. Nielsen.

3. *Laurine Laugesen*, f. 28-10-1886; Vintr. 1907—08 paa Odder Højsk.

G. 22-10-1910 m. *Peder Jessen Nielsen* — Søn af Gmd. i Moshol Søren Lauridsen Nielsen og Ane f. Pedersen — f. 14-11-1886; Landbrmhj., 1910—43 Gmd. i Gunderup i Horne og har derefter en Parcel fra Gaarden, liggende i Hallum i Kvong.

a. *Kristen Nielsen*, f. 31-5-1912; Landbrmhj., Vintr. 1935—36 Elev paa Borris Landbrsk., Vintr. 1941—42 paa Askov Højsk.; fra 1943 overtaget Fødegaarden i Gunderup.

G. 15-10-1943 m. *Inger Kirstine Ringgaard*, f. 6-8-1917, Datter af Armvanggaards Ejer Peder R. og Johanne f. Iversen.

- a₁. *Frede Nielsen*, f. 18-3-1946.
 b₁. *Peder Jessen Nielsen*, f. 10-4-1947.
- b. *Anna Kirstine Nielsen*, f. 23-6-1914; fra 1929 v.husl. Arb., Somr. 1935 Elev paa Klejsgaard Husholdnsk., Somr. 1938 Elev paa Ry Højsk., 1940—42 paa »Ankerhus« Husholdn.-Seminarium; 1942 Husholdningslærerinde-Eksamen; derefter Lærerinde paa Klejsgaard; 1943—44 Elev paa Askov Højsk.; 1944—46 Husholdn.-Lærerinde paa Ungdoms- og Aftenskoler; 1946—47 paa Studierejse i Sverige, Schweiz, Italien og Frankrig for at lære Natur- og Kultur- og Folkelivsforhold at kende og for i Sverige og Schweiz at deltage i forskellige Skolekursus; efter Hjemkomsten Lærerinde paa »Aarhusegnens Husholdningsskole« i Risskov.
- III. *Jens Madsen*, f. 2-6-1848; Landbrmhj., 1878—88 Hmd. i Hindsig i Horne, 1888—90 Landarbejder paa Als, fra 1890 Arbmd. i Esbjerg og fra 1893 Husejer smst., d. 11-3-1933.
- 1°) G. 21-9-1878 m. *Birthe Laugesen* — Datter af Bolsmd. i Hetoft i Tistrup Lauge Jensen og Johanne f. Christensdatter — f. 27-6-1849, d. 20-4-1887.
- 2°) G. 25-2-1890 m. *Ane K a t r i n e Fogt* — Datter af Møller og Lmd. i Kegnæs paa Als Jørgen Jakobsen Fogt og Kirstine Marie f. Blom — f. 19-11-1864, d. 11-5-1935.
1. *Mads Pedersen Madsen*, f. 23-6-1879; Landbrmhj., senere Tømrer; Vintr. 1904—05 Elev paa Rødkilde Højsk., har som Tømrer boet i Thorstrup og fra 1927 som Tømrerm. i Horne.
- G. 4-6-1908 m. *Karen Urup Christensen* — Datter af Lmd. i Olling i Thorstrup Niels Urup Chr. og Maren Kirstine f. Mortensen — f. 26-10-1882; Somr. 1902 Elev paa Høng Højsk.
- a. *Viggo Urup Madsen*, f. 9-4-1909; Land- og Skovarb. i Horne; Vintr. 1930—31 Elev paa Hadsten Højsk. og Vintr. 1938—39 paa Askov Højsk.
- b. *Emil Medum Madsen*, f. 11-3-1911; Hmd. i Horne.
- G. 19-7-1935 m. *Ane M a r i e Jensen* — Datter af Gmd. i Horne Jens J. og Johanne Marie Isidore f. Hansen — f. 18-6-1911; Somr. 1933 Elev paa Ollerup Højsk.
- a₁. *Jens Madsen*, f. 22-11-1939.
 b₁. *Karen Urup Madsen*, f. 4-9-1946.
- c. *Niels Urup Madsen*, f. 9-1-1916; Tømrer i Horne.
- G. 31-10-1941 m. *Dagny Højgaard Lauridsen*, f. 24-5-1918 — Datter af Gmd. i Lervad Laurids L. og Marie f. Hansen.
- a₁. *K a r e n M a r i e Madsen*, f. 26-5-1946.
- d. *B i r t h e Johanne Madsen*, f. 11-1-1924; Ekspeditrice.
2. *Johanne Madsen*, f. 24-12-1881; Dameskrædderinde og Brodererske, 1910—11 Trikotageforretn. i Boldesager v. Es-

- bjerg; efter 3 Aars Hospitalsophold d. 27-5-1911 af Hoftekræft.
3. *Birthe Marie Madsen*, f. 1-4-1884; fra 1888 Plejedatter hos Lærer-, senere Gaardmandsfam. Mads og Jensine Mortensen i Krarup; fra 1898 husl. Arb., 1916—23 Klinikdame, derefter Invaliderentnyder efter Spanskysge (svagt Syn), fra 1925 Invaliderentnyder; fra 1940 Husejerske ved Arv af Plejeforældrenes Ejendom i Esbjerg.
  4. *Kirsten Marie Madsen*, f. 27-1-1887, d. 14-11-1887.
  5. *Jørgen Madsen*, f. 21-3-1890; Landbrmhj., senere Landarbejder; 1918 Hmd., senere Gmd. i Gødsvang. 1911—13 Trainsoldat og et Par Gange indkaldt til Sikringsstyrken under Verdenskrigen 1914—18.
    - G. 23-10-1915 m. *Olline Marie Iversen*, f. 2-9-1891 i Grarup v. Haderslev — Plejedatter af Skrædderm. i Sommersted Hans Høgh og Cecilie f. Østergaard.
      - a. *Jens Fogt Madsen*, f. 12-12-1915; Landbrmhj.; Vintr. 1941—42 Elev paa Odense Hmdsk.
      - b. *Peter Hedeager Madsen*, f. 9-1-1917; Landbrmhj.; Vintr. 1940—41 Elev paa Ladelund Landbrsk.

Fra 1945 ejer og driver de to Brødre tilsammen Gaarden »Moseminde« i Brejning.
      - c. *Børge Madsen*, f. 19-10-1918; Landbrmhj., fra 1945 Gmd. i Videbæk.
        - G. 10-8-1941 m. *Marie Brogaard* — Datter af Kbmd. i Foldingbro Thomas B. og Dorthea f. Dall — f. 6-10-1920; Somr. 1940 Elev paa Rødning Højsk.
          - a₁. *Rita Brogaard Madsen*, f. 25-12-1942.
          - b₁. *Kai Brogaard Madsen*, f. 23-2-1944.
          - c₁. *Bent Brogaard Madsen*, f. 22-10-1945.
  - d. *Anna Kathrine Johanne Madsen*, f. 3-6-1923.
    - G. 5-1-1945 m. *Niels Horsbøl Rasmussen* — Søn af Gmd. i Gammelgaard i Ølgod Hans Peder R. og Maren f. Horsbøl — f. 13-6-1914; Landbrmhj.; Vintr. 1938—39 Elev paa St. Restrup Hmdsk.; fra 1945 Gmd. i Gammelgd.
      - a₁. *Jens Horsbøl Rasmussen*, f. 24-12-1945.
      - b₁. *Hilda Horsbøl Rasmussen*, f. 1-10-1947.
      - c₁. *Jørgen Horsbøl Rasmussen*, f. 26-11-1948.
    - e. *Erik Fogt Madsen*, f. 18-9-1926; Landbrmhj., Vintr. 1949—50 Elev paa Borris Landbrsk.
    - f. *Kaj Iver Madsen*, f. 21-7-1928; Landbrmhj.
    - g. *Svend Iver Madsen*, f. 17-2-1935; Landbrmhj.
    - h. *Inger Margrethe Madsen*, f. 16-2-1936.
  6. *Birthe Marie Kirstine Madsen*, f. 13-10-1892; Husassist., 1917—33 Dameskrædderinde i Esbjerg.
    - G. 26-8-1933 m. *Frits Thomas Petersen* — Søn af Skomager i Esbjerg Peter Martin P. og Marie f. Brodersen — f. 29-1-1894; Tømrer i Esbjerg.

X

7. *Niels Peder Madsen*, f. 15-6-1895; først Fisker med Bopæl i Esbjerg; overtog i 1935 Forældrenes Ejendom i Esbjerg efter disses Død og har fra 1937 været Arbejdsmd. ved Vandbygningsvæsenet.

G. 16-9-1934 m. *Bolette Meta Agnes Andersen*, f. 18-7-1900 paa Frederiks Hospital i København; fra 1915 Husassist., senere Husbestyrerinde i Esbjerg; fra 1923 Husassist., senere Ekspeditrice og derefter Maskinstrygerske i København, og 1933—34 Hushjælp hos sin tilkommende Svigermoder, der da var blevet Enke.

a. *Gerda Fogt Madsen*, f. 11-11-1934.

b. *Ernst Hedeager Madsen*, f. 20-1-1936.

c. *Ruth Fogt Madsen*, f. 17-3-1939.

8. *Kristian Mathias Madsen*, f. 10-10-1897, d. 21-2-1899.

9. *Peder Hedeager Madsen*, f. 16-12-1898, d. 18-1-1899.

10. *Salvira Alfrida Madsen*, f. 13-9-1901.

G. 14-10-1928 m. *Kresten Fjord Nielsen* — Søn af Gmd. paa Holmslands Klit Iver Kristian N. og Ane f. Christensen — f. 29-3-1903; Fisker, Vintr. 1932—33 Elev paa Esbjerg Skipperskole, 1944 Radiotelefonisteksamen; har Hjemsted i Esbjerg.

a. *Iver Fjord Nielsen*, f. 9-7-1929; i 1945 Realeksamen, Uddannelse i Esbjerg til Maskinist, 1949 Maskinisteksamen.

b. *Jens Fjord Nielsen*, f. 24-3-1933; i 1949 Mellemskoleeksamen og fortsætter Uddannelsen paa Realskole.

c. *Poul Fjord Nielsen*, f. 6-4-1939.

- IV. *Caroline Margareta Madsen* (Kaldenavn: *Grete*), f. 5-7-1849; Somr. 1874 Elev paa Askov Højsk.; d. 10-10-1923.

G. 26-3-1877 m. *Hans Pedersen* — Søn af Tømrer og Gmd. i Krasborg i Tistrup Peder Laugesen og Maren f. Jensen — f. 20-4-1848; fra 1862 Landbrmhj., 1866—73 Møllebygger, 1873—79 Møller og Hmd. i Hauge i Tistrup, hvor han i 1873 byggede Bolig og Vejrmølle og i 1874 giftede sig, og hvor han 3 Aar efter, da hans første Kone var død, paany indgik Ægteskab; 1879—83 Gmd. i Hindsig i Horne; Vintr. 1883—84 Elev paa Vejstrup Højsk.; 1884—1909 Gmd. i Gødsvang, 1909—11 Husejer i Tistrup Stationsby, 1911—23 Ejer af en mindre Landejendom i Gødsvang, fra 1923 — efter Gretes Død — boende hos sin ældste Datter smst.; d. 10-1-1933.

1. *Ane Cathrine Uhre Pedersen*, f. 10-6-1877; Somr. 1896 Elev paa Ryslinge Højsk.

G. 29-3-1904 m. *Bertel Sørensen* — Søn af Gmd. i Aalling i Ansager Søren Peter Jensen og Mette f. Hansen — f. 22-2-1875; fra 1889 Landbrmhj.; Vintr. 1899—1900 paa Høng Højsk.; 1904—07 Gmd. i Krarup i Hodde, 1907—11 i Tranbjerg i Aarre, fra 1911 i Gødsvang paa den Svigerforældrene hidtil tilhørende Gaard. Har i 1918—24 været Medl.

af Tistrup Sogneraad og i flere Aar Repræsentant i Ø. Horne Herreds Landboforening og har haft flere Tillidshverv.

a. *Søren Peter Sørensen*, f. 9-9-1906; Landbrmhj.; Vintr. 1924—25 Elev paa Askov Højsk., 1926—27 paa Borris Landbrugssk., 1927—30 Uddannelse paa Landbohøjskolen, 1930 Landbrugskandidat; Vintr. 1931—32 Lærer paa Borris Landbrugssk.; 1933—47 Assistent v. Hedeselsk.'s Afdeling for Undersøgelser og Forsøg, fra 1947 Konsulent v. Hedeselsk.'s Mergelafdeling og fra 1949 Mergelkonsulent v. Hedeselskabet.

G. 16-10-1938 m. *Louise Andreassen* — Datter af Inspektør v. G. A. Hagemanns Plantager paa Sct. Croix Christian A. og Louise f. Lund (af gl. kallundb. Købmands-slægt) — f. 11-6-1908 paa Sct. Croix, kom til Danmark 1923; 1925—38 Modist.

a₁. *Hans Christian Sørensen*, f. 16-7-1939.

b₁. *Inge Vibeke Sørensen*, f. 7-4-1943.

c₁. *Ole Sørensen*, f. 8-8-1945.

d₁. *Grethe Sørensen*, f. 25-11-1947.

b. *Thormod Sørensen*, f. 10-10-1908; Landbrmhj., Vintr. 1929—30 Elev paa Rødding Højsk.; fra 1935 Gmd. i Bovnum i Horne.

G. 24-7-1935 m. *Anne Kirstine Uhre Haahr*, f. 2-8-1907 — Datter af Gmd. i Uhre i Tistrup Jørgen Thorlund Haahr og Marie f. Thomsen.

a₁. *Bertel Haahr Sørensen*, f. 18-9-1937.

b₁. *Marie Elisabeth Uhre Sørensen*, f. 6-2-1941.

c₁. *Karen Bodil Uhre Sørensen*, f. 8-5-1944.

d₁. *Anne Kathrine Uhre Sørensen*, f. 8-5-1944.

c. *Margrethe Sørensen*, f. 6-11-1910; Somr. 1931 Elev paa Rødding Højsk.

G. 20-11-1935 m. *Hans Haahr Gjødese*n — Søn af Gmd. i Krarup Mads G. og Marie f. Haahr — f. 5-6-1903; fra 1917 Landbrmhj., fra 1935 Gmd. i Krarup.

a₁. *Svend Haahr Gjødese*n, f. 27-5-1939.

b₁. *Inger Marie Gjødese*n, f. 13-3-1943.

c₁. *Jørgen Haahr Gjødese*n, f. 18-3-1946.

d₁. *Tagge Haahr Gjødese*n, f. 10-7-1949.

d. *Meta Brynhild Sørensen*, f. 29-7-1916; Vintr. 1936—37 Elev paa Askov Højsk.

G. 1-1-1944 m. *Rask Mylius Thomsen* — Søn af Gmd. i Gaarde i Tistrup Anton Nielsen Th. og Kirstine f. Hansen — f. 24-7-1914; Landbrmhj., fra 1944 Forpagter af Metas Fødeggaard; 1945—46 tjenstgørende som Oversergerent v. Sikringsstyrken.

a₁. *Trine Louise Rask Thomsen*, f. 21-5-1946.

b₁. *Steen Verner Thomsen*, f. 5-4-1948.

2. *Thomas Uhre Pedersen*, f. 7-3-1879, d. 5-9-1881.

3. *Thomas Uhre Pedersen*, f. 4-9-1881; Landbrmhj.; Vintr. 1907—08 Elev paa Ry Højsk.; fra 1909 Gmd. i Gødsvang, fra 1949 Aftægtsmd. smst. — Tillidshverv: Fra 1922 Taksationsmd. for »Vest- og sønderjydske Kreditforening«; i ca. 20 Aar Taksationsmd. for Vistofts Brandkasse; i 3 Aar Repræsentant for »Ø. Horne Herreds Landboforening« og har haft flere Tillidshverv.

G. 3-9-1909 m. *Ane Pallesen* — Datter af Gmd. i Galtho i Tistrup Niels P. og Marie f. Plauborg — f. 20-10-1888; Somr. 1908 Elev paa Uubberup Højsk.

- a. *Erland Pedersen*, f. 10-7-1910; 1924—27 Landbrmhj.; fra 1927 i Handelsslære, fra 1930 Kommis, i 1933 Aarskursus paa Handelssk. i Middelfart; 1936—38 Uddeler i Kvislemark Brugforening, 1938—49 Købmd. i Frederiks Sogn, fra Dec. 1949 Indehaver af Skive Agentur- og en gros Forretning. — Tillidshverv: Fra 1939 Kasserer i Borgerforeningen og i Bestyrelsen for Foredragsforeningen i Frederiks Sogn.

G. 20-9-1936 m. *Helen Kristine Hedegaard Raaskou*, f. 8-12-1915 — Datter af Bager i Tistrup Karl Kristian Hedegaard R. og Anne Laurine Kirstine f. Graversen Søndergaard.

a₁. *Bjarne Raaskou Pedersen*, f. 26-9-1937.

b₁. *Elly Raaskou Pedersen*, f. 27-8-1942.

c₁. *Anne Marie Raaskou Pedersen*, f. 26-7-1946.

- b. *Aage Pedersen*, f. 25-8-1912; Landbrmhj. v. Fødegaardens Drift; Vintr. 1933—34 Elev paa Borris Landbrsk., i 1937 et 6 Mdr.s Kursus paa Tystofte Forsøgsstation; har i 1942—46 været Fmd. for Venstres Ungdomsforening i Tistrup; har i 1949 overtaget Forældrenes Gaard.

c. *Niels Pallesen Pedersen*, f. 11-5-1918, d. 3-1-1919.

4. *Niels Peder Medum Pedersen*, f. 28-1-1884, d. 14-4-1903.

5. *Maren Pedersen*, f. 9-8-1886; Somr. 1906 Elev paa Laalands Højsk.; d. 1-4-1932.

G. 11-9-1907 m. *Christian Lyhne* — Søn af Lmd. i Assenhæk i Tistrup Christen Christiansen (der iflg. Bevill. af 1-7-1905 for sig og Børn har taget Slægtsnavnet Lyhne) og Maren f. Pedersen — f. 26-4-1876; Uddannelse til Tømrer; Vintr. 1903—04 Elev paa Emdrupborg Højsk.; fra 1904 Tømrermester og Husejer i Tistrup Stationsby; d. 9-7-1945. — Tillidshverv: 1928—1945 Taksationsmd. i Jydsk Husmands-Kreditforening og i flere Aar Fmd. for Tistrup Haandværkerforening og i Bestyrelsen for Tistrup Skytte- og Gymnastikforening og har haft flere Tillidshverv.

- a. *Gudrun Lyhne*, f. 8-7-1908; Somr. 1930 Elev paa Røns-hoved Højsk.

G. 2-6-1935 m. *Hans Peder Nissen* — Søn af Smedem. i Tistrup Poul N. og Petrea f. Pedersen — f. 15-2-1911; Restauratør i Jelling.

- b. *Hans Lyhne*, f. 14-10-1909; Uddannelse til Tømrer og Snedker; Vintr. 1931—32 Elev paa Ry Højsk., 1932—33 paa Ollerup Haandværkerskole; fra 1943 Tømrer- og Snedkerforretn. sammen m. Broderen Holger L. i Tistrup Stationsby.
G. 19-10-1947 m. Ekspeditrice *Thora Petrea Nielsen*, f. 17-4-1916 — Datter af Slagterm. i Ansager Bertram Nielsen og Johanne Kirstine f. Johansen.
a₁. *Johanne Kirstine Lyhne*, f. 5-7-1949.
- c. *Eilif Lyhne*, f. 2-4-1911; Landbrmhj.; Vintr. 1931—32 Elev paa Ry Højsk.; fra 1948 Gmd. i Frøstrup i Lunde.
G. 4-9-1947 m. *Gerda Helga Andreassen* — Datter af Gmd. i Ansager Niels Kristian A. og Jørgine f. Vistesen — f. 6-4-1925; uddannet Husassistent (fra Borris Husholdningssk.).
- d. *Magrethe Lyhne*, f. 30-12-1912; Somr. omkr. 1935 Elev paa Ry Højsk.
G. 25-8-1936 m. *Hans Thorlund Haahr* — Søn af Gmd. i Uhre i Tistrup Jørgen Thorlund H. og Marie f. Thomsen — f. 20-9-1909; Landbrmhj., fra 1936 Gmd. i Uhre.
a₁. *Maren Lyhne Haahr*, f. 14-12-1945.
- e. *Kristian Lyhne*, f. 2-8-1914; Landarb., fra 1941 Chauffør i Ansager, fra 1947 Lastbilkørsel.
- f. *Maren Lyhne*, f. 11-3-1916, d. 8-1-1922.
- g. *Inger Lyhne*, f. 6-5-1917.
G. 22-11-1938 m. *Julius Nielsen* — Søn af Gmd. i Tistrup Christian N. og Ane Marie f. Mikkelsen — f. 9-2-1911; Landbrmhj. senere Gaardbestyrer, 1939—46 Gaardforpagter i Tjæreborg, fra 1946 Gmd. i Tistrup Søndermark.
a₁. *Christian Nielsen*, f. 27-3-1939.
b₁. *Erik Lyhne Nielsen*, f. 23-8-1940.
c₁. *Eyvin Lyhne Nielsen*, f. 3-3-1943.
d₁. *Lis Lyhne Nielsen*, f. 24-12-1944.
e₁. *Birgit Lyhne Nielsen*, f. 12-8-1948.
- h. *Holger Lyhne*, f. 22-3-1919; 1933—37 Uddannelse til Tømrer og Snedker; Vintr. 1938—39 Elev paa Ollerup Haandværkerskole, derefter Tømrer- og Snedkerforretn. i Tistrup Stationsby (jvnf. b.).
G. 11-11-1944 m. *Kirstine Thomsen Uhre*, f. 15-5-1921 — Datter af Gmd. i Tistrup Niels Kristian Thomsen U. og Marie f. Thomsen.
a₁. *Marie Uhre Lyhne*, f. 26-5-1946.
- i. *Dagny Lyhne*, f. 8-12-1921.
G. 12-11-1944 m. *Hans Jepsen* — Søn af Gmd. i Grimstrup Villiam J. og Ida Margrethe Kirstine f. Kristensen — f. 2-12-1917; Landbrmhj., fra 1933 Handelsuddannelse, derefter Brugsforeningsuddeler, fra 1944 i Tarm.
a₁. *Sonja Lyhne Jepsen*, f. 2-8-1945.

- k. *Karen Lyhne*, f. 5-2-1923; Husassist., fra 1943 Husbestyrerinde.

G. 2-6-1946 m. *Johannes Ebsen* — Søn af Bagermester i St. Darum Mathias Jensen E. og Maren Cecilie f. Iversen — f. 6-2-1921; fra 1940 Bagersvend i St. Darum.

a₁. *Bent Lyhne Ebsen*, f. 10-6-1948.

- l. *Edith Lyhne*, f. 16-5-1925; Vintr. 1940—41 Elev paa Jeshjerg Eftersk.

G. 9-5-1945 m. *Anders Christian Poulsen* — Søn af Telefonmontør i Nyborg Jørgen Marius P. og Laura Marie f. Christensen — f. 2-1-1918; fra 1933 Vulkanisør, 1943—46 i Nyborg, 1946—47 i Silkeborg og derefter i Brande.

a₁. *Bodil Lyhne Poulsen*, f. 1-12-1942.

b₁. *Jørgen Christian Lyhne Poulsen*, f. 18-5-1947.

c₁. *Torben Lyhne Poulsen*, f. 29-6-1949.

- m. *Svend Lyhne*, f. 16-5-1927; Uddannelse til Tømrer og har derefter Virksomhed sammen med Brødrene Hans og Holger Lyhne.

6. *Kirsten Marie Pedersen*, f. 5-2-1889; Somr. 1910 Elev paa Kærehave Husmsk.

G. 4-10-1911 m. *Jens Jørgen Nielsen* — Søn af Hmd. i Egknud Terkel N. og Ane Magrethe f. Jørgensen — f. 6-4-1884; Landbrmhj.; Vintr. 1907—08 Elev paa Borris Landbrsk.; fra 1911 Gmd. paa Lindbjerg Mark, fra 1946 Husejer i Ølgod By.

- a. *Thorkild Nielsen*, f. 14-5-1914; Landbrmhj., 1940—43 Bolsmd. i Galtho i Tistrup, fra 1943 Bestyrer og fra 1945 Ejer af Thorlundgd. i Ølgod.

G. 19-9-1940 m. *Bertha Thorlund Pedersen*, f. 11-4-1916 — Datter af Gmd. i List i Ølgod Jens Jensen P. og Abelone Karoline f. Haahr.

a₁. *Jens Gaarde Haahr Nielsen*, f. 30-7-1944.

- b. *Hans Nielsen*, f. 22-11-1916; Landbrmhj.; Vintr. 1939—40 Elev paa Borris Landbrsk.; har i 1945 overtaget Fødegården.

G. 16-5-1946 m. *Ane Christine Danielsen*, f. 22-12-1923 — Datter af Lmd. i Thorlund Ole Christian D. og Signe f. Jensen.

a₁. *Kirsten Nielsen*, f. 2-2-1949.

- c. *Halvor Nielsen*, f. 7-11-1918; fra 1933 i Tømrerlære; Vintr. 1937—38 Elev paa Haslev Haandværkerskole, 1938 Tømrersvend og derefter Tømrerforretn. i Lindbjerg.

G. 3-9-1948 m. *Krista Pedersen* — Datter af Gmd. i Hungebjerg i Ølgod Viggo Pedersen og Jessie Marie Alma f. Knudsen — f. 1-12-1927; Somr. 1948 Elev paa Ryslinge Højsk.

a₁. *Jens Jørgen Nielsen*, f. 19-7-1949.

- d. *Anna Margrethe Nielsen*, f. 18-3-1924.
 G. 6-10-1945 m. *Mads Lindbjerg Thomsen* — Søn af Smedem. i Lindbjerg Thomas Christian T. og Maren Kirstine Marie f. Nielsen — f. 30-1-1916; Uddannelse til Smed, senere Smedem. i Lindbjerg.
7. *Mads Hedeager Pedersen*, f. 16-4-1891, d. 20-6-1895.
8. *Alfrida Pedersen*, f. 26-3-1897; Somr. 1917 Elev paa Ry Højsk.
- G. 28-8-1923 m. *Magdal Mettelius Kristian Lauridsen* — Søn af Gmd. Niels Christian L. og Ane f. Petersen, Frisgaarde i Lydum — f. 25-3-1894; fra 1908 Landbrmhj. og fra 1913 Slagter; 1916—20 Slagterm. (og Ejendomshandler) i Tistrup, fra 1920 Slagterm. i Horne, 1921—23 bygget Beboelses- og Forretningslokaler, 1928—31 efterh. købt omkr. 100 Tdr. Ld. Hede, som i Løbet af faa Aar blev opdyrket og merglet og derpaa solgt; 1936—46 blev atter efterh. omkr. 100 Tdr. Ld., til Dels Hede, købt, og dette Areal er bragt i Kultur til Græsning og til Avling af Vinterfoder til de Heste og Kreaturer, som det gennem Aarene har været Magdal L. et »Hobby« at drive Handel med ved siden af sin Virksomhed som Slagterm. og Landmd., hvori han blev bistaaet af sin Hustru, der passede Arbejdet baade i Slagterbutikken og i Hjemmet; men efter at Magdal i 1946 har afhændet Slagterforretningen, er Hobbyet blevet Hovederhvervet.
- a. *Margrethe Lauridsen*, f. 17-6-1924; i nogle Aar Husasist., Somr. 1940 Elev paa Askov Sløjdscole, Somr. 1942 paa Ollerup Højsk. og 1943—45 Uddannelse i Varde, dels i Kunstvævning, dels paa Handelsscole og 1945 Handelscoleeksamen; 1946 Uddann. i Kunstvævn. i Oslo og derefter Kunstvævn. i Hjemmet.
- G. 27-8-1948 m. *Aage Guldager Kristensen* — Søn af Gmd. i Urup i Grindsted Hans K. og Hansine Karen Kirstine f. Madsen — f. 8-4-1917; fra 1931 Landbrmhj., fra 1938 Uddann. til Lærer paa Jelling Seminarium, 1943 Skolelærereksamen, s. A. Sløjdlærereksamen i København; 1944—49 Andenlærer i Bovnum i Horne, fra 1949 Førstelærer i Bindeballe i Randbøl.
- b. *Hans Kristian Lauridsen*, f. 15-4-1929; 1942—45 Elev paa Nr. Nebel Realsk., 1945 Alm. Forberedelseksamen; fra 1946 i Tømrelære og fra 1949 Elev paa »Den jydsk Haandværkersk.« i Hadsten.
- V. *Peder Madsen* (Kaldenavn: *Pejr*), f. 12-8-1851; Landbrmhj.; i 1881 udvandret til U. S. Amerika, hvor han i en Aarrække var Skovarbejder, men købte senere i Fællesskab med et Par andre et Stykke Jord; har siden 1923 ikke ladet høre fra sig.
- VI. *Niels Peder Madsen*, f. 1-5-1854; Uddannelse i Snelker- og Tømmerhaandværket; arbejdet nogle Aar som Svend; d. 17-4-1882.

VII. *Mette Marie Madsen*, f. 4-5-1858, d. 6-5-1932.

G. 20-3-1883 m. *Ole Nielsen Hansen* — Søn af Gmd. i Gaarde i Tistrup Hans Plauborg Olesen og Inger Kirstine f. Jensen — f. 29-10-1854; 1869—75 Pottemager; Vintr. 1873—74 Elev paa Østbæk Højsk.; i 1875 Soldat og fra s. A. Pensionist efter v. militære Øvelser at have faaet et Øje beskadiget; 1880—94 Lmd., efterh. Køb og Salg af 4 Landejendomme i Tistrup, 1894—1904 Arbejdsmd. i Esbjerg, fra 1904 Husejer og Svineopdrætter smst.; d. 1-4-1923.

1. *Hans Plauborg Hansen*, f. 22-6-1884; fra 1898 i Tømrelære, fra 1902 Tømrersv. i Esbjerg, fra 1910 Tømrerm. og Husejer i Øse, fra 1925 Ejer af »Højvanggaard« i Vesterbæk i Øse.

1°) G. 11-10-1910 m. *Dorthea Marie Jensen*, f. 4-8-1890, d. 14-2-1911; Datter af Gmd. i Øse Niels Peter J. og Mette Marie f. Jensen.

2°) G. 8-10-1911 m. *Hansine Sørensen* - Datter af Gmd. i Øse Klaus S. og Ane f. Sørensen — f. 4-2-1886; 1901—25 Dameskrædderinde.

a. *Harry Plauborg Hansen*, f. 28-6-1912; 1926—38 Landarbejder, 1938—42 i Mekaniklære, 1942—46 Traktorfører v. Karlsgaardværket, fra 1946 Husejer i Oksbøl, 1946—48 Mekaniker og derefter Lillebilvognmand.

G. 11-1-1941 m. *Frida Hermansen*, f. 6-2-1923 — Datter af Arbejdsmd. i Brøndum Hans H. og Agnes f. Pedersen.

a₁. *Arne Plauborg Hansen*, f. 1-7-1942.

b₁. *Bent Plauborg Hansen*, f. 27-9-1945.

b. *Dagny Plauborg Hansen*, f. 16-5-1914.

G. 17-11-1935 m. *Niels Aage Larsen* — Søn af Handelsgartner i Varde Hans Valdemar Andreas L. og Birgitte Kathrine f. Henriksen — f. 11-6-1909; Gartner i Varde.

a₁. *Hans Albert Larsen*, f. 7-2-1937.

c. *Carlo Antonius Plauborg Hansen*, f. 15-8-1917; Vintr. 1934—35 Elev paa Haandværkerskole; Uddannelse i Bagerfaget og fra 1941 Bagerm. i Varde; fra 1946 Hotelejer i Hundslund.

G. 6-12-1942 m. *Johanne Bertelsen*, f. 6-7-1924 — Datter af Arbejdsmd. i Nr. Nebel Kristian B. og Jakobine f. Jespersen.

a₁. *Tom Plauborg Hansen*, f. 13-7-1943.

b₁. *Ole Plauborg Hansen*, f. 18-5-1945.

d. *Olav Marinus Plauborg Hansen*, f. 28-6-1923; Landbrmhj.; 1939 Elev paa Staby Eftersk. og Vintr. 1946—47 Elev paa Ladelund Landbrsk.

2. *Kirsten Marie Hansen*, f. 11-1-1886, d. 9-2-1941 af en Hjerneblødning.

G. 4-10-1907 m. *Søren Hansen Poulsen* — Søn af Depotarbejder v. D. S. B. i Esbjerg Andreas Christensen P. og

- Hansine Marie f. Hansen — f. 9-3-1884; Lokomotivfyrboder v. D. S. B. m. Bopæl i Esbjerg, 1916 tilskadekommen og afskediget med Pension, derefter Cigarhandler i Esbjerg. — Efter sin Hustrus Død giftede P. sig i 1944 m. Pianistinde Tinna Kathrine Grundahl.
- a. *A u g u s t Bernhardt Poulsen*, f. 22-8-1910; Maskinmester, først i Kolding, fra 1942 i Esbjerg.
 G. 18-2-1937 m. *R i g m o r Meinertz Nielsen*, f. 17-4-1912 — Datter af Kaptajn Niels N. i Esbjerg og Karen Andrea f. Meinertz.
 a₁. *Tove Poulsen*, f. 5-2-1940.
 b₁. *Carsten Poulsen*, f. 7-10-1942.
- b. *Georg Poulsen*, f. 31-8-1915; Elektriker i Esbjerg; fra 1941 Elektromontør og Husejer i Rødovre ved København.
 G. 29-12-1935 m. *Erna Hansen*, f. 31-3-1915, — Datter af Cigarhandler Marinus H. i Esbjerg og Anne f. Andersen.
 a₁. *A n n e L i s e Poulsen*, f. 20-10-1936.
 b₁. *Kirsten Poulsen*, f. 10-11-1942.
- c. *Arne Poulsen*, f. 22-11-1920; har gennemgaaet Kursus paa Kunstakademiets Bygningsskole; er Arkitekt og bor i Valby.
 G. 22-9-1945 m. *Inge Knudsen* — Datter af Skibstørrer i Kobenh. Jens K. og Magrethe f. Frandsen — f. 4-11-1923; har Handelsuddannelse.
 a₁. *Hanne Poulsen*, f. 19-6-1948.
3. *Mads Medum Hansen*, f. 15-6-1888; er Jernbanearbejder og bor i Korsør.
 G. 15-6-1918 m. *Thora Christensen*, f. 17-3-1889 — Datter af Skomager i Tjæreby v. Korsør Jens Peter Chr. og Karen Marie f. Larsen.
- a. *R u t h Eleonora Hansen*, f. 5-6-1920; 1936 Realeksamen; 1936—39 Kontorarb. paa Sorø Amtssygehus, 1939—42 kommunal Kontorassist. i Korsør og fra 1942 Ekstra-kontorist smst.
 G. 11-7-1942 m. *P o u l Marius Hansen* — Søn af Overmatros Henry Slange H. af Korsør og Rasmine Frederikke f. Hansen — f. 27-3-1918; 1935 Realeksamen (i Fredericia); 1940 udlært Blikkenslager; fra 1942 Skibsfyrboder v. D. S. B. m. Bopæl i Korsør.
 a₁. *Kirsten Slange Hansen*, f. 21-9-1943.
 b₁. *Lene Slange Hansen*, f. 19-3-1947.
- b. *O d a Solveig Hansen*, f. 4-10-1923; 1941—42 paa Hus-holdningsskole.
 G. 13-11-1943 m. *S v e n d Einar Christensen Kaadt* — Søn af Mejeribestyrer Mathias K. i Snøgbæk og Marie Bertheline f. Christensen — f. 8-4-1920; Kontorist, fra

1942 Politibetjent i Korsør, fra 1946 Kontorassistent paa Statshospitalet i Sønderborg.

a₁. *Bente Dorthea Kaadt*, f. 8-10-1946.

4. *Niels Peter Medum Hansen*, f. 17-9-1889; fra 1908 Skomagerv. og fra 1922 Skomagerm. i Aarhus.

G. 26-10-1918 m. *Jacobine Petrine Lindhardt*, f. 6-12-1894 — Datter af Brolægger i Lemvig (nu i Aarhus) Marius L. og Margrethe f. Skov.

- a. *Ole Lindhardt Hansen*, f. 5-4-1921; fra 1940 Snedkersvend, senere ved D. S. B.

G. 26-7-1948 m. *Karna Jonna Strand* — Datter af Handelsrepræsentant i Aarhus Aage John S. og Martha f. Christensen — f. 4-8-1921; fra 1936 Husassistent og 1942 —48 Pakkerske.

a₁. *Keld Lindhardt Hansen*, f. 24-7-1949.

- b. *Margrethe Hansen*, f. 8-10-1923; Bogholderske, fra 1948 Kontorist paa Kommunekontoret.

- c. *Inga Hansen*, f. 25-12-1925; Husassistent, fra 1942 Syerske.

5. *Inger Kirstine Hansen*, f. 1-1-1892; Damefrisørinde.

G. 17-4-1924 m. *Georg Marius Jørgensen* — Søn af Fabrikant i U. S. Amerika Jørgen Jørgensen og Margrethe f. Hansen — f. 27-6-1895 i U. S. A.; Handelsuddannelse, Købmand i Aarhus; fra 1942 Medlem af Skolekommissionen i Viby.

- a. *Inge Lis Jørgensen*, f. 3-8-1926; 1943 Alm. Forberedelseseksamen, 1943—46 i Handelslære, 1946—47 Barnefrøken, 1948—49 Husjomfru.

G. 29-10-1949 m. *Oluf Sørensen*, f. 13-5-1921 i Avnslev v. Nyborg; Landbrmhj.; fra 1943 Forvalter v. Landbruget.

- b. *Jørgen Leif Jørgensen*, f. 12-7-1928, d. 2-10-1928.

- c. *Kirsten Jørgensen*, f. 25-10-1931; i 1949 Alm. Forberedelseseks., derefter Elev i Marselisborg Gymnasium.

6. *Hagbard Hansen*, f. 10-1-1894, d. i Okt. s. Aar.

7. *Signe Hansen*, f. 1-11-1895.

G. 7-6-1919 m. *Carl Christian Mortensen* — Søn af Arbm. i Esbjerg Niels Peter M. og Oline Jensine f. Petersen — f. 29-9-1893; Cigarmager i Esbjerg, fra 1926 Bestyrer i Afdeling af Dansk Andels-Ægeksp. i Haderslev, fra 1933 i Aalborg og fra 1949 som Forretningsfører smst.

- a. *Enid Mortensen*, f. 16-12-1920; i 1937 Realeksamen, 1943 Sygeplejeeksamen.

G. 23-11-1945 m. *Knud Madsen* — Søn af Malerm. i Aalborg Martin M. og Kirstine f. Nielsen — f. 2-10-1920; Realeksamen 1937, fra 1942 udlært Typograf, fra 1947 Indehaver af Bogtrykkeri i Aalborg.

a₁. *Bjørn Hedeager Madsen*, f. 17-9-1946.

- b. *Bent Carl Mortensen*, f. 29-12-1925; Uddannelse til Tømrer og Konstruktor, 1947 Tømrersvend, 1949 Kon-

struktøreksamen, fortsætter Uddannelsen til teknisk Ingeniør.

c. *Ellen Mortensen*, f. 1-11-1935.

8. *Klara Hansen*, f. 6-3-1899.

1°) G. 15-5-1921 m. *Fredrik Vilhelm Pedersen* - Søn af Lmd. i Vesttarp i Velling Lars P. og Marie Dorthe f. Jensen — f. 20-2-1897; Tømrer i Tofterup i Starup; d. 1-5-1930.

2°) G. 24-9-1933 m. *Hans Evald Herbst* — Søn af Arbejdsmd. Daniel H. i Tyrstrup v. Christiansfeld og Maria Dorthea f. Mischonat — f. 3-10-1900; Arbejdsmd. og Biavler, fra 1933 i Tofterup; fra 1946 Fmd. og Kasserer for Starup Biavlerforening og fra 1947 Bestyrelsesmdl. og Kasserer for Tofterup Vandværk.

a. *Sven Erhardt Pedersen*, f. 3-12-1922; Landbrmhj.; Vintr. 1947—48 Elev paa Malling Landbrsk.

b. *Holger Herbst*, f. 29-7-1934; fra 1948 i Skrædderlære.

c. *Verner Hansen Herbst*, f. 11-3-1939.

9. *Hagbard Juel Hansen*, f. 10-7-1903; Uddannelse til Skomager, 1931—34 Skomagerm. i Esbjerg; 1934—40 Lagerarbejder v. Dansk Andels-Ægekспорт i Aalborg og 1940—45 Lagerforvalter v. D. A.-Æ. i Nykøbing Mors; har fra 1945 Skotøjs-Reparationsværksted smst.

G. 7-5-1932 m. *Inger Marie Grumsen*, f. 25-5-1904 i Gjettrup i Thy — Datter af Overtoldbetjent i Esbjerg Johan Martin G. og Ingrid f. Møller.

a. *Ingrid Hansen*, f. 23-4-1936.

C. *Thyge Pedersen*, f. 16-6-1818; fra 1832 Landbrmhj., senere Snedker og Tømrer; 1848—50 med i Trearskrigen som Ingeniør v. Brotrainet; 1851—68 Ejer af Fødegaarden i Østtarp og drev v. Siden af Landbruget Snedker- og Tømrerhaandværket; d. 28-4-1868.

G. 22-6-1851 m. *Anne Kierstine Pedersdatter* — Datter af Gmd. i Tarm Peder Lauritsen og Kirstine f. Pedersdatter — f. 19-6-1822; 1838—51 Væverske, 1851—84 Husmoder og Væverske, 1868—84 som Enke siddende med Gaarden i Østtarp, fra 1884 Aftægtsnyder smst.; d. 14-2-1907.

I. *Kirsten Thygesen*, f. 20-7-1852; fra 1866 v. husl. Arb., 1872—74 Husbestyrerinde; d. 1-5-1909.

G. 16-6-1874 m. *Niels Møller Nielsen* — Søn af Gmd. paa Høgsviggaard i Sdr. Felding Niels Christian Nielsen og Mette f. Nielsdatter — f. 9-3-1841; 1855—73 Landbrmhj.; under Krigen i 1864 tjenstgørende som Infanterist; 1873—95 Ejer af Fødegaarden; fik i den Tid opdyrket omkr. 10 Tdr. Ld. Hede, og efter Engvandingskanalens Anlæg omkr. 1872 blev omtr. 20 Tdr. Ld. sandet Agerjord forvandlet til Eng eller vedvarende Græsgang; fik omkr. 1882 Bevilling til at antage Efternavnet Højsvig; fra 1895 nydt Aftægt fra Gaarden; d. 12-5-1914.

II. *Peder Thygesen*, f. 1-12-1853, d. 28-8-1864.

III. *Kirstine Thygesen*, f. 16-3-1855, d. 28-3-1873.

✓ IV. *Peder Oluf Thygesen* (Kaldenavn: »Wollee«), f. 8-1-1857; 1871—75 Landbrmhj., 1875—84 Bestyrer af Fødegaarden, 1885—1924 Ejer af Rabækgd. i Aadum, senere Ejer eller Med-ejer af nogle andre Gaarde i Aadum, deriblandt Sejrupgd. og Bundsgd., der blev udstykkede og efterhaanden solgte; han opdyrkede over 40 Tdr. Ld. Hede og beplantede andre 40 Tdr. Ld. af Rabækgd.'s Jorder. Af Tillidshverv nævnes, at han i 1888—1924 var Kredsforstander for den nordlige Del af »Øl-god og Omegns Plantningsforening«, i 1900—04 Næstfmd. for Bølling og Nørre Herreders Landboforening, 1901—07 Medlem af Aadum Sogneraad og Skolekommission, 1900—02 Fmd. for Bestyrelsen for Andelsmejeriet i Aadum og i en Aarrække Forligsmægler i Tyende- og Aftægtssager for Aadum Sogn. — Død 20-11-1924.

✓ G. 27-5-1884 m. *Karen Nielsen* — Datter af Gmd. paa Rabækgd. Niels Rahbek Jepsen og Karen Kathrine f. Enevoldsen — f. 3-1-1860; Somr. 1882 Elev paa Ryslinge Højsk.; har i 1924—29 som Enke siddet med Gaarden, og fra 1929, da denne blev afhændet til Sønnen, vedblev hun i en Aarrække at styre Husvæsenet, og efter Sønnens Død, og efter at Gaarden i 1948 blev solgt til dens Bestyrer, nyder hun det hende tilsikrede Ophold paa Gaarden.

1. *Karen Kathrine Thygesen Hedeager*, f. 3-8-1885; fra 1899 v. husl. Arb.; Vintr. 1904—05 Elev paa Ubberup Højsk.; 1905—09 Lærerinde v. Vinterskole i Gørding; 1906—09 i Bestyr. for Gørding Ungdomsforening; 1935—46 i Bestyr. for Venstre-Vælgerforeningen i Grindsted; 1938—45 Medl. af Grindsted Menighedsraad.

G. 27-5-1909 m. *Niels Jensen* — Son af Gmd. i Vesterbjerger i Sdr. Felding Jens Kristian Jensen og Johanne f. Nielsen — f. 2-3-1882; Landbrmhj.; 1900—08 Uddannelse til Mejerist, 1908—26 Mejeribestyrer i Starup v. Varde; fra 1926 Husejer og bosiddende i Grindsted; fra 1931 Direktør for Sparekassen for Grindsted-Grene og Omegn; har i 8 Aar været Medlem af Starup Skolekommission, i flere Aar Medl. af Bestyr. for Venstrevælgerforeningen, først i Starup senere i Grindsted, fra 1928 i flere Aar Lærer v. Biavlskursus og statsautoriseret Tilsynsmand i Biavl og har haft flere Tillidshverv.

a. *Kristian Hedeager Jensen*, f. 17-5-1910; 1924—28 i Handelslære, 1928 Handelseksamen, derefter Kommiss; 1932—37 Købmandsforretn. i Holsted Stationsby, fra 1937 i Bække; fra 1938 Fmd. for Bække Skytteforening og fra 1949 i Bestyr. for Det konservative Folkeparti i Bække-kredsen.

G. 20-5-1934 m. *Guðrun Søs Voss*, f. 1-1-1914 — Datter af Mejeribestyrer i Bækbølling Johan Ludvig V. og Dorthea Petrine f. Søs.

a₁. *Niels Voss Hedeager Jensen*, f. 10-3-1935; fra 1949 Elev paa Grindsted Realskole.

b₁. *Inga Voss Hedeager Jensen*, f. 1-3-1936.

c₁. *Guðrun Voss Hedeager Jensen*, f. 5-7-1937.

d₁. *Jylla Voss Hedeager Jensen*, f. 5-7-1937.

e₁. *Karen Voss Hedeager Jensen*, f. 5-7-1937, d. 18-10-1937.

f₁. *Vagn Hedeager Jensen*, f. 21-8-1939.

g₁. *Kaj Hedeager Jensen*, f. 21-8-1939.

h₁. *Margit Hedeager Jensen*, f. 31-10-1941.

b. *Karen Hedeager Jensen*, f. 25-3-1912; fra 1926 Uddannelse i husligt Arb.; Somr. 1931 Elev paa Ollerup Højsk.

G. 27-5-1934 m. *Ejlar Egil Aagesen* — Søn af Gmd. i Kollerup Carl Oscar Aron Aa. og Inger Johanne Kathrine f. Pedersen — f. 7-10-1907; Landbrmhj.; Vintr. 1927—28 Elev paa Uldum Højsk. og Vintr. 1931—32 paa Ladelund Landbrsk.; overtog i 1934 Forældrenes Gaard i Kollerup; i 1928—30 Fmd. for Kollerup Gymnastikforening og fra 1942 Fmd. for Kollerup Venstrevælgerforening og har flere Tillidshverv.

a₁. *Knud Oskar Hedeager Aagesen*, f. 22-1-1936.

b₁. *Inger Hedeager Aagesen*, f. 11-4-1938.

c₁. *Ellen Hedeager Aagesen*, f. 19-8-1946.

c. *Oluf Jensen*, f. og d. 3-6-1918.

d. *Johanne Jensen*, f. 3-6-1918, d. 5-6-1918.

2. *Else Kirstine Thygesen Hedeager*, f. 31-8-1887; 1902—07 paa Brejning Aandssvageanstalt, derefter i Hjemmet, d. 2-2-1917.

X 3. *Helga Kirstine Thygesen Hedeager*, f. 3-4-1890; 1904—08 v. husl. Arb., 1908—11 Uddannelse til Mejerske; Somr. 1911 Elev paa Roskilde Højsk.; 1912—15 v. Mejerivæsenet.

G. 15-10-1915 m. *Peder Michael Hans Pedersen* — Søn af fhv. Lmd., Partikulier i Aadum Niels Christian Hans P. og Anna f. Thygesen — f. 5-6-1890; 1905—09 Handelsuddannelse, 1909—10 Elev paa Aarhus Handelsskole, fra 1910 Kommis, 1914—47 Købmd. og Husejer i Hoven; fra 1947 Husejer i Ølgod m. Virke som Regnskabsfører og Bogholder. — Tillidshverv: 1925—33 Medl. af Hoven Sogneraad og Kommunekasserer, 1933—46 Revisor for Hoven Kommune; har været i Bestyrelsen og Kasserer for Hoven Elektricitetsværk, i Bestyrelsen for Hoven Haandværker- og Borgerforening og Fmd. for Hoven Vandværk; har været Kirkeværg og fra 1945 Medl. af og Kasserer for Hoven Menighedsraad og har haft flere Tillidshverv.

X a. *Oluf Hedeager Pedersen*, f. 7-9-1916; Vintr. 1930—31 Elev paa Skibelund Eftersk.; derefter Handelsuddannelse, fra 1935 Kommis, Vintr. 1936—37 Elev paa Han-

delsskolen »Købmandshvile«; Vintr. 1946—47 Elev paa Malung Højsk. i Sverige; fra 1948 Oplags- og Agenturforretn. i Ølgod.

- b. *Georg Hedeager Pedersen*, f. 26-8-1918; 1935 Alm. Forberedelseksamen fra Tarm Realsk., derefter Handelsuddannelse, fra 1938 Kommiss; 1943 Handelseksamen fra »Den jydsk Handelshøjskole« i Aarhus, derefter Forretnings- og fra 1946 Regnskabsfører i Herning; fra 1947 Købmd. og Husejer i Tørring.

G. 8-6-1947 m. *Gerda Fritze* — Datter af Portør i Silkeborg Adolf F. og Laura f. Jørgensen — f. 28-2-1922, fra 1937 v. husl. Arb., fra 1940 Ekspeditrice, fra 1942 Boghandlermedhjælper.

a₁. *Annette Hedeager Pedersen*, f. 2-8-1948.

b₁. *Bente Hedeager Pedersen*, f. 22-12-1949.

- Y c. *Anna Hedeager Pedersen*, f. 27-10-1922; Somr. 1941 Elev paa Ryslinge Højsk.

X G. 12-5-1946 m. *Niels Svendsen Pedersen* — Søn af Landpostbud i Ansager Ole Marius P. og Olga Elise f. Svendsen — f. 30-7-1922; Handelsuddannelse, fra 1946 Købmd. i Ølgod.

a₁. *Michael Svendsen Pedersen*, f. 11-12-1947.

4. *Niels Rahbek Thygesen Hedeager*, f. 21-10-1893; Landbrmhj.; Vintr. 1914—15 Elev paa Ladelund Landbrsk.: fra 1929 Ejer af Fødegaarden, hvis dyrkede Areal han udvidede m. ca. 10 Tdr. Ld.; var i en Aarrække Fmd. for Bjølbøl Mergelselskab og Fmd. for Aadum Sundhedskommission, Fmd. for Aadum Ungdomsforening og i Bestyrelsen for Aadum Foredragsforening og Medlem af Menighedsraadet; desuden har han i flere Aar været Forligsmægler i Tyende- og Aftægtsager for Aadum Sogn og har haft adskillige andre Tillidshverv; han døde 5-5-1944 efter en Blindtarmsoperation.

5. *Ellen Thygesen Hedeager*, f. 23-1-1896; Husassist. 1911—28; Somr. 1918 Elev paa Roskilde Højsk.; 1928—38 Husbestyrerinde; fra 1938 Kogerske i København.

6. *Dagmar Thygesen Hedeager*, f. 13-2-1898; Somr. 1920 Elev paa Roskilde Højsk.; fra 1941 i nogle Aar Fmd. for Hoven Husholdningsforening, fra 1945 Medl. af Hoven Menighedsraad, fra 1946 i Bestyr. for Hoven Haveforening; fra 1948 i Hovedbestyr. for Bølling-Nørre-Herreders Husholdningsforeninger.

G. 1-6-1921 m. *Aage Pagh* — Søn af Gmd. i Sdr. Grene i Hoven Niels Pagh og Kristine f. Pedersen — f. 2-6-1898; fra 1912 Landbrmhj.; Vintr. 1919—20 Elev paa Hadsten Højsk.; fra 1921 Ejer af Fødegaarden; 1931—38 i Bestyr. for »Sdr. Omme og Omegns Landboforening«, fra 1933 Tillidsmd. for Bølling og Nørre Herreders Løsøreforsikring, fra 1940 Domsmand for Hoven Sogn, fra 1943 Medl. af Ho-

ven Sogneraad (Næstfmd.) og Skolekommission; fra 1946 Direktør for Bølling og Nørre Herreders Brandassuranceforening og har flere Tillidshverv.

a. *Edith Hedeager Pagh*, f. 28-6-1923; Somr. 1943 paa Ollerup Gymnastikhøjsk. og har siden ledet Kvindegymnastikken i Knaplund i Sdr. Omme; Vintr. 1946—47 Elev paa Malung Højsk. i Sverige og Leder af Kvindegymnastikken der.

G. 11-5-1949 m. *Helge Berthelsen* — Søn af Gmd. i Ørbæk i Hoven Hans B. og Ane Jensine Kirstine f. Jessen — f. 7-12-1924; Landbrmhj.; Vintr. 1943—44 Elev paa Vestbirk Højsk.; 1944—45 i 9 Mdr. paa Ladelund Landbrsk.; Somr. 1948 i Sverige at studere Landbrug; fra 1949 Forpagter af Fødegaarden.

b. *Ruth Hedeager Pagh*, f. 28-6-1923; Husassist.; Somr. 1943 paa Ollerup Gymnastikhøjsk. og har 1944—48 ledet Kvindegymnastikken og Haandboldspil i Hoven; 1946—48 Ekspeditrice i Ørbæk Brugsforening; 1948—49 Aarskursus paa Askov Højsk.; 1949 Arb. paa Skatteraadskontoret i Nykøbing Mors.

c. *Niels Olof Hedeager Pagh*, f. 17-5-1931; Landbrmhj.; Vintr. 1946—47 paa Brejninggaard Eftersk.; 1948 Elev paa Stevns Landbrugsforenings Forsøgsgaard.

V. *Ellen Kathrine Thygesen*, f. 15-12-1858; fra omkr. 4 Aar gl. Invalid af en Benlammelse; Uddannelse i Syning, fra 1876 Syerske boende i Hjemmet; Somr. 1883 Elev paa Ryslinge Højsk.; d. 15-3-1885.

VI. *Margrethe Thygesen*, f. 4-6-1861; Somr. 1881 Elev paa Vallekilde Højsk.; d. 14-10-1904.

G. 24-6-1893 m. *Peder Marinus Jensen* — Søn af Lmd. i Sdr. Felding Jens Christian Nielsen og Else Christensen — f. 7-4-1860; Landbrmhj.; i nogle Aar Engvandingsmester; fra 1895 Ejer af Høgsviggaard. — Aaret efter sin første Kones Død giftede han sig med Ane Pedersen fra Felding, der døde 1910; han døde 8-11-1915.

1. *Thyge Jensen*, f. 3-4-1894; Landbrmhj.; fra 1915 Ejer af Høgsviggd., hvis Agerland han efterh. har forøget v. Opdyrkn. af over 30 Tdr. Ld. Hede, og hvis Avlsbygninger han har nyopført og forøget Gaardens Husdyrbesætn. til over det dobbelte Antal; har været i Bestyrelserne for Clansborg-Borris Kanalselskab og Bjølhøl Mergelselskab.

G. 3-8-1918 m. *Kirstine Marie Kjær*, f. 12-1-1899 — Datter af Husejer i Assing Boje Lauridsen Kjær og Else Kirstine f. Jensen.

a. *Hulda Margrethe Jensen*, f. 22-1-1920; 1934—38 v. Husgerning i Hjemmet, derefter i Kbhvn. dels husl. Arb., dels sproglig Uddannelse i Fritiden; 1945 Korrespon-

denteksamen i Engelsk; 1945—46 Korrespondent i et Handelshus i Kbhvn.; 1946—48 husl. Arb. hos Slægtninge i England i Forbindelse med Udbedring af Sprogkundskaber; fra 1948 husl. Arb. i Hjemmet.

b. *Villy Kjær Jensen*, f. 17-12-1926; Landbrmhj.; fra 1945 i Snedkerlære, 1949 Svend (m. Broncemedalje).

c. *Gunnar Kjær Jensen*, f. 19-4-1928; Landbrmhj.

d. *Arne Kjær Jensen*, f. 25-11-1931; Landbrmhj.

2. *Eleonora Kirstine Jensen*, f. 9-8-1896; fra 1919 til sin Død 21-2-1940 paa Sindssygehospital.

3. *Ane Kirstine Jensen* (Kaldenavn: *Stinne*), f. 28-3-1898; fra 1899 Plejedatter hos sin Moster og Onkel (se C I ovenfor); efter disses Død Husassistent, senere Husbestyrerinde, undt. Somr. 1920, da hun var Elev paa Frederiksborg Højsk., og Somr. 1934—38 og 1946—47 og Aaret 1949, da hun har bestyret Udsalget i Militærlejren paa Borris Sønderland.

4. *Viggo Jensen*, f. 7-7-1899; Uddannelse til Mejerist 1917—27, derefter Vikariat som Mejerist i Herningegnen; fra 1936 Brod- og Konfekturhandel i Herning og fra 1945 desuden Salgschauffør v. A/S Herning Brødfabrik.

G. 22-2-1931 m. *Jenny Marie Laustsen*, f. 15-4-1907 — Datter af Lmd. i Stenild v. Hobro Henrik L. og Johanne Marie f. Nielsen.

- ✓ VII. *Peder Thygesen*, f. 20-7-1865; 1880—82 dels Landbrmhj., dels privat Uddannelse til Vinterlærer; Vintrene 1882—84 Lærer i Marup Vinterskole i Skjern, Somr. 1883—84 Elev paa Staby Vinterlærerhøjsk., Vintr. 1884—85 og 1889—90 Lærer i Østtarp Vinterskole; Vintr. 1885—87 Elev paa Askov Højsk., Somr. 1885—86 fortsat Uddannelse til Lærervirksomhed ved Selvstudium i Hjemmet; Vintr. 1887—88 Privatlærer i Bering Præstegd. v. Aarhus; 1888—89 Militærtjeneste v. Infanteriet (m. Uddann. paa Befalingsmandsskole i Helsingør); 1891 Alm. Forberedelseseksamen (som Privatist); 1891—97 dels Studium v. Landbohøjskolen til Landinspektørexamen, dels privat Undervisningsarbejde; 1897—1901 Assistent i Landmaalingsfagene v. Den polytekniske Læreanstalt. 1898 Landinspektørexamen; Vintr. 1901 Studierejse i Tyskland og Schweiz. 1901—11 Docent og 1911—35 Professor i Landmaalingsfagene v. Den polytekniske Læreanstalt; 1904—38 Censor i Landmaalingsfagene v. Landbohøjskolen; 1918—24 Medl. af en af Norges tekniske Højskole udnævnt Komité til at gøre Forslag om Besættelsen af et Professorat i Geodæsi ved Højskolen; 1935—40 Censor i Landmaalingsfagene v. Den polytekniske Læreanstalt. 1922—34 Medlem af Bethlehems Sogns Menighedsraad. — Udnævnt til Ridder af Dhg., til Dhmd. og til Ridder af den norske Skt. Olavs Orden. — Jitterære Arbejder: Forelæsninger over økonomisk Landmaaling (3 Udg.); Landmaalingspraktik (2 Udg.); Artikler i Tidsskr. for Opmaal. og

Matrikelvæsen og i Salmonsens Leksikon (2. Udg.) m. fl., desuden et Par slægthistoriske Skrifter.

G. 9-6-1903 m. *Kirstine Madsen* — Datter af Gård. og Sognefoged i Gjellerup v. Herning Niels Madsen og Ane f. Christensen — f. 23-4-1873; Somr. 1891 Elev paa Askov Højsk.; 1892 Forskolelærerinde-Eksamen fra Frk. Langs Skole i Silkeborg, 1893 Lærerinde i Baaring paa Fyn, 1894—1901 Lærerinde i Birk v. Herning; 1898—99 Deltager i Statens etaarige Lærerkursus, Vintr. 1902—03 Elev paa Den Suhrske Husmoderskole i København.

1. *Niels Thyge Baunsgaard Thygesen*, f. 16-3-1904; 1923 Alm. Forberedelseseksamen; 1923—26 Sanguddannelse paa Det kgl. Musikkonservatorium og senere hos Giuseppe Boralevi i Paris; 1927 Student (privat dimit.), 1928 cand. phil.; 1927—31 studeret Musikvidenskab og nordisk Filologi v. Kbhvns. Universitet; fra 1931 Operasanger v. Det kgl. Teater; 1931—33 gennemgaaet Teatrets Skuespilscole; i 1946 udnævnt til Kgl. Kammersanger; fra 1938 hyppig Gæstecoptræden ved de internationale Operafestspil i Pilsen i Bøhmen og har været paa Gæstespil paa Nationalteatrene i Prag, Brünn og Bratislava og paa Operaerne i Stockholm og Helsingfors, senere paa Operaerne i Paris, Milano, Barcelona og Buenos Aires. — Er Medl. af Bestyr. for »Tonekunstnerfonden af 1941« og af Bestyr. for »Dansk Czekoslovakisk Selskab«. — Er udnævnt til Ridder af Dbg., til Ridder af den franske Æreslegions Orden og til Officersgraden af den Czekoslovakiske hvide Løves Orden samt dekoreret med to finske Fortjenstmedaljer.

G. 8-6-1933 m. Operasangerinde *Margherita Flor* — Datter af Forlagsboghandler i Københ. Christian Emil Emanuel Flor og Asta Marie f. Meyer — f. 5-10-1900; uddannet i Sang i Milano, Monte Carlo, Berlin og Paris; deltog 1927—29 med italiensk Operaselskab i en Tourné til Indien, Java, Australien og Ny Zeeland; Gæstespil i Berlin 1924, i Buenos Aires 1929 og paa Det kongelige Teater i Københ. 1930; fra 1930 ansat her og gennemgik 1931—33 Teatrets Skuespilscole og blev derefter tillige ansat som Skuespillerinde; efter 1930 Gæstespil paa Operaerne i Stockholm og Helsingfors og ved Operafestspillene i Pilsen; har desuden i mange Aar givet Sangundervisning og har ved Siden af sin Virksomhed som Sangerinde dyrket Malerkunsten. — 1937—40 Medl. af Bestyrelsen for »Foreningen af Skuespillere og Skuespillerinder ved Det kongelige Teater«; fra 1941 Medl. af og i 2 Aar Fmd. i Bestyrelsen for Københavns Soroptimistklub og fra 1949 Medl. af Bestyr. for den dansk-italienske »Dante Alighieri«. — Er dekoreret med den finske Fortjenstmedalje »Pro benignitate humana« og med den franske Ordensdekoration »Les Palmes d'Officier d'Académie«.

- a. *Jelle Mariann e Flor Thygesen*, f. 30-3-1934; Uddannelse til Pigeskoleeksamen i Frk. Zahles Skole.
- b. *Jan Michael Flor Thygesen*, f. 14-7-1937; Uddannelse til Studentereksamen paa Herlufsholm Kostskole.
2. *Anna Kirstine Baunsgaard Thygesen*, f. 26-11-1907; 1924 Realeksamen, 1926 Eksamen i Latin, 1929 farmaceutisk Medhjælpereksamen, 1932 farmaceutisk Kandidateksamen; 1932—40 Apoteksvirksomhed i København, 1940—48 i Hornbæk, fra 1948 i Birkerød.
3. *Ellen Marie Baunsgaard Thygesen*, f. 20-3-1909; 1928 Studentereksamen, 1929 cand. phil., 1933 Eksamen v. Statens Biblioteksskole; 1933—45 Bibliotekar med Virksomhed ved de kommunale Biblioteker i København; Somr. 1935 sproglige og litterære Studier paa Universitetet i Santander (i Spanien).

G. 12-8-1938 m. *Eric William Hawkins* — Søn af Fabrikant i Liverpool James Edward H. og Agnes Thomson f. Claire (af Skotland) — f. 8-1-1915; 1933 Studentereksamen (»Higher Certificate«); 1933—37 Sprogstudier v. Universitetet i Cambridge og ved spanske Universiteter, 1936 Embedseksamen (»Bachelor of Arts, Honours«) i Fransk og Spansk v. Universitetet i Cambridge; 1937—40 Lærer v. Royal Masonic Kostskole v. London. — Har i 1940—46 som Frivillig deltaget i Verdenskrigen paa Fronterne i Afrika og Italien og i et Felttog til Palæstina; i Aarene 1941—45 efterhaanden forfremmet fra Menig til Major. — 1946—49 Overlærer (»Housemaster«) v. »Mossley Hill College« i Liverpool; fra 1949 Rektor (»Head Master«) v. »Oldershaw Grammar School« i Wallasey (ikke langt fra Liverpool).

a. *Anne Margaret Hawkins*, f. 18-5-1939.

b. *John Alan Hawkins*, f. 10-8-1947.

D. *Magrethe Pedersdatter*, f. 18-7-1822; fra 1836 beskæftiget m. husl. Arb., senere m. Vævning; 1856—71 Husmoder og Pottemagerske; d. 25-10-1871.

G. 21-12-1856 m. *Jens Christensen (Birkkjær)* — Søn af Hmd. i Forsomho i Ølgod Christen Nielsen og Elisabeth f. Jensdatter — f. 29-10-1819; 1833—56 Landbrmhj.; 1856—90 Ejer af Husmandsstedet »Birkkjær« i Forsomho. — 3 Aar efter sin første Hustrus Død giftede han sig m. Enken Dorteia Jensine Jørgensen, med hvem han fik Døtrene Magrethe og Elisabeth Chr.; han døde 18-6-1898.

I. *Christian Christensen*, f. 29-3-1857, d. 9-5-1858.

II. *Kirsten Christensen*, f. 16-9-1859; fra 1873 Husassist.; efter sit første Ægteskab atter Husassist., senere Husbestyrerinde; d. 29-4-1925.

1°) G. 19-7-1878 (i Bølling) m. *Peder Gravild Olesen* — Søn af Bolsmd. i Bølling Ole Andersen og Else f. Nielsen —

f. 28-11-1854; 1868—78 Tjenestekarl og Landarbejder, fra 1878 Byarbejder i København, men rejste ikke længe efter sit Giftermaal fra sin Familie til Amerika uden derefter at lade den høre fra sig.

2°) G. 21-11-1896 m. Hmd. *Miller Hansen* — Søn af Gmd. i Forsom Hans Carl Vogler Lauritsen og Else f. Nielsdatter — f. 21-7-1848; fra 1862 Landbrmhj., senere Hmd. i Odderup; fra 1929 boet i det private Alderdomshjem i Ølgod; d. 12-8-1942.

1. *Jens Martin Theodor Olesen*, f. 11-9-1879; Landbrmhj., 1907—28 Hmd., først i Hoven, fra 1910 i Filskov, fra 1915 i Aadum, fra 1926 i Dejbjerg, fra 1928 Husejer og Arbmd. i Borris og fra 1945 Kirkebetjent smst.

G. 8-11-1907 m. *Ane Kirstine Lauridsen*, f. 20-4-1881 — Datter af Gmd. i Grindsted Ivar L. og Ane Johanne f. Pedersen.

a. *Anna Johanne Olesen*, f. 3-2-1908; Syerske i Borris, fra 1949 i Aarhus.

b. *Thora Jensine Olesen*, f. 15-5-1909.

G. 23-3-1930 m. *Erik Henry Eriksen*, — Søn af Fyrbøder Erik E. i Smorum og Johanne Kirstine f. Henriksen — f. 25-7-1906; Kulsvier i Herfølge.

a₁. *Emmy Johanne Eriksen*, f. 17-3-1932.

b₁. *Jens Jørgen Eriksen*, f. 25-1-1935; Landbrmhj.

c₁. *Ole Vhøler Eriksen*, f. 11-2-1938.

d₁. *Ove Vhøler Eriksen*, f. 28-2-1944.

c. *Ivar Lauridsen Olesen*, f. 26-6-1910; Landbrmhj.; senere Hmd. i Duedal i Borris.

G. 23-11-1933 m. *Dagny Nielsen*, f. 12-5-1912 — Datter af Lmd. i Tistrup Niels Kristian N. og Anna Maria f. Mikkelsen.

a₁. *Anna Maria Olesen*, f. 23-1-1935.

b₁. *Ester Olesen*, f. 23-9-1937.

c₁. *Niels Kristian Olesen*, f. 8-2-1939.

d₁. *Jens Birkjær Olesen*, f. 8-2-1939.

e₁. *Knud Birkjær Olesen*, f. 21-4-1947, d. 16-3-1948.

f₁. *Johannes Olesen*, f. 11-12-1949.

d. *Kristian Martinus Olesen*, f. 12-11-1911; fra 1925 Landbrmhj. og Landarbejder, fra 1933 Arbmd. eller Fodermester i Sdr. Felding, 1936 i Tarm, 1938—40 i Horne, 1940—45 Gaardbestyrer i Skjern og fra 1946 Statshusmd. i Borris.

G. 27-3-1933 m. *Margrete Jensen*, f. 7-6-1913 — Datter af Lmd. i Tistrup Lars Jensen og Else Katrine f. Poulsen.

a₁. *Rita Kirstine Olesen*, f. 8-7-1933.

b₁. *Svend Egon Olesen*, f. 4-6-1936.

c₁. *Jens Martin Theodor Olesen*, f. 14-12-1938.

e. *Anthøn Martinus Olesen*, f. 12-5-1913, d. 8-6-1916 af Lungebetændelse.

- f. *Ejnar Olesen*, f. 14-1-1915; Arbmd., fra 1945 i Berring v. Assens, fra 1946 Chauffør i Haare, senere Arbmd. i Brendaa i Tandrup pr. Gelsted.

G. 2-11-1945 m. *Maren Kirstine Vesterboe Sørensen*, f. 8-9-1924 — Datter af Henry Vesterboe S., Hmd. i Haare, og Birthe Martine f. Bang.

a₁. *Inger Lise Vesterboe Olesen*, f. 21-2-1946.

b₁. *Henry Vesterboe Olesen*, f. 27-3-1949.

- g. *Anthonia Mathilde Olesen*, f. 19-5-1917, d. 13-12-1918 af Strubehoste.

- h. *Klara Anthonia Mathilde Olesen*, f. 14-5-1919.

G. 11-4-1942 m. *Thorvald Emil Beikes* — Søn af Havnearbejder i Aarhus Hendricus Albertus B. (født i Groningen i Holland) og Karen Marie f. Jenscn, — f. 9-5-1920; er Havnearbejder og bor i Aarhus.

- i. *Svend Birkjær Olesen*, f. 9-4-1921; Ekstraarbejder v. D. S. B., først boende i Assens, fra 1949 i Borris.

G. 7-10-1944 m. *Edith Jeppesen*, f. 12-12-1923 — Datter af Arbmd. i Odense Anders Peder J. og Marie f. Jørgensen.

- k. *Lilly Birkjær Olesen*, f. 17-8-1923; fra 1937 Husassistent, fra 1946 Husbestyrerinde.

- l. *Gunnar Birkjær Olesen*, f. 15-6-1926; Landbrmhj. og Landarbejder; 1947—49 Soldat m. ½ Aars Bevogtnings-tjeneste i Tyskland; fra 1949 Arb. v. D. S. B.

2. *Dorthea Margrete Olesen*, f. 5-5-1887.

G. 21-11-1913 m. *Kristian Jessen* — Søn af Hmd. i Gødsvang Eske Hansen J. og Ane f. Tøming — f. 27-5-1890; Landbrmhj., senere Arb. v. Vejvæsenet, fra 1941 Aflæser v. Elektricitetssværket i Tistrup, bor i Hesselho i Tistrup.

3. *Else Maria Hansen*, f. 31-5-1895; d. 27-3-1907.

4. *Carl Bollerup Hansen*, f. 14-8-1897; Murer i Ølgod, fra 1934 i Roskilde.

G. 26-7-1929 m. *Edle Chatinka Nielsen*, f. 2-1-1904 — Datter af Tømrer i Horsens Hans N. og Anc Kjerstine f. Pedersen.

5. *Margrete Birkkjær Hansen*, f. 23-3-1900; fra 1936 Husejer-ske i Gammelgaard i Ølgod; d. 11-7-1942 af Tuberkulose.

6. *Maren Hansen*, f. 26-12-1902; Husassistent, fra omkr. 1932 Husbestyrerinde.

7. *Klara Hansen*, f. 26-12-1902, d. 3-1-1903.

- E. *Abelone Maria Pedersdatter*, f. 31-7-1824, d. 16-11-1905.

G. 3-5-1846 m. *Mads Christian Jensen* — Søn af Gmd. i Adsbøl i Strellev Jens Christensen og Bodil Kirstine f. Jensdatter — f. 17-3-1823; 1837—46 først Landbrmhj., senere Snedker og Tømrer, 1846—51 Gmd. i Østtarp, 1851—89 Gmd. i Adsbøl, derefter Aftægtsmd. smst. — Tillidshverv: 1867—70 Hegnssynsmd., 1861—67 Taksati-

onsmd. for rørlige Ejendele til Brandassurance, 1868—73 Medl. af Strellev Sogneraad, 1869—71 Fmd. for samme. — Dod 25-9-1891.

I. *Kirsten Madsen*, f. 9-3-1847, d. 16-2-1864.

II. *Peder Madsen*, f. 1-2-1850; 1864—74 Landbrmhj., 1875—84 Gmd. i Østtarp, 1884—1923 Gmd. i Adsbøl; d. 31-12-1923. — Tillidshverv: 1889—95 Medl. af Sogneraadet og 1893—95 af Skolekommissionen, 1889—91 og 1896—98 Medl. af Bestyr. for den fri Fattigforsørgelses Kasse, i 3 Aar Kirkeværge, i flere Aar Taksationsmd. for rørlige Ejendele til Brandassurance og har haft flere Tillidshverv.

G. 18-9-1875 m. *Anne Jensen* — Datter af Gmd. og Sognefoged i Strellev Jens Johannessen og Birgitte f. Jensen — f. 20-3-1853, d. 11-2-1932.

1. *Mads Peder Madsen*, f. og d. 22-5-1876.

2. *Mads Christian Madsen*, f. og d. 14-5-1877.

3. *Abelone Kirstine Madsen*, f. 31-7-1878; Somr. 1898 Elev paa Ollerup Højsk.

G. 6-11-1906 m. *Jens Kousgaard Frandsen* — Søn af Hmd. i Asp i Horne Mads Frandsen og Ane Kirstine f. Andersen — f. 20-9-1877; Hmd. i Uldbæk i Lyne, fra 1939 Husejer og Rentier i Lyne Kirkeby.

a. *Peder Kousgaard Frandsen*, f. 4-2-1907, d. 13-3-1907.

b. *Anna Kirstine Frandsen*, f. 18-12-1907; Somr. 1929 Elev paa Vallekilde Højsk.; d. 14-2-1945 af en Kræftsygdom.

G. 20-4-1932 m. *Hans Bang Frandsen* — Søn af Gmd. i Aadum Kristen F. og Kirstine Katrine f. Thomsen — f. 29-3-1904; Landbrmhj., fra 1932 Hmd. i Gyris i Aadum.
a₁. *Kristen Bang Frandsen*, f. 13-9-1933.

c. *Einar Kousgaard Frandsen*, f. og d. 2-2-1910.

d. *Magny Kousgaard Frandsen*, f. 18-7-1911; Somr. 1932 Elev paa Vallekilde Højsk.

G. 11-12-1935 m. *Kristian Lindberg* — Søn af Hmd. i Strellev Niels Nielsen L. og Maren f. Kristensen — f. 17-10-1909; Landbrmhj., fra 1935 Gmd. i Nr. Vium.

e. *Agnes Kousgaard Frandsen*, f. 28-4-1914; Somr. 1935 Elev paa Danebod Højsk.

G. 23-11-1939 m. *Henry Brodsgaard* — Søn af Hmd. i Ølgod Peder Kristen B. og Mette Kirstine f. Gammelgaard — f. 3-4-1915; Landbrmhj., fra 1939 Hmd. i Uldbæk.

a₁. *Ejnar Brodsgaard*, f. 23-3-1943.

b₁. *Evald Brodsgaard*, f. 22-2-1947.

f. *Peder Kousgaard Frandsen*, f. 28-3-1916; Landbrmhj.; Vintr. 1937—38 Elev paa Uldum Højsk. og Vintr. 1941—42 Elev paa Graasten Landbrsk.; fra 1944 paa Sindsygehospital.

- g. *Karl Marius Kousgaard Frandsen*, f. 1-6-1919; Landbrmhj.; Vintr. 1942—43 Elev paa Uldum Højsk.
- X 4. *Birgitte Madsen*, f. 21-12-1880; Somr. 1902 Elev paa Ollerup Højsk.
- X G. 19-4-1904 m. *Kristen Ole Pedersen Nielsen* — Søn af Gmd. og Sognefoged i Strellev Mads Kristen Nielsen og Karen Kirstine f. Olesen — f. 26-1-1882; Landbrmhj.; Vintr. 1902—03 Elev paa Ollerup Højsk.; fra 1904 Hmd., senere Gmd. i Topgaard i Strellev; fra 1910 Organist v. Strellev Kirke; 1916—22 Leder af Strellev Sangforening; 1927—29 Revisor for Strellev Kommune; fra 1945 Rentier, boende i Topgaard.
- a. *Peder Madsen Nielsen*, f. 26-3-1909; Uddannelse til Snedker; Vintr. 1929—30 Elev paa Ry Haandværkersk. og 1931—32 paa Haslev Haandværkersk., derefter Snedkerm. i Als pr. Skelund, fra 1945 i Kvong.
- G. 21-9-1934 m. *Dagny Pedersen*, f. 29-3-1909 — Datter af Skomager i Tjæreborg Peder P. og Margrethe Kirstine f. Jensen.
- a₁. *Margit Nielsen*, f. 18-7-1936.
- b₁. *Borge Kristen Nielsen*, f. 31-12-1942.
- c₁. *Erling Topgaard Nielsen*, f. 14-1-1946.
- X b. *Karl Kristian Nielsen*, f. 19-4-1912; Landbrmhj.; fra 1936 Landpostbud m. Bopæl i Topgaard; fra 1945 Gmd. i Topgaard.
- X G. 21-12-1938 m. *Marie Andersen*, f. 27-6-1912 — Datter af Farver i Ølgod By Anders Kristian A. og Kristiane f. Jensen.
- a₁. *Henny Topgaard Nielsen*, f. 27-8-1940.
- b₁. *Birthe Topgaard Nielsen*, f. 9-4-1945.
- X 5. *Jenny Mathilde Madsen*, f. 31-7-1884; Somr. 1906 Elev paa Vestbirk Højsk.; 1933—41 Medl. af Skolekommissionen i Strellev; d. 1-9-1948 af en Kræftsygdom.
- X G. 15-9-1911 m. *Anders Kristian Johannessen* — Søn af Gmd. i Vogslund i Ølgod Bertel J. og Kirsten f. Nielsen — f. 25-9-1884; Landbrmhj.; Vintr. 1905—06 Elev paa Høng Højsk. og Vintr. 1908—09 Elev paa Ladelund Landbrsk.; fra 1911 Gmd. i Mosebøl i Strellev, har opdyrket ca. 10 Tdr. Ld. af Gaardens Mosejorder og efterh. fordoblet Gaardens Husdyrbesætning. — 1921—33 Medl. af og 1929—33 Fmd. for Strellev Sogneraad, 1925—28 Medl. af Skolekommissionen; fra 1924 Vurderingsmd. til Værdsættelse af Ejendoms-skyld.
- a. *Bertel Johannessen*, f. 6-7-1912; Landbrmhj., fra 1937 Gmd. i Henne.
- G. 29-3-1935 m. *Oda Andersen*, f. 16-3-1913 — Datter af Gmd. i Bovnum Niels Marinus A. og Ane f. Mikkelsen.
- a₁. *Helge Johannessen*, f. 28-4-1937.
- b₁. *Ejvind Johannessen*, f. 28-5-1938.

- c₁. *Flemming Johannessen*, f. 27-12-1942.
 d₁. *Villy Nygaard Johannessen*, f. 3-3-1945.
 e₁. *Niels Johannessen*, f. 12-4-1948.
 f₁. *Anders Johannessen*, f. 12-4-1948.
- × b. *Peder Johannessen*, f. 8-2-1914; Landbrmhj.; fra 1943 Gmd. i Bejsnap i Ølgod.
 × G. 16-3-1943 m. *Anna Kathrine Kristensen*, f. 29-8-1921 — Datter af Gmd. i Nørtarp i Strellev Søren Kristensen og Kristiane f. Lauridsen.
 a₁. *Tage Johannessen*, f. 27-6-1943.
 b₁. *Søren Johannessen*, f. 1-8-1946.
- × c. *Kristen Norgaard Johannessen*, f. 27-10-1916; Landbrmhj.; Vintr. 1938—39 Elev paa Ollerup Højsk., 1946—47 Elev paa Ladelund Landbrsk., fra 1948 Ejer af Fødegd. i Mosbøl.
- × d. *Arne Johannessen*, f. 14-12-1918; Landbrmhj., senere Gaardbestyrer, fra 1947 Gmd. i Vestkjær i Ølgod.
 × G. 12-12-1947 m. *Betty Jessen*, f. 11-1-1925 — Datter af Gmd. i Vestkjær Ejnar Marius J. og Kirsten f. Knudsen.
 a₁. *Jens Johannessen*, f. 19-4-1949.
- × e. *Frida Johannessen*, f. 30-6-1923.
 × G. 18-10-1947 m. *Laurids Jensen* — Søn af Gmd. i Blinkbjerg i Aadum Niels J. og Kirstine f. Olesen — f. 23-1-1922; Landbrmhj.; fra 1947 Ejer af Gaarden »Aldershvile« i Nr. Nebel.
6. *Abelone Madsen*, f. 13-8-1887, d. 11-10-1887.
- × 7. *Johanne Madsen*, f. 13-2-1889; Husassist., senere Husbestyrerinde; Vintr. 1909—10 Elev paa Ubberup Højsk.; overtog i 1924 sammen med Broderen Forældrenes Gaard (se nedenfor).
- × 8. *Mads Kristian Jensen Madsen*, f. 25-10-1891; Landbrmhj., senere Tømrer; Vintr. 1912—13 Elev paa Ryslinge Højsk.; 1914—22 Tømrer i U. S. Amerika; 1924—43 sammen med Søsteren Johanne Ejer af Forældrenes Gaard, »Østergaard« i Adsbøl, 1943—48 sammen med Søsteren Ejer af en mindre Ejendom i Østtarp; fra 1948 sammen med Søsteren Husejer i Strellev Kirkeby; 1926—33 og fra 1945 Fmd. for Strellev Skytteforening.

III. *Jens Madsen*, f. 18-5-1853; Landbrmhj.; Vintr. 1879—80 Elev paa Askov Højsk. og Vintr. 1881—82 Elev paa Ladelund Landbrsk.; fra 1882 Gmd. i Bindsbøl i Aadum, har i mange Aar været Medl. af Bestyrelsen for Aadum Sogns Laane- og Sparekasse og Medl. af Bestyr. for Bølling og Nørre Herreders Hesteforsikringsforening; har været Kirkeværge og har haft flere Tillidshverv; — d. 13-2-1925.

1°) G. 16-9-1882 m. *Maren Danielsen* — Datter af Gmd. i Mosbøl i Strellev Daniel Povlsen og Kirsten f. Christensdatter — f. 13-10-1855, d. 30-10-1899.

2°) G. 25-10-1901 m. *Ane Bolette Pedersen*, f. 22-9-1878 — Datter af Gmd. i Gundesbøl i Aadum Jens P. og Lovise Kathrine Sørensen f. Fæster — bor efter sin Mands Død i Aadum Kirkeby.

1. *Peder Jensen Bindsbøl*, f. 10-8-1883; Landbrmhj.; 1899—1900 Elev paa Vester Vedsted Eftersk., 1901—02 Elev paa Djursland Højsk.; 1904—05 Soldat og gennemgaaet Korporalskolen v. Livgarden; derefter Landbrmhj. og senere Gaardbestyrer; 1908—30 Gmd. i Gyris i Aadum og 1926—30 Vurderingsmand i »Vest- og sønderjydske Kreditforening«; 1930—45 Gæstgiver i Sdr. Omme, derefter Gaardejer smst. og Rentier.

G. 10-10-1908 m. *Antonia Lovise Hoj Lauridsen*, f. 24-10-1884 — Datter af Gmd. i Gyris Lars Hoj L. og Jørgine f. Hansen.

a. *Mary Bindsbøl*, f. 15-5-1910; Husassist., 1930—39 Serveringsjfr. i Forældrenes Gæstgiveri; Somr. 1928 Elev paa Vinding Højsk.

G. 10-8-1939 m. *Carl Ankersen* — Søn af Gmd. i Vinding v. Holstebro Thomas A. og Nonine f. Enevoldsen — f. 16-12-1908; Uddannelse til Klejnsmed; Vintr. 1932 Elev paa Uldum Højsk.; fra 1935 Fængselsbetjent v. Statens Arbejdsboliger i Sdr. Omme; fra 1936 Agent for Forsikringsselsk. »Baltica«.

a₁. *Tonny Peder Bindsbøl Ankersen*, f. 23-11-1940.

b₁. *Tove Marie Bindsbøl Ankersen*, f. 23-11-1940.

c₁. *Gerda Antonia Ankersen*, f. 24-11-1944.

b. *Jens Madsen Bindsbøl*, f. 21-5-1911; Landbrmhj.; Vntr. 1930—31 Elev paa Vinding Højsk.; fra 1942 Ejer af »Lille Kjærgaard« i Sdr. Omme.

G. 23-11-1941 m. *Maren Elisabeth Rudmose*, f. 24-6-1908 — Datter af Gmd. Mads Pedersen Rudmose i Brejning og Barbera Marie f. Mikkelsen.

a₁. *Robert Rudmose Bindsbøl*, f. 11-4-1942.

b₁. *Vitt Marie Bindsbøl*, f. 30-11-1944.

c. *Lars Valdemar Bindsbøl*, f. 16-9-1914; Uddannelse til Bager, fra 1935 Svend og fra 1943 Bagerforretn. i Filskov.

G. 27-9-1943 m. *Ellen Andreasen*, f. 3-3-1913 — Datter af Landpostbud i Lønborg Andreas Skaarup A. og Ane f. Jensen.

d. *Ernst Harry Bindsbøl*, f. 5-9-1917; i 1935 Elev paa Grindsted Eftersk., derefter Uddannelse til Slagter og samtidig (1936—37) Elev paa Teknisk Skole i Sdr. Omme; fra 1940 Slagterm. smst.

G. 10-9-1940 m. *Erna Jensen*, f. 18-12-1918 — Datter af Gmd. Frode J. i Flø v. Brande og Marie f. Mortensen.

a₁. *Erling Rud Bindsbøl*, f. 5-3-1941.

b₁. *Eva Marie Bindsbøl*, f. 14-6-1945.

- e. *Erik Bindsbøl*, f. 6-10-1920; Uddannelse i Kolonialhandel, fra 1938 Kommis; Vintr. 1940—41 Elev paa Handelshøjsk. i Aarhus; 1941—42 og 1945 Soldat; 1942—47 Tjener i Sdr. Omme By; 1947—49 Kroejer i Gadbjerg; fra 1949 Isenkræmmer i Hammel.
G. 29-4-1945 m. *Anna Margrethe Nielsen*, f. 22-7-1919 — Datter af Gmd. i Skarrild (tidl. i Brande) Kresten Kjeldsen N. og Maren Lovise f. Nielsen.
a₁. *Ulla Bindsbøl*, f. 18-8-1946.
- f. *Gerda Hilda Bindsbøl*, f. 4-6-1924, i 1941 Eksamen fra Aarhus Handelshøjskole, derefter Kontorarbejde og fra 1946 Privatsekretær v. Statens Arbejdshus i Sdr. Omme.
2. *Lene Jensen Bindsbøl*, f. 11-11-1885.
G. 22-9-1910 m. *Søren Vinding Sørensen* — Søn af Hmd. i Vinding i Aadum Christen S. og Magrethe f. Justesen — f. 27-3-1881; fra 1897 Uddannelse til Murer, fra 1906 Murrer og fra 1910 Husejer i Tarm; fra 1938 Medl. af Bestyr. for Tarm Plantage og Vurderingsmd. i Den alm. Brandforsikr. for Landbygninger; fra 1943 Vurderingsmd. til Ejendoms skyld og har haft flere Tillidshverv.
3. *Abelone Jensen Bindsbøl*, f. 5-6-1888; i 1903—04 Uddannelse til Lærerinde paa Hoven Kvindeskole og Somr. 1908 Elev paa Askov Højsk.; 1904—08 Vinterskole-Lærerinde i Strellev og 1908—18 i Lyne og i 1918—19 i Aadum; Somrene 1910—15 Lærerinde i Gymnastik og Haandgerning paa Nr. Ørslev Højsk.
G. 20-6-1919 m. *Einar Ravnholt* — Søn af Handelsrepræsentant i Kjellerup Søren R. og Birgitte f. Christensen — f. 22-9-1889; Uddannelse til Mejerist; fra 1912 Elev paa Silkeborg Seminarium, hvorfra Skolelærerexamen 1915; Vintr. 1915—16 Lærer i Lyne og fra 1916 Enelærer i Kærby Skole paa Djursland; d. 7-4-1935, hvorefter hans Enke er bosiddende Husejerske i Tarm.
- a. *Helene Bindsbøl Ravnholt*, f. 12-1-1921; Somr. 1936 Elev paa Bramminge Efterskole, derefter v. Husgering, senere v. Syning og fra 1944 Dameskrædderinde.
G. 20-4-1946 m. *Gert Poulsen* — Søn af Varmemester i København Jens P. og Anna Dorthea f. Olsen — f. 17-3-1921; fra 1936 Sømandslev, 1942—43 Styrmands- og Skibsførerexamen, derefter Styrmand — bl. a. paa Skoleskibet »Georg Stage« — med Hjemsted i København; fra 1947 Fyrassistent i Fyr- og Vagervæsenet m. Tjeneste v. Højen Fyr v. Skagen.
a₁. *Svend Ravnholt Poulsen*, f. 21-4-1949.
- b. *Esther Bindsbøl Ravnholt*, f. 8-7-1922; Alm. Forberedelseseksamen 1939, derefter Sygeplejeuddannelse og fra 1947 Sygeplejerske.
- c. *Gerda Bindsbøl Ravnholt*, f. 17-10-1924.

- d. *Else Bindsbøl Ravnholt*, f. 4-2-1926; 1942 Mellemskoleeksamen; fra 1945 Defektrice.

G. 17-4-1947 m. *Mogens Nielsen Johansen* — Søn af Bogholder i Tarm Holger Nielsen J. og Eva Marie Ruth f. Nielsen — f. 8-10-1920 i Rønne; Uddannelse paa Vestjydsk Kostskole i Tarm; 1937 Alm. Forberedelseksamen, 1939 math. naturv. Studentereksamen m. Tillægsprøve i Latin; 1939—42 Discipel paa Tarm Apotek; 1942 farmaceutisk Medhjælpereks.; 1942—45 Medhjælper paa Nr. Nebel og Farso Apoteker; 1946 cand. pharm.; 1946—49 Apoteksvirksomhed i Farso, fra 1949 i Hobro.

a₁. *Ole Ravnholt Johansen*, f. 5-2-1948.

- e. *Inga Bindsbøl Ravnholt*, f. 14-9-1927; 1944 Realeksamen, derefter Kontorassistent.

G. 20-8-1949 m. *Christian Vittarp Pedersen* — Søn af Tomrerm. i Tarm Jens Anton P. og Ane Margrethe f. Christensen — f. 6-5-1920; 1937 Alm. Forberedelseksamen og derefter Uddannelse til Smed; i 1948 Eksamen fra Københ.'s Teknikum og derpaa som Ingeniør ansat hos F. L. Smidth & Co.

- f. *Agnethe Bindsbøl Ravnholt*, f. 22-1-1931; 1948 Realeksamen, derefter Uddannelse til Defektrice.

4. *Mads Jensen Bindsbøl*, f. 11-7-1890; Musiker, i nogle Aar Indehaver af Afholdsbeværtningen i Lyne; d. 17-1-1923.

G. 31-10-1919 m. *Magny Abelone Christensen* — Datter af Gmd. i Lunde Adam Chr. og Kathrine f. Nielsen — f. 15-4-1898; havde efter sin Mands Død en Damefrisørforretning i Varde og giftede sig i 1931 m. Manufakturhandler Arnold Jespersen Dahl i Tistrup Stationsby.

- a. *Emmy Bindsbøl*, f. 1-8-1920 i Lyne.

G. 21-6-1942 m. Politibetjent i Nykøbing Mors *Vagn Knudsen*, f. 16-2-1917 — Søn af Typograf i København Alfred Valdemar Marius K. og Sophie f. Andersen.

a₁. *Birgit Dahl Knudsen*, f. 11-1-1943.

5. *Kirsten Jensen Bindsbøl*, f. 7-4-1893; d. 13-3-1894.

- × 6. *Maren Jensen Bindsbøl*, f. 7-1-1903, d. 21-5-1938.

G. 17-5-1925 m. *Magnus Hansen* — Søn af Maler i Tarm Hans Peter H. og Kirstine f. Pedersen — f. 31-8-1893; har en Afholdsbeværtning i Tarm; giftede sig i 1946 m. Sygeplejerske Estrid Lauridsen og har m. hende en Søn, Hans Gjaldbæk Hansen.

- a. *Jens Peter Bindsbøl Hansen*, f. 19-5-1938; er efter Moderens Død Plejesøn hos Mosterens, Lene og Søren Vinding (jfr. E. III. 2.).

- IV. *Kristen Peder Madsen*, f. 7-5-1856; 1870—89 Landbrmhj.; Vintr. 1876—77 Elev paa Østbæk Højsk.; 1889—1925 Ejer af Fodegaarden »Solbakke«, 1925—46 Husejer og Rentier boende i Strellev Kirkeby; d. 22-5-1946. Tillidshverv: 1893—96 og

1905—08 Medl. af Bestyr. for Sognets fri Fattigforsørgelses Kasse, 1909—13 Medl. af Strellev Sogneraad, 1920—26 Medl. af Menighedsraadet, Medl. af Kommissionen til Afløsning af Kirketienden, i 3 Aar Kirkeværge, i 8 Aar Medlem af Bestyrelsen og i 6 Aar Kasserer for Strellev Andelsmejeri, i 21 Aar Vurderingsmd. i Vistofts Brandforsikring og har haft flere Tillidshverv.

G. 23-10-1889 m. *Karen Marie Christensen* — Datter af Hmd. i Obling i Sdr. Bork Niels Christian Chr. og Mette f. Christensen — f. 8-11-1860; dels Husassistent, dels Syerske; Somr. 1885 Elev paa Ryslinge Højsk.; d. 20-9-1935.

1. *Mads Jensen Madsen*, f. 23-7-1890; Vintr. 1905—06 Elev paa Sløjds skolen i Askov; 1906—08 Landbrmhj., 1908—11 Uddannelse til Tømrer og Snedker, Vintr. 1911—12 og 1913—14 Elev paa Vinding Haandværkerskole; fra 1912 Tømrer og var i 1913 i Norge og Island v. Tømrerfaget, fra 1915 Tømrerm.; Vintr. 1921—22 paa Askov Højsk.; fra 1926 Husejer i Strellev Kirkeby. — Tillidshverv: 1923—24 og fra 1946 Fmd. for Strellev Skytteforening; 1923—24 Fmd. for Ungdomsforeningen og 1940—41 Fmd. for Foredragsforeningen i Strellev; i flere Aar Domsmd. i Nævningesager i Strellev og Vurderingsmd. i den alm. Brandforsikring og har flere Tillidshverv.

2. *Mette Kristine Madsen*, f. 11-1-1892; Somr. 1912 Elev paa Ryslinge Højsk.

G. 19-5-1914 m. *Niels Kristen Madsen* — Søn af Gmd. i Østtarp i Strellev Mads M. og Kirsten Marie f. Kristensen — f. 1-6-1888; Landbrmhj.; Vintr. 1910—11 Elev paa Roskilde Højsk. og Vintr. 1913—14 paa Borris Landbrsk.; fra 1914 Gmd. i Østtarp; d. 29-3-1920 af Aarebetændelse, hvorefter hans Enke sad med Gaarden, indtil hun i 1948 overtog sine Forældres Bolig i Strellev Kirkeby; hun har i flere Aar været Domsmedlem i Nævningesager og i 1933—37 og fra 1949 Medl. af Strellev Menighedsraad.

a. *Anna Madsen*, f. 15-1-1916.

G. 18-3-1936 m. *Konrad Madsen* — Søn af Gmd. i Østtarp Hans Kristian M. og Katrine Magdalene f. Johnsen — f. 25-4-1911; 1926—36 Landbrmhj.; fra 1936 Ejer af Fødegaarden i Østtarp.

a₁. *Nelly Madsen*, f. 18-6-1936.

b₁. *Hans Kristian Madsen*, f. 15-7-1937, d. 1-11-1937.

c₁. *Ingrid Madsen*, f. 13-2-1939.

d₁. *Niels Kristen Madsen*, f. 7-8-1941.

e₁. *Birgit Madsen*, f. 12-4-1944.

f₁. *Gerda Madsen*, f. 6-10-1945.

b. *Karen Marie Madsen*, f. 27-9-1917; Somr. 1938 Elev paa Rødning Højsk.

G. 19-3-1948 m. *Marius Sørensen* — Søn af Husejer i Aadum Søren Andreas S. og Ane Marie f. Frandsen — f.

11.12-1916; Landbrmhj.; Vintr. 1942—43 Elev paa Borris Landbrsk.; har 1948 sammen med sin Hustru overtaget hendes Fødegaard.

a₁. *Niels Madsen Sørensen*, f. 26-3-1949.

✓ c. *Kirsten Marie Madsen*, f. 30-7-1919; Somr. 1939 Elev paa Ryslinge Højsk.

G. 24-4-1941 m. *Kristen Sørensen* — Søn af Gmd. i Odderup Andreas S. og Anne Marie f. Frandsen — f. 15-11-1911; Landbrmhj., fra 1941 Statshmd. i Bøllund i Ølgod.

a₁. *Anna Marie Sørensen*, f. 21-10-1941.

b₁. *Niels Kristen Sørensen*, f. 27-7-1943.

c₁. *Søren Andreas Sørensen*, f. 9-5-1948.

3. *Niels Andersen Madsen*, f. 6-10-1893; Landbrmhj.; Vintr. 1914—15 Elev paa Roskilde Højsk.; 1916—18 Soldat (Trainkonstabel) i Sikringsstyrken; fra 1925 Ejer af Fødegaarden »Solbakke«; 1934—37 kommunal Forligsmægler; 1944—45 Fmd. i Bestyr. for Andelsmejeriet; i flere Aar i Bestyr. for Dansk Frugtavl's Ølgodkreds og har haft flere Tillidshverv.

✓ G. 31-7-1925 m. *Bodil Kristensen Hedeager* — Datter af Gmd. paa Hedeager Gaard Peder Kristensen H. og Marie Kjeldidde f. Thomsen — f. 20-9-1897; Somr. 1918 Elev paa Vallekilde Højsk.; 1943—50 Medlem af Sognets Skolekommission.

a. *Kristen Peder Hedeager Madsen*, f. 16-5-1926; Landbrmhj.; Vintr. 1946—47 Elev paa Vallekilde Højsk.; fra 1949 Bestyrer af Fødegaarden.

b. *Peder Hedeager Madsen*, f. 23-6-1927; Landbrmhj.; Vintr. 1947—48 Elev paa Danebod Højsk.

c. *Karen Hedeager Madsen*, f. 11-12-1928; Somr. 1948 Elev paa Danebod Højsk.

d. *Marie Hedeager Madsen*, f. 20-3-1930; Somr. 1949 Elev paa Danebod Højsk.

✓ e. *Einer Hedeager Madsen*, f. 8-12-1931; Landbrmhj.

✓ f. *Inger Hedeager Madsen*, f. 30-11-1934.

✓ g. *Ove Hedeager Madsen*, f. 8-3-1936.

h. *Grethe Hedeager Madsen*, f. 10-8-1937.

✓ 4. *Abelone Marie Madsen*, f. 19-5-1895; Somr. 1915 Elev paa Ryslinge Højsk.

✓ G. 24-9-1920. m. *Carl Sigurd Andreas Hansen* — Søn af Præstegaardsforpagter, senere Gmd. paa »Hedevang« i Aadum, Søren Karl Hansen og Ingeborg f. Nielsen — f. 12-3-1890; Landbrmhj.; Vintr. 1910—11 Elev paa Ryslinge Højsk.; fra 1917 Ejer af Gaarden »Hedevang« og har her dels v. Opdyrkn. og dels v. Beplantn. kultiveret over 12 Tdr. Ld. Hedejord. — Tillidshverv: Gymnastikleder i Aadum i 13 Aar; Fmd. for Aadum Ungdomsforening i 16 Aar; i flere Aar Fmd. for Aadum Skytteforening og i Be-

- styr. for Amtsskytteforeningen; Fmd. for 2. Hovedkredsens Delingsførerforening i 18 Aar; Fmd. for Varde-Ølgod Hovedkreds — under »D. d. U.« — i 10 Aar; fra 1941 Fmd. for Aadum Bibliotek; fra 1944 Fmd. for Aadum Venstreforening; fra 1945 Medl. af Aadum Menighedsraad; fra 1946 Fmd. for Bølling — Nørre Herreders landbrugsfaglige Ungdomsudvalg; fra 1949 Fmd. for Fællesungdomsudvalget for Ringkøbing Amt og har adskillige andre Tillidshverv.
- a. *Søren Karl Hansen*, f. 18-6-1921; Landbrmhj.; Vintr. 1941—42 Elev paa Ryslinge Højsk.
  - b. *Kristen Peder Hansen*, f. 24-8-1922; Landbrmhj.; Vintr. 1942—43 Elev paa Ryslinge Højsk. m. Delingsføreruddannelse; 1944—45 i 9 Mdr. Elev paa Ladelund Landbrsk.; fra 1943 Gymnastikleder i Aadum og Østergaard; 1946—48 Kontrolassistent i Aadum og Barrit; fra 1949 Fmd. for Ringkøbing Amts 2. Hovedkredsens Gymnastikforening og for Ringk. Amts Gymnastikforening.
  - c. *Niels Ejnar Hansen*, f. 20-5-1924; i 1940—41 Elev paa Staby Eftersk.; Uddannelse til Tømrer; Vintr. 1944—45 Elev paa Sønderborg Haandværkerskole; fra 1945 Tømrersvend; 1946—49 fortsat Uddann. paa Haandværkerskolen; 1949 Tømrermestereksamen.
  - d. *Hans Folke Hansen*, f. 23-6-1926; Landbrmhj., Vintr. 1945—46 Elev paa Rønshoved Højsk.; i 1946 og 1949 i Sverige bl. a. for at sætte sig ind i nyere svensk Landbrug; 1947—49 Soldat, tjenstgørende som Korporal v. d. danske Brigade i Tyskland.
  - e. *Folmer Hansen*, f. 5-10-1930; Landbrmhj., i 1946 Elev paa Brejninggaard Eftsk.; Vintr. 1949—50 Elev paa Frederiksborg Højsk.
  - f. *Tage Hansen*, f. 22-3-1933; fra 1946 Elev paa »Vestjydsk Gymnasium« i Tarm.
  - g. *Inglev Gunnar Hansen*, f. 28-3-1935.
  - h. *Karen Marie Hansen*, f. 22-4-1937.
- × 5. *Kirsten Gudrun Madsen*, f. 24-1-1897; Husassistent., fra 1927 Husbestyrerinde; Somr. 1917 Elev paa Ryslinge Højsk.; i 1918 Elev paa Borrehus Husholdningsskole v. Kolding.
- × G. 9-6-1930 m. Enkemd. *Jens Kjær Jensen* — Søn af Gmd. i Rabjerg i Borris, Sognefoged Kristen Jensen og Ane Kathrine f. Pedersen — f. 13-12-1883; Landbrmhj.; Vintr. 1906—07 Elev paa Ollerup Højsk.; Vintr. 1918—19 Elev paa Borris Landbrsk.; fra 1921 Gmd. i Rabjerg; fra 1925 Sognefoged i Borris; fra 1945 Medl. af Tilsynsraadet for Borris-Faster Sparekasse og har flere Tillidshverv.
- a. *Erik Rabjerg Jensen*, f. 27-1-1932; 1947—48 Elev paa Salling Ungdsk., derefter Landbrmhj.
6. *Viggo Madsen*, f. 14-6-1900; Landbrmhj.; Vintr. 1921—22 Elev paa Roskilde Højsk.; derefter Gaardbestyrer for sin ældste Søster; fra 1937 Gmd. i Sædding.

- G. 26-2-1941 m. *Karen Johannesen*, f. 5-8-1916 — Datter af Lmd. i Hoven Godtfred J. og Mette f. Sloth.
- a. *Karen Marie Madsen*, f. 27-11-1941.
  - b. *Mette Marie Madsen*, f. 28-3-1943.
  - c. *Godtfred Madsen*, f. 24-4-1945.
  - d. *Kresten Peder Madsen*, f. 24-6-1947.
7. *Maren Madsen*, f. 13-2-1902; Husvæsenmjh., senere Husbestyrerinde; Somr. 1923 Elev paa Antvorskov Højsk. og Somr. 1928 paa Fagskole i Syning i Odense; har fra 1936 Trikotageforretn. i Strellev Kirkeby og er desuden Husbestyrerinde for sin ældste Broder.
8. *Ejnar Kristian Madsen*, f. 5-4-1904, d. 29-7-1904.
- V. *Søren Madsen*, f. 13-6-1860, d. 27-2-1861.
- VI. *Søren Kristen Madsen*, f. 9-10-1865; Landbrmhj. Vintr. 1885—86 Elev paa Vallekilde Højsk. og Vintr. 1890—91 paa Ryslinge Højsk.; 1891—1930 Ejer af en mindre Landejendom i Kjærgaard i Strellev, og i Løbet af det Aaremaal blev Ejendommens Jorder kultiverede og dens Besætning forøget til over det dobbelte.
- G. 29-10-1891 m. *Pouline Nielsen* — Datter af Gmd. i Vestkjær Niels Jepsen Jensen og Birtha Kirstine f. Pedersen — f. 19-7-1868; Somr. 1892 Elev paa Ryslinge Højsk.
- I 1930 afhændede Søren og Pouline Ejend. til Sønnen Niels Jepsen, hos hvem de siden har boet, indtil 1948 i Kjærgaard og derefter i Strellev Kirkeby.
1. *Mads Kristen Jensen Madsen*, f. 26-8-1892; Landbrmh.; Vintr. 1915—16 Elev paa Frederiksborg Højsk.; 1920—47 Ejer af Gaarden »Sandholt« i Adsbøl; 1934—41 Medl. af Skolekommissionen; fra 1947 Ejer af Landejend. »Bækbo« i Vester-Adsbøl.
2. *Methea Kirstine Marie Kristensen* — Datter af Thomas K. i Buksbæk Mølle i Hanning og Mette f. Bentsen — f. 8-5-1894; 1942—50 Medl. af Nævnet til Tilrettelæggelse af Aftenskoleundervisn. i Strellev.
- a. *Maja Madsen*, f. 9-4-1922; Elev paa Ølgod Eftersk. Vintr. 1938—39.
- G. 20-9-1944 m. *Kristian Kjær Jensen* — Søn af Gmd. i Odderup Jens Møller Karl J. og Karen f. Frandsen — f. 26-2-1917; Landbrmhj., senere Gmd. i Kvong, fra 1947 Gmd. i Strellev paa Gaarden »Sandholt«.
- a₁. *Joan Sandholt Jensen*, f. 27-4-1946.
  - b₁. *Karen Marie Jensen*, f. 18-12-1949.
- b. *Mette Kirstine Madsen*, f. 7-8-1924.
- G. 20-9-1946 m. *Tinus Brun Jensen* — Søn af Gmd. i Lindbjerg i Ølgod Anders Jensen (»Nytofte«) og Marie f. Brun — f. 2-1-1923; Landbrmhj., fra 1946 Gmd. i Forsomho i Ølgod.

EVI1b a1

- a₁. *Svend Brun Jensen*, f. 13-10-1948.
- c. *Søren Svend Madsen*, f. 7-8-1924, d. 11-8-1924.
7. d. *Pouline Abalone Madsen*, f. 29-4-1929.
G. 8-5-1947 m. *Andreas Olesen* — Søn af Gmd. i Mosbøl i Strellev Bernhard O. og Ingeborg f. Eskesen — f. 29-5-1919; fra 1933 Landbrmhj., fra 1947 Gmd. i Mosbøl.
- a₁. *Kurt Olesen*, f. 11-3-1949.
- c. *Henry Sandholt Madsen*, f. 22-2, d. 22-6-1934.
- × 2. *Niels Jensen Jepsen Madsen*, f. 2-6-1894; Landbrmhj.; Vintr. 1918—19 Elev paa Ryslinge Højsk.; 1930—48 Ejer af Fødegården i Kjærgaard, fra 1948 Husejer, Barber og Cigarhandler i Strellev Kirkeby; har i 1920—26 været Leder af Gymnastikken i Strellev.
3. *Abalone Marie Madsen*, f. 31-10-1896, d. 4-3-1901 af Strubehoste.
4. *Sigurd Madsen*, f. 8-2, d. 12-4-1899.
5. *Sigurd Bernhard Madsen*, f. 28-7-1900; Landbrmhj., 1924—37 Gmd. i Malle i Horne, derefter Invalid efter en Hjerne-lammelse, boende i Nørtarp i Strellev.
G. 5-8-1924 m. *Anna Olesen Øllgaard* — Datter af Gmd. i Østtarp Hans Olesen Ø. og Mette Karoline f. Lauridsen — f. 7-6-1904; Somr. 1924 paa Vestbirk Højsk.; har efter 1937 Virksomhed som Syerske.
- a. *Dagney Øllgaard Madsen*, f. 21-12-1924.
G. 17-4-1945 m. *Johannes Thomsen* — Søn af Hmd. i Stakroge i Sdr. Omme John Th. og Ane Kirstine f. Kristensen — f. 25-9-1921; Landbrmhj., fra 1944 Hmd. i Illerhede i Sdr. Felding, fra 1949 Gmd. i Agervig i Næsbjerg.
- a₁. *Anna Øllgaard Thomsen*, f. 8-7-1946.
- b₁. *Sigurd Øllgaard Thomsen*, f. 28-8-1947.
- b. *Ester Øllgaard*, f. 16-3-1929.
- × c. *Søren Svend Madsen*, f. 1-10-1932.
- d. *Elly Øllgaard Madsen*, f. 30-5-1936.
- × 6. *Marie Madsen*, f. 4-3-1906.
× G. 18-6-1931 m. *Ejnar Pedersen* — Søn af Husejer, Landpostbud Jens Peder P. og Ane Ure Kirstine f. Ankersen, boende paa Hedeager Gd.s Mark — f. 28-2-1904; Landbrmhj., senere Ejer af Fødestedet (Parcel fra Hedeager Gd.), men fra 1949 Lmd. i Kjærgaard i Strellev.
- × a. *Erna Pedersen*, f. 23-4-1933.
- × b. *Jens Peder Pedersen*, f. 30-7-1935.
- c. *Søren Svend Pedersen*, f. 10-3-1939.

F. *Ole Hedeager Pedersen*, f. 6-8-1827; 1842—52 væsentligst Landbrmhj. og derefter Uddannelse til Urmager, 1858—60 Urmager og Husejer i Tyrstrup v. Christiansfeld; efter 1860 Uddannelse til Fotograf; i 1864 indkaldt til Krigstjeneste; 1865—83 Fotograf i Horsens; d. 21-8-1883 paa Sindssygehospitalet i Aarhus.

1°) G. 7-8-1858 m. *Lucia Marie f. Karstens* — Datter af Degn i Eskris i Angel Jes K. og Marie f. Hansen og fra 1857 Enke efter Urmager Find Lind i Tyrstrup — f. 15-5-1814, d. 23-2-1860.

2°) G. 2-9-1864 m. *Sophie Christine Lovise Wissmann* — Datter af Væver i Randers Anthon Ludvig W. og Margrethe Lene Christine f. Bruun — f. 18-6-1843; Husassist., senere Kogejomfru; drev fra 1884 som Enke et Vaskeri i Randers. — I 1884 g. m. Guldsmed i Odense Peter Julius Rømer, der døde i 1913, og derefter boede hun hos sin Datter og Svigersøn Hagedsted's i Københ.; d. 1-4-1917.

1. *Valdemar Adolf Pedersen Hedager*, f. 8-10-1865; fra 1880 Uddannelse til Maler, derefter Malersvend, først i Horsens, fra 1888 i Aalborg og fra 1896 i Københ.; fra 1940 boet i Sundby Aldersrentebolig.

G. 1891 m. *Madsine Dorthea Margrethe Christensen* — Datter af Glarmester i Biersted Mads Chr. og Edel Kirstine f. Carlsen — f. 16-12-1866; var i flere Aar Fabriksarbejderske, senere Ekspeditrice; d. 31-7-1943.

1. *Valborg Sophie Louise Mary Hedager*, f. 27-9-1890; Husassist., senere Lagerpakkerske.

G. 3-10-1928 m. *Niels Jensen* — Søn af Karetmager i Vrensted Christen Torben J. og Kamilla Christine f. Galle — f. 2-4-1897; Karetmager i Københ.

- a. *Kaja Gudrun Alfa Nancy Hedager Jensen*, f. 17-11-1914; Skotøjsarbejderske.

G. 30-11-1935 m. Vinkyper i Københ. *Robert Ølgaard Dan Helme*, f. 19-7-1911 i Vordingborg, Søn af Driftsbestyrer paa Trifoliumsmejeriet Anders Peter H. og Alma Doris f. Nielsen.

a₁. *Birthe Kate Helme*, f. 10-8-1938.

2. *Aage Axel Erik Viggo Hedager*, f. 18-10-1893; Maler i Københ.

G. 20-9-1924 m. Telefonistinde *Dagmar Katrine Sofie Jensen*, f. 21-1-1898, Datter af Kusk i Københ. Frederik Jensen og Karen Marie f. Andersen.

- a. *Leif Frede Hedager*, f. 7-3-1927; 1942—46 uddannet paa Akademiet for fri og merkantil Kunst; Reklametegner i »Magasin du Nord«.

G. 27-12-1947 m. Telefonistinde *Evelyn Irene Hansen*, f. 31-12-1927, Datter af Chauffør i Københ. Hans Vilhelm H. og Ellen f. Mortensen.

3. *Nancy Isidore Dagmar Elisabeth Hedager*, f. 12-9-1895; kvindelig Herreskrædder.

G. 12-5-1918 m. Montør i Københ. *Charles Leopold Lindemer*, f. 15-5-1893, Søn af Tobaksarbejder i Københ. Vilhelm Gotlib Charles L. og Eleonora f. Sommer.

4. *Rosa Lilly Margaritha Viola Hedager*, f. 10-2-1898; Fabriksarbejderske.

G. 27-2-1920 m. Blikkenslager i Københ. *Carl Julius*

- Larsen*, f. 18-3-1897, Søn af Hørkræmmer paa Frederiksberg Lars Christian L. og Mathilde f. Frandsen.
- a. *Solveig Alice Carla Larsen*, f. 20-3-1918; Naadlerske.
G. 14-4-1938 m. Bryggeriarbejder i Københ. *Age Johannes Jensen*, f. 23-10-1913, Søn af Bryggeriarbejder i Københ. Rasmus J. og Dagmar f. Pedersen.
a₁. *Benny John Jensen*, f. 16-12-1940.
b₁. *Henning Erik Jensen*, f. 29-12-1944.
- b. *Kurt Bruno Karlo Larsen*, f. 15-5-1920; Blikkenslager-svend.
G. 20-4-1943 i Berlin m. *Gerda Marguardt*, Kontordame, f. 26-12-1920, Datter af Berlinereren Willy M. og Magarete f. Liebe.
a₁. *Dellef Kurt Larsen*, f. 25-8-1943.
b₁. *Ole Larsen*, f. 27-10-1948.
5. *Oluf Christian Ejnar Thyge Hedager*, f. 24-8-1901; Fabriksarbejder, 1933—37 Vicevært i Københ., fra 1939 Betjent v. Handelshøjsk. i Københ.
G. 8-11-1924 m. Maskinstrickerske *Dagny Sophie Jensen*, f. 9-9-1903, Datter af Maskinarbejder i Københ. Jens Christian J. og Johanne Frederikke f. Johnsen.
a. *Lizzi Norma Hedager*, f. 27-1-1925; Kontorassistent.
G. 13-3-1948 m. Radio-Kvartermester i Marinen *Niels Jørgen Thygesen*, f. 15-3-1922, Søn af Købmand i Randers Magnus T. og Helga Jensine f. Sommer Larsen.
a₁. *Anne Thygesen*, f. 17-7-1948.

II. *Kirstine Louise Hedager*, f. 11-9, d. 1-10-1871.

- III. *Dagmar Kirstine Johanne Hedager*, f. 20-2-1873; 1879—88 Plejedatter hos Tanten og Onklen, Abelone og Mads Chr. Jensen i Adsbøl; fra 1929 boet sammen med Datteren i Københ.
G. 12-4-1897 m. *Anders Søren Andersen* — Søn af Hmd. i Kølstrup v. Odense Hans A. og Edel f. Hansen — f. 27-5-1874; Slagterm. i Kølstrup, fra 1910 i Kerteminde.
1. *Einar Julius Hedager Andersen*, f. 11-7-1897; Uddannelse til Slagter, 1923—27 Slagter i Kerteminde; 1927—31 Inkasator; fra 1931 Repræsentant i Dansk Folkeforsikrings-selskab, fra 1936 m. Bopæl i Odense.
G. 1-6-1924 m. *Anna Christine Jørgensen*, f. 21-4-1904 — Datter af Lodsford. i Odense Jørgen J. og Betty Vilhelmine f. Jensen.
a. *Ove Hedager Andersen*, f. 10-9-1925; Maskinsmed, fra 1947 Maskinist i Odense, fra 1949 Maskinmester ved D. F. D. S.
G. 26-12-1947 m. *Ida Magdalene Nielsen*, f. 13-3-1924 — Datter af Arbejder v. D. S. B. i Slagelse Martin Herluf N. og Petrea Henriette Hansigne f. Hansen.
a₁. *Vibeke Hedager Andersen*, f. 29-11-1948.

- b. *Knud Hedeager Andersen*, f. 15-8-1929; Radioarbejder i Odense, fra 1944 Epileptiker (m. Understøttelse for kronisk Sygd.).
 G. 29-10-1949 m. *Margrethe Knudsen* — Datter af Fordermester i Jordløse (Fyn) Ejler K. og Ebba Lilly f. Rasmussen — f. 6-7-1930; 1944—47 Husassist., fra 1947 Spinderske.
 a₁. *Bent Hedeager Andersen*, f. 14-10-1949.
 c. *Birthe Hedeager Andersen*, f. 28-6-1934.
2. *Hans Christian Hedager Andersen*, f. 6-6-1898; Slagter i Kølstrup senere i Munkebo v. Kerteminde.
3. *Thyge Søren Hedager Andersen*, f. 10-9-1900; 1919 Slagtersvend, fra 1923 Slagterm. i Kerteminde.
 G. 9-6-1923 m. *Erna Marie Hansen*, f. 19-2-1903 — Datter af Fyrmester i Dragør Søren Jacobsen H. og Anna Jensine f. Nielsen.
 a. *Robert Bendt Hedager Andersen*, f. 2-10-1923, d. 7-1-1933 af et epileptisk Anfald.
4. *Edel Sofie Hedager Andersen*, f. 7-12-1901; Uddannelse i Sang og Musik i Kerteminde, 1925—28 videregaaende Uddannelse heri paa Det kgl. Musikkonservatorium, 1928—30 Elev paa Den kgl. Operaskole; Koncertsangerinde og fra 1930 knyttet til Radiofoniens Kor.
- IV. *Olaf Tyge Hedager*, f. 25-5-1874; fra 1892 Maler i Odense.
 1°) G. 10-4-1897 m. *Karen Kirstine Mariane Hansen* — Datter af Marketender i Odense Hans H. og Anna f. Jørgensen — f. 25-5-1873, d. 30-6-1943 af en Halsbetændelse.
 2°) G. 25-5-1944 m. *Vilhelmine Winberg* — Datter af Skomagerm. i Præstø Niels Jönsson W. og Ane Marie Poulina f. Thygesen — f. 9-6-1889; 1903—10 Husassist., 1910—15 Sygeplejerske, senere Husbestyrerinde.
1. *Anna Louise Kirstine Hedager*, f. 8-7-1896.
 G. 22-11-1921 m. *Mads Christian Hansen* — Søn af Smedem. i Haarlev Søren H. og Gertrud Maria f. Larsen — f. 28-7-1891; Gartner i Odense.
 a. *Else Marie Hansen*, f. 30-9-1922; 1939 Realeksamen; 1939—46 Kontorassistent, 1941 Handelsskoleeksamen.
 G. 23-7-1946 m. *Jørgen Friis* — Søn af Handelsfuldmægtig i Odense Carl Gregers Hansen F. og Emma f. Petersen — f. 6-8-1917; i 1934 Realeksamen, 1934—38 i Handelslære, 1938 Handelsskoleeksamen; fra 1938 Regnskabsfører og fra 1945 Regnskabschef i Firmaet Dansk Elektricitets-Compagni i Odense.
 b. *Helmer Borg Hansen*, f. 29-3, d. 9-12-1926.
 c. *Karen Margrethe Hansen*, f. 15-3-1929; fra 1943 Ekspeditrice, 1948 Handelsskoleeksamen.
2. *Valborg Sophie Christiane Hedager*, f. 21-1-1899; Husassist., fra 1920 Telefonistinde i Odense.

3. *Georg Olaf Hedager*, f. 22-6-1901; Uddannelse til Maler, fra 1922 Malersv., fra 1940 Malerm. i Odense.

G. 24-5-1925 m. *Anna Karoline Nielsen* — Datter af Billedskærer Hans Peter N. i Københ. og Marie f. Nielsen — f. 22-12-1895; Dameskrædderinde. — Ægteparret har fra 1933 sluttet sig til det adventistiske Trossamfund.

- a. *Harriet Grete Hedager*, f. 29-11-1922; Uddannelse til Massøse; fra 1942 Massøse v. Lysbadeanstalten i Aarhus; 1943 paa Vejlebjerg Højsk.
 b. *Otto Christian Hedager*, f. 13-3-1926; Malersvend.
 c. *Kirsten Besa Hedager*, f. 11-10-1928; 1943—44 paa Vejlebjerg Højsk., derefter Uddannelse til Massøse.
 d. *Jørgen Olaf Hedager*, f. 7-5-1931.
 e. *Karl Aage Hedager*, f. 29-11-1933.
 f. *Ellen Nomi Hedager*, f. 6-6-1936.
4. *Elna Marie Hedager*, f. 31-1-1904; Telefonistinde; d. 17-7-1939 af en Forblødning efter en Fødsel.
 G. 2-11-1929 m. *Poul Henrik Jørgensen* — Søn af Handelsgartner i Odense Johan Frederik J. og Johanna Maria f. Johnsen — f. 20-12-1900; Kontorassistent i Odense.

- V. *Louise Vilhelmine Frederikke Hedager*, f. 7-9-1875; 1890—1903 ved husligt Arbejde; 1903—07 Beskæftigelse ved Gyldendalske Forlag.

G. 8-9-1907 m. *Carl Valdemar Johansen Hagedsted* — Søn af Kontrollør under Magistraten i Københ. Jens Peter Johansen H. og Sophie Christine f. Madsen — f. 11-11-1874; 1891 Alm. Forberedelseseksamen (som Privatist); 1894 Adgangs-eksamen til Den polytekniske Læreanstalt; 1903 Skolelærer-eksamen fra Vesterbro Seminarium; derefter Privatskolelærer i eller ved Københ. og fra 1910 Kommunelærer smst.; fra 1939 Pensionist; d. 18-3-1945.

- VI. *Christian Frederik Vilhelm Hedager*, f. 16-3-1878; Uddannelse til Skomager, fra 1904 Skomagerm. og fra omkr. 1922 Husejer i Odense; d. 16-12-1925.

G. 19-11-1902 m. *Anna Johnsen* — Datter af Skomagerm. i Odense Christian J. og Hansigne f. Jensen — f. 19-11-1876; Uddannelse til Naadlerske; lever som Enke af Indtægterne af Ejendommen.

1. *Adelheid Klare Hedager*, f. 14-12-1903.

G. 11-11-1928 m. *Hartvig Baier Jensen* — Søn af Skomagerm. i Odense Louis J. og Kirstine f. Kristiansen — f. 5-12-1906; Skomagerm. i Odense.

- a. *Erik Baier Jensen*, f. 1-3-1943.

- G. *Niels Pedersen Hedeager*, f. 6-5-1830; 1844—49 Landbrmhj.; 1849—51 Lærer v. Østergaard Biskole i Lyne; 1851—52 Privatlærer i Solbjerg paa Mors; 1852—54 Elev paa Ranum Seminarium; 1854

Skolelærereksamen; derefter Lærer: 1854—55 i Janderup v. Varde, 1855—58 i Estrupmark i Malt og 1858 i Egense S. Ø. for Aalborg; derefter Lærer og Kirkesanger: 1858—61 i Lindum v. Hobro og 1861—92 i Løvel v. Viborg; fra 1892 Pensionist: 1892—97 boende i Løvel, 1897—1904 i Vestbirk og fra 1904 i Silkeborg; d. 16-5-1918. — Tillidshverv: i 30 Aar Fmd. for Løvel Foredragsforening og Læseforening, i 25 Aar Fmd. for de trængendes Hjælpekasse og havde flere Tillidshverv.

1°) G. 14-12-1856 m. *Sidsel Cathrine Pedersdatter* — Datter af Gmd. i Ganer i Skjern Peder Jensen og Anna f. Thomasdatter — f. 30-6-1833, d. 29-5-1871.

2°) G. 22-12-1873 m. *Ane Secher* — Datter af Proprietær paa Enggaard v. Hjørring Hans Ammitzbøl S. og Abelone Margrethe Clausine f. Faurschou — f. 19-1-1852, d. 25-2-1879.

3°) G. 22-7-1881 m. *Kirstine Marie Hansen* — Datter af Bolsmd. i Gudum v. Slagelse Hans Jørgen Jørgensen og Johanne Kathrine f. Hansen — f. 17-2-1845, fra 1860 først Husassistent, senere Privatlærerinde, efter 1892 Kunstvæverske; d. 22-4-1904.

I. *Anna Caroline Kirstine Hedeager*, f. 5-12-1859, d. 4-5-1911.

G. 18-1-1887 m. *Jens Carl Steffensen* (Daabsnavnet er *Stephansen*) — Søn af Smedem. i Thim Stephan Peder Christensen og Sidsel Marie f. Jacobsdatter — f. 14-1-1862; Uddannelse til Smed, 1885—97 Maskinsmed i U. S. Amerika; fra 1897 Forvalter paa Thomas Th. Sabroe & Co.'s Maskinsmedeværksted i Aarhus; d. 14-3-1932.

I 1915 giftede Steffensen sig igen; hans anden Hustru, Jensine Nørgaard f. Jensen overlever ham; af Ægteskabet er der en Datter, Rigmor Dagmar Nørgaard St.

1. *Dagmar Astrid Ingrid Steffensen*, f. 17-4-1889, d. 1896.

2. *Aage Edvard Steffensen*, f. 19-9-1892; Uddannelse til Maskinist, fra 1911 Fuldmægtig og Repræsentant paa en Maskinfabrik i Hjørring, senere Maskinhandler smst.

G. 14-11-1914 m. *Martha Othilia Sædam*, f. 28-12-1891 — Datter af Fisker Peter Jensen S. og Rasmine Caroline f. Svendsen, Aarhus.

a. *Verner Edvard Steffensen*, f. 27-5-1916; fra 1932 Handelsuddannelse, fra 1936 Kommis i Manufakturhandel, fra 1944 Købmandsforretning i Vraa.

G. 4-6-1944 m. *Lilly Andersen* — Datter af Gmd. i Serrikslev Niels A. og Johanne Dorthæa f. Pedersen — f. 19-4-1916; Somr. 1939 Elev paa Vraa Højsk.

a₁. *Poul Sædam Steffensen*, f. 30-3-1945.

b₁. *Henning Sædam Steffensen*, f. 6-10-1948.

b. *Grethe Steffensen*, f. 14-2-1920; 1935—41 Medhjælperke i Faderens Forretning.

G. 3-8-1941 m. *Christian Nielsen* — Søn af Købmd. i Hjørring Ole N. og Larsine f. Christiansen — f. 8-4-1918;

har Købmandsuddannelse og er som Kommiss knyttet til sin Faders Forretn.

a₁. *Erik Sædam Nielsen*, f. 1-2-1942.

b₁. *Lis Sædam Nielsen*, f. 4-11-1944.

c₁. *Per Sædam Nielsen*, f. 14-1-1949.

3. *Helge Valdemar Steffensen*, f. 6-9-1899; fra 1915 i Gartnerlære i Aalborg, fra 1920 Blomstergartner i Hjørring.

II. *Johanne Kristine Hedeager*, f. 20-1-1862, d. 5-4-1940.

G. 20-3-1881 m. *Søren Nicolaisen* — Søn af Lærer i Hec Nicolai Sørensen og Ane f. Andersdatter — f. 2-1-1856, Bager sv. i Ringkøbing, fra omkr. 1885 Bager i Skjern; omkr. 1890 m. Familie udvandret til U. S. Amerika; boede i flere Aar i Perth Amboy i New Jersey, fra 1918 i Staten Island (udt.: Stæ'tn Ajlænd) i New York; død 1942.

NB. Paa Grund af svigtende Forbindelse mellem Søren og Johanne Nicolaisens i U. S. A. hjemmehørende Efterslægt og dens her i Landet boende Slægtninge, kan der i det følgende — navnlig for Tiden efter 1930 — kun meddeles nogle faa til Dels mangelfulde Oplysninger om nævnte Efterslægt.

1. *Nikolai Sørensen Nikolaisen*, f. 17-4-1882, d. 1898.

2. *Anna Katrina Nikolaisen*, f. 31-1-1884; d. 1945.

G. 7-2-1903 m. *Karl Marius Harmsen* — Søn af Bager i Københ. Karl H. og Mathilde Harmsen — 1903—18 Bager i Perth Amboy, fra 1918 i New York.

- a. *Carl Christian Harmsen*, f. 12-4-1904; Bygningsmontør.

G. 1927 m. *Rita Hansen*, f. 1905 i Københ.

a₁. *Carl Robert Harmsen*, f. 17-4-1928.

- b. *Oscar Theodor Harmsen*, f. 28-2-1906.

3. *Jens Kristian Eriksen Nikolaisen*, f. 27-4-1885, d. 1888.

4. *Lawrits Thyge Nikolaisen*, f. 22-6-1887, d. 1894.

5. *Anna Krista Nikolaisen*, f. 25-3-1889.

G. 25-4-1908 m. Bager *Oskar Juhl Harmsen* — Søn af Bager i Københ. Karl H. og Mathilde H.

- a. *Johanne Kathrine Harmsen*, f. 12-2-1909.

- b. *Anna Margrethe Harmsen*, f. 17-2-1911.

- c. *Karl Kristian Harmsen*, f. 4-6-1915.

6. *Arnold Axel Nikolaisen*, f. 15-9-1891; Uddannelse i Musik, Pianist; d. 30-7-1913.

7. *Engrid Valborg Nikolaisen*, f. 20-8-1893, d. 1894.

8. *Engeløv Margrethe Nikolaisen*, f. 25-7-1894, d. 1894.

9. *Einer Helge Nikolaisen*, f. 28-10-1895; Handelsuddannelse, Repræsentant.

G. 7-1-1921 m. *Else Bjørnsen*, f. 1901 — Datter af Kusk i Københ. Alfred B. og Martha B.

- a. *Elinor Stella Nikolaisen*, f. 7-5-1928.

10. *Johannes Hedeager Nikolaisen*, f. 10-9-1900; Bestyrer af en Kolonialhandel.

G. 27-10-1927 m. *Rita Jonsen*, f. 22-2-1905 i U. S. Amerika.

III. *Laurids Peder Hedeager*, f. 27-10-1865; 1880—83 Landbrmhj.; Vintr. 1883—84 Elev paa Vallekilde Højsk.; 1884—87 i Gartnerlære i Fredericia; Vintr. 1887—88 Elev paa Askov Højsk.; 1889—92 Lærer v. Privatskoler i Jylland; 1892—93 Rejse til U. S. Amerika; Vintr. 1893—94 Elev paa Morten Pontoppidans Højsk. i Københ.; 1895—1903 Hmd. og Gartner i Lishjerg v. Aarhus, 1903—14 Hmd. og Gartner i Brædstrup, 1914—33 Hmd. og Gartner i Alderslyst v. Silkeborg; d. 4-11-1933. — Tillidshverv: Fra omkr. 1904 i flere Aar Foredragsholder i de samvirkende Husmandsforeninger og i Henry George-Foreningerne, 1903—05 Fmd. for Brædstrup og Omegns Hmdsforening, 1903—14 Bestyrelsesmedl. og Kasserer i Gl. Skanderb. Amts 3. Valgkreds socialpolitiske Forening; 1905—14 i Bestyr. for Tyrsting-Vrads Herreders Landboforening; 1905—08 Repræsentant for Gl. Skanderb. Amts Udstykningsforening, 1908—14 i Bestyr. for Brædstrup og Omegns Plantningsforening og for Brædstrup og Omegns Henry George-Forening; 1914—24 Fmd. for Alderslyst Husmandsforening, 1916—26 Fmd. for Hids Herreds Hmdskreds, 1919—30 Vurderingsmd. til Ejendomsskyld for Gjødvad-Balle Kommune og har haft adskillige andre Tillidshverv.

G. 23-11-1916 m. *Kristiane Skov* — Datter af Bolsmd. i Tørring Jeppe Jeppesen S. og Bodil Maria f. Christensen — f. 28-1-1876; 1890—93 Husassistent, 1893—94 Husholdningselev; Somr. 1894 Elev paa Ry Højsk.; 1894—96 Husassistent., 1896—1902 Børneskole-Lærerinde; Somr. 1897 Elev paa Vestbirk Højsk.; 1903—16 Husbestyrerinde; fra 1933 Enke, boende paa Ask Højsk. — Tillidshverv: 1912—14 i Bestyr. for Kvindernes Valgretsforening; 1921—27 i Bestyr. for Gjødvad-Balle Kommunes Hjælpekasse; 1924—28 Fmd. for Alderslyst Hmdsforening og har haft flere Tillidshverv.

IV. *Thor a Kjørmine Hedeager*, f. 22-10-1867; fra sit 3. Aar Plejedatter hos sin Moster og Onkel, Else Johanne f. Pedersdatter og Christen Madsen i Ganer i Skjern; d. 6-7-1944.

G. 31-10-1888 m. *Niels Mortensen* — Søn af Gmd. i Toftum i Hemmet Morten Christensen og Ane f. Jensdatter — f. 9-9-1861; fra 1875 Landbrmhj., fra 1888 Gmd. i Ganer; d. 12-11-1944.

1. *Christen Mortensen*, f. 26-10-1889; Landbrmhj., fra 1921 Gmd. i Ganer.

G. 7-4-1921 m. *Kirsten Jensen*, f. 21-4-1901 — Datter af Gmd. i Sædding Niels Christian Jensen og Kirstine f. Madsen.

a. *Anne Kirstine Mortensen*, f. 27-1-1922; Somr. 1943 Elev paa Tommerup Højsk.

G. 30-10-1946 m. *Niels Plauborg Christensen* — Søn af Gmd. i Aadum Hans Agersnap Chr. og Maren Hansine Marie f. Enevoldsen — f. 22-12-1922; Landbrmhj.; Vintr.

- 1942—43 Elev paa Tommerup Højsk.; fra 1945 Postaspirant i Ringkøbing, fra 1948 Postbud smst.; i 1948—49 Diplom og Årespræmie for Haveplanter og Havebrug; fra 1949 Fmd. for Ringkøbing og Omegns Havekreds.
- a₁. *V i t a Plauborg Christensen*, f. 7-10-1949.
- b. *N i e l s Thorvald Mortensen*, f. 13-11-1924; Vintr. 1944—45 Elev paa Tommerup Højsk., ellers Landbrmhj.; fra 1948 i Bestyr. for K. F. U. M. i Skjern.
- c. *E m m a Johanne Mortensen*; f. 9-2-1927; i 1946 Mellemskoleeksamen, derefter Elev paa Frk. Langs Forskoleseminarium, hvorfra i 1949 Forskole-Lærerindeeksamen og derefter Virksomhed som Vikar.
- d. *Arnold S i g f r e d Mortensen*, f. 19-10-1929; Landbrmhj.; Vintr. 1947—48 Elev paa Tommerup Højsk., Vintr. 1948—49 Elev paa Diakonskolen i Aarhus.
2. *E l s e J o h a n n e Mortensen*, f. 29-7-1891.
- 1°) G. 5-6-1914 m. *J ø r g e n P e d e r J ø r g e n s e n* — Søn af Gmd. i Skjern Niels Chr. Jørgensen og Karen f. Pedersen — f. 5-8-1891; Landbrmhj., senere Gmd. i Skjern; d. 2-7-1927 af Lungehindebetændelse.
- 2°) G. 8-11-1933 m. *O v e P e d e r s e n F a l k e s g a a r d* — Søn af Lmd. og Tømmer i Nr. Omme Peder Rudolf F. og Ane Kirstine f. Jensen — f. 31-5-1897; Landbrmhj., senere Vognd. i Skjern.
- a. *K a r e n J ø r g e n s e n*, f. 23-7-1914.
- G. 22-8-1939 m. *J e n s E r i k B e r t e l s e n* — Søn af Jernbanearbejder i Tarm Ulrik B. og Karen f. Jensen — f. 15-8-1916; Arbejder ved Ringkøbing Banegd., fra 1941 Portør og fra 1943 Togbetjent v. D. S. B. m. Bopæl i Skjern.
- a₁. *J ø r g e n P e d e r B e r t e l s e n*, f. 6-2-1941.
- b₁. *R u t h A n n e l i s e B e r t e l s e n*, f. 26-7-1944.
- b. *T h o r a J ø r g e n s e n*, f. 8-3-1917.
- G. 30-3-1941 m. *A a g e G o l f r e d P e d e r s e n* — Søn af Gmd. i Jelling Peder Christian P. og Dortha f. Madsen — f. 3-4-1918; Chauffør i Skjern.
- a₁. *B e r g i t A a s e P e d e r s e n*, f. 13-1-1942.
- b₁. *C u r t K r i s t i a n P e d e r s e n*, f. 25-1-1943.
- c. *H e n n y J ø r g e n s e n*, f. 15-2-1919.
- G. 18-5-1940 m. *O t t o K r i s t i a n P e d e r s e n* — Søn af Skrædderm. i Ringkøbing Jeppe Marinus P. og Kristine f. Pedersen — f. 16-3-1913; Handelsuddannelse, derefter Kommiss i Ringkøbing.
- a₁. *G u n n a r P e d e r s e n*, f. 30-3-1945.
- d. *N i e l s K r i s t i a n J ø r g e n s e n*, f. 29-12-1921; Sømand.
- e. *N i e l s E r i k J ø r g e n s e n*, f. 13-12-1924; Kommiss.
3. *M a r t i n O v e r g a a r d M o r t e n s e n*, f. 14-6-1893; Landbrmhj.; har i 1927 overtaget sin Fødegård.
4. *C e c i l i e K a t h r i n e M o r t e n s e n*, f. 31-3-1895.

G. 18-6-1920 m. *Peder Sofus Kristensen* — Søn af Mejeribestyrer i Skovby (Østjylland) Karl Emil Christensen og Petrea Kirstine f. Jensen — f. 22-10-1897; Trafikassistent v. D. S. B., senere Trafikkontrollør, fra 1946 Overtrafikkontrollør, fra 1950 Stationsforstander v. Aarhus H Station.

a. *Esther Elisabeth Kristensen*, f. 13-4-1921; Elev paa Aarhus kommunale Fortsættelsesskole 1936—38, Somr. 1939 Elev paa Rønde Højsk.

G. 10-10-1942 m. *Poul Ferdinand Suk* — Søn af Skrædderm. i Wien Johan S. og Kathrina f. Holcapek — f. 30-6-1905 i Wien; kom som 13-aarig til Mjølby i Sverige og fik snart efter Ansættelse i Firmaet Östergötlands Kaseinfabrik; 1925—26 Elev paa Hamra Landbrsk.; fra 1931 Medindehaver og fra 1941 Eneindehaver af nævnte Firma, ogsaa efter i 1946 at være flyttet til Aabyhøj v. Aarhus, hvor han desuden blev Lagerchef i et dansk Engros-Firma i Ost og Kassein og driver fra 1949 Handel med »Ost en gros«.

a₁. *Søren Peter Hedager Suk*, f. 10-9-1944.

b₁. *Ingrid Hedager Suk*, f. 7-7-1949.

b. *Petrea Margrethe Kristensen*, f. 28-4-1923; 1941 Real-eksamen; Somr. 1942 paa Askov Højsk.; 1944—46 Elev paa Jydsk Børnehaveseminarium m. Eksamen derfra i 1946; 1946—49 Børnehavelærerinde.

G. 26-3-1949 m. *Villy Bruno Sørensen* — Søn af Blikkenslagerm. i Ribe Jes Peter S. og Johanne Anthonia f. Bernhardt — f. 3-4-1918; fra 1933 i Tømmerlære, fra 1937 Tømmerstvend; 1938—39 Soldat i Ingeniørkorpset; Vintrene 1939—43 Elev paa Kolding Bygmesterskole; 1943 Eksamen herfra som Bygningskonstruktør; 1944—45 studeret v. Aarhus Husbygningsteknikum, herfra Eksamen som Ingeniør i Husbygningsteknik; 1945—46 ansat hos Amtsvejinspektøren i Aarhus; fra 1946 Ansættelse i Det danske Hedeselskab i Aarhus; fra 1947 Leder af Aarhus Pionerforenings Skyttelaug.

c. *Thorvald Emil Kristensen*, f. 24-3-1932; i 1948 Mellemkoleeksamen, derefter Uddannelse til Radiotekniker.

5. *Anna Nielsine Mortensen*, f. 30-12-1901; Uddannelse i husligt Arb.; Somr. 1924 Elev paa Haslev Højsk., 1925 paa et Lærerindekursus i Nr. Nissum; 1926—36 Lærerinde v. Albæk Skole i Skjern; 1936—39 (efter Albæk Skoles Klasseomordning) dels Vikariat i Undervisn., dels yderligere Uddannelse i Husvæsen; 1939—47 Husbestyrerinde hos sin ugifte Broder paa Fødegaarden; fra 1947 Forskolelærerinde i Ganer.

6. *Peder Hedager Mortensen*, f. 10-12-1904; Landbrmhj.; 1924 Alm. Forberedelseksamen, 1929 Skolelærereksamen fra Nr. Nissum Seminarium, derefter Lærer v. Holsted Eftersk.; i 1931 Tillægsprøve i Engelsk; 1932—33 Vinterlærer i

Stenderup i Føvling, 1933—34 Vikar i Marup Skole i Skjern; fra 1934 Førstelærer og Kirkesanger i Ho; fra 1934 Bibliotekar v. Ho Sognebibliotek; 1938 Tillægsprøve i Tysk; fra 1938 Medl. af Ho Menighedsraad.

G. 24-11-1934 m. *Thyra Hansen Røy* — Datter af Gmd. i Haastrup v. Fredericia Hans R. og Jensine f. Grønning — f. 3-11-1904; Uddannelse i husligt Arbejde, 1927 Husholdnings-Lærerindeksamen; 1927—30 og 1932—34 Lærerinde v. Husholdningsskoler; 1932 Alm. Forberedelseksamen.

a. *Inga Røy Hedeager Mortensen*, f. 17-1-1936.

b. *Brynhild Røy Hedeager Mortensen*, f. 5-3-1938.

V. *Thyge Pedersen Hedeager*, f. 20-8-1870, d. 6-1-1871 af Tuberkulose (som Moderen led af).

VI. *Theodora Margrethe Hedeager*, f. 3-7-1876; Husassistent, senere Husbestyrerinde; Somr. 1895 Elev paa Vestbirk Højsk.

G. 22-12-1900 m. Enkemd. *Jens Peter Jensen* — Søn af Gmd. og Drejer i Skanderborg Jens J. og Karen Maria f. Thomsen — f. 2-9-1855; Uddannelse til Smed; Smedem.: 1882—84 i Skanderborg, 1885—90 i Mellerup; fra 1890 Maskinsmed i Skanderborg og fra 1889 efterhaanden Ejer og Beboer af forskellige Ejendomme i Skanderborg: 1889—1908 af Fødegaarden »Gl. Avlsgaard«, 1908—27 af Villaen »Østerlide« og 1927—46 af en mindre Ejendom paa »Engvej«; her døde Jensen 24-3-1929, og Theodora bor nu til Leje i Ejendommen.

1. *Rangnhild Hedeager Jensen*, f. 16-5-1902; Husassistent, fra 1930 Husbestyrerinde.

2. *Thorbjørn Hedeager Jensen*, f. 17-6-1905; Landbrmhj. og Landarbejder, fra 1932 Fodermester, først paa »Gyllingnæs«, fra 1945 paa Gaarden »Thomasmind« i Trige og fra 1947 paa Labinggd. pr. Harlev.

1°) G. 30-10-1927 m. *Johanne Margrethe Sørensen*, f. 7-7-1901 — Datter af Lmd. i Stautrup Johannes S. og Ane Kirstine f. Pedersen. — Efter erholdt Skilsmissebevilling (af 2-5-1939)

2°) G. 28-10-1939 m. *Eva Rasmussen*, f. 11-4-1912 — Datter af Fodermester Jens R. (ved Skanderborg) og Augusta f. Johanson.

a. *Bjarne Hedeager Jensen*, f. 7-7-1928; Landbrmhj.; har efter Forældrenes Skilsmisse haft sit Tilhold hos Faderen.

3. *Karen Hedeager Jensen*, f. 8-7-1906; Husassistent; Somr. 1929 Elev paa Rødding Højsk., 1930—32 Elev paa Sorø Husholdningssk., 1932 Husholdnings-Lærerindeksamen, fra 1933 Husholdningskonsulent for Hads Herreds Landboforening; 1940 Forskole-Lærerindeksamen, derefter Vikar i Pederstrup paa Djursland og fra 1943 fast ansat v. Klelund Skole v. Holsted, fra 1948 ved Østbirk Skole.

4. *Mildrid Hedeager Jensen*, f. 31-5-1908; er Syerske i Skanderborg.
  5. *Uffe Hedeager Jensen*, f. 28-6-1911; i 1925 Mellemskoleeksamen, derefter Uddannelse i Isenkramhandel, fra 1941 Kommiss; d. 16-1-1942 af Meningitis.
- VII. *Nina Brynhild Hedeager*, f. 4-4-1883; 1897—1903 Medhjælp v. husl. Arb. og v. Kunstvævning i Hjemmet; Somr. 1899 Elev paa Vestbirk Højsk. og Somr. 1901 paa Vallekilde Højsk.; 1903—05 Elev paa Frk. Langs Seminarium i Silkeborg; 1905 Forskole-Lærerindeeksamen; 1905—14 Lærerinde i Graaskov i Torning.
- G. 15-5-1914 m. *Mads Peter Jensen* — Søn af Gmd. i Graaskov Mads Jensen og Johanne Hermands f. Jensen — f. 30-4-1885; 1899—1908 Landbrmhj.; Vintr. 1906—07 Elev paa Djursland Højsk.; 1908—12 Uddannelse paa Silkeborg Seminarium, 1912 Skolelærereksamen; fra 1912 Lærer v. Hosteinsminde Opdragelseshjem (i Sydvest-Sjælland), fra 1917 Forstander for Børnehjemmet »Elieser« v. Klippinge (paa Stevns) og fra 1921 Forstander for Københavns Kommunes Børnehjem »Jacob Michaelsens Minde« v. Skodsborg.
- VIII. *Regnald Jørgensen Hedeager*, f. 24-5-1885, d. 1-1-1886.
- IX. *Rejnald Jørgensen Hedeager*, f. 8-11-1886, d. 20-5-1887.

Træk af de i Slægtlinien holdte Slægtmøder i Tiden før 1950.

Den Slægtsammenkomst, der blev Indledningen til ovennævnte Møder, fandt Sted i *Sommeren 1908*, da henved en Snes Slægtninge samledes paa Afholdshotellet i Ølgod efter Indbydelse af Slægtliniens daværende ældste Medlem, Lærer Niels Hedeager, der da var i en Alder af 78 Aar, og som i sine Velkomstord til Gæsterne udtalte, at hans Bevæggrund til paa det Tidspunkt at faa en Slægtsammenkomst i Stand var, at han gerne endnu en Gang vilde have den Glæde at samles med Slægtninge og Venner i hans kære Fødestavn, inden hans høje Alder hindrede ham i at gøre Rejsen dertil. Ogsaa et Par af hans gode Venner fra Ungdomstiden, Forpagter i Aadum Søren Karl Hansen og Hustru, var blandt de indbudte. Mødet forløb paa bedste Maade med Taler og Sange og Samtaler, hvor Gæsterne under hyggeligt Samvær trakteredes med Chokolade og Kaffe. Niels Hedeager og Søren Karl fremdrog af deres gode Mindeforraad Træk fra Slægtens Levnedsløb og fra de af dem oplevede Brydningstider i vort Folks religiøse Aandsliv. Og derefter blev der af et Par af de yngre Slægtninge bragt Niels Hedeager en varm Tak for den levende Slægtfølelse, han havde tilkendegivet baade ved Indbydelsen til Mødet, de nu overværede, og ved hans flittige Besøg gennem Aarene hos sine Slægtninge trods de lange Afstande, der var at overvinde.

Faa Aar efter denne Sammenkomst blev der paa Forslag af Slægtbogens Forfatter taget Beslutning af de Slægtninge, der i 1908 havde været Niels Hedeagers Gæster, om sammen med de andre af Slægtgrenene B, C, D og E, som ønskede at være med dertil, at indbyde ham og hans Familie som Gæster til et nyt Slægtmøde. Dette blev paa Forslagsstillerens Indbydelse holdt *Søndag d. 15. Juni 1913* paa samme Sted som det første Møde, og det var besøgt af omkring 70 Deltagere. Til Mødet var der af Indbyderen skrevet en Skildring af Slægtgaarden Hedeager og dens

Beboere og af Slægtliniens Stamforældre med et orienterende Slægtregister over alle Slægtliniens Medlemmer. Og under Sammenkomsten blev der af Niels Hedeager og af Mødets Indbyder fremdraget Træk af Slægtens Levnedsløb og af Samfundslivet og det religiøse Aandsliv i Slægtliniens første Aarhundrede. Ligesom ved Sammenkomsten i 1908 blev der under Mødet serveret Chokolade og Kaffe og vekslet med Taler, Sange og Samtaler. Samværet sluttede tidligt paa Aftenen, da Niels Hedeager og de fremmødte af hans Familie allerede ved 20-Tiden ad Jernbanen maatte tiltræde deres Hjemrejse, og de blev da fulgte til Toget af alle de øvrige Mødedeltagere.

Skønt det oprindeligt var paatænkt, at det næste Slægtmøde skulde have været holdt i Løbet af højst en halv Snes Aar, trak det længere ud dermed, idet den herskende Dyrtdid og Samfærdsmidlernes nedsatte Ydeevne under den første Verdenskrig og flere Aar derefter just ikke opmuntrede til Afholdelse af større Sammenkomster med Deltagere fra saa mange Egne af Landet. Mødet blev da udsat til 1930, der var Hundredaaret efter Niels Hedeagers Fødsel, og der blev af Slægtbogens Forfatter, der paatog sig Indbydelsen til Mødet, sørget for, at Slægtregistret blev videreført fra 1913 til 1930, saa det kunde tjene til Grundlag for Meddelelse af slægtstatistiske Oplysninger ved Mødet.

Dette blev holdt *Søndag d. 31. Aug. 1930*, og Sammenkomsten blev ved 12½-Tiden indledet med en Festmiddag, hvor der af Indbyderen blev fremdraget Minder om Niels Hedeager og navnlig om de Besøg, som han i Aarenes Løb havde aflagt hos Slægtninge i sin Fødestavn, og om det varme Hjertelag, han stedse havde bevaret for sin Slægt. — Efter Middagen blev der holdt en længere Pause, og da Mødedeltagerne derefter samledes ved Kaffebordene, var deres Antal vokset til omkring 120, og paa derom udtalte Ønsker blev der af Indbyderen ved Navneopraab foretaget en Præsentation af alle Mødedeltagere. — Senere paa Dagen blev der — som tidligere i Slægtbogen omtalt — af Niels Hedeagers Søn Laurids givet en Skildring af Faderens Levned, og derefter fremdrog Mødets Indbyder Minder om nogle af de Hjem, som Niels Hedeagers Søskende og deres Ægtefæller havde skabt. Endvidere havde Niels Hedeagers Svigersøn Carl Steffensen og hans Søstersøns Svigersøn Carl S. A. Hansen Ordet og udtalte deres Glæde over de ved Mødet fremdragne Slægtminder og over den vaagne Slægtfølelse, som ikke faa af Slægten havde tilkendegivet ved i stigende Antal at slutte sig til de holdte Slægtmøder. — Efter Slutningen af Mødeforhandlingerne blev der — efter et af flere yngre Mødedeltagere derom udtalt Ønske — arrangeret et Par Aftentimers Dans med en velvilligt assisterende Pianist som Mu-

siker. Og den improviserede Aftenunderholdning faldt meget fornøjeligt ud, ogsaa for de mange af de ældre, der med Liv og Lyst sluttede sig til de unge dansende, eller som det morede at være Tilskuere ved Dansen. — Mødet sluttede med Fællessang og med nogle Ord af Indbyder og af indbudte ud fra Indtrykket af de gode Oplevelser, som Dagen havde bragt, og med Ønsker om at kunne fortsætte Slægtmøderne ad Aare.

Det var paa Mødet i 1930 blevet bestemt, at det næste Slægtmøde skulde holdes om 10 Aar; men da Sommeren i 1940 kom, var vort Land stedt i Fjendevold, og det blev derfor ikke inden efter Befrielsen, og efter at Samfærdslen mellem Landsdelene atter var blevet betrygget, at der kunde tages Bestemmelse om det ny Møde. Dette blev holdt *Søndag d. 28. Juli 1946* paa samme Sted som alle de foregaaende Slægtmøder, og Dagen blev i Erindringen om den genvundne Fred og Frihed fejret som en Festdag, der fik sit Præg af Glæden over den lykkelige Maade, hvorpaa vort Land havde genvundet sin Selvstændighed, og af Haabet om, at Freden ret maatte blive sikret, hvad Mødets Indbyder, der var den samme som ved de to foregaaende Slægtmøder, straks ved Mødets Aabning havde givet Udtryk for i sin Velkomsttale, der her gengives i sine Hovedtræk.

»Kære Slægtninge! Det er med stor Glæde, jeg som Indbyder til dette Festmøde ønsker jer alle velkommen. Og jeg takker jer for, at I saa talrigt har efterkommet Indbydelsen . . . .

Da vi sidst holdt Slægtmøde, blev det besluttet, at vi skulde mødes igen om 10 Aar, men det fik vort Lands Fjender forhindret; de 10 Aar blev til 16, og Verden maatte igennem et Ragnarok, inden den atter fik Fred. Meget af det onde, vort Folk maatte gennemgaa, staar jo endnu i vor Erindring, saavel den tyske Voldsmagts Brutalitet som de mange Landsmænds forræderiske Handlinger; men lykkeligvis staar sikkert endnu dybere indprentet i vort Minde de Troskabsbeviser, som af saa mange Danske blev ydet Fædrelandet og da især af vore 9.-April- og 29.-August-Krigere og af vore Frihedskæmpere, der modigt satte Livet i Vove for vort Land. Ogsaa vor Slægt tæller jo Navne blandt disse Kæmpere. Og med Tanken henvendt paa alle dem, der stred for vort Lands Frihed og Ære, er vi vist enige om at sige med Sangeren: »Hil Jer, I, som satte alt paa Spil, ... I var den nye Aand, vi trængte til!« . .

Og saa kom da endelig Freden med Friheden i Følge. Og hvem af os mindes ikke endnu med dyb Glæde hin 5. Maj, da Frihedens lyse Morgen i al sin Glans brød frem over vort Land, og Freden og Friheden kom til os paa en langt lykkeligere Maade, end vi havde turdet vente og haabe, saa der vel nok kunde være Grund

til at mindes den franske Statsmands nu Aarhundreder gamle Ord om, at det kunde se ud, som Vorherre altid har haft et Mirakel i Baghaanden for det lille Danmark, naar Nøden truede . .

Og efter Frihedsfesternes Jubel er vi atter naaede til Hverdagslivets travle Dage. Og i den Fremtid, der nu ligger foran Folkesamfundene, gælder det om i Samdrægtighedens Aand at stræbe efter ret at vinde Freden og fæstne Friheden saavel inden for Landegrænserne som i det mellemfolkelige Samkvem, thi uden den Aand arbejder saavel Hjemmenes som Staternes Opbyggere forgæves paa at naa ind i en lysere Fremtid. Og lad os mærke os, at det er til denne Samdrægtighed, at en af Menneskehedens største Forkyndere maner os i Ordene: »Bærer hverandres Byrder, og opfylder saaledes Kristi Lov«, — den Lov, som er Kærlighedens store Bud, det, der er ophøjet over alle andre. Og en talrig Skare af store Aander har gennem Tiderne istemt Samdrægtighedens Lovprisning, den, der jo ogsaa møder os i de velkendte Digterord: »Her er Sommersol nok, her er Sædejord nok, bare vi, bare vi have Kærlighed nok! Her er digtende Trang gennem Arbejdets Gang til at løfte vort Land, blot vi løfter i Flok« . . .

Men naar vi saa ser hen til, hvilke store Vanskeligheder, der baade indadtil og udadtil har taarnt sig op i Statsmændenes og Folkenes Raad under det hidtidige Arbejde med at faa genopbygget og genoprettet, hvad der i Krigen er lagt øde, ja saa gælder det jo om ikke at fortvivle, men at holde fast ved Haabet om, at der i Folkesamfundenes Raad maa blive taget Lære af de indhøstede Erfaringer og de gjorte Fejlgreb, saa Tvedragtens Aand maa vige for Samdrægtighedens, saaledes at der kan aabne sig en Udvej til at faa den mellemfolkelige Knytnævemorals Styresæt — det, der er grundet paa Jern og Blod — afløst af en Hjertelagets Politik til Lykke for den af Krigens Gru hærgede og lidende Menneskehed. — Og lad os ved vort Slægtmøde i en Tid som denne ikke glemme at lægge os paa Sinde, at det som skal bære Slægterne og Folkesamfundene ind i en lysere Fremtid, det er de mangfoldige Hjems Pulsslag gennem Arbejdets Gang i Samdrægtigheds Aand . . .

Maatte vi da ogsaa i vor Slægt have den Lykke at være med i Arbejdet paa at berede den krigshærgede Verden en lysere Fremtid, og Gud give, at denne maa bringe Menneskeslægten en Fredens og Frihedens Verdensorden.« —

Efter Talen sang Forsamlingen en til Slægtmøderne affattet Sang, der tolker Slægtens Bøn om Enigheds Baand i Samdrægtigheds Aand. — Derefter blev der serveret Kaffe, hvorpaa der — ligesom ved det foregaaende Møde — blev foretaget en Præ-

sentation af Mødedeltagerne, og dernæst blev der af Indbyderen meddelt nogle slægtstatistiske Oplysninger. Endvidere fandt der en Drøftelse Sted angaaende en Udvidelse af den under Forberedelse værende ny Slægtbog og om Slægtnings Medvirken saavel med Oplysninger under Udarbejdelsen som med Tegning af Subskription paa Bogen i saa mange Eksemplarer, at den kunde faas til en nogenlunde overkommelig Pris. — Endelig blev der paa Forslag af Mødets Indbyder valgt et af 9 Medlemmer bestaaende Slægtudvalg (saaledes sammensat, at enhver af Slægtgrenene B, C, D, E, F og G blev repræsenteret af 1 eller 2 Udvalgsmedlemmer) til med Raad og Daad at være Slægtlinien til Hjælp, f. Eks. ved Drøftelser af Forslag til Afholdelse af Slægtmøder, ved Ydelse af Hjælp med Indsamling af biografiske Oplysninger ved stedfindende Udarbejdelse af Registre over Slægtliniens Medlemmer m. v. Valgte blev (indtil næste Slægtmøde): Gmd. Thomas Uhre Pedersen, Landpostbud Niels Chr. Christiansen, Prof. Peder Thygesen, Gmd. Thyge Jensen, Kirkebetjent Jens M. Th. Olesen, Gmd. Anders Johannessen, Gmd. Carl S. A. Hansen, Fru Dagmar Andersen og Lærerinde Anna Mortensen. — Sluttelig drøftedes Spørgsmaalet om, hvornaar det næste Slægtmøde skulde holdes. Og da Slægtbogens Forfatter ytrede Haab om at faa Bogen bearbejdet færdig til Udgivelse i Løbet af 4 Aar, opnaedes der hurtigt Enighed om at holde næste Møde i 1950, idet man fandt, at der saa paa dette kunde festligholdes et Jubilæum i Anledning af de svundne 250 Aar af Slægtens Levnedsløb, som Slægtbogen omhandler. — Efter en Pause blev Festmiddagen holdt, og derefter ydede Slægtens sanglige Kræfter: Koncertsangerinde Edel Andersen, Operasangerinde Margherita Flor og Operasanger Thyge Thygesen med Musiker Lund Christiansen som Akkompagnatør en med stærkt Bifald lønnet Aftenunderholdning. Hvorpaa den vellykkede Festdag — den fjerde i Rækken af Slægtmøder — der havde samlet omkring 180 Deltagere, sluttede med Fællessangen »Et jævnt og muntert, virksom Liv paa Jord«. —

Som det fremgaar af de meddelte Træk, har de i vor Slægtlinie hidtil holdte Slægtmøder samlet et efterhaanden stærkt voksende Antal Deltagere. Maatte da Afholdelsen af saadanne Møder længe blive fortsat til Glæde for endnu flere Slægtninge og til Styrkelse af Sammenholdet og af Venskabsbaandene mellem Slægtliniens Medlemmer.

Alfabetisk Fortegnelse over Subskribenterne.

- Aagesen, Ejlar E., Gmd., Kolleruplund pr. Jelling. (4 Eksp.)
 Andersen, Dagmar K., f. Hedager, København Ø. (2)
 Andersen, Einar J. H., Repræsentant, Odense. (5).
 Andersen, Villy H., Arbejdsmd., Kollerød pr. Lillerød (1)
 Berthelsen, Edith, f. Pagh, Hoven pr. Tarm. (2)
 Bindesbøl, Peder J., Rentier, Sdr. Omme. (12)
 Christiansen, Niels Chr., Landpostbud, Horne pr. Tistrup. (2)
 Ehsen, Johannes, Bagerm., St. Darum pr. Bramminge. (2)
 Friis, Else Marie, f. Hansen, Odense. (1)
 Gjødesen, Hans Haahr, Gmd., Krarup, Tistrup. (4)
 Haahr, Hans Th., Gmd., Uhre, Tistrup. (2)
 Hagedsted, Louise V. F., f. Hedager, København Ø. (1)
 Hansen, A. Valdemar, Arbejdsmd., Nr. Herlev pr. Hillerød. (2)
 Hansen, Carl S. A., Gmd., Aadum pr. Tarm. (7)
 Hansen, Hagbard J., Skomagerm., Nykøbing Mors. (1)
 Hansen, Hans Plauborg, Gmd., Vesterbæk pr. Sig. (2)
 Hansen, Harry Plauborg, Bilvognmd., Oksbøl. (2)
 Hansen, Karen Margrethe, Ekspeditrice, Odense. (1)
 Hansen, Karl B., Murer, Roskilde. (2)
 Hansen, Magnus, Gæstgiver, Tarm. (1)
 Hansen, Niels Peter M., Skomager, Aarhus. (2)
 Hansen, Poul M., Skibsfyrbøder, Korsør. (1)
 Hansen, Poul Oluf, Montør, Hillerød. (2)
 Hawkins, Ellen M. B., f. Thygesen, England. (2)
 Hedager, Aage Axel E. V., Maler, København S. (1)
 Hedager, Georg Olaf, Malerm., Odense. (6)
 Hedager, Leif Frede, Tegner, København S. (1)
 Hedager, Olaf Thyge, Maler, Odense. (2)
 Hedeager, Ellen Thygesen, Kogerske, København Ø. (2)
 Hedeager, Kristiane, f. Skov, Ask pr. Malling. (1)
 Herbst, Hans Evald, Biavler, Tofterup St. (2)
 Jensen, Aage Johs., Arbejdsmd., København, Soby. (1)
 Jensen, Ane Kirstine, Høgsvig, Sdr. Felding. (2)
 Jensen, H. Margrethe, Høgsvig, Sdr. Felding. (2)
 Jensen, Jensine Nørgaard, Aabyhøj v. Aarhus. (1)
 Jensen, Jens Kjær, Gmd., Rabjerg, Borris. (4)
 Jensen, Karen Hedeager, Lærerinde, Østbirk. (5)

- Jensen, Kristian Hedeager, Købmd., Bække. (12)
 Jensen, Mads Peter, Børnehjemsforstander, Skodsborg. (2)
 Jensen, Niels, Sparekassedirektør, Grindsted. (3)
 Jensen, Niels, Chauffør, København K. (1)
 Jensen, Thorbjørn H., Fødermester, Labing pr. Harlev. (2)
 Jensen, Thyge, Gmd., Høgsvig, Sdr. Felding. (4)
 Jensen, Viggo, Mejerist, Herning. (2)
 Jepsen, Hans, Brugsforeningsuddeler, Tarm. (2)
 Jessen, Kristian, Funktionær v. El.-Værk, Tistrup. (2)
 Johannessen, Anders K., Gmd., Mosbøl pr. Ølgod. (7)
 Johansen, Else B., f. Ravnholt, Hobro. (2)
 Jørgensen, Arne, Husejer, Varde. (2)
 Jørgensen, Birthe M., f. Nissen, Esbjerg. (1)
 Jørgensen, Ernst Julius, Fiskehandler, Struer. (4)
 Jørgensen, Georg Marius, Købmd., Aarhus. (4)
 Kaadt, Sv. Einar Chr., Bogholder, Sønderborg. (2)
 Kristensen, Peder Sofus, Stationsforstander, Aarhus. (4)
 Lavridsen, Magdal M. K., Slagterm., Horne pr. Tistrup (9)
 Lauritsen, Knud M. N. M., Kranfører, Varde. (1)
 Lyhne, Eilif, Gmd., Frøstrup pr. Lunde. (2)
 Lyhne, Hans, Tømrm., Tistrup. (9)
 Lyhne, Holger, Tømrm., Tistrup. (2)
 Madsen, Birthe Marie, Husejerske, Esbjerg. (1)
 Madsen, Bodil, f. Hedeager, Gaardejerske, Adsbøl pr. Ølgod. (9)
 Madsen, Emil Medum, Hmd., Horne pr. Tistrup. (2)
 Madsen, Jens, Gmd., »Moseminde« pr. Spjald. (2)
 Madsen, Jørgen, Lmd., Gødsvang, Tistrup, (7)
 Madsen, Konrad, Gmd., Østtarp pr. Ølgod. (4)
 Madsen, Mads Jensen, Tømrm., Strellev pr. Ølgod. (2)
 Madsen, Mads Kr. J., Lund, Strellev pr. Ølgod. (2)
 Madsen, Mads Kr. J., Gmd., »Bækbo«, Adsbøl pr. Ølgod. (2)
 Madsen, Mads P., Tømrm., Horne pr. Tistrup. (2)
 Madsen, Maren, Trikotagehdl., Strellev pr. Ølgod. (2)
 Madsen, Mette Kristine, Husejerske, Strellev pr. Ølgod. (7)
 Madsen, Niels Peder, Arbejdsmd., Esbjerg. (7)
 Madsen, Peter, Gmd., »Moseminde« pr. Spjald. (2)
 Madsen, Søren Kristen, Rentier, Strellev pr. Ølgod. (2)
 Madsen, Viggo, Gmd., Sædding. (2)
 Mortensen, Anna N., Lærerinde, Ganer, Skjern. (2)
 Mortensen, Carl Chr., Forretningsbestyrer, Kærby, Aalborg. (4)
 Mortensen, Christen, Gmd., Ganer, Skjern. (5)
 Mortensen, Peder Hedager, Førstelærer, Ho pr. Oksby. (4)
 Nielsen, Anna Kirstine, Husholdningslærerinde, Risskov. (2)
 Nielsen, Hans, Gmd., Lindbjerg, Ølgod. (2)
 Nielsen, Jens Jørgen, Rentier, Ølgod By. (2)
 Nielsen, Julius, Lmd., Søndermarken, Tistrup. (2)
 Nielsen, Kresten Fjord, Fisker, Esbjerg. (4)
 Nielsen, Kristen, Gmd., Gunderup pr. Tistrup. (2)
 Nielsen, Kristen O. P., Rentier, Topgaard pr. Ølgod. (2)

- Nielsen, Niels Jørgen A., Gmd., Asp i Horne pr. Tistrup. (1)
 Nielsen, Peder Jessen, Gmd., Hallum pr. Tistrup. (4)
 Nissen, Hans Peder, Restauratør, Jelling. (4)
 Nissen, Mads P., Tømrermester, Tistrup. (5)
 Olesen, Jens M. Th., Kirkebetjent, Borris. (9)
 Olesen, Svend Birkkjær, Lønarb. v. D. S. B., Borris. (2)
 Pagh, Dagmar, f. Hedeager, Gaardejerske, Hoven pr. Tarm. (2)
 Pagh, Ruth Hedeager, Hoven pr. Tarm. (2)
 Pedersen, Erland, Købmd., Skive. (9)
 Pedersen, Georg Hedeager, Købmd., Tørring. (2)
 Pedersen, Oluf Hedeager, Handelsagent, Ølgod. (2)
 Pedersen, Peder Mikael H., Købmd., Ølgod. (2)
 Pedersen, Thomas Uhre, Gmd., Gødsvang, Tistrup. (5)
 Petersen, Frits Thomas, Tømrer, Esbjerg. (2)
 Poulsen, Anders Chr., Vulkanisør, Brande. (4)
 Poulsen, Arne, Arkitekt, Valby, København. (2)
 Poulsen, Helene B., f. Ravnholt, Skagen. (2)
 Rasmussen, Niels Horsbøl, Gmd., Gammelgd. pr. Gaarde. (1)
 Ravnholt, Abelone J., f. Bindeshøl, Husejerske, Tarm. (4)
 Simonsen, Erik Verner, Maskinarbejder, Aarhus. (1)
 Steffensen, Verner Edvard, Købmd., Vraa. (1)
 Svendsen, Niels Pedersen, Købmd., Ølgod. (2)
 Sørensen, Bertel, Gmd., Gødsvang pr. Gaarde. (2)
 Sørensen, Harry Gustav, Kranfører, København V. (1)
 Sørensen, Karen Marie, f. Madsen, Østtarp pr. Ølgod. (1)
 Sørensen, Søren Peter, Konsulent v. Hedeselsk., Viborg. (7)
 Sørensen, Søren Vinding, Murerm., Tarm. (8)
 Sørensen, Thormod, Gmd., Bovnum pr. Tistrup. (4)
 Thomsen, Mads Lindbj., Smedem., Lindbjerg, Ølgod. (2)
 Thomsen, Rask Mylius, Gaardforpagter, Gødsvang pr. Gaarde. (4)
 Thygesen, Anna K. B., cand. pharm., Birkerød. (1)
 Thygesen, Karen, f. Nielsen, Rabækgd. pr. Tarm. (2)
 Thygesen, Niels Thyge B., kgl. Kammersanger, København. (2)

NORDHJEMS BOGTRYKKERI . VARDE